

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముది

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల వారిచే సంపాదించబడిన

శ్రీవైష్ణవ ధర్మ విజ్ఞాన సర్వస్వము

న చి త్ర ము

పండ్రెండవ భాగము

సంపాదకుడు

విద్యా భూషణ

ఉపన్యాసక రత్న - కవికా విశాలద

ధనకుఠరం వరదాచార్యులు

ప్రకాశకులు

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముదీ గ్రంథమాల

శ్రీ లక్ష్మీ నారాయణ పురము

గుంటూరు - 522 006

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముది
పండ్రెండవ భాగము

వెలుదటి ముద్రణము
వేయి ప్రతులు

ఆంగీకరణ - శ్రీ రామానుజ జయరత్ని

మే 1992

రామానుజ శతము ౯౭౬

మూల్యము -
నలుబదియైదు రూపాయలు

ముద్రణము -
శ్రీనివాస ప్రింటింగ్ ప్రెస్
కొత్తపేట, గుంటూరు - 1

[This book is published with financial assistance of
Tirumala Tirupati Devasthanams under their
Scheme Aid to publish religious books]

స మా లో చ న స మి తి

౨.

౩.

౪.

వ్యాకరణ విద్యా ప్రవీణ - థాషాప్రవీణ
శ్రీమాన్ శ్రీభాష్యం అప్పలాచార్యులు, M A
విశాఖపట్టణము

౫.

న్యాయవిద్యాప్రవీణ
డాక్టరు యస్ వి రఘునాథాచార్యులు, M A. Ph D
సంస్కృత కావ్యజ్ఞులు - శ్రీ వేంకటేశ్వర విశ్వ విద్యాలయము
తిరుపతి

౬.

శ్రీమాన్ చిలకపాటి విజయరాఘవాచార్యులు, M A. B Ed
లెక్చరర్ ఆంధ్రప్రదేశ్ రెసిడెన్షియల్ కాలేజీ
నాగార్జున సాగర్ - విజయపురి సౌత్

౭.

శ్రీమాన్ శ్రీ పెరుంబూందూరు శ్రీరంగాచార్యులు, M A
ఉపన్యాసకులు - వేంకటేశ్వర ప్రభుత్వ ప్రాచ్యకళాశాల
చాలెమ్

౮.

కవికోకిల - విద్యత్కవి - కావ్యకళానిధి
శ్రీమాన్ వేముగంటి నరసింహాచార్యులు
సాహిత్య విరాస మండలి అధ్యక్షులు
సిద్దిపేట

౯.

డాక్టరు చించ్యాపట్టణం శ్రీరంగాచార్యులు, M A. Ph D
ఆంధ్రోపన్యాసకులు ప్రభుత్వ ఆర్ట్స్ & సైన్స్ కళాశాల
అర్నూరు

మహాపాద్యాయ - ఉభయ వేదాంత గ్రంథము
 శ్రీమాన్ మరింగంటి శ్రీ రంగాచార్యులు, M A. B O L
 సంస్కృతోపన్యాసకులు
 శ్రీ వేంకటేశ్వర వివేకవర్ధిని సంస్కృత కళాశాల
 హైదరాబాదు

ఆవిశాఖిక కేసరి - ఉభయ వేదాంత విద్వాన్
 శ్రీమాన్ నల్లాన్ చక్రవర్తుల రఘునాథాచార్యులు, B O L.
 వరంగల్

విద్యాప్రవీణ - భాషాప్రవీణ - ఉభయ వేదాంత శిరోమణి
 శ్రీమాన్ కిదాంబి శ్రీనివాస రామానుజాచార్యులు, M A
 రిటైర్డ్ ప్రెస్సిపాల్ వేద సంస్కృత కళాశాల
 నెల్లూరు

సాహిత్యవిద్యాప్రవీణ
 డాక్టర్ తట్టా విజయ రాఘవాచార్యులు, M.A. Ph.D
 ఉపన్యాసకులు విశిష్టాధ్యైత విభాగము
 రాష్ట్రీయ సంస్కృత విద్యాపీఠము
 తిరుపతి

‘సాహిత్యవిద్యాప్రవీణ’
 డాక్టర్ . సముద్రాల వేంకట రంగరామానుజాచార్యులు, M A. Ph D
 సంస్కృతోపన్యాసకులు ఆంధ్ర గీర్వాణ విద్యాపీఠము
 కొవ్వూరు

ప్రహేళికలు - ప్రశంసలు

(1)

Dr. PREMA NANDAKUMAR, M.A., Ph.D., SRIRANGAM

India has the oldest **living** civilisation today. It is a marvel that Indian culture has continued to be alive and flourishing in spite of the numerous inimical forces that have sought to destroy it. Foreign invasions, political subjugation and economic tyranny have not been able to wipe out Indian culture precisely because its foundations are spiritual. The Vedas, the Upanishads, the Itihasas, the Puranas, literature, philosophy, everywhere the spiritual has scored and given the core-strength to overcome internal and external aggression of all kinds. That is why today we are able to speak of our *sanatana dharma*, the ageless, ancient pathway to the Divine that excludes none from its illumined guidance.

One of the illuminations of the *sanatana dharma* is the Ramanuja Darsana also known as Sri Darsana. Based firmly on ancient Indian scriptures like the Vedas, the Upanishads, the Brahmasutra and the Vishnu Purana, nurtured by the life-giving hymns of the Alvars, and guided by the Acharyas, the Ramanuja Darsana is pure Indian in its spread. From the Himalayan North to the land's end at Kanyakumari, the Ramanuja Darsana has been kept flourishing by temples, holy **teerthas**, acharya paramparas and theological guidance.

The twentieth century did indeed produce a major hurdle to the traditionalists in the shape of Western education. Though

the Darsana is one of the most catholic paths founded by man that sprang a widening gap between the devotees and traditional scholarship. The Ramanuja Darsana is based on a linguistic tripod Sanskrit, Tamil and Manipravala. The Vedas the Upanishads the Ramayana, the Vishnu Purana, the Brahma Sutras and the hymns of the Acharyas are in Sanskrit. The hymns of the Alvars etc in Tamil. The commentaries on the hymns of the Alvars etc in Manipravala. With the onrush of English education, this linguistic base was neglected and in the middle of this century it appeared as though the Visishtadvaita Siddhanta propounded by Ramanujacharya would be abracadabra to the future generations.

However, both in Tamil Nadu and Andhra Pradesh, a few idealist publishers came forward to meet the challenge. Efforts were on to bring out the classics of the Darsana in a simplified, modern linguistic and chain publications were taken up. Among such publishers who have been disseminating the Ramanuja Darsana with missionary zeal, mention may be made of Puthur Srinivasayengar Trust and Alwargal Amuda Nilayam in Tamil and Jeevar Educational Trust and Sri Goda Granthamala in Telugu. The Tirumala-Tirupati Devasthanam's aid to publish religious books has been of seminal help in this respect. To this category belongs the Sri Ramanuja Keerthi Kowmudi Granthamala (Sri Lakshmi Narayanapuram, Guntur-6) which has been publishing an annual, for the exclusive dissemination of Visishtadvaita. The annual, **Sri Ramanuja Keerthi Kowmudi** has now begun its second decade with the publication of the eleventh volume on Mukara Sanjanti this year (1991).

Taken together, the volumes present a breath-taking amount of scholarly articles from the pen of some very distinguished writers in Telugu to mention a few well-known names. Volume 2 brings Padmarasi Puttaparthi Narayanacharyulu's article on the

sublime poesy of Vishnuchitta. As he says, Vishnuchitta needs no introduction to the general public in Andhra. Hasn't Krishna deva Raya described in detail the Alwar's personality in **Amukta-Malyada**? Narayanacharyulu prefers to call Perialwar's verses as 'mukakas' and is charmed by his integral approach to the incarnation's presence.

'His Krishna moves as easily in South India as in the North. He lives in Venkatchalam. He sleeps in Kumbakonam. He reigns in Srirangam. It appears Krishna was born in Tirukkottiyur.'

Prof. K. V. R. Narasimham draws our attention in the 3rd volume with his detailed essay on the influence of Vaishnavism on Telugu literature. The prose poems of Simhachalam Krishna-macharyulu **Amukta Malyada**, Sarangu Thimmayya's **Vaijayanti Vilasamu** and Chennamma Raju's **Charu Chandrodayamu** are among the nearly 100 works referred to by him. While E. V. Veeraraghavacharyulu gives a well researched essay on **Amukta Malyada** (Volume 4), Diwakarla Venkatavadhani gives an emotionally inspiring essay on the same subject in Volume 5. He prefers the title **Vishnuchittiyam** for the Raya has given the essence of Sri Vaishnavism as found in the Varaha and Vishnu Puranas. It is almost a 'Chinna Vishnu Puranam'!

The central ignition-key for all the volumes is, of course, the personality and ministry of Ramanuja himself. His **Sri Bhashyam** is presented in easy stages by different scholars. Kandamar Srinivasacharyulu's 'Sri Ramanuja Vaibhavam' (Volume 7) is almost a book within a book. Chinchyapatnam Srinagacharyulu goes deep into the **bhakti tattva** of the Acharya in the same volume.

Volume 6 is almost wholly on Ramanuja. Sri Sriminnarayana Rimanuja Jevaru underlines Ramanuja's timely appearance to establish Visishtadvaita that reconciles perfectly the time reality Chit Achit and Iswara. Dr G Sundara Ramayya throws a good deal of light on Ramanuja's times. T K V N Sudarsanacharyulu gifts us with a close and extremely interesting essay on Ramanuja's connections with the Venkateswara temple at Tirumala. After proving that the image on Tirumala was only that of Vishnu Ramanuja re-designed the temple according to the Vaikhanasa Sastra. The images of Vaishna, Narasimha, Vankunthanatha and Venkateswara were placed on four sides. Lakshmi was placed on the Lord's chest in the auspicious time of Ratna Manjarika yoga. He also arranged for the proper conduct of rituals like Tirumanjanam and festivals like Adhyayana Utsavam. He built roads on Tirumala for taking out the deity in procession. A deep devotee of Goda Devi Ramanuja installed her life size idol in Tirupati. He also installed the image of Govindaraja.

Volume 8 has a gem-like introduction to the philosophy of Ramanuja by Thatta Vijayaraghavacharyulu. Referring to the nine gems of Ramanuja (**Vedārtha Sangraha, Vedānta Sara, Vedānta Deepa, Gadya Traya, Nityagrantha, Gitabhashya** and **Sribhashya**), the author draws our attention to **Sribhashya** which gives us the gist of the commentaries on Bodhayana's Brahmasutras by various authors like Bharuchi, Guhadeva and Dramida. It is the presence of the Supreme that gives meaning to Chit (individual soul) and Achit (matter). Narayana is the Supreme who pervades all creation. This creation takes birth in the Supreme, is sustained by the same until it is time to withdraw back into the Supreme. The existence of Narayana is sought to be proved by what the vedas say. **Viswam Narayanam Devam Aksharam Paramam Padam**. He is the ocean of all-auspicious qualities.

We worship Narayana in five forms. As Paramatma in Srivaikuntha surrounded by the immortals, as Vyūha He is seen in Vasudeva, Sankarshana, Pradyumna and Aniruddha, each figure made up of a set of powers as Antaryami residing within the heart. He is seen only by the sages, the Vibhava incarnations like Rama and Krishna come a little close to mortals during the time of incarnation. It is as the Archa image that the Supreme is closest to the common man at all times.

Chinchyapatnam Srirangachariyulu's essay linking Ramanuja with yoga breaks new ground. Ramanuja opined that meditation was the best method of attaining liberation. Since we cannot 'see' the whole of creation, we are dependent on sound (the Vedas) as the base for attaining Brahma-knowledge. But even our Yogic vision is but a limb of the Pratyaksha Pramana and is but a guide to understand better what has been intuitively felt. Ultimately it is not one's analytical thinking or yogic strivings but the Lord's Grace that gifts us Brahma-knowledge. For this to happen one must choose to be a **bhakta**. Other eminent scholars who approach Ramanuja's philosophy from different angles are Srihashyam Appalachariyulu, T. K. Gopalachariyulu, Prativadī Bhavanāra Vedantachariyulu and Maringanti Srirangachariyulu.

The editor-publisher Dhanakudharam Varadachariyulu has been the leading light for the articles on Alvars in the Kōumudi series. Disseminating the innumerable significances of the Tāmil poems within the ambit of the traditional Manipravala commentaries is no easy task but the well-known orator and scholar does it with aplomb. Other scholars like Dr. G. T. Gopalakrishna Naidu and Chilaiapati Vijayaraghavachariyulu deal with different aspects of the devotional poetry of the Alvars. There are also informative articles on Nathamuni, Yamunacharya and Annamacharya. While

I V Narayana Suti's essay on the ten types of Vaishnavi (volume 3) is helpful to the aspirant reader/Kidambi Narasimha charyulu's sprightly article on 'Tirunamamulu' (volume 8) is full of new material. Sri Vaishnavism dug deep into the soil of Andhra Pradesh more than five hundred years ago because of these folkstyle songs that popularised and strengthened the common man's attachment to the Ramanuja Darsana.

These devotional 'vankercethanas' were inaugurated by the 'Simhagiri Vachanamulu' of Krishnamacharya. Then came the Tallapaka family whose compositions are ever-brilliant ornaments to Sri Vaishnavism. Foremost among the singers who popularised the 'Tirunamamulu' were the Sathan's (the Vaishnavas who did not wear the sacred thread) and they took the song to the most obscure corners of rural Andhra. They spread 'acharya bhakti' in an effortless manner thus strengthening the general Vaishnava parampara.

"Our Caste is Service

Our riches are in Kainkariya

We are serviteurs

Of vishnava dasas."

Sri Vaishnava concepts such as **artha panchaka**, **traya** and **archiridi marga** are conveyed in simple terms and everywhere there shines a total faith in the Acharya's grace.

The Ponnudi volumes have also been giving sufficient space for poetry. There are prayers to Venkateswara by Vinayamalai Varadacharyulu, Chintalapati Narasimha Dikshita

Sarma and Venuganti Narasimhachariyulu N Ch Krishnamachariyulu has written narrative poems on TirumangaiAlwai and Ramanuja Komanduru Gopalakrishnamachariyulu's poems on Tiruppan Alwai and Tendaridippodi (Vipranarayana) have a classical finish Putumbaka Srikrishnayya's 'Dhanurdasu' (Volume 8) is written in mellifluous language Opening with a colourful description of Sritangam, Srikrishnayya wings on romanticism to bring us the loving couple, Hemangi and Dhanurdasu Ramanuja's guided tour of the temple is infinitely charming And then Ramanuja and Dhanurdas come to the Muklamindapa

'who knows how many millions
have saluted in this very mandapa ?
Who knows how many thousands of acharyas
have discoursed on philosophy
seted here ?
Who knows how many Alwars stood here
and sing their devotional Poesy ?
And how many sages have offered
the fruits of their ascetic
to this temple ?'

Ramanuja then acquaints Dhanurdasa with the greatness of Ranganatha's **archa vigraha** within the sanctum sanctorum Look at the glorious eyes twain inclined in yoga, for whose glance yogis devotees, gods and even Lakshmi Devi wait for aeons ! The transformation of Dhanurdas and Hemangi into utter devotees of Ranganatha is one of the most beautiful episodes in Ramanuja's life and Srikrishnayya has succeeded in writing a sublime poem

As the Kōumudi volumes enter their second decade of Karmakarya for the Ramanuja Darśana one is filled with a sense of gratitude for the untiring efforts of the publisher, Dhanakudharam Varadachariyulu For it needs a touch of heroism to keep going such idealist publication ventures in an age of glossies, lowered tastes and sensationalism The Sri Ramanuja Keerthi Kōumudi is one of those definite signs in modern India that assure us about the strength of our spiritual foundations and the promise of a great future for Indian culture

(2)

చిలకపాటి విజయ రాఘవాచార్యులు, M A , B Ed , విజయపురి

శ్రీ రామాయణ కర్తవ్యమునది 'సర్వాశీత'ను అంబామలలో అరసు
నద నామని ఆరాధిస్తూ ఉన్న విభ్రాత శ్రీమతమ్మ గారి శ్రీ శ్రీనివాస స్తుతి -
నరీమణి మరిచిపెట్టిన కల్పాంతు తిలకంగా భాసించగా, గగన గంగానతరణంగా -
వారాండ మండల ప్రభాసమానంగా కాలువారిన శ్రీరంగార్యస్వామివారి శ్రీభాగ్య
వ్యావ్యాసం పొందించింది

శ్రీమాన్ శ్రీభాగ్యం అంబాలావార్యస్వామివారు ఆనంద వల్మీకిలు శ్రీమద్రామా
య్యునిగొల్పి తెలుగు హృదయాలకు శీతానందన ఎడలతో చేర్చిన వారి ప్రసాదిన పైల
నిరుస హాసం తిల 'గోవింద పంచకం' శ్రీమద్రామాను లభి నర్తకిహిత
అంబామలగా ఆప శ్రియిస్తున్నది

శ్రీమాన్ గోవిందార్యులవారి చెప్పిన నుండి కాలువారిన మండ్రం శ
ప్రకృతిమే లభిస్తున్నది వ్యాసరాజులు

శ్రీమాన్ తిట్టా విజయరాఘవాచార్యులవారి వ్యాసలలో - పోయే చెప్పిన
అంబాలలు అజరామరమైన అక్షర ప్రకృతిని కల్పించారు. రస భరితంగా, భీ
తిత్తిని ప్రభావితంగా సేవాదశ శీతలను ఎంతరించున్నది తా పొందని సేవ అనంత
సౌఖ్యమైన మరిమనకతో శ్రీవైష్ణవం చిరంజీవ సమానున్నది ఇది ఎంతో ముగిసిన
మైన విజయం

పత్రికలు - ప్రశంసలు

(సంగ్రహం వ్యాసమును గురించి)

గైర్వాణి

అక్టోబరు 1991

ఎవరైనా వాటిని చూసినా మహా మేకాడేశాం శ్రీ రామానుజ కీర్తి
రామాయణం ప్రతిపాద్యంతే! ప్రతిపదం భగవద్విషయానుభవ ప్రస్తుతం 'శ్రీభాష్య
ప్రభావ' ఇతి సంపాదకీయ వ్యాసేన, శ్రీభాష్యనంతర చరిత వ్యాసానం కర్తవ్య
కాలాదిని స్పృశం నువన్తృతం నున్నప్పుడు చ వివరణం ప్రదత్తమ్ ఏ కేవలం
యే భాషాను అపి త్యాంగ భాషా మపి కృతానాం కృతీనాం ప్రస్తావనోఽస్తి.

అత్ర శ్రీ వెంకటేశ్వర మునిః, గోపుర సందేశః, పురుషకారః శ్రీ రామా
నుజ స్తవః - ఇతి కవితా స్రవణం విలసంతి శ్రీమద్రామాయణం - వైష్ణవ
తత్త్వమ్, భగవద్రామానుజః - శ్రీభాష్యం, నారాయణాష్టకీ మంత్ర మాహాత్మ్యమ్ -
ఆత్మేకే శాస్త్ర వ్యాఖ్యానం వివరాత్మికా నిబంధాః ప్రబోధాత్మికా శ్చ విద్యస్వార్థ
న్యాసాం నిబంధనే శ్రీమద్రామానుజః - ఆస్తిక తత్త్వమ్, ఆంధ్రాః - విజ్ఞా
ప్రకాశం ఇతి నిబంధా ప్రవార ప్రసారాత్మకా భవతః అంతే పరిశిష్టః కవి పండిత
పరిచయ శ్రేయో సంవిధా మలంకరౌతి

శ్రీమద్రామాయణే వైష్ణవ తత్త్వం వ్యాఖ్యానం ఉ పే. ప్ర శ్రీభాష్యం
అప్పలాచార్య మహోదయా సామాన్య - విశేష ధర్మ నిరూపణ పురస్కరః రామా
నుజస్య బాహ్యభింతరాద్ధ ప్రతిపాదనేన, రామ - రావణయో స్థాత్విక మలనాయ,
శ్రీ రామానుజావతరణం బహిష్కృత నక్య నిరూపణేన, నారద - వాల్మీకి సంవాదే
శిష్యాచార్య సంబంధ నిరూపణేన, శ్రీరామచంద్రస్య గుణగత కీర్తి నే తదియ ఘోష
కలా పరిపూర్ణతా ప్రతిపాదనం, లుప్త పంచ నిరూపణే శ్రీరామాయణ తత్త్వాన్వేష
పాదనేన చాంత ర్పూర్ణ శ్చ వ్యాఖ్య సంస్థాపన విశేషాన్ బహున్ ప్రబోధయా

మానుః ఏవం భగవద్రామానుజః శ్రీభాగ్యోపానస మితి విద్మి కేణ శ్రీమంతః
మరింగంటి శ్రీరంగార్య మహోదయాః విషయ విషయ భేదేన తిత్త హిత పురు
షార్థం స్రభేదేన వా మవిభక్తి పు వేదాంత మాత్రాన్వయ ప్రతిపాద్యాంకాన్ పాదక
స్వరతితర శైల్యా ప్రతిపాదయంతః పంపాగ్నివిద్యా పరిచయ ప్రదాన పురస్కరిం
అధికరణార్థ వివరణ మకార్థః శ్రీమంతః కే కం గోపాలార్యస్వామినః
నారాయణాష్టాదశీ మంత్ర మాహాత్యక్య మంపవర్ణయంతః, మంత్ర లారతమ్యే అష్టాక్షరీ
మంత్ర వైభవస్య ఉపబంధాత్మాకాన్ వతుర్వింశ త్యంకాన్ స్వహుసయన్
మంత్రాధిష్టాతా మంత్రాదార్యః మంత్రానుష్టాతా చ స్వయం నారాయణో భవతి
యస్య తాదృశ మంత్రస్య మాహాత్మ్య మియత్రా రహిత మితి ఇద మేవ భారతీయ
సంస్కృతేః సద్యస్యహిత మితి ఆచార్య వర్యః ప్రత్యేకవదత్ పూర్వార్య వరం
పరా ప్రాప్త శేషుః వైభవానాం ఉభయ వేదాంత నిష్టాశానాం పూర్వోక్తావార్యాణాం
శ్రీవైష్ణవ సిద్ధాంత నిబంధాః సంప్రదానూర్ధ్వగమాభిరుచి ముత్పాదయతుం పరమో
కారకా ఇ త్యన్యథా ద్యవిప్రాయః

‘శ్రీమద్రామానుజస్య అస్తిక తత్త్వ’ మితి డాక్టర్ సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణ
పండితస్య తాత్త్వికోపన్యాసః శ్రీ బాలము వేంకటేశ్వరి మహోదయస్య ఆంధ్రాను
వాదరూపః ప్రామాణిక స్తరే స్వయం స్థిత స్సన్ అస్మాః సంవిత్తాః శోభాం
పుష్టాతి ఏవం ‘ఆంధ్రా - విశిష్టాద్వైతమే’ ఇతి నిబంధే శ్రీమాన్ కట్టా విజయ
రాధువాద్య మహోదయః శ్రీవైష్ణవ సిద్ధాంత మాగ్నే ప్రవృత్తా వాం ప్రముఖానాం
ఆంధ్ర జన సుపుత్రాణాం, తనీయ స్ఫుటితాం, కృత్యానాం చ విస్తృత విపరీణ
అశేషాండ్ర జనతామూః కృతే మహోపకార ముదోః

ఏవం నిబంధ - ప్రబంధ రత్నానాం సంపాదకేన, ప్రకాశకేన చ శ్రీవైష్ణవ
సిద్ధాంత సాహిత్యస్య మహాశీం సేవాం ఆచర న్నార్యవర్యః శ్రీమాన్ ధనుకురం
వరదాచార్య మహోదయః గౌర్యాశ్యా న్నదాధిపందనీయోఽభినందనియ కృ పతి

శ్రీవివాసాయ నమః

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

గద్యత్రయ వైశిష్ట్యము

(సంపాదకీయము)

శ్రీ భగవద్రామానుజ యతి సార్వభౌములు రచించిన నవ నిధుల వంటి నవ (9) సంఖ్యక గ్రంథములలో - శరణాగతి గద్యము, శ్రీరంగ గద్యము, శ్రీవైకుంఠ గద్యము అనునవి మూడును - 'గద్య త్రయము' అను పేర ప్రసిద్ధి గాంచినవి. ఈ గద్యత్రయము నిత్యాను సంధానమున కనుకూలమై, ఆత్మానందానుసంధాయకమై యలరారు చున్నది కావున, ఈ గద్యత్రయమును - పారక మహాశయుల ప్రయోజనము నుద్దేశించి, ఇచట యథా తథముగ పొందుబాటుచు చున్నాము

1. శరణాగతి గద్యమ్

“ వస్త్రే వేదాంత కర్పూర చామికర విరజ్జకమ్ ।

రామానుజార్య మార్యాణాం చూడామణి మహర్నికమ్. ”

భగవన్నారాయణాభిమతానురూప స్వరూప రూప గుణ విభ వైశ్వర్య కీలా ద్యనవధికాతిశయాసంఖ్యేయ కల్యాణగుణగణాం పద్మ వనాలయాం భగవతీం శ్రీయం దేవీం నిత్యానపాయినీం నిరవద్యాం

దేవ దేవ దివ్యమహిమీ మఖల జగన్మాతర మస్మన్మాతర మశరణ్య
శరణ్య మనన్యశరణ శ్వరణ మహం ప్రపద్యే

పారమార్థిక భగవ చ్చరణావింద యుగ్మతై కాన్తి కాత్మ్యంతక
పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమ భక్తికృతి పరిపూర్ణానవరత నిత్య విశదత
మానన్య ప్రయోజనా నవధికాతిశయప్రియ భగవ దనుభవ జనితా
నవధికాతిశయ ప్రీతికారితాశేషానన్దాచితాశేష శేషశైకరతియాన
నిత్యైంతర్య ప్రాప్త్యపేక్షయా పారమార్థికీ భగవచ్ఛరణావంద
శరణాగతిర్యధావస్థితాస్తుమే అస్తు తే. త యైన సర్వం సంపత్స్యతే.

అఖలహేయ ప్రత్యసేక కల్యాణైకతాన స్వేతర సమస్త
వస్తు విలక్షణాంత జ్ఞానానందైకస్వరూప ! స్వాభిమతానురూపైక
రూపాచింత్య దివ్యాద్భుత నిత్య నిరవద్య నిరతిశయాజ్జ్వల్య సౌందర్య
సౌగంధ్య సౌకుమార్య లావణ్య యశావనా ద్యంత గుణనిధి దివ్య
రూప ! స్వాభావికా నవధికాతిశయ జ్ఞాన బలైశ్వర్య వీర్య శక్తి తేఽ
సాసీల్య వాత్సల్య మార్దవార్జవ సౌమ్యార్ద సామ్య కారుణ్య మాధుర్య
గాంభీర్యాదారియ చాతుర్య ధైర్య ధైర్య శౌర్య పరాక్రమ
సత్యకామ సత్యసంకల్ప కృతిత్వ కృతజ్ఞతా ద్యసంస్కృతు కల్యాణ
గుణ గోళం మహార్ణవ ! స్వోచిత వివిధ విచిత్రానంతాశ్చర్య నిత్య
నిరవద్య నిరతిశయ సుగంధవిరతిశయ సుఖ స్పర్శ నిరతిశయాజ్జ్వల్య
కిరీట మకుట చూడావతంస మకరకుండల కైవేయక హార కేయూరి
కటక శ్రీవత్స కౌస్తుభ ముక్తాదామోదరబద్ధన వీతాంబర కాంచీగుణ
నూపురాద్యపరిమిత దివ్యభూషణ ! స్వానురూపాచింత్యశక్తి శంఖ
చక్ర గదా శార్ంగాద్యసంఖ్యేయ నిత్య నిరవద్య నిరతిశయ కల్యాణ
- - - - - ! స్వాభిమత నిత్య నిరవద్యానురూప స్వరూప రూప

గుణ విభవై శ్వర్య శీలా ద్యసంసృతాశ్చ మూసంశ్లేయ కల్యాణ గుణ
గః శ్రీవల్లభ !

ఏనం భూత భూమి నీలానాయక ! స్వచ్ఛందానుచరి స్వరూప
స్థితి ప్రవృత్తి భేదాశేష శేషశైకరూప నిత్య నిరవద్య నిరతిశయ
జ్ఞాన క్రియైశ్వర్యా ద్యనంత కల్యాణ గుణాశేష శేషాశన గరుడ
ప్రముఖ నానావిధానంత పరిజన పరిచారికా పరిచరిత చరణయుగల !
పమయోగి వాజ్మససాపరిచ్ఛేద్య స్వరూప స్వభావ స్వాభిమత
వివిధ విచిత్రానంత భోగ్య భోగోపకరణ భోగస్థాన సమృద్ధానంతా
శ్చర్యానంత మహావిభవానంత పరిమాణ నిత్య నిరవద్య నిరతిశయ
వైకుంఠనాథ ! స్వసంకల్పానువిధాయ స్వరూప స్థితి ప్రవృత్తి స్వశేష
శైకస్వభావ ప్రకృతి పురుష కాలాత్మక వివిధ విచిత్రానంత భోగ్య
భోక్తృవర్గ భోగోపకరణ భోగస్థానరూప నిఖిల జగదుదయ విభవ
లయలీల ! సత్యకామ ! సత్యసంకల్ప ! పరిబ్రహ్మభూత ! పురు
షోత్తమ ! మహావిభూతే ! శ్రీమన్నారాయణ ! శ్రీవైకుంఠనాథ !

అవార కారుణ్య సౌఖ్య వాక్స త్యాగా రైశ్వర్య సౌందర్య
మహోదధే ! అనాలోచిత విశేషాశేషలోక శరణ్య ! ప్రణతార్తి
హర ! ఆశ్రిత వాత్సల్యైకజలధే ! అనపరశ విదిత నిఖిల భూతజాత
మూఢాత్మ్య ! అశేష చరాచర భూత నిఖిల నియమన నిరత ! అశేష
దిదచి ద్వస్తు శేషిభూత ! నిఖిల జగదాధారి ! అఖిల జగత్స్వామిన్ !
అస్మత్స్వామిన్ ! సత్యకామ ! సత్యసంకల్ప ! సకలేశ్వర నిలఘ్న !
అర్ధి కల్పక ! ఆప త్పు ! శ్రీమన్నారాయణ ! అకరణ్య శరణ్య !
అనన్య శరణ స్వత్వాదారవింద యుగలం శరణ మహం ప్రపద్యే
అత్ర ద్వయమ్

పితరం మాతరం దారాన్ పుత్రాన్ బంధూన్ సఖీన్ గుయాన్ ।
 రత్నాని ధన ధాన్యాని క్షేత్రాణి చ గృహాణి చ ॥
 వర్ష ధర్మాం శ్చ సంత్యజ్య వర్షకామాం శ్చ సాక్షరాన్ ।
 లోకవిక్రాంతవరణౌ శరణం తే లభ్యం విధౌ ।

స్వ మేవ మాతా చ పితా త్వ మేవ త్వ మేవ బంధు శ్చ గురు స్త్వ మేవ ।
 త్వ మేవ విద్యా ద్రవిం త్వ మేవ త్వ మేవ వర్షం మమ దేవదేవ ।
 పితాఽసి లోకస్య చరాచరస్య త్వ మస్య పూజ్య శ్చ గురు ర్గరిమాన్ ।
 స త్వ త్వమౌఽన్త్యత్పదికః శుకౌఽశ్వ లోకత్రయేఽప్యప్రతిమ ప్రభావ ।
 తస్మా త్స్పృణమ్య ప్రతిధాన్ కాయం ప్రసేదయే త్వా మహా పితృ మీడ్యమ్ ।
 పితేవ పుత్రస్య నభేవ నఖిః ప్రియః ప్రయాయాత్సాసి దేవ సోధుమ్

మనోవాక్కాయై రనాదికాలప్రవృత్తానంతాకృత్యకరణ
 కృత్యాకరణ భగవ దపచార భాగవతాపచారాసహ్యపచారరూప
 నానావిధానంతాపచారా నారభకార్యా ననారభకార్యాన్ కృతాన్
 క్రియమాణాంశ్చ సర్వా నశేషతః క్షమస్య అనాదికాల ప్రవృత్తం
 విపరీత జ్ఞాన మాత్మ విషయం కృత్స్న జగద్విషయం చ విపరీత
 వృత్తం చాశేషవిషయ మద్యాపి వర్తమానం వర్తిష్యమాణం చ
 సర్వం క్షమస్య మకియానాదికర్మ ప్రవాహ ప్రవృత్తం, భగవ
 స్స్వరూపతిరోధానకరీం, విపరీతజ్ఞానజననీం, స్వవిషయాశ్చ భోగ్యబుద్ధే
 ర్జననీం, దేహేంద్రియత్వేన భోగ్యత్వేన సూక్ష్మరూపేణ చానన్దితాం,
 దైవీం గుణమయీం మాయాం, దాసభూతం శరణాగతోఽస్మి
 తవాస్మిదాస ఇతి వత్కారం మాం తారయ.

తేషాం జ్ఞానీ నిత్యయుక్తి ఏకభక్తి ర్విశిష్యతే
 ప్రియో హి జ్ఞానినోఽత్యర్థ మహం స చ మమ ప్రియః

ఉదారా స్వర్వ ఏవై తే జ్ఞాని చ్యాత్వైవ మే దురమ్ ।
 ఆస్థిత స్సహి యుక్తాత్మా మా మేవా నుత్తమాం గతిమ్
 దిహానాం జన్మనా మంతే జ్ఞానవాన్ మాం ప్రపద్యతే ।
 వాసుదేవ స్వర్వ మితి వ మహాత్మా నుదుర్లభః

ఇతి శ్లోకత్రయోదితానినం మాం కురుష్వ.

“ పృథ్వీ స్సనరః పార్థ భద్రైర్భ్య స్త్వనన్యయా
 ఏక్త్యా త్వనన్యయా శక్యః మ ద్భక్తిం లభతే సరామ్

ఇతి స్థానత్రయోదిత పరభక్తి యుక్తం మాం కురుష్వ.
 పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్త్యైక స్వభావం మా కురుష్వ

పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికృత పరిపూర్ణానవరత నిశ్చయ విశ్
 దతమానస్య ప్రయోజనానవసాదికాతిశయస్మియ భగవ దనుభవోఽ
 హం, తథావిధ భగవ దనుభవ జ్ఞానా నవసాదికాతిశయ ప్రేతికారితా
 తేషావస్థాచితా తేష శేషతైకరతిరూప నిత్యకింకరో భవాని

ఏవంభూత మత్కైంకర్య ప్రాప్త్యవాయో హి సర్వైశ్చ సమస్త
 వస్తు విహీనోఽప్యనంత తద్విరోధివావాక్యాంశోఽప్యనంతమదపచార
 యుక్తోఽప్యనంత మగియాపచారయుక్తోఽప్యనంతాన్యోన్యచార
 యుక్తోఽసి ఏతత్కార్య కారణ సూతానాది విపరీతానాంకార విము
 ఢాత్మస్వభావోఽసి ఏత గుణయ కార్యకారణభూతానాది విపరీత
 వాసనా సంబద్ధోఽసి ఏత దనుగుణ ప్రకృతి విశేష సంబద్ధోఽసి సగ
 న్ములాధ్యాత్మికాధిభౌతికాధిదైవిక సుఖదుఃఖ శుద్ధేతు శుద్ధిగోప
 యోగీయ విషయానుభవజ్ఞాన సంకోచరూప మచ్ఛరూపింద్రియగ
 లైకాంతి కాత్వంతిక పరభక్తిపరజ్ఞాన పరమభక్తి విప్రుప్రతిహత్యోఽసి,
 యేనకేనాపి ప్రకారేణ ద్వయవత్తా త్వం కేవలం మనీయ మైవ

దయయా నిశ్చేష విశష్ట సహేతుక మచ్చరణారవిందయుగలై కాంతి
కాశ్యంతిక పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమగక్తి విఘ్న మశ్చపిరాదల్భ
మచ్చరణారవిందయుగలై కాంతికాశ్యంతిక పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమ
భక్తి, మశ్చపిరాదా దేవ నాటాత్మక యుగావస్థిక మశ్చపిరాదల్భ
రూప గుణ విభూతి లీలాపకరణ విస్తారోపగోక్షసిద్ధ మన్నియ
మృతా మద్దాస్యైకస్వభావాశ్చర్యరూప మదేకానుభవో మద్దా
స్యైక ప్రీయః పరిపూర్ణానందత నిశ్చ విశదతమానంద్య ప్రయోజనా
నవధికాతిశయ ప్రీయ మదనుగ్రహస్త్వం తథావిధ మ దనుభవజరితా
నవధికాతిశయ ప్రీతికారితా శేషావస్థావతా శ్చైకైక రతిరూప
నిత్యకింకరో భవ

వనం భూతోఽసి

ఆధ్యాత్మికాధి భౌతి కానిదైవిక దుఃఖవిఘ్న గంధ రహిత
స్త్వం, ద్వయ మద్దానుసంధానేన సా సదైవం వక్తా యోగ చ్చరీరి
పాతమ్ లలైవ శ్రీరంగే సుఖ మాస్త్వ

శరీరవాగ సమయే తు కేవలం మనీ మయైవ దయయాఽలి
ప్రబుద్ధో మామేవావలోకయ న్నప్రచ్యుత పూర్వసంపాకర మనో
రథః, తీర్థ మిన వక్త్రం సిగ్ధే నేమాం ప్రకృతిం స్థూల సూక్ష్మరూపాం
విస్మయ తదానీ మేవ మశ్చపిరాదల్భ మచ్చరణారవిందయుగ
లై కాంతికాశ్యంతిక పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తికృత పరిపూర్ణానందత
నిశ్చ విశదతమానంద్య ప్రయోజనానవధికాతిశయ ప్రీయ మదనుగ్ర
హస్త్వం తథావిధ మదనుభవనితానవధికాతిశయ ప్రీతికారితా శేషా
వస్థావస్థావతా శేష శేషవైకరతిరూప నిత్యకింకరో భవిష్యసి

మాతే ఖా దత్ర సంశయః

అన్యతం నోక్తపూర్వం మే న చ వక్ష్యే చదావన ।
 రామో ద్వి ర్నాభిభాషసతే.
 సత్యదేవ ప్రవన్నాయ తవాస్మితి చ యాచతే ।
 అభయం సర్వభూతేభ్యో దదా మ్యేత ద్రవ్యతం ఘన,
 సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మా మేకం శరణం ప్రజ ।
 అహం త్వా సర్వపాపేద్యో మోక్షయిష్యామి మా శుభః

ఇతి మయైవ హ్యుక్తమ్.

అతి స్తవ్యం తవ తత్త్వతో మజ్జాన దర్శనప్రాప్తి మ్ నిస్సంగయ స్సుఖ మాన్యః
 అంత్యకాలే స్మృతి ర్భాతు తవ తైరితి శరణాగతా ।
 రా మేనాం ఘన వన్నద్య క్రియమాణాం శురుష్య మే.

2. శ్రీరంగ గద్యమ్

ఏదవి త్పురతత్త్వానాం తత్త్వయాభావ్యవేదితే ।
 రామానుజాయ ఘనయే వమో ఘన గరీయసే.

స్వాధీన త్రివిధ చేతనాచేతన స్వరూపస్థితి ప్రవృత్తిభేదం,
 క్షేత్ర కర్మా ద్యక్షేష దోషా సంస్పృష్ట్యం, స్వాభావికానవధికాతిశయ
 భూత బలైశ్వర్య వీర్య శక్తి తేజ సాసీల్య వాత్సల్య మార్ద వార్జన
 సాహర్ద సామ్య కారుణ్య మాధుర్య గాంభీ ర్యాదార్య చాతుర్య
 హైర్య ధైర్య శౌర్య పరాక్రమ సత్యకామ సత్యసంకల్ప కృతిత్వ
 కృతజ్ఞతా ద్యసంభేద్య కల్యాణగుణగ శౌఘమహర్ణవం, ఋర
 బ్రహ్మభూతం, పురుషోత్తమం, శ్రీరంగశాయిసమ్ అస్మ త్స్వామినం,
 ప్రబుద్ధ నిత్య నియామ్య నిత్యదాస్యైకరసాత్మస్వభావోఽహం, తదే
 కానుభవప్రదేక ప్రియః పరిపూర్ణం భగవంతం, విశదతమానుభవేన

నిరంతర మనుభూయ, తదనుభవజుతా ననసికాతిశయ ప్రీతికారికా
శేషావస్థాచితాశేష శేషతైక రతిరూప నిత్యకింకర భవాని

స్వాత్మ నిత్య నియామ్య నిత్య దాస్యైకరసాత్మ స్వభావాను
సన్ధానపూర్వక భగవ దననధికారిశయ శేషావస్థాచితాశేష శేష
తైక రతిరూప నిత్యకింకర్య చావృతచాయ భూత భక్తి తదుపాయ
సమ్యక్ జ్ఞాన తదుపాయ సమీచీన క్రియా తదనుగుణ సాత్త్విక
తాప్తిక్యాది సమస్తాత్మ గుణాహీనః, దురుర్తరానంత తద్విపర్యయ
జ్ఞానక్రియానుగుణానాది పాపవాసనా మహర్ణివాన్త ర్నిమగ్నః తిల
తైలవ ద్దారుసహింస ద్దుర్నివే చ త్రిగుణ క్షణక్షరః, స్వభావాచ్యస
ప్రకృతివ్యాప్తిరూప దురత్యయ భగవన్నాయా తిరోహిత స్వప్రకాశః,
అనాద్యవిద్యాసంచితానన్తాశక్య విప్రసంసన కర్మవాశ ప్రగ్రభితిః,
అనాగతానంతకాల సమీక్షయాఽప్యదృష్టసంతాపోవాచ్యః, నిల
జన్తుజాత శరణ్య, శ్రీమన్నారాయణ, తవ చరణాంవిప్లయగలం
శరణ మహం ప్రపద్యే.

ఏవ మవస్థితస్యా పృథిత్వమాత్రేణ పరిమళానుభవో భగవాన్
స్వానుభవ ప్రీత్యోపసేతైకాన్తిక నిత్య కైంకర్యైక రతిరూప నిత్య
దాస్యం దాస్యతీతి విశ్వానపూర్వకం భగవత్తం, నిత్య కింకరతాం
ప్రార్థయే.

తవానుభూతిసంఘాత ప్రీతికారికదాసామ్ ।

దేహి మే కృపయా నాథ ! వ జానే గతి మవ్యథా

నర్వావస్థాచితాశేష శేషతైక రతిప్రప ।

భవేయం పృథ్వీరాక్షి త్వమే వై వం తుడుష్ట మామ్.

ఏవంభూత తత్త్వయాధాత్మ్యావబోధ తదిచ్ఛా రహితస్యాపి ఏత దుచ్ఛారణ మాత్రావలంబనేన ఉచ్యమానార్థ పరమార్థనిష్ఠం మే మన స్త్వమేవాద్యైవ కారయ.

అపార కరుణాంబుధే అనాలోచిత విశేషాశేషలోకశరణ్య ప్రణతార్తిహర ఆశ్రితవాత్సల్యైక మహోధధే, అనవరత విదిత నిఖిల భూత జాత యాదాత్మ్య సత్యకామ సత్యసంకల్ప ఆపత్సఖ కాకుత్స్థ శ్రీమన్నారాయణ పురుషోత్తమ శ్రీరంగనాథ మమనాథ నమోఽస్తుతే.

3. శ్రీ వైకుంఠ గద్యమ్

యామోచార్య సుధాంధోధి మహగాహ్య యథామతి ।

అదాయ భక్తి యోగాఖ్యం రత్నం వందర్శిహృ మ్యహమ్.

స్వాధీన త్రివిధ చేతనాచేతన స్వరూప స్థితి ప్రవృత్తిభేదం, క్షేకకర్తా ద్యతేష దోషాసంస్పృష్టం స్వాభావికా నవధికాతిశయజ్ఞాన బలైశ్వర్య పీఠ్యశక్తితేజః ప్రభృ త్యసంఖ్యాయ కల్యాణ గుణగణోఘ మహర్ణవం, పరమపురుషం, భగవంతం, నారాయణం, స్వామిత్యేన సుహృత్త్వేన గురుత్వేన చ పరిగృహ్య, ఏకా నికాత్యంతిక తత్త్వాదాం బుజ ద్వయపరిచర్యైక మనోరథః, తత్త్వాస్తయే చ తత్త్వాదాంబుజ ద్వయ ప్రపత్తే రవ్యన్నమే కల్పతోటసహస్రేణాపి సాధన మస్తీతి మన్యానః, తస్మైవ భగవతో నారాయణస్య, అఖిల సత్త్వ దయైక సాగరిస్య, అనాలోచిత గుణా గుణాఖండ జనానుకూలా మర్యాది తీలవతః, స్వాభావికానవధికాతిశయ గుణవత్తయా, దేవ తిర్యక్ జ్ఞానుష్యా ద్యఖిల జనహృదయానందస్య, ఆశ్రిత వాత్సల్యైకజలధేః భక్తజన సంక్షోభైకభోగస్య, నిత్యజ్ఞానక్రయైశ్వర్యాది భోగసామగ్రీ

సమృద్ధస్య, మహావిభూతేః శ్రీమత శ్చరారవిష్ణుముగలమ్, అన
న్యాత్మ సంక్షిప్తేన తద్గత స్వభావేన శరణ మనువ్రజేత్

తత శ్చ ప్రత్యహ మాత్మోక్షిపనామైవ పునుస్మరేత్ ।

చతుర్దశభువనాత్మక మ్మండం, దశగుణితో త్తరంచాపరణసప్తకం,
సమస్తం కార్యకారణజాత మతీత్య (వర్తమానే,) పరిమర్యోమ
శబ్దాభిధేయే, బ్రహ్మాదీనాం వాఙ్మనసానోచరే, శ్రీమతి వైకుంఠే దివ్య
లోకే, సనక విధి శివాదిభిర స్యచింత్య స్వభావైశ్వర్యై ర్నిత్య సిద్ధై
రనంతర్యగవదానుకూలైకబోధై ర్దివ్యపురుషై ర్మహాత్మభి రాపూరితే,
తేషా మపి ఇయ త్పరిమాణ మియ దైశ్వర్య మీదృశ స్వభావ మితి
పరిచ్ఛేత్తు మయోగ్యే, దివ్యావరణ శత సహస్రావృతే, దివ్యకల్పక
తరూషశోభితే, దివ్యోద్యానశత సహస్రకోటిభి రావృతే, అతి
ప్రమాణై, దివ్యాయతనే కస్మింశ్చి ద్విచిత్ర దివ్యరత్నమయ దివ్యా
స్థానమండపే, దివ్యరత్నసుంధ శతసహస్రకోటిభి రుపశోభితే, దివ్య
నానా రత్న కృతస్తల విచిత్రితే, దివ్యాలంకారాలంకృతే, పరిశః
పతిలైః పతమానైః పాదపద్మై శ్చ నానాగర్భవర్ణై ర్దివ్య సృష్టి శోభ
మానై ర్దివ్య పుష్పపవనై రుపశోభితే, సంకీర్ణ పారిజాతాది కల్పద్రు
మౌపశోభితైః అసంకీర్ణై శ్చ కైశ్చి ద్దస్తస్తం పుష్పరత్నాది నిర్మిత
దివ్య లీలామండప శతసహస్రపశోభితైః సర్వదానుభూయమానై
ర స్యపూర్వపదాశ్చర్యమావహద్భిః, క్రీడాశైల శతసహస్రై రలంకృతైః,
కైశ్చి న్నారాయణ దివ్యలీలాసాధారణైః కైశ్చిత్పద్మనాలయా
దివ్యలీలాసాధారణై శ్చ కైశ్చిచ్చుక శారికా మమూర కోకిలాదిభి.
కోమలకూజలై రాకులై ర్దివ్యోద్యాన శతసహస్రై రావృతే, మణి
ముక్తాప్రవాలకృత సోపానై ర్దివ్యామలామృత రసోదకై ర్దివ్యాంజలి
వర్షైః అతి రమణీయ దర్శనైః అతి మనోహర మధుర స్వరై రాకులై

రంతస్స ముక్తామయ దివ్యక్రీడాస్థానోపశోభితైః దివ్యసాగంసైక వాసీ
శత సహస్రైః దివ్య రాజహంసావీ విరాజితై రావృతే, నిరస్తాతిశ
యీశనైక రసతయా చ ఆనన్త్యాచ్చ ప్రవిష్టానుర్వాదయశ్చిః క్రీడో
దేతై ర్విరాజితే, తత్ర తత్ర కృత దివ్య పుష్పవర్యంపశోశోభితే,
నానాపుష్పసవాస్వాదమత్త భృంగావలీభి రుద్గీయమాన దివ్యగాఢర్వే
ణాపూరితే, చందనాగరు కర్పూర దివ్యపుష్పవగాహి మందానిలా
నేవ్యమానే, మధ్యే పుష్పసంచయ విచిత్రితే, మహతి దివ్యయోగ
చర్యంకే, అనంతభోగిని.

శ్రీమ ద్వైకుంఠైశ్వర్యాది దివ్యలోక మాతృకాన్త్యా విశ్వ
మాన్యాయయన్త్యాశేష శేషాశనాది సర్వపరిజనం భగవత స్తత్త
దవస్తోదిత పరిచర్యాయామాజ్ఞాపయన్త్యా, కీలకాపగణ విలాసాదిభి
రాత్యానురూపయా శ్రియాసహసీనమ్.

ప్రత్యగోస్మీలిత సరసిజ సదృశ నయన యుగలం, స్వచ్ఛ నీల
డిమూత సంకాశిన్, అత్యుజ్జ్వల వీరవాససం, స్వయా ప్రభయ
అతి నిర్మలయా అతి శీతలయా స్వచ్ఛయా మాణిక్యాభయా కృతస్మిం
జగద్భావయంతమ్, అచింత్య దివ్యాదృశిత నిత్యయావన స్వభావ
లావణ్యమయామృత సాగరమ్, అతి సౌకుమార్యా దీప్ త్వస్విన్నవ
దాలక్యమాణ లలాటఫలక దివ్యాలకావలీ విరాజితం, ప్రబుద్ధ
ముద్ధాంబుజ చారులోచనం, సవిభ్రమ భ్రూలతమ్, ఉజ్జ్వలాధారం,
శుచిస్మితం, కోమలగండమ్, ఉదగ్రవీనాంస విలంబి కుండలాలకావలీ
బంధుర కంబు కంధరం, ప్రియావతంసోత్పల కర్ణ భూషణశ్శరాలకా
బంధ విమర్దశంసిభి రాజానువిలమ్బిభి ర్భుజై ర్విరాజితమ్, అతి కోమల
దివ్య రేఖాలంకృతా తామ్రకరతలం, దివ్యాంగులీయక విరాజితమ్
అతి కోమల శఖావలీ విరాజిగమ్, అను రక్తాంగులీభి రలంకృతం,

తత్త తోస్థిలిత త్తందరీక సద్వశ చరణయుగలమ్, అతి మనోహర
 కిరీట ముఖ చూడావతంస మకరకుండల హైవేయక హార కేయూర
 కటక శ్రీవత్స కౌస్తుభ ముక్తా దామోరబద్ధన వీతాంబర కాంచీ
 గుణనూపురాదిభి రత్యంత సుఖస్మర్త్యై ద్దన్యగంధై నృభిష్యై
 రూపితం, శ్రీమత్యా వైజయన్త్యా ననమాలయా విరాజితం, శంఖ
 చక్ర గదాసిశార్దూది దివ్యాయుధై శ్శేవ్యమానం, సంకల్పమాత్రావ
 క్షస్త జగజ్జన్మస్థితిధ్వంసాదికే శ్రీమతి విష్వక్సేనే న్యస్త సమ
 ద్వాత్తైశ్వర్యం, వైసతేయాదిభి స్సృభావతో నిరస్త సమస్త స్వభావైక
 భగవ స్ఫరిచర్యాకరణయోగై ర్భగవ త్పురిచర్యైక భోక్త ర్నిత్యసిద్ధై
 రనం తైర్విధాయోగ శేవ్యమానమ్ అస్మిభోగేనాననుసంహితపరాది
 కాలం దివ్యామల తోమలావలోకనేన విశ్వ మాన్దాదయన్ ఈష
 దుర్బిలిత ముఖాంబుజోదర వినిర్గతేన దివ్యసదనారవింద శోభాజనకేన
 దివ్యస్ఫూర్తాదార్య సౌందర్య మాధుర్యా ద్వినవధిక గుణగణ
 విభూషితేన అతిమనోహర దివ్యభావగణ, దివ్యలీలాలాసామృతేన
 అఖిల జనహృదయాన్తరా న్యాపూరయన్తం భగవన్తం, నారాయణం,
 భ్యాన యోగేన దృష్ట్వా, భగవతో నిత్యస్వామ్య మాత్మనో నిత్య
 దాస్యం చ యథావస్థిత మనుసన్ధాయ

“కదాఽహం భగవన్తం నారాయణం మమ కులచాధం మమ
 కులదైవతం మమ కుల ధనం మమ భోగ్యం మమ మాతరం మమ
 పితరం మమ సర్వం నాయో త్కారవాః చక్షుసా, కదాఽహం భగవ
 త్స్పాదాంబుజద్వయం శిరసా ధారయిష్యామి, కదాహం భగవ
 త్స్పాదాంబుజ ద్వయ పరిచర్యైశ్చయా నిరస్త సమస్తైశ్చ భోగాశోఽప
 గత సమస్త సాంసారిక స్వభావః తత్స్పాదాంబుజద్వయం ప్రవేష్యేమి.
 కదాఽహం భగ త్స్పాదాంబుజద్వయ పరిచర్యాకరణయోగ్యః తదేక

భోగస్తత్వానాం పరిచరిష్యామి. కదామాం భగవాన్ స్వకీయయాఽతి శీతలయాదృశాఽవ లోక్యస్నిగ్ధగంభీర మధురీయా గిరాఽరిచర్యాయా మాజ్ఞాపయిష్యశీతి భగవ త్పరిచర్యాయా మాశాం నర్థయిత్వా తయైవాశయా తస్మిన్ దోషబృంహితయా భగవంత ముపేత్య చూరా దేవ భగవతం శేషహోగే శ్రీయా సకాసీనం వైసతేయాదిభి స్సేవ్య మానం 'సమస్త పరివారాయ శ్రీమతే నారాయణాయనమః' ఇతి ప్రణమోద్ధాయోద్ధాయ పునఃపునః ప్రామ్య అత్యంతసాధ్వస వినయావనహో భూత్వా, భగవ త్పారిషద గణ నాయకై స్త్వారి చాలైః, కృపయా న్నేహగర్భ యాదృశాఽవలోకిత స్సమ్యక్ గభీరం దితై స్తై రేవానుమతో (భూత్వా) భగవస్త ముపేత్య శ్రీమతా మూలముక్తేన భగవన్ మామైకాన్తికాత్సంతిత పరిచర్యాకరణాయ పరిగృహ్ణామ్యేతి యాచమానః ప్రణమ్యాత్మానం భగవం రే వివేదయేత్.

తతో భగవతా స్వయ మేవ ఆత్మ సంజీవనేన అమర్యాద శీలవతా అతిప్రేమాన్వితే నావలోకనేనావలోక్య సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థాచితాత్యంత శేషభావాయ స్వీకృతోఽ నుజ్జత శ్చాత్యంత నాధ్వస వినయావనతః కింకుర్యాణః కృతాంజలిపుటో భగవంత ముపాసీత్.

తత శ్చానుభూయమాన భావ విశేషః, నిరతిశయ ప్రీత్యా ఽన్యత్రాచిత్తకర్తుం ద్రష్టుం స్మర్తు మశక్తః పున రపి శేషభావ మేవ యాచమానో భగవంతమేవా విచ్ఛిన్నస్రతో యాచేణావలోక నేనావలోకయ న్నాసీత్.

తతో భగవతా స్వయమేవాత్మ సంజీవనేనావలోక్య నేనావ లోక్య సస్మిత మాహూయ సమస్త క్షేణాసహం, నిరతిశయ సుఖా

సహ మాస్మీయం శ్రీమ త్పాదారవిందయుగలం శిరసి కృతం
ధ్యాత్వా అమృతసాగరాంత ర్నిమగ్న సర్వానయవ స్సుఖ మాసీత
లక్ష్మీపతే ర్కృతిపతే శ్చ దమైకధామోః యోఽ సౌ షా సమజనిష్ఠ జగద్ధితామి ।
ప్రాద్యం ప్రకాశయతు సః పరమం రహస్యం సంవాద ఏష కరిష్యాగతిమంత్రసారః.

✽

✽

✽

ఇదియే గద్య త్రయము. ఈ గద్య త్రయమును ప్రతి నిత్యము
పఠించువారు - భగవ దనుగ్రహమునకు పాత్రులు కాగలరు. ఒకవేళ
అనుదినము ఈ మూడు గద్యలను అనుసరించుటకు అవకాశము
లేనివారు - రోజుకు ఒక గద్య చొప్పున నై నను అనుసంధింపవచ్చును
అన్యంతర మేమియు లేదు భగవానుని అనుగ్రహ ప్రాప్తికి అణు
మాత్రమేని లోపము వాటిల్లదు.

ఈ గద్య త్రయ వైశిష్ట్యమును గుఱించి, ఈ ద్వాదశి కాముది
యందే - 144 పుట మొదలు, 240 పుట వరకు - అనేక విషయ
ములు విశేషముగ వివరింపబడియున్నవి. కావున, పాఠక మహాశయులు
ఈ గద్యత్రయమునకు సంబంధించిన ఆ యా విశేషములను బాగుగా
ఆకళించుకొని, ఈ గద్యత్రయానుసంధాన మూలమున - ఐహికము
గిను, ఆముష్మికముగను సత్సలములు పొందుటకు యత్నింతురు
గావుత !

శ్రీ రామానుజ నవరత్న హారము
(అనుబంధము)

-: ఇందులో :-

1. ప్రణతి
2. శ్రీ రామానుజ సుప్రభాతము
3. శ్రీ రామానుజ కరావలింబ స్తోత్రము
4. శ్రీ భాష్యకార ప్రవృత్తి
5. శ్రీ రామానుజ చతుర్లొక్తి
6. ధాటి పంచకము
7. శ్రీ రామానుజాష్టకము
8. శ్రీ రామానుజ అష్టోత్తర శతనామ స్తోత్రము
9. శ్రీభాష్యకార మంగళాశాసనము

1. ప్రజ్ఞాపట

యో నిత్య మచ్యుత పదాంబుజ యుగ్మముక్తి
వ్యామోహిత స్త దితరాణి తృణాయ మేనే
అస్మద్గురో ర్భగవతోఽస్య దయైకసింహోః
రామానుజస్య చరాశ్చ శరణం ప్రపద్యే.

2. శ్రీ రామానుజ సుప్రభాతమ్

జయ జయ యతిసార్వభౌమామలస్వాంత తుభ్యం నమో
 జయ జయ భవవార్ధి మగ్నాత్మ సంతారక గ్రామణే !
 జయ జయ భజనీయ కూరేశ ముఖ్యైః ప్రసీద ప్రభో !
 జయ జయ విదుషాం నిధే జాగృహి శ్రీనిధే జాగృహి. 1

పూర్ణార్చ్య పూర్ణ కరుణాపరిబ్రజోధ !
 వైరాగ్య భక్తిముఖదివ్య గుణామృతాబ్ధే !
 శ్రీయామునార్య పదపంకజ రాజహంస !
 రామానుజార్య భగవన్ ! తవ సుప్రభాతమ్. 2

ఆనేయ ! మద్య వరదస్య గజాద్రి భర్తుః
 హనీయ మ చ్ఛమతి శీత మగాధ కూపాత్
 ధ్వాంతం నిరస్త మరుణస్య కరై స్సమంతాత్
 రామానుజార్య భగవన్ ! తవ సుప్రభాతమ్. 3

శ్రీరంగరాజ పదపంకజ యో రశేషం
 కైంకర్య మాకలయితుం సకుతూహల స్త్వం
 ఉత్తిష్ట నిర్వివిధి మ వ్యఖిలం విధాతుం
 రామానుజార్య భగవన్ ! తవ సుప్రభాతమ్. 4

శ్రీమ త్కృరంగపురపూర్ణవిభు స్త్వదుక్తం
 శ్రీభాష్యశాస్త్ర మమలం త్వయి భక్తియుక్తః
 శ్రోతుం సమిచ్ఛతి యతీంద్ర ! సితోర్ధ్వపుండ్ర !
 తం బోధయార్థ మఖిలం తవ సుప్రభాతమ్. 5

శ్రీమాన్ స్వపూర్ణవటు రాదరతః ప్రగృహ్య
 శ్రీపాదుకాం యతిపతే ! ప్రదయోః ప్రయోక్తుమ్
 ద్వారి స్థితిం వితనుతే ప్రణతార్తిహరిన్
 రామానుజార్య భగవన్ ! తవ సుప్రభాతమ్

6

ప్రాతః పరంతి పరమ ద్రవిడ ప్రపన్నా
 గాయంతి మంత్రశత మృష్ట శిరిస్క మచ్ఛమ్
 శ్రీశైలవాసవ పదాబ్జ నివిష్ట భార
 రామానుజార్య భగవన్ ! తవ సుప్రభాతమ్

7

కాషాయవస్త్ర కటిసూత్ర కమండలూంశ్చ
 శ్రీదంతకాష్ఠ మపి దేశిక సార్వభౌమాః
 పాశౌ నిధాయ నివసంతి విశుద్ధ మత్ర
 రామానుజార్య ! భగవన్ ! తవ సుప్రభాతమ్

8

త్వాం బోధయంతి గురవః ప్రథితా మహాంతః
 శ్రీవైష్ణవా శ్చ యమిన స్తవ పాదభక్తాః
 ఏకాంతిన శ్చ విమలా స్త్వ దనన్య భావాః
 తాన్ పాలయాద్య యతిశేఖర ! సుప్రభాతమ్

9

బ్రాహ్మే ప్రబుధ్య విబుధా స్స్వగురుం ప్రణమ్య
 రామానుజాయ నమ ఇ త్యసక్త ద్భిషవాణాః
 అష్టాక్షరం సచరమ ద్వయ ముచ్ఛరంతి
 రామానుజార్య భగవన్ ! తవ సుప్రభాతమ్

10

సంనేత్ర్య సప్తశత సంయమి సార్వభౌమైః
 సద్దేశికైః స్సకల శాస్త్రవిదాం వర్జితైః
 ఏకాంతిభిః పుమభాగవత్తై ర్నిషేవ్య
 రామానుజార్య భగవన్ ! తవ సుప్రభాతమ్. 11

ఆరాధనం రచయితుం కమలాసఖస్య
 శ్రీయాదవాచలపతే ర్వివిధోపచారైః
 పాతుం చ దృష్టి కమలేన సతా నశేషాన్
 రామానుజార్య భగవన్ ! తవ సుప్రభాతమ్. 12

గద్యత్రయం నిగమశేఖర దీప సారా
 శ్రుత్యర్థ సంగ్రహ మపి ప్రథితం చ నిత్యమ్
 గీతార్థభాష్య మపి 'దేశికపుంగవేభ్యః
 దాతుం ప్రసీద యతి శేఖర ! సుప్రభాతమ్. 13

శ్రీభాష్య మాలిఖితు మత్ర విశాల లేఖ్యః
 శ్రీవత్సచిహ్న గురుశ్చ ధృత దివ్యకాత్రః
 వేదాంతసూత్ర మపి వక్తు మయుష్య సర్వం
 ఉత్తిష్ట లక్ష్మణమునే ! తవ సుప్రభాతమ్ 14

* * *

రామానుజార్య ! రమణీయ గుణాభిరామ !
 రాగాదిదూర సుగురో ! గురుసార్వభౌమ !
 సత్త్వప్రధాన శరణాగత పత్నల ! త్వ
 త్పదాబ్జయో రిహ వరత్ర చ కింకర స్సాస్యమ్.

3. శ్రీ రామానుజ కరావలంబ స్తోత్రమ్

శ్రీరంగశాయి గుణనామ సుధారసజ్ఞ !
 శ్రీవేంకటేశ పదపంకజ సక్తచిత్త !
 శ్రీదేవరాజ కరుణామృత సింఘచంద్ర !
 రామానుజార్య ! మమ దేహి కరావలంబమ్. 1

సంసత్కుమార పద సారస చందరీక !
 శ్రీమ చ్ఛారి ముఖ భక్త మనోఽనురాగ !
 నాథార్య యామున మహా గురుపాద భక్త !
 రామానుజార్య ! మమ దేహి కరావలంబమ్. 2

శ్రుత్యగ్రసార పదసంగ్రహ మార్గవర్తిన్ !
 స్మృత్యర్థ దాయక యతీశ్వర లక్ష్మణార్య !
 శ్రీ భూత దిన్య నగరీ సతతాధివాస !
 రామానుజార్య ! మమ దేహి కరావలంబమ్. 3

చాపాక జాద్ధ పరశైవ మదేభసింహ !
 కాపాలిక ప్రముఖ కానన దావకీల !
 మోక్షాధికార హరిదాస్య గుణా ద్యభిజ్ఞ !
 రామానుజార్య ! మమ దేహి కరావలంబమ్. 4

అష్టాన గాథ తిమిరాపహ సూర్యమూర్తే !
 లోభాభిలాషణ సుఖాది భుజంగ తార్క్ష్య !
 సుష్టాన దీప జగ దుజ్జ్వల భక్తపాల !
 రామానుజార్య ! మమ దేహి కరావలంబమ్

4. శ్రీ భాష్యకార ప్రపత్తిః

శ్రీమన్నిరంకుశ సమార్జిత వత్సలత్వ
భూమన్ నిబంధన నిహీన దయాంబురాశే ।
స్వామిన్ సుశీల యదుశైలశిరో నివాస ।
రామానుజార్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే. 1

శ్రీశైలపూర్ణ గురు యామన పాదపూర్ణ ।
మాలాధరార్య ముఖ పూర్వ గురుత్త మానామ్
పాదారవిందయుగ శేఖరితోత్త మాంగ ।
రామానుజార్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే. 2

యోగీంద్ర యూధ కురుకాధిప మారనాథ
గోవిందముఖ్య గురు బృంద శిరోభి వంద్య
ఆనంద మంద ముఖలాంతర మాదధాచా
రామానుజార్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే 3

సందింతితో సకల తాపహరా సతానాం
సందర్శినా మపి దృశ శ్చరితార్థయంతో
సంపూర్ణకోక నద సోదరతాంగతౌ తే
రామానుజార్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే. 4

ఆశ్రాంతపూర్ణ కలశాంత కళంక కాంత
శంద్రానుసారి నఖ చంద్రికయాను లిప్తౌ
సోదర్య సాగర తరంగ సమాంగుళీ తే
రామానుజార్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే. 5

య త్సంశ్రితాః కలి మయత్నతి ఉత్తరంతి
య ద్భాతినాం ఖలు భవా న్నభయం కదాచిత్
యస్సంగినాం న చ భయం మదనాత్తవైతే
రామానుజార్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే.

6

యన్నిష్ఠితాః విదధతే యమమూర్ఛిపాదం
య త్సేమిణ శ్చ తృణయంతి విధే ర్విభూతిమ్
తా తావకౌ యదుధరాభరణాయమానౌ
రామానుజార్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే.

7

సీత్యే తిరోధ మచిరేణ కుమార్గ జాలం
నిష్కంటకా చ పదపీ నిగమావళీనామ్
యస్మి న్న తేవతరణం భువి తేన్వతోఽద్య
రామానుజార్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే.

8

సంపత్కుమార సుకుమార సుసుందరత్వ
సందర్శనాహిత విరోధి భయాతిరేకాత్
యావ న్నజాతు చలతోఽచలత స్తవైతే
రామానుజార్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే.

9

శ్రీమన్ మనోజ్ఞ పర సంయమి భక్తితోయ
సంపూర్ణ మానస సరోపర రాజహంసౌ
ప్రపాప్య తవావసత మండల వారిజాతౌ
రామానుజార్య చరణౌ శరణం ప్రపద్యే.

10

5. శ్రీ రామానుజ చతుష్టోకీ

అనిశం భజతా మనస్య భాజాం
చరణాంభోరుహ మాదరేణ పుంసామ్
వితర నిభృతం విభూతి యుగ్మం
జయ రామానుజ ! రంగధామ్ని నిత్యమ్ || 1

మలినా న్విమతా నవద్య భాజాం
కలుషీభూత కుదృష్టిభి స్సమేతాన్
శకలీ కరుతే విపక్ష వృత్తాన్
జయ రామానుజ ! శేషశైల శృంగే || 2

శ్రుతిషు స్మృతిషు ప్రమాణ తత్త్వం
కృపయాఽఽలోచ్య విశుద్ధయా హి బుద్ధ్యా
అకరోః కిల దివ్య భాష్యరత్నం
జయ రామానుజ ! హస్తీధామ్ని నిత్యమ్ || 3

జయ మాయి మతాన్ధకార భానో !
జయ బాహ్య ప్రముఖాటపీ కృశానో !
జయ సంశ్రిత సింహుశీత భానో !
జయ రామానుజ ! యాదవాద్రి శృంగే || 4

*

*

*

రామానుజ చతుష్టోకీం యః పఠేన్నియతం నరః
ప్రాప్నుయాత్పరమాం భక్తిం యతిరాజ పదాబ్జయోః ||

6. ధాటి పంచకమ్

వామండ ద్రుమమండ దావ దహన శ్చార్వాక శైలాశః
 జౌద్ధధ్వంత నివాస వాసరపతి రైనేథ కంఠీరసః ,
 మాయావాది భుజంగభంగ గరుడ స్త్రైవిద్య చూడామణిః
 శ్రీరంగేశ జయధ్వజో విజయతే రామానుజాయః ॥ 1

వామండ మండ గిరి ఖండన వజ్రదండః
 ప్రచ్ఛన్న జౌద్ధ మకరాలయ మంత్రదండః
 వేదాంతసారి సుఖదిర్ఘ దీపదండః
 రామానుజస్య విలసంతి మునే స్త్రీదండః ॥ 2

చారిత్తోద్ధారదండం చతుర నయ పథాలంక్రియా కేతుదండం
 సద్విద్యా దీపదండం సకల కలికదా సంహృతేః కాలదండమ్
 శ్రేయ్యం తాలంబదండం త్రిభువన విజయ చ్ఛత్ర సౌవర్ణదండం
 ధనే రామానుజార్యః ప్రతికథక శిరో వజ్రదండం త్రిదండమ్ ॥ 3

శ్రయ్యా మాంగల్యసూత్రం త్రియుగ యుగపదాహాణ
 లంబ సూత్రం
 సద్విద్యా దీపసూత్రం సగుణ నయవిదాం సంపదాం హారిసూత్రమ్ ॥
 సైజ్ఞసూత్రం బుధానాం ప్రశమ ధన మనః పద్మినీ నాళసూత్రం
 రిక్షోసూత్రం మునీనాం జయతు యతీపతే ర్వక్షసి బ్రహ్మసూత్రమ్ ॥

వామండ సాగర వహా బడబౌ ముఖాగ్నిః
 శ్రీ రంగరాజ చరాంబుజి మూలదాసః
 శ్రీవిష్ణులోక మశిమంటప మార్గదాయూ
 రామానుజో విజయతే యతిరాజరాజః ॥ 5

7. రామానుజాష్టకమ్

- రామానుజాయ మునయే నమ ఉక్తిమాత్రం
కామాతురోఽసి కుమతి కలయ న్నభీష్టమ్
యామా మనంతి యమిరాం భగన జ్ఞనానాం
తా మేవ విందతి గతిం సమయః సర్వదాత్ ॥ 1
- సోమాపచూడ సురశైఖర దుష్కరణ
కామాతిగోఽపి తపసా క్షపయ న్నహుని
రామానుజాయ మునయే నమ ఇ శ్యానుర్వై
కో వా మహీ సహచరే కరుతేఽనురాగమ్ ॥ 2
- రామానుజాయ నమ ఇ త్యసకృ ద్మణితే
యో మాన మత్సర మదస్మర దూషితోఽపి
ప్రేమాతురాం ప్రియతమా మపహయ పద్మాం
భూమిం భువంగ శయన స్త మనుప్రయాతి ॥ 3
- వామాలకానయన వాగురికా గృహీతం
క్షేమాయ కించి దసి కర్తు మనుష్యామానమ్
రామానుజో యతిపతి ర్యది కేక్షతే మాం
మా మామకోఽయ మితి ముందతి మాధవోఽపి ॥ 4
- రామానుజేతి యదిదం విదితం జగత్పాం
నామాపి న శ్రుతి సర్వాప ముపైతి యేషామ్
మా మా మదీయ ఇతి సద్భి రుపేక్షితా స్తే
కామానువిద్ధ మనసో నిపతం త్యక్తోఽథః ॥ 5
- నామానుక్తిర్ద్య సరకార్తిహరం యదీయం
కో మాధిరోహతి పదం సకలోఽపి లోకః
రామానుజో యతిపతి ర్యది నావిరాసీత్
కో మాదృశః ప్రభవితా భవ ముత్తరీతుమ్ ॥ 6

సీమా మహీధ్ర పరిధిం పృథివీ మవాప్తుం
 నైయాసికేశ్వర పురీ మధివాసితుం వా
 వ్యోమాధిరోధు మపి న స్పృహయంతి నిత్యం
 రామానుజాంఘ్రి యుగళం శరణం ప్రపన్నాః ॥ 7

మా మాధునోతి మనసోఽపి న గోచరం యత్
 భూమా సభేన పురుషేణ సహనుభూయ
 ప్రేమాచువిద్ధ హృదయప్రియ భక్త సభ్యే
 రామానుజాంఘ్రి కమలే రమతాం మనో మే ॥ 8

* * *

శ్లోకాష్టక మిదం పుణ్యం యో భక్త్యా ప్రత్యహం పఠేత్
 ఆకారత్రయ సంపన్న శ్లోకాద్ధి తరతే దృతమ్

8. శ్రీ రామానుజ అష్టోత్తర శత నామ స్తోత్రమ్

రామానుజః పుష్కరాక్షో యతీంద్రః కరుణాకరః
 కాంతిమత్యాత్మజ శ్రీమాన్ లీలామానుష విగ్రహః ॥ 1

సర్వశాస్త్రార్థ తత్త్వజ్ఞః సర్వజ్ఞ స్సజ్జన ప్రియః
 నారాయణ కృపాపాత్రః శ్రీభూత పురనాయకః ॥ 2

ఆనఘో భక్తమందారః కేశవానంద వర్ధనః
 కాంచీపుర ప్రియసఖః ప్రణతార్తి వినాశకః ॥ 3

పుణ్యసంకీర్తనః పుణ్యో బ్రహ్మరాక్షస మోచకః
 యాదవాపాదితాపార్థ నృక్ష చేచ్ఛద కురారకః ॥ 4

ఆమోఘో లక్ష్మణ ముని శ్శారదా శోకనాశనః
 నిరింతరం మహాజ్ఞాన నిర్మోచన విచక్షణః ॥ 5

- వేదాంతద్వయ సారజ్ఞో వరదాంబు ప్రదాయకః
పరేంగితజ్ఞో నీతిజ్ఞో యామునాంగులి మోచకః ॥ 6
- దేవరాజ ఘృణా లబ్ధ పద్మాక్యార్థ మహోదధిః
పూర్ణార్థ లబ్ధ సన్మంత్ర శ్శౌరి పాదాబ్జ పట్పదః ॥ 7
- త్రిదండధాన్ బ్రహ్మజ్ఞో బ్రహ్మజ్ఞాన పరాయణః
రంగేశ కైంకర్యరతో విభూతి ద్వయ నాయకః ॥ 8
- గోష్ఠీపూర్ణ కృపా లబ్ధ మంత్రరాజ ప్రకాశికః
వరరంగానుకంపాత్త ద్రావిడామ్నాయ పారగః ॥ 9
- మాలాధరార్య సుజ్ఞాత ద్రావిడామ్నాయ తత్త్వధీః
చతు స్సప్తతి శిష్యాధ్యః పంచాచార్య పదాశ్రయః ॥ 10
- ప్రవీత విష తీర్థాంభః ప్రకటికృత వైభవః
ప్రణతార్తి హరాచార్య దత్తే భిక్షైక భోజనః ॥ 11
- పవిత్రీకృత కూరేశో భాగినేయ త్రిదండకః
కూరేశ దాశరథ్యాది చరమార్థ ప్రదాయకః ॥ 12
- రంగేశ వేంకటేశాది ప్రకటికృత వైభవః
దేవరాజార్చన రతో మూక ముక్తి ప్రదాయకః ॥ 13
- యజ్ఞమూర్తి ప్రతిష్ఠాతా మన్నాథో ధరణీధరః
వరదాచార్య సద్భక్తో యక్షశార్తి వినాశకః ॥ 14
- అనంతాభీష్ట ఫలదో విరలేశ ప్రపూజితః
శ్రీశైలపూర్ణ కరుణా లబ్ధ రామాయణార్ధకః ॥ 15
- ప్రసత్తి ధర్మైక రతో గోవిందార్య ప్రియానుజః
వ్యాససూత్రార్థ తత్త్వజ్ఞో బోధాయన మతానుగః ॥ 16

శ్రీభాష్యాది మహాగంధ కారకః కలి నాశనః
అద్వైత మత విచ్ఛేదా విశిష్టాద్వైత పాలకః ॥ 17

కురంగ నగరీ పూర్ణ మంత్రరత్నోపదేశికః
వినాశితాఖలమత శ్చేషీకృత రమాసతిః ॥ 18

పుస్త్రీకృత శరారాతి త్వరజ తృణమోచకః
భాషాదత్త హయగ్రీవో భాష్యకారో మహాయశాః ॥ 19

పవిత్రీకృత భూభాగః కూర్మనాథ ప్రకాశకః
శ్రీవేంకటాచలాధీశ శంఖచక్ర ప్రదాయకః ॥ 20

శ్రీవేంకటేశ శ్వశురః శ్రీరమాసఖ దేశికః
కృపామాత్ర ప్రసన్నాస్యో గోపికా మోక్షదాయకః ॥ 21

సమీచీనార్య సచ్చిన్య సత్కృతో వైష్ణవక్రియః
క్రిమికంఠ నృపధ్వంసీ సర్వమంత్ర మహోదధిః ॥ 22

అంగీకృతాంధపూర్ణార్య పాన్తిగ్రామ ప్రతిష్ఠితః
శ్రీభక్తిగ్రామపూర్ణో విష్ణుచర్దన రక్షకః ॥ 23

జాద్ధ ధ్వంత సహస్రాంశు శ్చేషరూప పదర్పకః
నగరీకృత వేదాద్రి ద్విలీల్యర సమర్చితః ॥ 24

నారాయణః ప్రతిసాతా సంపత్కుత్ర విమోచకః
సంపత్కుమార జనక సాన్ధులోక శిఖామణిః ॥ 25

సుప్రతిష్ఠిత గోవిందరాజః పూర్ణ నునోరథః
గోదాగ్రజో దిగ్వికేతా గోదాభీష్ట ప్రపూరకః ॥ 26

సర్వ సంశయ విచ్ఛేదా విష్ణులోక ప్రదాయకః
అన్యహత మహాదర్శన్యా యతిరాజో జగన్మయః ॥ 27

ఏనం రామానుజాచార్యస్య నామ్నా మఘ్నోజ్జరం శతమ్
యః పఠే చ్ఛృణోయూ ద్యాపి సర్వాన్ కామా

నవాప్పు యాత్ ॥

9. బాపవ్యకార మంగళానాసనమ్

- శ్రీపరాంకళ వాదాబ్జ సురభీకృత మాళయే
శ్రీవస్సచిన్నా నాథాయ యతిరాజాయ మంగళమ్ ॥ 1
- నాథ పద్మాక్ష రామార్య వాడపంకజ సేవినే
సేవ్యాయ స్వయమినాం యతిరాజాయ మంగళమ్ ॥ 2
- పూర్ణార్య పూర్ణకరుణా వాత్రా యామిత తేజసే
మాలాధర ప్రియాయాస్తు యతిరాజాయ మంగళమ్ ॥ 3
- సంసేవ్య యామునాచార్య మేకలక్ష్మ్య స్మృహం గురోః
అన్యన్నేతి వదేన్నిత్యం యతిరాజాయ మంగళమ్ ॥ 4
- శ్రీకాంచీపూర్ణ మిశ్రోక్త రహస్యాద్ధివిదే నదా
దేవరాజ ప్రియాయాస్తు యతిరాజాయ మంగళమ్ ॥ 5
- శ్రీమద్గోష్ఠీపురీపూర్ణ దివ్యాజ్ఞాం కుర్వతే ముదా
స్లోకార్థం కుర్వతే శస్త్రియతిరాజాయ మంగళమ్ ॥ 6
- కూరేశ కురుకానాథ దాశరథ్యాది దేశికాః
యచ్చిస్యా భాంతితే శస్త్రియతిరాజాయ మంగళమ్ ॥ 7
- చరమస్లోక తత్త్వార్థం జ్ఞాత్వాన్యజ్ఞాం విలంఘ్య చ
దదితే తం స్వకీయేభ్యో యతిరాజాయ మంగళమ్ ॥ 8
- శ్రీశైలపూర్ణ కృపయా శ్రీరామాయణ వర్ధతః
భక్త్యా యేన శ్రుతం తస్మై యతిరాజాయ మంగళమ్ ॥ 9
- వేదాంత సూత్ర తాత్పర్య మవగహ్య విశేషశః
శ్రీభాష్యం కుర్వతే తస్మై యతిరాజాయ మంగళమ్ ॥ 10
- కుర్వన్నుపనిషద్భాష్యం జగద్రథేంద్ర కరోతి యః
దయాయాః పరతంత్రాయ ధ్యాన్యకారాయ మంగళమ్ ॥ 11

ద్రవిణోపనిష ద్వాఖ్యాం వదేతి మదనుజ్ఞయా
శాసతే కురుకేశాంతం భాష్యకారాయ మంగళమ్ || 12

గత్వా తు శారదాపీఠం వృత్తిం బోధాయనస్య చ
అవలోక్యాగతాయా స్తు భాష్యకారాయ మంగళమ్ || 13

పరమాణు మృషావాది వాది సంహార కారిణే
తస్మై భగవతే శ్రీమ ద్భాష్యకారాయ మంగళమ్ || 14

శ్రీమ త్కురింగపూర్ణాయ శ్రీభాష్యం వదతే స్వకం
పితౄ సప త్సుత స్యాపి భాష్యకారాయ మంగళమ్ || 15

దత్వా వృష గిరీశస్య శంఖ చక్రే రమాపతేః
పరమప్రీతి యుక్తాయ భాష్యకారాయ మంగళమ్ || 16

సన్యాసం కుర్వతే కాంచ్యా మనంత సరసీ తపే
వరదే న్యస్త భారాయ భాష్యకారాయ మంగళమ్ || 17

శ్రీమ న్నహా భూతపురే శ్రీమ త్కేశవ యజ్ఞనః
కాంతిమత్యాం ప్రసూతాయ యతిరాజాయ మంగళమ్ || 18

కేషో వా సైన్యనాథో వా శ్రీపతి ర్వేతి సాత్వికైః
విత్కార్యాయ మహాప్రాజ్ఞే యతిరాజాయ మంగళమ్ || 19

ప్రకృప్త గుణ పూర్ణాయ ప్రావ్యాయ స్వాంఘ్రే నేవితానై
ప్రపన్న సార్థ వాహాయ యతిరాజాయ మంగళమ్ || 20

* * *

వేదాత్మక ప్రమాణేన నాత్మికై శ్చ ప్రమాతృభిః
ప్రమేయేణ సహ శ్రీమాన్ పఠతాం యతిశేఖరః ||

విషయానుక్రమణిక

—oOo—

౧. శ్రీ వేంకటాద్రిశర్వర స్తవము 1-2

శ్రీ పుష్పాడ శేషగిరిరావు

౨ భారతీయ దర్శనములు - బ్రహ్మసూత్ర భాష్యములు 3-38

శ్రీమాన్ భనకుధరం వరదాచార్యులు

అంజలి

ఉపద్రమము

భారతీయ దర్శన విశేషములు

అస్తికములు - నాస్తికములు

నాస్తిక దర్శనములు

చార్వాక దర్శనము

చైన దర్శనము

బౌద్ధ దర్శనము

అస్తిక దర్శనములు

న్యాయ దర్శనము

వైశేషిక దర్శనము

సాంఖ్య దర్శనము

యోగ దర్శనము

పూర్వమీమాంసా దర్శనము

వేదాంత దర్శనము - దాని భాష్యములు

ప్రముఖ బ్రహ్మసూత్ర భాష్యముల సంప్రదాయములు
శ్రీ రామానుజ భాష్యమై విష్వక్సు
ఉపసంహరము

చి భగవద్రామానుజులు - శ్రీభాష్యము

39 128

(తృతీయాధ్యాయ - ఉత్తరార్థము)

శ్రీమాన్ మరింగంటి శ్రీరంగాచార్యులు

- తృతీయాధ్యాయ - తృతీయ పాదము -

సంస్కరణాంత ప్రత్యక్షాధికరణము

అన్యధాత్వాధికరణము

సర్వభేదాధికరణము

ఆనందాద్యధికరణము

కావ్యాభ్యానాధికరణము

సమానాధికరణము

సంబంధాధికరణము

సంస్కృత్యధికరణము

పురుషవిద్యాధికరణము

వేదాద్యధికరణము

సాంపరదాయాధికరణము

అనియమాధికరణము

ఆషంకత్యధికరణము

ఆంతరిత్వాధికరణము

కామ ద్యధికరణము

అన్నియైవారనియమాధికరణము

ప్రదానాధికరణము
 లింగభూయస్త్యాధికరణము
 పూర్వవికల్పాధికరణము
 శరీరే భావాధికరణము
 అంగావబద్ధాధికరణము
 భూమిశ్చాయస్త్యాధికరణము
 శబ్దాది భేదాధికరణము
 వికల్పాధికరణము
 యథాశ్రయ భావాధికరణము

- తృతీయాధ్యాయ - చతుర్థ పాదము -

పురుషాధికరణము
 స్తుతిమాత్రాధికరణము
 పారిష్ల వార్తాధికరణము
 అగ్నింధనా ద్యధికరణము
 సర్వప్రేక్షాధికరణము
 శనుదయా ద్యధికరణము
 సర్వాన్నానుపత్యధికరణము
 విహిత తత్త్వాధికరణము
 విధురాధికరణము
 తదద్ధిరాధికరణము
 స్వామ్యధికరణము
 సహరాశ్యంతర విధ్యధికరణము

అనావిష్కారాధికరణము

ఐహికాధికరణము

ముక్తి ఫలాధికరణము

౪. భగవత్తత్త్వము - శ్రీ రామానుజ దృక్పథము 129-143

శ్రీమాన్ ప్రతివాది భయంకర వేదాంతాచార్యులు

ఛాన శ్లోకములు - మంగళ శ్లోకములు

భగవత్తత్త్వమును గూర్చి నిర్వచనములు

పరిమాత్య స్వరూపము యొక్క వర్ణనలు

జన్మ రాహిత్యము

గీతాభాష్య సూక్తులు

నిగమనము

౫ శ్రీ మద్రామానుజులు - శరణాగతి గద్యము 144-160

డాక్టర్ తట్టా విజయరాఘవాచార్యులు

అవతారిక

రచనోద్దేశ ప్రయోజనము

అవతారము

శ్యాఖ్యానములు - వాని ప్రభావము

ద్వయ వివరణమే శరణాగతి

శ్రీభాష్యకార ముక్తము

మహా వివాదము

పూర్వ పక్షము

సమాధానము

ఉదాహరణము

మద్యాశయము
 నిత్యానుసంధేయము
 అర్థానుసంధానము - ప్రయోజనము
 'నమః' శబ్ద గర్భిరాత్మము
 అర్థానుసంధాన పద్ధతి
 ముగింపు

౬. శరణాగతి గద్యలో శత్రుత్వార్థము

161-178

శ్రీమాన్ నల్లాన్ చక్రవర్తుల రఘునాథాచార్యులు
 ప్రబంధ పరిచయము
 గద్య భాష్యములు
 పంసినదాయ చేయము - సమన్వయము
 ద్వయము పై దిండు - త ద్వివరణము శరణాగతి గద్యము
 శ్రీభాష్యకారుల ముత్తరము - మహా విశ్వానమి ప్రవర్తి
 ఇది ములకపోయెను - అవశ్య ఫల ప్రయము
 ప్రవస్తునకు ఇది నిత్యానుసంధేయము
 అర్థానుసంధానము - దాని ప్రయోజనము

౭ శ్రీమద్రామానుజులు - శ్రీరంగ గద్యము

179-186

శ్రీమాన్ నల్లాన్ చక్రవర్తుల కృష్ణమాచార్యులు
 శ్రీగురుహర్షి యము - అపై దిక మత విజ్ఞాంభిణము
 శంకర యగము - అస్తిక మత పునరుద్ధిపనము
 శంకరాచార్యులు - జగ నిర్మిత్వా వాదము
 ౬గవద్రామానుజులు - తిర్త్వ క్రయము
 శ్రీమద్రామానుజులు - గద్య క్రయము
 ఆరాధనకారి పై వాదము

శ్రీరంగగౌరవే నమః

శ్రీరంగ గద్యము - శ్రీ రామానుజ మహా భావము

శ్రీరంగ గద్య వై శిష్యము

౮ శ్రీరంగ గద్యము - శ్రీరామానుజ భావనా విశేషము

187-224

శ్రీమాన్ కుంటిమద్ది శేషశర్మ

మానవుడు - కర్మానుభవము

మానవ జీవిత పరమార్థము

మంత్ర త్రయోపదేశము

శ్రీరంగ గద్య వివరణము

ఆశాస

౯. శ్రీమద్రామానుజులు - వైకుంఠ గద్యము

225-240

శ్రీమాన్ కిడాంబి శ్రీనివాస రామానుజాచార్యులు

గద్యత్రయ వై శిష్యము

శ్రీ రామానుజుల కృపా కటాక్షము

శ్రీవైకుంఠ గద్య స్వరూపము

ప్రపన్నుని ఆర్తవ్యము

ఉపదేశము

విష్ణు లొక ప్రాప్తి

స్వర్గ భోగములు

పునరావృత్తి రాహిత్యము

అర్చిరాది గతి

ప్రపత్తియే ఆచరణీయము

గద్యత్రయము నిత్యానుసంధేయము

౧౦. శ్రీమద్రామానుజులు - వర్ణాశ్రమ ధర్మములు

241-278

శ్రీమాన్ కె వి రాఘవాచార్యులు

అంజలి

అపఠారిక

సృష్టి విలాసము

పుణ్య పాపములు

ఫల ప్రదాత వరమ పురుషుడే

పురుషార్థములు

కర్మములు - త త్ఫలములు

ఆచారములు

ధర్మము షడ్విధము

వర్ణ ధర్మములు

బ్రాహ్మణ వర్ణ ధర్మములు

క్షత్రియ వర్ణ ధర్మములు

వైశ్య వర్ణ ధర్మములు

కూడ్ర వర్ణ ధర్మములు

ఆశ్ర మాపశ్యకత

బ్రహ్మచర్యాశ్రమ ధర్మములు

గృహస్థాశ్రమ ధర్మములు

వానప్రస్థాశ్రమ ధర్మములు

సన్న్యాసాశ్రమ ధర్మములు

శ్రీపైష్ట వ యతి ధర్మములు

౧౫ వందకము

వందన విధి

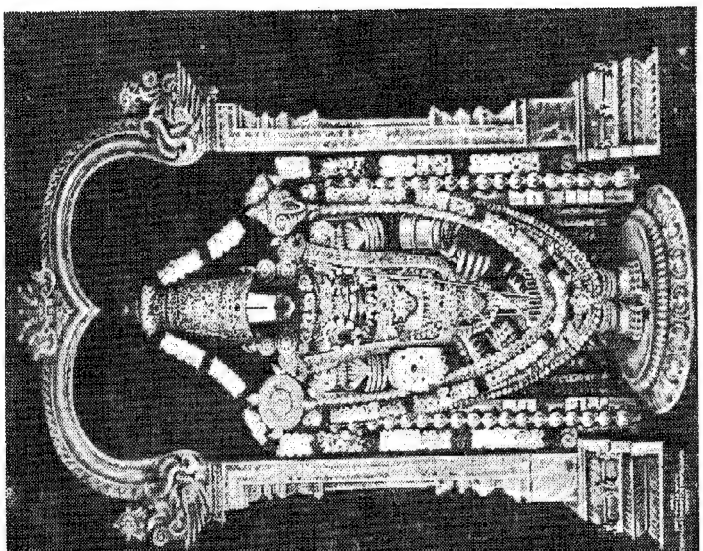
ముగింపు

౧౧. శ్రీ రామానుజ వైభవోత్థాసము 279-281
 శ్రీమాన్ కరి నారాయణాచార్యులు

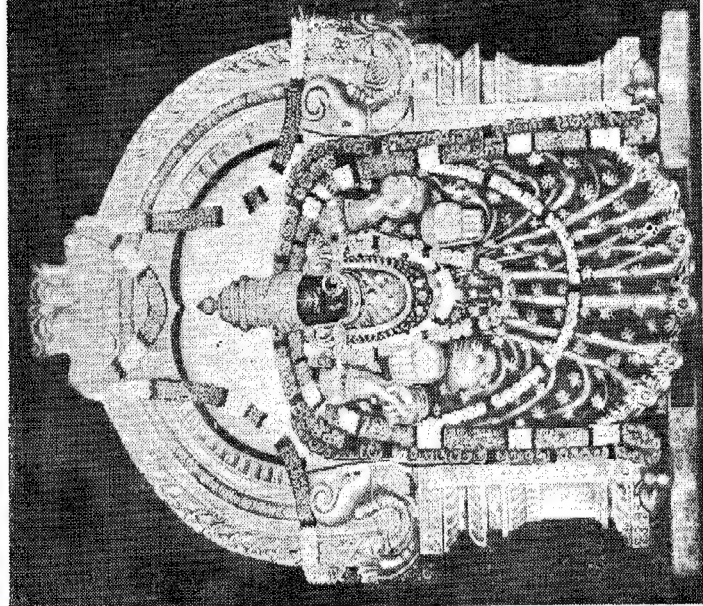
౧౨ శ్రీ వరాళర ఫట్రు 282-288
 శ్రీమాన్ ఈయన్జ్రి పేంకట మీరాఘపాచార్యులు
 అవతారి
 శ్రీతిథి విశేషములు
 ఫట్రు రచనలు

അലങ്കാരപ്രാർത്ഥന

പ്രാർത്ഥനാലയം

శ్రీ వేంకటాద్రిశ్వర స్తవము

‘ఉభయ భాషా ప్రవీణ - కవి పాదుషా’

శ్రీ పువ్వాడ శేషగిరిరావు, పి. ఓ. యల్.

శ్రీమ త్తిర్వతి వేంకటాద్రి మకుట శ్రీరత్న రింఘోళికా
ఛామా! రక్షణ కంకణాభయద ముద్రాభద్ర హస్తద్వయా
ద్దేమా! భీషణ శంఖ చక్ర యుగళీ దివ్యాంగుళీ సీమ! రా!
ఓమన్ రా! కరుణింపురా! ప్రణుతిరా! ఓం వేంకటాద్రిశ్వరా!

శ్రీమ ద్వేన కిరీట చురవిశ నిజ శ్రీపాద మంజీర! మం
గా మాంజిష్ఠ పదాబ్జ చూపుర నయ న్మాణిక్య కోటిర! మా
ప్రేమా రామ మధూళివా మృగమద శ్రీగంధ శృంగార! రా!
ఓమన్ రా! కరుణింపురా! ప్రణుతిరా! ఓం వేంకటాద్రిశ్వరా!

శ్రీమ స్నీల విహయసప్త ఘన చాంద్రిభూత తారావళీ
ఓమా మధ్య శర త్సుధాకర! సమీచీన ప్రసూన ప్రభా
దాచూరామ నిరంత మాధవ జగ త్సమ్మోహనాకార! రా!
ఓమన్ రా! కరుణింపురా! ప్రణుతిరా! ఓం వేంకటాద్రిశ్వరా!

స్వర్గంగా లహరీ పయ స్సుకవితా స్వారస్య పారమ్యముల్
స్వర్గ ద్వార కవాట భద్ర చణ సైవర ప్రభా రమ్యముల్
సర్గాశ్రయ లోక వాలన కళా సంస్కార సంభార సం
సర్గంబుల్గద త్వ త్కృతీశ మహిమల్ మ ద్వేంకటాద్రిశ్వరా!

ముడిచిన చేతు లాపదల మ్రొక్కులు బంగరు సొమ్ము లూడ్చి, ప్రా
ముక్కుడుపులు గట్టుటల్ సఫలముల్ గనుటే తడ వింటి కన్న నీ
గుడి పదిల మృటంచు నడుగు నృమ గిచ్చుచు బిచ్చ మెత్తి, నీ
కడ ధనికాలి వాకిలిని గాతురు కొంకక వేంకటేశ్వరా !

పంచిన భక్తి నిన్ను గడపన్ గడపం దలపోసి, పూర్వ క
ర్మంబు శమింప నంత్య శిఖరమ్మన ముక్తులు భక్తకోటి నాఁ
డంబుజనాథ ! నేడును భయావహ యానము నెక్కి నీదు నా
మందె జిహ్మతు కర్మములు మాయగఁ దిర్పతి వేంకటేశ్వరా !

మరకత మాణిక్య మణి హేమ కింకిరీ
కర్ణాత నూపురములు కాళ్ళఁ దొడిగి
నజ్ర వైడూర్య నిర్వ్యవహితాంగ విలస
శ్చేయూరతతి భుజాంకిత మొనర్చి
హరి నీల పద్మ రాగాభి శోభితమలౌ
డండ కడమ్ములొంచగ నమర్చి
లలిత ప్రవాళా చ్ఛలసితి మాత్రిక పార
ములు కంఠ లంబితములు పొనర్చి
ఆత్మ మండిర నందనోద్యాన సీమ
కోర్కె దగడిఱఁ గైసెసి కొందు నిన్ను
ముగ్ధ మోహన సుందరమూర్తి యేది ?
తిరుపతి నివాస ! వేంకటేశ్వరి ఎలాస !

భారతీయ దర్శనములు బ్రహ్మసూత్ర భాష్యములు

‘విద్యా భూషణ - కవితా విశారద’

శ్రీమాన్ ధనకుధరం వరదాచార్యులు

శ్రీ రామానుజ కీర్తి తాముడి సంపాదకము

1. అంజలి

“ప్రణామం లక్ష్మణ మనిః ప్రతిగృహ్లాత మమకమ్
యేన విశ్వస్యతో విష్ణో రహార్యత మనోరథః.”

— (యతిరాజ నష్టతి శ్లో 10)

2. ఉపక్రమము

సృష్టిలో ప్రాణికోటియందు మానవుఁడు అధికుఁడుగా పరిగణింపఁబడుచున్నాఁడు. అతఁడు - మనన శీలుఁడు, బుద్ధివీరుఁడునై యుండుటయే ఇందులకు కారణము. మనుష్యుఁడు తన పనుల నన్నిటిని ఆలోచించి నిర్వర్తించుచుండును. ఇందుచే - “మత్స్యా కర్మాణి షేవ్యతి ఇతి మనుష్యః” - అని మనుష్య శబ్దము నిర్వచింపఁబడుచున్నది. మానవునకుఁ గల ఈ విశేషమే దర్శన శాస్త్రోదయమునకు మూల మైనది. ‘నే నెవరు? ప్రకృతి యేమి? ఈ ప్రకృతియొక్క ఉత్పత్తికి కారణ మేమి? ఈ ప్రకృతి ఎవరిచే ఎప్పుడు ఎట్లు సృష్టించఁబడినది?’ ఈ మొదలగు వివిధ విషయములనుఁ గూర్చిన జిజ్ఞాస - మానవుని మనస్సులో నిరంతరము ఉత్పన్న మగుచుండును. మానవుని మనస్సు నందలి ఈ సమస్త జిజ్ఞాసలకు సమాధానమే దర్శనము.

బృహదారణ్యకోపనిషత్తులో - యాజ్ఞవల్క్య, మైత్రేయుల సంవాదమున, ఆశ్మ సంబంధ మగు చర్చ చేయుచు దూష్ట వల్క్యఁడు -

“ అయ మౌక్య ద్రష్టవ్యః, ప్రోతవ్యః, మంతవ్యః, నిదివ్యాసితవ్యః ”

‘ ఆత్మ పరమాత్మల తత్త్వ దర్శనమునకు - శ్రవణము (HEARING), మననము (READING), నిదిధ్యాసనము (STUDY MEDITATION) అనునవి అవశ్యములు ’ అని పలికెను.

వీని యన్నింటిలో - అనుభవమునకు ప్రాధాన్య ముండును అనుభవము నెల్లనే ఆత్మ జ్ఞానము లభించును. ఈ కారణముచే, అనుభవ జ్ఞానమే దర్శనము (REALIZED SENCE IS PHILO - SOPHY) - అని మనము భావింపఁగల్గుచున్నాము. ‘దృశ్యతే ఇతి దర్శనమ్’ - అని, దర్శన శబ్ద ప్రసృప్తి. దేనిచే మనము చూడ గలమో, ఎయ్యది వివిధ జ్ఞానపులను సమాధాన పఱచునో, అదియే దర్శన మని చెప్పఁబడును. దర్శన శబ్దమునకు - ‘దృష్టి కోణ’ మనియు అర్థ మున్నది. విభిన్నము లగు భారతీయ దర్శనములు మాత్రము - విభిన్న లగు జ్ఞానపులను సమాధాన పఱచు దృష్టి గల్గి యున్నవి అనఁగా - భిన్న భిన్న వ్యక్తులను, విభిన్న శత్రువులను గలవారిని తృప్తి పఱచుటలో భారతీయ దర్శనములు అత్యంతము శక్తి యుక్తులు కలిగి యున్న వని పని తాత్పర్యము. ఈరీతిగా - ‘యుక్తి పూర్వక మగు జ్ఞానమును పొందుట’ అను నదియే దర్శనము.

3. భారతీయ దర్శన విశేషములు

భారతీయ వాఙ్మయమునకు సర్వతోముఖ వికాసము, మహా త్వము ప్రాప్తించి యున్నది త స్థిలముగా - భారతీయ లగు

తాత్త్వికులు - ధర్మార్థ కామ మోక్ష రూప మగు పురుషార్థ - చతుష్టయ సిద్ధియే మానవ జీవిత పరమార్థ మని భావించిరి ఈ పురుషార్థ చతుష్టయ నాధనలో భారతీయులు తమ తమ మనస్సులను లగ్నము గావించి, జీవితములను సుఖ మయము చేసికొనుచు, మోక్షమును పొందుచున్నారు ఇట్టి ఐహిక, వారలౌకిక సుఖ వ్రాప్తియే - భారతీయ దర్శనమున ముఖ్య విశేషము

భారతీయ దర్శన చరిమ లక్ష్యము - మోక్ష వ్రాప్తియే ఇందుచే, మూనవుడు అట్టి మోక్ష వ్రాప్తికై - సత్కర్మ లగు తప మును, త్యాగమును చేయును ఈ తప - త్యాగముల వలన, భారతీయ దర్శనము అష్టాంగ యోగ విధానముతో ముడిపడుచున్నది

భారతీయ దర్శనములలో ఆస్తిక దర్శనము లన్నియు ఆధ్యాత్మిక వైతన్య వ్రాప్తియే ధ్యేయముగా గలిగి యున్నవి ఈ దర్శన వాఙ్మయమునకు ఉపనిషత్తులు ఉపజీవ్యగ్రంథములుగా నున్నవి ఉపనిషత్తులలో ప్రధానముగ - బ్రహ్మను గూర్చియు, ఆత్మను గూర్చియు అనివర్ణింపబడినది. 'ఆత్మ యన నేమి ? అది నిశ్చయమా ? అనిత్యమా ? అది ఏకమా ? అనేకమా ? ఆత్మకు, పరమాత్మకు సంబంధ మేమి ?' అను ఆశ్చర్యన జ్ఞాన వలన ఉత్పన్న మగు ఇట్టి ప్రశ్నలు - భారతీయ దర్శనములకు పశ్చాత్తాపక సత్త్యమై యున్నవి

"న బ్రహ్మవిద్యా సర్వవిద్యా ప్రతిష్ఠా మథర్షాయ జ్యేష్ఠాద్రాదు ప్రాచీనా" అని, బ్రహ్మ విద్య - సర్వ విద్యలలో ప్రతిష్ఠాస్మకమైనదిగా - ముందరి కోపనిషత్తులలో చెప్పబడినది కృష్ణభగవానుడు కూడ గీతలో -

"అధ్యాత్మవిద్యా విద్యానామ్"

అని చెప్పుచు, ఆధ్యాత్మ విద్యకు అగ్ర స్థాన మిచ్చియున్నాడు.

జీవిత వ్యాఖ్యానమును పరామర్శించుటయే భారతీయ దర్శనముల ముఖ్యోద్దేశము. ఆధ్యాత్మిక - ఆధిభౌతిక - ఆధిదైవిక - ఆత్మంతిక దుఃఖ నివృత్తి నిమిత్తమే భారతీయ దర్శన శాస్త్రము లుద్దేశించఁబడినవి. భారతీయ ధర్మము దార్శనికము లగు అనుభూతు లపై ఆధారపడి యున్నది. భారతీయ ధర్మప్రాణు లగు ప్రజల నిరుక్తమై దర్శన శాస్త్రము ప్రాముఖ్యము వహించి యున్నది. భారతీయ దర్శనములలో జీవిత వ్యవహారమున కెంతటి ప్రాముఖ్యము కలదో, ఆ దర్శనము లంతటి ప్రాముఖ్యమును పొంది యున్నవి ఇందునలన, సిద్ధాంతము, వ్యవహారము - అనువాని సమన్వయమే ఈ దర్శనముల మూలిక విశేషమై యున్నట్లు తెలియ నగును.

పాశ్చాత్య విద్వాంసులు భారతీయ దర్శనమును - 'నిరాశా వాద దర్శన మని యందురు. కాని, పీరి యీ యాత్మేషణము సరి యైనది కాదు. ఏలనన, నేదాంతము నందలి బ్రహ్మ పదార్థము ఆనంద స్వరూపము ఇట్టి ఆనంద స్వరూపుఁ డగు బ్రహ్మను పొందు టకై, నిరాశా వాదులు ప్రయత్నింపరు. భారతీయ దర్శనములు సర్వధా అశా వాదముతో కూడి యున్నవి. ఇందుచే -

“సకేమ శరద శృతం । జీవేమ శరద శృతం
 నన్దామ శరద శృతం । మోదామ శరద శృతం
 భవామ శరద శృతం । క్రుణయామ శరద శృతం
 ప్రద్రుచామ శరద శృతం । అజీతస్యామ శరద శృతమ్ ॥”

“మనము చూచు సంవత్సరములు జీవించి, విజ్ఞానమును సంపాదించుము. సంపాదించిన విజ్ఞానమును లోకములకు ప్రబోధింతుము పరు లగు శత్రువులచే ఎన్నడును తెలియ కుండుము గావుత ! ఎన్నియును మరచుము - విశేషల మగు మన వైభవమును దేశ దిశలలో

ప్రకటింతము గావుతే" అని యిట్లు వేదమున ఆశాంక్షపఱచినది. ఈ రీతిగా - నూలు వర్షముల వఱకు సుఖము జీవితాశయముగాఁ గల భారతీయ దర్శనము - నిరాశావాది కాఁజాలదు.

భారతీయ దర్శనము - విద్య, అవిద్య - అను విషయములను గూర్చి నిశితముగ చర్చించును. ఈ దర్శనము - జ్ఞాన మహత్వమును విశేషముగ పరిగణించును. ప్రకృతిలో - జనన మరణ లోభ మోహ రూపము లగు బంధనములకు అవిద్యయే ముఖ్య కారణము అట్లే, మోక్ష కారణము జ్ఞానము అనఁగా - విద్య అట్టి విద్యకై కారణము - మానవ జీవిత చక్రమున భోగములచే ముక్తి పొందుట అనఁగా - మానవుడు ఈ జన్మ నుండియే జ్ఞాన సాధనము లెవల పూర్ణత్వము పొందును ఇట్టి జ్ఞాన ప్రాప్తికై మానవుడు సాధన చేయును. అట్టి సాధనలో - యమ, నియమ, ఆసన, ప్రాణాయామ, ప్రత్యాహర, ధ్యాన, ధారా, సమాధి లను అష్టాంగ యోగము లను అనుష్ఠించుట ఆవశ్యకము ఇట్టి సాధనచే చిత్త వృత్తులను నిరోధించి, మానవుడు జ్ఞానమును పొందఁ గల్గును సాంఖ్య, యోగ, న్యాయ దర్శనములు - వివిధ దుఃఖములను నివృత్తి చేయఁ గల పనియు, అదియే మోక్ష మనియు కొందఱు భావించురు కాని, వేదాంతము - అట్టి భ్రమను, అజ్ఞానమును దూర దూరము చేసి, వివేక - విజ్ఞానములు లభించుటకై మిక్కిలి శ్రమించి సాధన చేయుచు, భక్తిరూపాపన్న మగు జ్ఞాన మార్గమున సయనించురు త సృలముగా అట్టి సాధకులకు - దుఃఖ నివృత్తి మాత్రమే గాక, అలౌకిక మగు ఆనందానుభూతియుఁ గలుగు.

భారతీయ దర్శనము సమన్వయ ప్రధానమైనది వివిధ విచార మాల, ధర్మముల, జీవిత వ్యవహారముల ముఖ్య లక్ష్యము అబ్రహ్మ మే "అబ్రహ్మ త ల్లక్ష్య ముద్యతే" ప్రత్యేక దర్శనము, ప్రత్యేక భార

తీయ ప్రవృత్తియు ఆ బ్రహ్మ ననుసరించుచు యుండును అట్టి బ్రహ్మ భావన యందే అనేకత్వమున ఏకత్వమును దర్శింపఁగల్గుచున్నాడు ఇదియే భారతీయ దర్శన సంకల్పము. ఉదాహరణకు -

“ న యథా నర్వాసా మసాం నమద్ర మేకాయనమ్. ”

అనునట్లు - నదు లన్నియు సముద్రమునఁ గలిసినట్లు, భారతీయ దర్శనము కూడ అంశగ్గణిముగా ఆ పరమాశ్చర్య తత్వమునే ప్రతిపాదించును. కావున, భారతీయ దర్శనము - సమన్వయ ప్రధానమైనదిగా సంభావింప నగును

పర లోకము, పున ర్జన్మము - అను విషయములపై భారతీయ దర్శనము విశ్వాస ముంచును. భారతీయము లగు ఆ స్థిక దర్శనము లన్నియు - పున ర్జన్మ, పర లోకము - అను విషయములపై అస్థయు, విశ్వాసము - వ్యక్తము చేయును ఇందువలన, ఈ సృష్టిలో ఒక శక్తి తన పనిని తాను కొనసాగించుచున్న దనియు స్పష్ట మగును ఇట్టిది ఋగ్వేదమున - ‘ఋశము’ అని వెప్పఁబడినది. అట్టి ఋశము - ఈ బ్రహ్మాండ మంతయు వ్యాపించి యున్నది అది యొక ప్రత్యేక శక్త్యముగా ప్రవర్తించుచున్నది ఈ ఋశము ననుసరించి మానవుఁడు తాను చేయు కర్మలనుఁబట్టి -

“ అవశ్య మనుభోక్తవ్యం కృతం కర్మ పథాపథమ్ ”

అనునట్లు, ఫలమును కూడ అనుభవించును దీనినిఁబట్టి, మానవుఁడు తన సత్కర్మాచరణము వలన భాగ్యవంతుఁ డగుటకు అవకాశము గల్గియున్నాఁడు ఇట్టి భాగ్య సిద్ధి - ‘అపూర్వ మగు అదృష్టము’ అని వ్యవహరింపఁబడును. మానవుఁడు తాను చేయు కర్మలనుఁబట్టి భోగము లనుభవించును ఆత్మసంయమనాదులలో నతఁడు శిక్షను పొంది, శుభ కర్మల నాచరించును.

ధారణీయ దర్శనమున - వ్యావహారిక జ్ఞాన విషయమును గురించి అనేక ప్రమాణములు గన్నట్లును. అట్టి జ్ఞానము - మిక్కిలి మహత్తరమైనదని అందు వర్ణించబడును. భౌతిక వాడు లగు చార్వాకులు కేవలము ప్రత్యక్ష ప్రమాణమును, తాదా - జైన - వైశేషికములు ప్రత్యక్ష, అనుమాన ప్రమాణములను, సాంఖ్యులు ప్రత్యక్ష, అనుమాన, శబ్ద ప్రమాణములను, న్యాయ దర్శనము ప్రత్యక్ష, అనుమాన, ఉపమాన, శబ్ద, అర్ధాచిత్తులనే గాక, అభావమును, గూడ ప్రమాణములుగా స్వీకరించుచున్నది.

ఋగ్వేదము నందలి పురుష సూక్త, నానదీయ సూక్త, హిరణ్య గర్భాది సూక్తములలో ధారణీయ దర్శన స్రవంతి - వివిధ రూపములలో ప్రవహించుచున్నది. ఈ స్రవంతి - అధర్వ, యజుర్వేద సంక్రమములనుండి ఔపనిషద కాలము వఱకు కాలక్రమమున విస్తరించుచున్నది. ఈ స్రవంతియే దర్శన శాస్త్ర రూపమున వెలువడినది చెప్పితే అట్టి దార్శనిక ల విచారమే వారి ఆధ్యాత్మిక మానస సరోవరమై యొప్పుచున్నది. అచటినుండి జ్ఞాన మనఃబహు నిర్మల గంగా ప్రవాహము కేవలము ధారణీయులకే గాక, విశ్వమందలి సకల దార్శనిక ల హృదయములను పావనము చేయుచున్నది. అయ్యది - ఎహిక, ఆముష్మిక శుభములను సాధించుచు, నిరంతరము ప్రవహించుచునే యున్నది.

ధారణీయ దర్శనము వివేచనాత్మక లదియై, ప్రసిద్ధి గాంచినది. ఉపనిషదగా ప్రసిద్ధ మగు ఐతిహాసిక జన శ్రుతు లిందు వ్యాఖ్య నింపబడలేదు. విచారిముల నన్నిటిని తన తార్కిక అభిప్రాయము గ్రహించి పరీక్షించియే గౌరవించుచున్నది ధారణీయ దర్శనము.

లందు వలె - ధర్మము దర్శనముపై ఆధారపడి యుండలేదు భారతీయ తత్త్వజ్ఞానము సమీక్షాత్మకమై యుండుట గీ ఇందులకు కారణము. భారతీయ దార్శనికు లెల్లఱును ఈశ్వరుని కూడ సమీక్షా విషయమున గైకొని యున్నారు.

4. ఆస్తికములు - నాస్తికములు

భారతీయ దర్శనములను - ఆస్తిక దర్శనములు, నాస్తిక దర్శనములు - అని రెండు విభాగములు చేయవచ్చును. ఆస్తికః డనఃగా - 'ఈశ్వర వాది' యనియు, నాస్తికః డనఃగా 'నికీర్షింప వాది' యనియు జన సామాన్యము భావించుట వరివాటి. కాని, ప్రాచీన కాలము నుండియు దార్శనిక విషయమున ఈ రెండు శబ్దములును బిన్నార్థ దోష్ఠతకములుగా భావింపబడుచున్నవి వేదములను పరమ ప్రమాణములుగా భావించువారు ఆస్తికు లనియు, వేద విరోధులు నాస్తికు లనియు చెప్పబడుచున్నారు అదియునుఁగాక, పరిలోకము కల దని చిశ్వసించువారు ఆస్తికు లనియు, పరిలోకము నందు విశ్వాసము లేనివారు నాస్తికు లనియు వ్యవహరింపబడుచున్నారు.

5. నాస్తిక దర్శనములు

చార్వాకము, శైవము, జౌద్ధము - అనునవి మూఁడును నాస్తిక దర్శనములుగా పరిగణింపబడుచున్నవి.

6. చార్వాక దర్శనము

అపైదిక దర్శనములలో ఈ చార్వాక దర్శనము అతి ప్రాచీనమైనది. ఇయ్యది - మహా భారత కాలమున కంటెను పురాతనమైన

ని అగ్నిజ్వాల వక్కణ. ఈ దర్శనమునకు - అగ్రియా వాదము, అజ్ఞాన వాదము, నాస్తిక వాదము, బార్హస్పత్యము, లోకాయతము, చార్వాకము - అను నామాంతరములు కలవు.

ఈ లోకమే ఆత్మకు ప్రీతాస్థలము దీని కంటెను పరలోక మనునది వేరేదియు లేదు. ఈ శరీరమే ఆత్మ. మరణమే ముక్తి. కావున, శరీరములో ప్రాణ మున్నంత వఱకు సుఖప్రాప్తికై ప్రయత్నింపవలెను. ధర్మము ఒక పురుషార్థము కాదు. మానవ జీవితానందమున కుపయుక్త మగునదియే పరమ పురుషార్థము.

ఈ దర్శన ప్రాచీన నామము - లోకాయతము ఈ దర్శనము ననుసరించువారు - బుద్ధి వాదముపై ఆస్థ కలిగియుండురు ఏకపక్ష ఖండనమే వారి సిద్ధాంతము. తమ వాదమునకు ఏ విధమైన బలమును ఉండదు. ఇందువలన, దీనిని పూర్వము - 'వైతండిక' మని వ్యవహరించెడివారు. నిర్విచారము గల సామాన్య ప్రజల వలె ఆచరణము గల్గినవారగుటచే, ఈ సంప్రదాయులను - 'లోకాయతు' లనియు, 'లోకాయతికు' లనియు వ్యవహరించెడివారు. బృహస్పతి శిష్యులగు చార్వాకునిచే ప్రచారము చేయఁబడినందున - 'చార్వాక' మని అతని పేర నిది వ్యవహరింపబడనాగెను. తీనుము (చర్వ = కొవ్వు సుగార్థమును భుజించుము), త్రావుము, ఆనంద మనుభవించుము. ఈ సిద్ధాంతములు గల దగుటచే నిది 'చార్వాక' మునఁబడుచున్నది. ఘోర వాప వస్తు వాతమును చర్వణము చేయుటచే ఈ దార్శనికులు - 'చార్వాకులు' అని వ్యవహరింపఁబడిరి. తమకు తెలుసు గల ఘోషణము చేయుటచే నీకి - 'చారు వాకము' అను పేరు వచ్చెను. ఈ దర్శనమును ఉపదేశించెనది బృహస్పతి యగుటచే, భాషీయ దర్శనేతిహాసమున నిది - 'బార్హస్పత్య' మనియు వ్యవహరింపఁబడినది.

ఈ చార్వాక దర్శనము కేవలము భౌతిక వాదముతోఁ గూడినది ప్రత్యక్ష ప్రమాణమున మాత్రము విశ్వాసము గలది. ఈ మతమున - ఈశ్వరుఁడు, పర లోకము, ఆత్మ, స్వర్గము, నరకము అనునవి యేవియు లేవు. జీవితాంతము నఱుగు తినుము, త్రావుము, సుఖముగా విందుము - అనియే వీరి ముఖ్య ప్రబోధము. శరీరము భస్మమైన పిమ్మట - మఱల ఈ ప్రపంచమునకు రాదు గనుక, అప్పు చేసియెవను - నేయి త్రావు మని ఈ చార్వాక దర్శన మిట్లు ప్రబోధించుచున్నది.

“ యాప స్త్వే త్పుటం జీవేత్, ముణం క్విత్వా పృథం వివేత్
భస్మ హతస్య దేహస్య, షన రాగమనం ఋతః ? ”

అధ్యాత్మ వాదియు, వాప పుణ్యములు - సర్వధా మిథ్యలు, బొటకము లోకమన కన్నులకు గన్పట్టు భూమి, అగ్ని, జలము - వాయువు - ఈ నాల్గు తత్వములే సత్యములు. ఈ శరీరములో - ఈ నాల్గు భూతముల యుగముచే జీవాత్మ ఉద్భవ మగును. అట్టి జీవాత్మ నొకనంతచే శరీరము పతన మగును. అదియే మరణము. మరణానంతరము ఇంకను ఏమియు లేదు. ఇదియే ఈ చార్వాక దర్శన సిద్ధాంతము. ఇందుచే ఈ దర్శనమున ప్రత్యక్షమే ప్రమాణముగా వాచించబడుచున్నది. కాని, అనుమానాది ప్రమాణములు కిందు తావు లేదు.

చార్వాకుల జీవితోద్దేశ్యము - ద్రవ్య వ్రాప్తి, భోగానుభవము, వీరి ముఖ్య వేదముల రచయిత - ధూర్జను, నిగ్గచరుణుడు ఈ దర్శనమును నిరసించు శార్వాస్త్రమ్య నూతనముగా అనుగ్రహించు నేడు లభించుట లేదు. ‘ప్రబోధ చంద్రోదయ’ మను గ్రంథమునందులి ద్వితీయాంకములో - ఈ చార్వాక సంప్రదాయము - ‘ప్రాకాయతు’ అని పేర్కొనబడితి.

7. జైన దర్శనము

శ్రీ పూ: 6 - న శతాబ్దమునకుఁ జందిన మహావీరుఁడు (599 - 627) ఈ దర్శనమునకు మూల పురుషుఁడు. ఈ దర్శనమున - ప్రత్యక్షము, అనుమానము - అనునవి రెండును ప్రమాణములు. శివుఁడు, అధర్మము, పుణ్యము, ఆకాశము - అనునవి యైనను తత్త్వము లని కొందఱి అభిప్రాయము ఈ అయిదింటితో కాలమును చేర్చి ఆఱు తత్త్వము లని కొందఱు అందురు. జీవము, అజీవము, అస్రవము, బంధము, సంవరము, నిర్జవము, మోక్షము - అను ఏడింటిని తత్త్వములుగా మఱి కొందఱు తలచిరి. వీనితో పూర్వ వాపములను చేర్చి, తొమ్మిది తత్త్వము లని కొందఱు అందురు. కాని, జీవము, అజీవము - అను రెండు తత్త్వములే సాధారణముగ ఈ దర్శనమున కానవచ్చును.

జీవ మనఁగా ఆత్మ. ఆత్మ యనునది ఉన్నచోగాని - తాకిక ఫలములను సాధించుటకు అవకాశము కలుగదు కనుక, ఆత్మ తప్పక ఉండవలెను ఈ ఆత్మలు - బద్ధ లనియు, యోగసిద్ధు లనియు, ముక్తు లనియు - మూఁడు విధములుగా నుండును 'అశిన' మనఁగా - మిగిలిన ధర్మాధర్మ పుణ్యలాదులు పుణ్య మనఁగా - రూప రస గంధ స్పర్శవంతము లగు వాయు, ఇహ్న, జల, తరు, భువనాదులుగా నుండును. కాల మనఁగా - స్వరూపము ఒక్కటియై, అంతటేని విస్తీర్ణము గలది ఆకాశము అణువుగా నుండు కాలము గాక, మిగిలిన జీవ - ధర్మ - అధర్మ - పుణ్య - ఆకాశములు అయిదును 'పంచా స్తి కాయములు' అని చెప్పబడుచున్నవి ఒకే విధము లగు పరిమాణపులు - పరిమాణముచే పృథివి మొదలగుననిగా రూపొంది, జగత్తునకే ఉవాదాన మగుచున్నది.

ఈ జైన దర్శనమున దేవుడు లేడు సర్వజ్ఞుడైన జనులే దేవుడు. అతడు దోషములను జయించినవాడగుటచే, పూజనీయుడగు నని ఈ జైన సంప్రదాయుల విశ్వాసము సమ్యక్ దర్శనము, సమ్యక్ జ్ఞానము, సమ్యక్ చరిత్రము - అనునవి మూడును స్రవ్యేకముగ గాక, ఒకటిగా చేరి, మోక్షమునకు హేతు వగును

ఈ సమ్యక్ దర్శన - సమ్యక్ జ్ఞాన - సమ్యక్ చరిత్రములలో గల విశేషము లగు మలధారణము, దిగంబరత్వము, విషయ చైతన్యము, వాణివాశ్రయ భోజనము, కేశశీల్లంఛనము, వాఙ్మయము - అను నియమములను ఆచరించుటచేతను, దేహమునకంటె అతిరిక్తమగు ఆత్మజ్ఞానము చేతను ప్రకృతి బంధము క్షీణింపఁగా, ఊర్ధ్వగతి లభించును. ఇదియే మోక్షము.

సస్తుప్త లన్నియు - సత్త్వాసత్త్వములుగా, నిత్యానిత్యములుగా, భిన్నాభిన్నములుగా నుండు నని వీరి మతము. ఈ మతమున - దిగంబరులు, శ్వేతాంబరులు - అని రెండు వర్గములుగాఁ గలరు దిగంబరులు - బుంచిన కేశులు, క్షమాశీలురు, నిచ్చంగులు నగు జైన సాములు రెండవ వర్గమునకుఁ కెందిన శ్వేతాంబరులు - బుంచిన కేశులు, వాణి వాత్రులును అగుచు, దాత గృహములు భుజింతురు స్త్రీలకు ముక్తి లేదని దిగంబరు లందురు. దాని సంగీకరింపదు శ్వేతాంబరులు. ఈ జైన మతమునకు - 'అర్హత మ' మనియు నామాంతర మున్నది

8. బౌద్ధ దర్శనము

ఈ దర్శన కర్త - గౌతమ బుద్ధుడు ఈతడు మహా పీఠమునకు సమకాలికుడు. ఈ బౌద్ధ దర్శనమున - ప్రత్యక్షము, అను

మానము - అనునవియే ప్రమాణములు. అయిదు సంబంధములు. సంక్రమణ అయతనములు, పదునెనిమిది ధాతువులు - వీరి తత్త్వములు.

సర్వము త్సాకము, దుఃఖము, స్వలక్షణము, శూన్యము - అను చతుర్విధ భావనయే ముక్తి యని వీరి మతము ఈ మతమున - ఆత్మధార నిలిచిపోవుటయే మోక్షము అశ్మ విచారమే మోక్ష మని గీని తాత్పర్యము

ఈ శాస్త్రాలలో - మాధ్యమికులు, యోగాచారులు, సౌత్రాంతికులు, వైఖాషికులు - అని నాలుగు వర్గములు కలవు

1. మాధ్యమికుడు —

యోగము, ఆచారము - అను ఈ రెంటిని శిష్యుడు తప్పక వాటింపవలసిన విధులు. యోగ మనగా - తెలియని యర్థమును తెలిసికొనుటకై ప్రశ్నించుట ఇందు మాధ్యమికుడు - గురువు చెప్పిన అర్థముల శూన్యత్వములను అంగీకరించుటచే ఉత్తముడును, ప్రశ్నింపకుండుటచే అధముడును అగుచున్నాడు ఉత్తమత్వ, అధమత్వములు ఒక్కనియందు ఉండలేవు గనుక, ఇతడు ఉత్తముడునుటకు అవకాశము లేదు. కావున, ఇతనిని మాధ్యమికుడని వ్యవహరింతురు. ఇట్టి వీనికి - జ్ఞానము, జ్ఞేయము - అనునవి రెండును శూన్యములు ఇట్టి మాధ్యమికులకు శూన్యత్వమే తత్త్వము

2. యోగాచారుడు —

గురువు ఉపదేశించిన భావనా చతుష్టయమును అంగీకరించుటచే ఆచారిములును, ఆంతర పదార్థము లెల్లు శూన్యము లని ప్రశ్నించుటచే యోగమును ఇతనికి కలవు కావున, యోగాచారుడు

దని వ్యవహరింపఁబడుచున్నాఁడు. ఇట్టి యోగాచారులు - క్షేయము, శూన్యము, జ్ఞానము అను వానిని మాత్రము సత్య మని తలఁపరు.

3 సాత్రాంతికుఁడు :—

అంతర పదార్థ మంగీకరించి, బాహ్య పదార్థములు అనుమేయము లను నశఁడు సాత్రాంతికుఁడు బుద్ధుఁడు పదేశించిన నాల్గు సూత్రములలో మూడింటిని విని, మననము చేసి, 'ఎవరి సూత్రమిది?' అని ప్రశ్నింపఁటచే, ఇతఁడు సాత్రాంతికుఁడనఁబడుచున్నాఁడు గౌహ్యభ్యంతర పదార్థములు రెండును తత్త్వములే గాని, బాహ్య పదార్థములు అనుమేయము లని ఈ సాత్రాంతికులు పలుకుదురు

4 వైభాషికుఁడు :—

బాహ్య - అంతర పదార్థములు రెంటిని అంగీకరించి, బాహ్య పదార్థములు జనందునను, 'నీ భాషణము విరుద్ధముగా నున్నది' అనుటచేతను ఇతఁడు వైభాషికుఁడనఁబడుచున్నాఁడు. ఈ వైభాషికులు - అంతర జ్ఞాన - బాహ్య జ్ఞేయ పదార్థములు రెండును సత్యములే యని యందురు

ఈ దాష్టాంతికులు - క్షణిక విజ్ఞాన వాదులు ఆత్మ నిత్యత్వమును, శుశ్రద్ధస్థును, వేద వ్రామాణ్యమును అంగీకరింపనందున, పీఠ నాస్తికులుగా పరిగణింపఁబడుచున్నారు

ఈ జాథ మతము - హీన యాన మనియు, మహా యాన మనియు, వక్ర యాన మనియు - ముక్తజిహ్వలుగా రూపొందినది

1 హీనయానము —

హీన యాన మనగా - నికృష్ట మార్గ మనియు, నిమ్న మార్గ మనియు అర్థములు. ఈ శబ్దమును మహాయానులు ఈ మ ప్రత్యర్థుల నుద్దేశించి ప్రయోగించిరి హీనయాన సంప్రదాయము స్పృహస్థుల కనుకూలమైనది. ఇది నిస్మృతి ప్రధానమైన గృహస్థాశ్రమ యను పరిత్యజించువారి నిమిత్తమై ఉద్దేశించబడినది ఈ మతమున బుద్ధుడు సామాన్య మానవుడు అశ్వశిశు కర్తవ్య పాలనము పల్లనే బుద్ధత్వమును పొందెను ఈ మతమున కీమిత లక్ష్యము బుద్ధ స్వము కాదు కాని, 'అర్హత' అను పద వ్రాస్తే ఉద్దేశించబడినది హీనయాన మార్గమున నిర్వాణము నొందు భిక్షువు - 'అర్హ శను' పొందుచున్నాడు ఈ సంప్రదాయమునకు లోక కల్పాణ కాంక్ష నేదు. ఈ మతానుయాయు లగు భిక్షుగులు - అనిత్యము, యేణ భంగురము నగుదానిని విశ్వసించురు. లోకమున పరిసర్తన ప్రభావము పరివ్యాప్త మగుచున్నది. అట్లు వస్తువు లన్నియు - అనిత్యములు పీఠభంగురములునై యున్నవి.

ఈ హీనయాన సంప్రదాయములు - అనాస్మృతవాదమును విశ్వ సంతకు. దీని తాత్పర్య మే మనగా - రూపము (భౌతికత స్వము), వేదన, సంజ్ఞ, సంస్కారము, విజ్ఞానము - అను ఐదు స్కంధములతో చ్యక్తిస్వ నిర్మాణము జరుగుచున్నది - అని ఇందు ప్రతి యేణము ఎరర్చిన మగుచుండును. అశ్వ సవిధముగను స్థితిముగా నుండు యష్టాంగ యోగ మార్గములగు ఈ సంప్రదాయమునకు అంతము లుగా నున్నవి ఈ హీన యాన సంప్రదాయము కూడ - వైభాషికము, సౌతాంతికము - అను రెండు విభాగములుగా రూపొందినది

2 మహా యానము —

మహా యాన మనఁగా - ఉత్కృష్ట మార్గ మని యర్థము ఈ శాస్త్ర ధర్మ కాళి - శ్రీ శ. మొదటి శతాబ్దమున ప్రచారమునకు వచ్చెను. మొదటి శతాబ్దమునందే నాగార్జునుఁడు తన ప్రతిభచే ఈ సంప్రదాయమునకు దార్శనిక ప్రతిపత్తిని కల్పించెను. హీన యాన సంప్రదాయమున బుద్ధికి సామాన్య మానవ మాన్యత లభించెను కాని, భక్తి ప్రచార మహోద్యమ మారంభ మైనంతనే, అవతార వాదమున శాస్త్ర మతము తట్టుకొనజాల దయ్యెను. మహా యాన సంప్రదాయము - బుద్ధుని ఈశ్వరునిగా భావించిరి ఈ బోధిసత్వ కల్పనమే - మహా యాన సంప్రదాయము నందలి విశేషము ఈ కల్పనను ఆధారము గావించుకొని, ఈ మహా యాన సంప్రదాయము లోకమున ఒక ప్రత్యేక ధర్మమును సంపాదించెను. బోధిసత్వుడనఁగా - జ్ఞానమును కోగువాఁ డని యర్థము.

బోధి సత్వంఁడు లోకమునఁ గల సమస్త ప్రాణుల దుఃఖమును నివారించి, తాను నిర్వాణము నొందుట తన జీవిత లక్ష్య మని ఈ మహాయాన సంప్రదాయుల మనో భావన. లోకమున ఒక్కొక్క ప్రాణి ముక్తుఁడు కానంత వఱకు - అతఁడు నిర్వాణమును పొందుటకు ప్రయత్నించుటలేదు. అతని జీవిత లక్ష్యము స్వార్థ సిద్ధి కాక, పరోపకారమై యుండి, అతఁడు ప్రపంచము నందలి ప్రతి న్యక్తిని తన వలెనే భావించెను. మానవ సమాజము నుద్ధరించుటకు బుద్ధుఁడు అనేక విధములుగా యత్నించె నని ఈ మహాయాన సంప్రదాయుల లభిప్రాయము. 'సద్ధర్మ పుండరీక' మను గ్రంథము - ఈ మహాయాన సంప్రదాయమునకు ప్రమాణ గ్రంథము విజి మగు ప్రేమతో బుద్ధ భగవానుని - బుద్ధి యను పుష్పముతో పూజించిన యెడల, అట్టి పాపములు కలుగవు - అనియు, అది వినిన వారికిని పాపములు కలుగవు - అనియు చెప్పెను.

మాన సంప్రదాయములు - నిరీశ్వర వాదియు, శుష్క నివృత్తి ప్రధానము నగు హీనయోన సంప్రదాయమునకు భిన్నముగ, ఈశ్వర వాదిగా - స్రవృత్తి ప్రధానముగా తమ సంప్రదాయమును హుహించింది.

3. వజ్ర యానము :-

ఇది జాడ మతము నందలి చివరి సంప్రదాయము. ఈ సంప్రదాయమున - తంత్ర మంత్రములు ప్రధానములు. శ్రీ శ. 5, 6 శతాబ్దములకు సిమ్మట - తంత్ర మంత్ర ప్రభావముచే ఈ సంప్రదాయ ముద్భవించెను ఈ సంప్రదాయమున - 'గృహ్య సమాజము' మున్నగు అనేక తంత్ర గ్రంథములు రచింపబడినవి ఈ సంప్రదాయమున - మద్యము, మాంసము, మైధునము, హర యోగము - అను వానికి సంబంధించిన శిక్షణము ముఖ్య విషయము. ఈ వజ్రయాన సంప్రదాయము నిరీశ్వరవాది యైనను, ఆచరణమున తాంత్రిక మగు శ్రీయా కలాపముతో కూడి యున్నది. ఈ మహాయాన సంప్రదాయము - టిబెట్టు, చీనా - మొదలగు దేశములలో విశేషముగ వ్యాపించెను.

ఈ వజ్ర యానమున - వజ్రము నందలి అతాకిక తీర్థము స్వీకరింపబడినది.

ఈ వజ్ర యాన సంప్రదాయమున - దేవతా స్త్రీలను ఉవాసించుట - తాంత్రిక శ్రమల ప్రభావముచే వృద్ధి యయ్యెను గ్రహాచారముల సంఖ్య పెచ్చెను ఇందులకు ఫలితముగా - ఈ సంప్రదాయము పతనమై, భారత దేశమునుండి అదృశ్య మయ్యెను.

9. అస్తిక దర్శనములు

న్యాయ - వైశేషిక - సాంఖ్య - యోగ - పూర్వ మీమాంసా - ఉత్తర మీమాంసా (వేదాంత) దర్శనము లాఱును అస్తిక దర్శనములుగా పరిగణింపబడుచున్నవి. ఈ దర్శనములు - శ్రీ: పూ: 8 - వ శతాబ్దము మొదలుకొని, మొదటి శతాబ్దము వఱకు నెలువడె నని చారిత్రకుల అభిప్రాయము.

10. న్యాయ దర్శనము

న్యాయ దర్శనము నందలి విషయము - న్యాయమును వివేచించి చేయు ప్రతిపాదనము. న్యాయ మనగా - “ప్రమాదై రర్థి పరీక్షణం న్యాయః” (వాత్సీయన న్యాయ భాష్యము : 1-1-1) అనునట్లు, వివిధ ప్రమాణముల సహాయముచే నిస్తుత్త్యమును పరీక్షించుట. ఈ దర్శనమును గౌతమ మహర్షి ప్రవర్తించివేసెను. ఈతనికి అక్షపాదుః డనియు నామాంతర మున్నది. ఇతఁడు శ్రీ పూ: 8 - వ శతాబ్దమునకుఁ జెందినవాఁడు. కాని, శ్రీ: శ 5 - వ శతాబ్దము నుండి ఈ దర్శనము నెలుగునకు వచ్చెను. ఈ న్యాయ దర్శన వికాసమునకు రెండు శాఖలు కానవచ్చును మొదటిశాఖ సూత్రకారః డేగు గౌతముని నుండి నెలువడినది. ఇందు - ప్రమాణము, ప్రమేయము, సంగత్యము, ప్రయోగము - మున్నగు విషయాలు పదార్థములను వివేచించిన కారణము నలన, ఇది - ‘పదార్థ మీమాంసాత్మకము’ - లేక, ‘ప్రాచీన న్యాయము’ అని చెప్పబడుచున్నది. ఇత రెండవ శాఖ - ప్రత్యక్షము, అనుమానము, ఉపమానము, శబ్దప్రమాణము అనువానిని నూత్నముగా విచారించుటచే, ఇత్యది - ‘సవ్య న్యాయ భార’ యనియు, ‘ప్రమాణ మీమాంసాత్మక స్రవంతి’ యనియు చెప్పబడుచున్నది.

ఈ న్యాయ దర్శనమున పదునాఱు తత్త్వములు లున్నవి. అవి యివి - (1) ప్రమాణము (2) ప్రమేయము (3) సంశయము, (4) ప్రయోజనము (5) దృష్టాంతము (6) సిద్ధాంతము (7) అనియనము (8) తర్కము (9) నిర్ణయము (10) వాదము (11) జల్పము (12) వితండము (13) హేత్వాభాసము (14) ఛాయి (5) జాతి (16) నిగ్రహ స్థానము - అనునవి

ఈ పదునాఱు తత్త్వములలో - ప్రమాణము, ప్రమేయము - అను మొదటి రెండు తత్త్వములును ముఖ్యములు. మిగిలినవి గౌరములు. 'ప్రమాణము' జ్ఞాన ప్రాప్తి సాధనము "యథార్థానుభవః ప్రమాంత తాద్రస్థం ప్రమాణమ్." యథార్థమైన అనుభవమే ప్రమాణము. అట్టి ప్రమాణము సాధించునదియే ప్రమాణము "ప్రమీయతే అనే శేతి ప్రమాణమ్" అని దీని వ్యుత్పత్తి. (1) ప్రత్యక్షము (2) అనుమానము (3) ఉపమానము (4) శబ్దము - అని, ఈ ప్రమాణములు నాలుగు విధములు ఇంద్రియముల యొక్కయు, అర్థము యొక్కయు సాయోగముచే లభించు జ్ఞానమును 'ప్రత్యక్ష ప్రమాణ' మని యందురు ఈ ప్రత్యక్షము కూడ - నిర్వికల్పకము, నికల్పకము - అను భేదముచే రెండు విధములు. ఏ హేతు జ్ఞానమున, ఆ హేతు ధారణ చేయు నస్తు జ్ఞానమును పొందుట - 'అనుమాన' మని చెప్పబడును ఎట్లనగా - "యత్ర ధూమః సత్ర హిమ్నః" అనునట్లు పర్వత శిఖరము నందలి అగ్నిసత్త్వా జ్ఞానమును పొందుట అనగా - 'ఈ పర్వతము వహ్ని కలిగి యున్నది' అనునది - అనుమాన ప్రమాణ విషయము ఈ అనుమాన ప్రమాణము న్యాయ సూత్రములలో - 'పూర్వవత్, శేషవత్, నామాన్యతో దృష్టము' అని మూడు విధములుగా చెప్పబడినది ఈ అనుమాన ప్రమాణము నను - స్వప్నానుమాన మనియు, సదార్థానుమాన మనియు మఱి

రెండు భేదములు కలవు నైయాయకుల మూడవ ప్రమాణము ఉపమానము పూర్వానుభవముచే, దృష్ట నస్తువును సాదృశ్యము భావించుట - 'ఉపమాన' మని చెప్పబడును నాల్గవ ప్రమాణము శబ్దము "అస్తేన దేశః శబ్దః" (న్యాయ సూ 1 1-6) ఆర్తుఁడైన న్యక్తి యొక్క ఉపదేశమును 'శబ్ద ప్రమాణ' మని యందురు

న్యాయ దర్శనమున నివేదించఁదగిన రెండవ తత్త్వము - 'ప్రమేయము ప్రమేయ జ్ఞానము మొక్కిరి సాధనము ఈ ప్రమేయము పంక్తెండు విధములు అవి గువి - (1) ఆశ్మ (2) శరీరము (3) ఇంద్రియములు (4) అర్థము (5) బుద్ధి (6) మనస్సు (7) ప్రవృత్తి (= శరీర వ్యవహారము) (8) దోషము (9) ప్రేత్య భావము (= పునర్జన్మ) (10) ఫలము (11) దుఃఖము (12) అపవర్గము (= దుఃఖము నుండి ఆత్మంతిక నివృత్తి) అనునవి

మూడవ పదార్థము సంశయము' ఏదేని ఒక వస్తు విశేష జ్ఞానమునగాని, లేక - వస్తు ప్రాప్తికై చేయు ప్రయత్నమునగాని కలుగు శంకయే సంశయము ఏ ఫల ప్రాప్తికై ఏ ప్రయత్నము చేయబడుచున్నదో - వాని కిది ప్రయోజన మగును. దృష్టాంగము - వివాద రహితమైన శబ్దము సిద్ధాంతము - సర్వతంత్రము, ప్రతి తంత్రము, అధికరణము, అభ్యుపగమము అని - సిద్ధాంతము నాలుగు విధములు అవయవము - ప్రతిజ్ఞ, హేతువు, దృష్టాంతము, ఉపనయము, నిగమనము - అను అయిదు అంగముల జ్ఞానమే అనయనము. తర్కము - సంశయము యొక్క పరాకాష్ఠ యే శక్తియు నిర్ణయము - సందేహానంతరము, తర్కానంతరము నిశ్చయ మగునదియే నిర్ణయము వాదము - పక్ష, ప్రతిపక్ష పరిగ్రహమునుండి నెలువడు ప్రశ్నోత్తరములనే 'వాద' మని యందురు. జల్పమున -

వాదియు, ప్రతివాదియు కేవలము విజయ కాంక్షతో - మోసము, జాలి, నిగ్రహము, మున్నగువానిని అనుకూలముగ చేసికొనడో - అది 'జిల్ప' మని చెప్పబడును పక్ష, ప్రతిపక్ష వాదన మగు తర్కమే విశేషము హేత్వాధానమున - హేతువు యొక్క ఆధానమే యగును. ఇది - అసిద్ధ, విశుద్ధ, అనైకాంతిక, కాలాత్యయావదిష్ట, ప్రకరణ సమము అని అయిదు విధములు ఛలము - వక్త యొక్క అప్రవాచ్యమును పదలి వైచి, రెండవ అర్థమును కల్పించుట. ఇది - వాక్ ఛలము, సామాన్య ఛలము, ఉపచార ఛలము - అని మూడు విధములు జాతిలో అదూషణము దూషణ తుల్యముగ ఆధాన మగును ఇది ఇరువది నాల్గు భేదములుగాఁ గలదు. నిగ్రహ న్దనమున - విపక్ష నిగ్రహము చేయబడుచున్నది.

ఈ విశ్వమున - పరమాణువు, అత్మ, ఈశ్వరుడు - మున్నగు సత్య పదార్థము లున్నవి ఏ కారణముచే జగత్తు కలదో, మన ఇంద్రియములకు ఏ జగత్తు దృశ్యోచర మగుచున్నదో - అది వస్తుశః 'సత్' అగుచున్నది. ఈ 'సత్' పదార్థమునకు పరమాణువు సమ వాయు కారణము ఈశ్వరుడు నిమిత్త కారణము ఈశ్వరుడు అనుమాన గమ్యుడు, ఆశీని ఇచ్చి కలిగినంతట - ఒక పరమాణువు రెండవ పరమాణువుతో కలిసి, ద్వయణకమును సృష్టించునట్లు, మూడు ద్వయణువుల పరస్పర యోగముచే, త్రయణము - లేక, త్రన రేణువు ఉత్పన్న మగును అదియునుఁగాక, ఈ రీతిగా - ఆకాశాది క్రమమున పంచ తత్త్వము లుత్పన్నము లగును.

న్యాయ దర్శనమున - ముక్తిలో సుఖ దుఃఖములు రెండును మనోన్మత్తులు నశించిన యనంతరము - సామ్యావస్థను పొందును సుఖముతో శాంతి, రాగ సంబంధము కూడ ఉండును. ఈ రాగమే బంధనమునకు కారణ మగును ఇందుచే, మోక్షమున సుఖ దుఃఖము

లండపు కీచ గుడ్డిని అసర నిశ్చేయన మనియు, విదేహ ముక్తిని
 సర నిశ్చేయన మనియు వ్యవహరింతురు మిథ్యా జ్ఞానమే దోష
 ప్రవృత్తి, జన్మ, దుఃఖముల ఉత్పత్తికి కారణము. ఈ మిథ్యా జ్ఞానము
 క్షత్త, క్షామ్యతో గమసి పోవును యమ, నియమ, ధ్యాన, ధారి
 యదులచే ఆత్మనాత్మత్వారమును పొందుట, సుఖ దుఃఖ రహితి
 మగు సామన్యార్థను పొందుట - న్యాయ దర్శనము యొక్క చరమ
 లక్ష్యము

11. వైశేషిక దర్శనము

కణాద మహర్షి చే ప్రచుక్తింపఁబడిన ఈ దర్శనము -
 ప్రాచీన దర్శనములలో నొకటిగా నున్నది ఈ దర్శనము నందలి
 కణాద సూత్రములు - గౌతమ సూత్రముల కంటెను మిక్కిలి
 ప్రాచీనములు. ఈ కణాద సూత్రములు విశ్రమ శకము కంటెను
 మూడు వందల సంవత్సరములకు పూర్వము రచింపఁబడినవి కాని,
 ఇవి - అనంతర కాలమున ప్రచారిమునకు వచ్చెను

వైశేషిక దర్శనము నందలి ప్రధాన సిద్ధాంతము - గాఢ మ
 నిర్వికము నందలి సింహాశమునకు సమముగా నున్నది ఇందుచే, ఈ
 వైశేషిక దర్శనము - 'సమాన శాంతి' మని చెప్పఁబడుచున్నది
 న్యాయ దర్శనము యొక్క ప్రధాన లక్ష్యము - అంశ భగత్తు
 యొక్కయు, జ్ఞానము యొక్కయు విభావంస చేయుట కాఁగా,
 వైశేషిక దర్శనము యొక్క ముఖ్య లక్ష్యము - గౌహ్య శక్తి
 యొక్క విభుల సహాయము ప్రస్తుతించుట

ఈ వైశేషిక దర్శనము - (1) ద్రవ్యము (2) గుణము
 (3) కర్మ (4) నామాన్యము (5) విశేషము (6) సమవాయము
 (7) అభావము - అను ఏడు పదార్థములు కలవు. ద్రవ్యములు —

(1) భూమి (2) జలము (3) తేజము (4) వాయువు (5) ఆకాశము
(6) కాలము (7) దిశలు (8) అత్మ (9) మనస్సు - అనునవి తొల్లొచ్చి-
నవియును ఇరువదియైదు. అవి యివి — (1) రూపము (2) రసము
(3) గంధము (4) స్పర్శము (5) సరిఖ్య (6) చరమాణము (7)
వృధత్వము (8) అయోగము (9) విభాగము (10) సజస్వము (11)
అపసృష్టము (12) గురుత్వము (13) ద్రవ్యత్వము (14) స్పృశము
(15) శబ్దము (16) బద్ధి (17) సుఖము (18) దుఃఖము (19) ఇచ్ఛ
(20) ద్వేషము (21) ప్రయత్నము (22) ధర్మము (23) అధర్మము
(24) వికారము (25) కర్మ - అనునవి. కర్మ - అయిదు విధములుగా
నుండును (1) ఉత్తేజము (2) అవతేజము (3) అపశుంచము
(4) ప్రసారిణము (5) గమనము అని. సామాన్యము - పరమనియు,
అపరమనియు రెండు విధములు విశేషముచే వస్తువుల పారస్పరిక
అంబుధము జేలిసికొనఁబడును. పటమున తంతువు వలె - 'అభావ'
కును ద్రవ్యము కూడ - వాస్తవము, యధార్థము, మహత్వపూర్వ
మగు పదార్థమునై యున్నది. ఈ పదార్థములు జేలిసిన పిమ్మట,
తత్త్వస్వరూప పరిచయముతోనే మోక్ష ప్రాప్తి సంభవము ఈ
దర్శనమున - ప్రత్యేకము, అనుమానము, ఉపమానము, శబ్దము -
అవి, నాలుగు ప్రమాణములు కలవు

పరమాణు వాదమే ఈ వైశేషిక దర్శనమునందలి ప్రత్యేకత
చాచి పుట్టుక - బేపనిషదము జైనులు, అజీనములు మున్నగువారు
కూడ దీనిని గుర్తించియున్నారు. న్యాయ దర్శనమున పరమాణు
వాదము ప్రస్తావించబడినది కాని, అది యీ వైశేషిక దర్శనముచే
విపులముగా చర్చించబడినది సమస్త భౌతిక జగత్తు - పరమాణు
వులచేతనే నిర్మింపఁబడుచున్నదని పరమాణువాద సిద్ధాంతము

పరమాణువులు జగత్తునకు ఉపాదాన కారణములుగా తేలించబడుచున్నవి. పరమాణువులు ఒకపుడు వేర్వేరుగను ఉండును. ఈ క్రియ - చిర కాలము నుండియు జరుగుచున్నది. అన్ని యొక్కయు, పృథ్వి యొక్కయు పరమాణువులతో - పరిమాత్మను భ్యానించిన సూత్రమున, బ్రహ్మాండ ముత్పన్న మగును. తదంతరి పరమాత్మ - జగత్తును, బ్రహ్మను సృజించును.

ఈ జగ ద్రూపాలు రెండును సృష్టి స్థితి లయములకు కారణము లని, న్యాయ - వైశేషిక దర్శనముల ఋలనాశ్రిత పరిశీలనము వలన స్పష్ట మగును. ఈ దర్శనముల ననుసరించి - ఆశ్మ శరీరము - మనస్సున కంటెను భిన్నములు వైన - సాంఖ్య దర్శనము లలో నలె - ఈ దర్శనము నందును ఆశ్మ లాశేకములు. వైతన్యము నకు ఆత్మ - తత్త్వ మనియు, అది దాని నిత్య లక్షణ మనియు తలంపబడలేదు. మనస్సు యొక్క సంబంధము తోనే ఆత్మకు వైతన్య గుణము, జ్ఞానము లభించును. అణు రూపముగా గల అట్టి మనస్సు - సూక్ష్మము, అవిభాజ్యము నగు ఒక నిత్య తత్త్వమై యున్నది. ఇయ్యది - ఆశ్మ కొఱకు - జ్ఞానము యొక్కయు, సుఖ దుఃఖముల యొక్కయు అనుభూతికి సాధనమై యున్నది. శరీరము ఇతర పదార్థముల వలె పరమాణువులచే నిర్మితమగును న్యాయ వైశేషిక దర్శనములు రెంటి ననుసరించి - ఆశ్మ మనస్సుతో, శరీరముతోఁ గూడ కలియుటచే దుఃఖ కారణ మగును. మిథ్యా - జ్ఞానము చేతను, ద్వేష మోహముల చేతను ఆశ్మ ప్రేరితమై, ఉత్తమ - అధమ కర్మల నాచరించును. అదియును గాక, కర్మల ప్రభావముచే దుఃఖము యొక్కయు, అనామకము యొక్కయు బంధనమున ఆత్మ పడవేయును. అపవర్గము (మోక్షము) యొక్క తత్త్వ జ్ఞానము

సత్యము యొక్క సమ్యక్ జ్ఞానముచే లభించును. మోక్షమున దుఃఖముల నుండి ముక్తడగు పరిస్థితి యేర్పడును. ఇదియే తీవ్రత అత్యము.

12. సాంఖ్య దర్శనము

ఈ దర్శనమును కపిల ముని రచించెను. ఈ సాంఖ్య దర్శనము - న్యాయ, వైశేషిక దర్శనముల కంటెను అతి ప్రాచీనమైనది. ఈ దర్శనము నందలి మూల సూత్రములు - కర, ఛాందోగ్య, త్వేతాశ్శ్చర ఋచిషత్తులలో లభించును. ఈ దర్శనము ద్వైతమును ప్రతిపాదించును. ఇది అభేదమును ప్రతిపాదించుచేదాంత దర్శనమునకు - ప్రబల మగు ప్రతిపక్షగాఁ గన్పట్టును. సాంఖ్య మనఁగా - సమ్యక్ జ్ఞాతి - లేక, యథార్థ జ్ఞానము. ఈ దర్శనమున ఇంచదియైదు తత్త్వములు కలవు అవి యివి - (1) పురుషుడు (2) ప్రకృతి (3) మహత్తు (4) అహంకారము (5) మనస్సు (6-10) పంచ జ్ఞానేంద్రియములు (త్వక్ - చక్షు శ్రోత్ర చక్షూఃశ్రూణములు (11-15) పంచ కర్మేంద్రియములు (వాక్ వాణి పాద చాయూషస్టులు) (16-20) పంచ సూక్ష్మ తన్మాత్రలు (శబ్ద స్పర్శ రూప రస గంధములు) (21-25) పంచ మహా భూతములు (పృథి వ్యాపస్తేజో వాయు రాకాశములు) ఇవి - క్రమ వికాసము నొందును వీనిలో - ప్రకృతి, పురుషుడు ముఖ్యములు. ఈ రెంటి సంబంధము - కుంటి, గ్రుడ్డి సంబంధము వంటిది ప్రకృతి గ్రుడ్డిది పురుషుడు కుంటివాఁడు ఈ రెంటి సంబంధము ఎంత కాలము నజకు కొన నాగునో - అంత కాలము వఱకు ఈ జగ న్నాటకము జరుగుచుండును పురుషునకు కైవల్య జ్ఞానము కల్గినంతచే ఈ నాటకము ముగిసి పోవును. ప్రకృతికి - సత్త్వ రజ స్తమో గుణములు మూడు కలవు వీని సామ్యానంద్రి ఎంత కాలము కొననాగునో, అంత కాలము

వఱకు ప్రకృతి - చేష్టా రహిత మగును కాని, గూఢ తో భ్రమైవంత నే ప్రకృతి మెలకువ జెంది, కార్యమును ప్రారంభించును

సాంఖ్య దర్శనము నందలి పురుషుడే ఇశ్వర దర్శనములలో అశ్వగా పరిగణింపబడుచున్నాడని ఈ సాంఖ్య దర్శనమున పురుషులచేకులు. వారు ఏకాగ్ర భావముతో తటస్థముగా నుండి, ప్రకృతి యను నటి యెక్క నాటకమును - అనగా, జగ న్నాటకమును చూచుచుండుట సాంఖ్య దర్శనము నందలి పురుషుడు - అమూర్తము, చేతనము, భోగి, నిత్య సర్వగతము, అప్రియము, అకర్త, నిర్గుణము, సూక్ష్మము - మున్నగు విశేషములతో, గూడి యున్నాడు. ఈ పురుషుడు - శరీరము, మనస్సు, ఇంద్రియములు - మున్నగువానితో బంధింపబడుచున్నప్పుడు - అతడు 'శీఘ్ర' డని చెప్పబడును. శీఘ్రునకు స్థూల శరీర మేర్పడినచో - అది మరణ సమయమున నశింపగలదు. దానిని - 'లింగ శరీర' మని యిరదు. అట్టి లింగ శరీరముతో శివాశ్వ పున ర్జన్మ నొందును. ఈ సాంఖ్య దర్శనమున జ్ఞానము - అయిదు విధములుగా నుండును అవి - (1) ప్రమాణము (2) విపర్యయము (3) వికల్పము (4) నిద్ర (5) స్మృతి - అనునవి. ప్రశ్నోక్తి, అనుమాని, శబ్ద ప్రమాణములు మూడును ఈ దర్శనమున ముఖ్యములు. గూఢ మయ్యమైన ఈ ప్రపంచమున - ఆధ్యాత్మిక, ఆస్తిదైవిక అస్తిత్వము లను సూచు విధము లగు దుఃఖము లున్నవి వివేక - జ్ఞానములచే ఈ దుఃఖముల నుండి శీఘ్రునకు విముక్తి లభించును.

ఈ సాంఖ్య దర్శనములో - ఈశ్వరుని నిష్కమును భిన్నాభిప్రాయములు కలవు సాంఖ్య దర్శనము అనైదిక దర్శన మనియు, ఈశ్వరుని ఆస్తిత్వము కూడ ఇందు లేదనియు - కొందఱు విద్వాంసుల

అభిప్రాయము నాంఖ్యమున ఈశ్వరుడు లేడనియు, ఈశ్వరుని అస్తిత్వము కూడ లేడనియు ప్రాచీనాచార్యుల పక్షాన

నాంఖ్య దర్శన ప్రబావము - జైన, శౌద్ధములపై విశేషముగ ప్రసరించినది, జైన శౌద్ధముల యందలి అహింసా సిద్ధాంతమును నాంఖ్య దర్శనమే ప్రేరేపించు చున్నది వీనికి మించి గొడ్డులు - కుఃఖము యొక్క సత్తును, చైదిక కర్మకాండ యొక్క గౌణతను, ఈశ్వరుని సత్త్వపై అనాధను, జగత్తుయొక్క సరిణామశీల సిద్ధాంతమును నాంఖ్య దర్శనము నుండి స్వీకరించుచున్నారు.

13. యోగ దర్శనము

యోగ దర్శన ప్రణెత పతంజలి ఇతః పు బహుళః - వ్యాకరణ మహాభాష్య రచయిత యగు పతంజలియే కానవచ్చును ఈశ్వరి కాలము బహుళః శ్రీ పూః రేయ - మూఁగు శతాబ్దములు అయి యుండవచ్చును. నాంఖ్య - యోగ దర్శనములు చాల యంతములలో సమానములుగా కానవచ్చును, సిద్ధాంత సమాన కారణమువలన, విద్వాంసులు వీని పారస్పరిక భేదమును ప్రతిపాదించుటకై, క్రమశః వీనిని - నిరీశ్వరము అనియు, సేశ్వర నాంఖ్య మనియు భావించు చున్నారు. నాంఖ్యము నందలి 35 తత్త్వములు, యోగ దర్శనము నందలి ఈశ్వరుడు - నెరళి మొత్తము 36 తత్త్వములు ఈ యోగ దర్శనమానఁ గలవు యోగ శబ్దములో - ఈశ్వరుని లక్షణము లివి -

"జ్ఞేః కర్మ విపాకాః ప్రై రిందామృత్యు యః విశేష రీకరః "

విశేష జ్ఞేత, కర్మ విపాక (కర్మ ఫల) ఆశయ (విపాకాచుబాస సంసార) ముల సంసారము లేని పురుషుడై ఈశ్వరుఁ డని చెప్పఁ బడుచున్నాఁడు మొత్త పురుషుఁడు వ్యూర్థమా బంధినుమున నున్నట్లే,

ప్రపృత్తిని బట్టి, అతనికి భవిష్య బంధన భావి ముందుగా కాని,
ఈశ్వరుడు ఎల్లప్పుడు ముందుగా గుండును

క్షేత్రల్య వ్రాప్తికి ఆవశ్యక మగు సాధనలు - ఈ యోగ
దర్శనమున ప్రతిపాదించబడినవి యోగ ముగ్ధా - చిత్త నృత్తులను
నిరోధించుటయే “ యోగ శ్చిత్త నిరోధకః ” చిత్తము యొక్క
వకాగ్రత - ముక్తికి మిక్కిలి ఆవశ్యకము. ఇట్టి ఏకాగ్రత - అష్టాంగ
యోగ సాధనము వలననే సాధ్య మగును యమ, నియమ, ఆసన,
ప్రాణాయామ, ప్రత్యాహార, ధ్యాన, ధారణ, సమాధి లనబడు
సవియే అష్టాంగ యోగములు. యమము (ఆహింస, సత్యము,
అస్తియము, బ్రహ్మచర్యము, అపరిగ్రహము), నియమము (శౌచము),
సంతోషము, తపము, స్వాధ్యాయము, ఈశ్వర ప్రణిధానము) ఇవి
సాధనమునకు అంగములు. అటు పిమ్మట - ఆసనము, ప్రాణా
యామము, ప్రత్యాహారము (ఇంద్రియ నిగ్రహము) - ఇవి సహాయమును
యోగమునకు మొదటి పెట్టు. అనంతరము - సమాధి (మనస్సు
యొక్క పరిపూర్ణమైన ఏకాగ్రత) ఇయ్యది - యోగ దర్శన ముగిసి
మహోన్నత సాధనము ఈ సమాధియు - సంప్రజ్ఞ నము, అసంప్ర
జ్ఞానము - అని రెండు విధములు. మొదటి సమాధి అస్థిభా -
బుద్ధి వదియో యొక రూపమున క్రియ శీలముగా నుండును కాని,
రెండవ దానిలో అట్లుండదు అసంప్రజ్ఞాన సమాధి నుండినే
క్షేత్రల్యము లిందును యోగ దర్శనానుసారము ఎల్లఱకు క్షేత్రల్యము
లందుండ వానికి క్రియాయోగ మొక్కటియే విధానము. యోగ
దర్శనానుసారము - ఈశ్వరుడు జగత్సర్వమై, ప్రాకృతిక వికార
ప్రథమ ద్రవ్యగా నున్నాడు.

14. పూర్వ మీమాంసా దర్శనము

మీమాంసా దర్శనము స్వరూపమునుబట్టి, ప్రాచీనతమ మైనదిగా తలంపబడుచున్నది ఏల నన, ఈ దర్శనమున - వైదిక కర్మకాండ యొక్క మహత్వము ప్రాప్తించుచున్నది కర్మకాండకు సంబంధించిన వేద మంత్రము విందు విశేషముగ వివేచన చేయఁబడినవి ఈ మీమాంసా దర్శనమున - సంహితలు, శ్రావ్యములు ప్రమాణములుగా పేర్కొనఁబడినవి ఇందుచే, ఈ దర్శన ప్రాచీనత - స్వయం సిద్ధము కాని, ప్రాచీనతను, వివాదములను శృంఖలా బద్ధము చేయుటకై తైమిరి క్రీ పూ 500 - (600) విశేషముగ పరిశ్రమించి, ఈ దర్శనమును రచించెను అనంతర కాలమున - అనగా, రెండవ శతాబ్దమున - బౌద్ధరాయణ ఉపవర్ణుఁడు, భవ దాసుఁడు మున్నగు ఆచార్యులు - ఈ దర్శనమును ప్రచారియినకుఁ దెచ్చిరి రెండవ శతాబ్దమున - మీమాంసా దర్శనముపై శబరస్వామి - 'శబర భాష్య' మను పెర నొక వ్యాఖ్యానమును రచించెను. ఈ శబర భాష్యమును - మూఁడు సంప్రదాయములకుఁ శ్రేయస్కరము గును, ముఠారి అను వారలు - తమ తమ సంప్రదాయములకు అనుగుణముగా పరిసర్తనము గావించుకొనిరి ర - వ శతాబ్దపు పూర్వార్థమునకుఁ శ్రేయస్కరము గావించెను ప్రార్థనకుఁ డగు కుమారిల భట్టు - కుమారిల మీమాంసా దర్శనమున - తన వాంఛిశ్యమును, తర్క - బలమును విశేషముగ ప్రదర్శించెను. ఈ కుమారిలుఁడు శాంధ్యల లోక ప్రియమునుఁ బట్టి, ఈ దర్శనమును రచించుచు గాక, విశేషించి లోక ప్రియముగా కూడ సిద్ధము చేసెను గుని మత స్థాపకుఁ డగు కుమారిలభట్టు యొక్క శిష్యుఁడు ప్రభాకర లుక్మఁడు ముఠారి మతమును ముఠారిమిత్రుఁ 12 - వ శతాబ్దమున ప్రసరింపఁ జేసెను

మీమాంసా దర్శన విషయము - స్మృతిని గురించి
వ్యాఖ్యానించుట

“ ధర్మాఖ్యం విషయం పత్రం మీమాంసాయాః ప్రయోజనమ్ ”

అదియును గాక, ఈ దర్శనము - “వోదనా లక్షణోద్భౌతో ధర్మః” అనునట్లు, ధర్మ లక్షణమును వివరించెను ఈ మతమున - వేద విహిత మగు ఇష్ట సాధనమే ధర్మమని అర్థము, అనిష్ట సాధనము అధర్మము వేదము నిత్యము, అపారమ్యము. ఈ సంసారమున కర్మయే ప్రధాన వస్తువు. ఆచార్య బౌద్ధరాయలు - ఈశ్వరుని కర్మ ఫలము లనిచ్చు వాడని తలచెను కాని, యజ్ఞము వల్లనే కాలాంతరమున ఆ యా ఫలములు ప్రాప్తింప నని జైమిని మతము మీమాంసకులు - అపూర్వ మను సిద్ధాంత నాకదానిని ఆవిష్కరించిరి కర్మల నుండి ఉత్పన్న మగునది అపూర్వము (పుణ్య ఫలము). అట్లే, ‘అపూర్వముతో నగును ఫలము’ మీమాంసా దర్శనమున కర్మ - నిత్యము, నైమిత్తికము, కామ్యము - అని మూడు విధములుగా నుండును మూడు వర్ణములవారు - ఈ కర్మల నాదరించుటకు అధికారులు కర్మ యొక్కయు, కర్మ ఫలము యొక్కయు సంచాలనము - అపూర్వమునుండి యగును ఈ మీమాంసా దర్శనమున కర్మయే సత్యము.

ఈశ్వరి సంబంధ మగు విచారణ చేసిన పిమ్మట, ఈ మీమాంసా దర్శనము - యజ్ఞములలో హవిష్సులను స్వీకరించు వైదిక దేవతల అస్తిత్వమును అంగీకరించినట్లు తెలియుచున్నాము కాని, ఈశ్వరుని అస్తిత్వమును గురించి మీమాంసకులు కొందఱు మోసము నహించి కొందఱు మీమాంసకులు ఈశ్వరుని అస్తిత్వమును అంగీకరించిరి. మూరియడు మున్నగువారు కొందఱు ఈశ్వరుని అస్తిత్వమును అంగీకరింపలేదు. ఆశ్చర్య సంబంధ మగు విచారణ

గావించిన పిమ్మట మన మీ దర్శనమున - అశ్మే చిత్త్య మనియు, శాశ్వత తత్త్వ మనియు గ్రహించుచున్నాము కాని, పైతన్యము దాని లక్షణము కాదు. శరీరమతోఁ గూడిన పిమ్మట - పదార్థముల సామీప్యము వలన, అత్మకు పైతన్య గుణ మావిర్భవించును.

మీమాంసా దర్శనము అటు ప్రమాణములను (సమ్యక్ జ్ఞాన సాధనములను) స్వీకరించును ఆ ప్రమాణములు - (1) సత్య యము (2) అనుమానము (3) శబ్దము (4) ఉపమానము (5) అధిపతి (6) అభావము - అనునవి జ్ఞాన వ్రాత్తికి - జ్ఞాన, జ్ఞేయము, జ్ఞానము, కాఁగము - అను నాలు గులము లున్నవి

ప్రకాశరూప ఎనిమిది తత్త్వములను ప్రమాణములుగా స్వీకొనెను అవి - (1) ద్రవ్యము (2) గుణము (3) కర్మ (4) సామాన్యము (5) పరశంత్రత (6) శక్తి (7) సాదృశ్యము (8) సంఖ్య - అనునవి. గుణముల అధిష్ఠానమును ద్రవ్య మని యందురు. ద్రవ్యములు తొమ్మిది అవి యివి - (1) మనస్సు (2) జలము (3) వాయువు (4) అగ్ని (5) ఆకాశము (6) అత్మ (7) మనస్సు (8) కాలము (9) స్థానము. వినియోగము - ద్రవ్యము, గుణము - అను రెండు తత్త్వములును, వైకేషిక దర్శనము నుండి ప్రభావితమైనవి

మీమాంసకులు శబ్ద స్పృహమును గుఱించియు, దాని నిత్య తానిత్యతల గుఱించియు నిశేషముగ చెప్పించిరి విరోధ వాక్య విషయ మందును, వ్యాఖ్యాన సంబంధ మందును సిద్ధాంతమును స్థిరము గావించిరి. అవి - అత్యంత విశిష్టములు. ఈ మీమాంసా దర్శనము -

నస్తు వాది. అనగా - యథార్థ వాది. ఈ దర్శనము - శౌతిక జగత్తు
యొక్క అస్తిత్వమును అంగీకరించుచున్నది.

15. వేదాంత దర్శనము - దాని భాష్యకారులు

భారతీయ దర్శన వైశిష్ట్యము - వేదాంత దర్శనమునందు
కానవచ్చును. ఈ దర్శనమును - 'ఉక్తర దామాంస' యనియు
అందురు. వేదాంత శబ్దమునకు - 'ఉపనిషత్తు' అని యర్థము ఈ
ఉపనిషత్తులు వేదములలోఁ గల సిద్ధాంతములను ప్రతిపాదించుటచే,
ఇవి - 'వేదాంతములు' (వేదము యొక్క- అంతములు - సిద్ధాంత
ములు) అను పేర ప్రసిద్ధములై యున్నవి కాని, ఉపనిషత్తు లనేక
ములు కలవు. వానిలో - వివిధ సిద్ధాంతములు గన్పట్టును. ఆ
సిద్ధాంతములు - పరస్పర విరుద్ధములుగా నున్నట్లును స్పష్ట మగును.
అట్టి పరస్పర విరుద్ధములైన సిద్ధాంతములను సరిహరించుటకై,
వేదాంత దర్శనమును బాదరాయణుఁ డను వ్యాసుఁడు రచించెను.
బాదరాయణుఁడు ఈ సందర్భమున కొన్ని సూత్రములను రచించెను.
అవి - వేదాంత సూత్రము అనియు, బ్రహ్మ సూత్రము అనియు,
వ్యాససూత్రము అనియు వ్యవహరింపఁబడుచున్నవి. ఈ బ్రహ్మ
సూత్రములు పాణిని కంటెను వ్రాసినములు. ఏల నని, పాణిని -

“ పారాశర్య శిలా రిభ్యం విజ్ఞ సహ సూత్రయోః ”

అను తన సూత్రమున వ్యాస రచితములైన బ్రహ్మసూత్రములకే
నిర్దేశించెను. ఈ బ్రహ్మసూత్రములు అల్పాక్షర యుక్తములు.
భాష్యములు లేక, ఈ సూత్రములకు అర్థ జ్ఞానము గల్గుట సాధ్యము
కాదు. ఈ సూత్రములకు కొందఱు భాష్యకారులు - తమ తమ
సిద్ధాంతములకు అనుగుణముగా భాష్యములు రచించియున్నారు.

అధ్యాయములు	సమయము (శ్రీ శ)	భాష్యము	మతము
1 శంకరాచార్యులు	788-820	శం. రి భాష్యము	ఆదైవతము
2 భాస్కరాచార్యులు	9, 10 శతాబ్దములు	భాస్క. రి భాష్యము	దైవాధిపత్యము
3 రామానుజాచార్యులు	1017 - 1137	శ్రీ భాష్యము	విశిష్టాద్వైతము
4 నింబార్కాచార్యులు	సుమారు 1162	నేదాంత పారిశ్రామిక కృతి	స్వాభావిక భేదభేదము
5 మధ్వాచార్యులు	1238 - 1317	పూర్ణ ప్రజ్ఞాభాష్యము	దైవతము
6 శ్రీనివాసాచార్యులు	13వ శతాబ్దము	శ్రీనివాస భాష్యము	శ్రీనివాస విశిష్టాద్వైతము
7 శ్రీనిధి (ఆచార్యులు)	14వ శతాబ్దము	శ్రీనిధి భాష్యము	వీరశైవ విశిష్టాద్వైతము
8 వల్లభాచార్యులు	1479 - 1530	అణు భాష్యము	శుద్ధాద్వైతము
9 విద్వాన్ భిక్షువు	17వ శతాబ్దము	జ్ఞానమృత భాష్యము	అవిభాగా దైవతము
10 బల దేవుడు	18వ శతాబ్దము	గోవింద భాష్యము	అచింత్య భేదభేదము

16. ప్రముఖ బ్రహ్మసూత్ర భాష్యకారులు

సంప్రదాయములు

పై పట్టికలో పేర్కొనబడిన పది మంది భాష్యకారులలో -
భాస్కరాచార్యులు, విజ్ఞాన భిక్షువు - అనుచారల సంప్రదాయ
ములు గాక, మిగిలిన యెనిమిది సంప్రదాయము లిప్పుడు ఆచరణ
ములో నున్నవి

సంప్రదాయమునకు సంబంధించిన ప్రధాన తత్త్వము - పరి
పరాగత మగు సిద్ధాంత వైశిష్ట్యము పైనను, తదనుగుణ మగు పరి
చాలనము పైనను ఆధారపడి యుండును ఒకవేళ - పై శిష్యులైన
సంప్రదాయములు గ్రహితి ననుసరించినవే యని తలంచినను, వాని

వర్తమాన స్వరూపమున - శక్త్యో నిష్కలో, అచార నిష్కలో పరి
సర్పిము ఎంతో భేదము కారవచ్చును. ఇందువలన, ఈ దృష్టితో -
పై ఎసెమిది సంప్రదాయములను - శంకర సంప్రదాయ మనియు,
ఇతర సంప్రదాయము లనియు - రెండు వర్గములుగా విభజించ
వచ్చును.

శంకరాచార్యులు - ఈశ్వరుడు, జీవుడు - భిన్ను లని
తలంచలేదు “బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యా” (బ్రహ్మ సత్యము, జగత్తు
మిథ్య), “జీవో బ్రహ్మైవ సావరీ” (జీవుడు బ్రహ్మయే వాడే
భిన్నమైనది లేదు.) “సర్వం ఖి ల్విదం బ్రహ్మ” (ఇది యంతయు
బ్రహ్మము) “తత్త్వ మసి.” (నీవు ఆ బ్రహ్మ వగుచున్నావు) ఇదియే
శంకరాచార్యుల సిద్ధాంతము. ఇది అద్వైతమను పేర వ్యవహరింపబడు
చున్నది. దీనికి మఱి యొక పేరు - మాయా వాదము. మాయావాద
మనగా - కనబడుచున్న పదార్థము సత్యము కాదు, అది కేవలము
ఆభాస సూత్రము. అంధకారములో త్రాడును పాము అను
ప్రభాంతిలో భావించినట్లు, అజ్ఞానముచే ఈ ప్రకృతిని సత్యముగా
భావించుటకు - ప్రభాంతియే కారణము. ఇదియే మాయావాద
స్వరూపము.

పై పట్టికలోని సంప్రదాయములను మఱి యొక రీతిగా -
రెండు విభాగములు చేయవచ్చును.

(1) విశ్విశేష వాదము — సామాన్య స్మార్త మతము -
శంకరాచార్యులు.

(2) సవిశేష వాదము — విశిష్ట ఆగమిక మతములు -
రామానుజ, మధ్వు, సిం భోర్క, వల్లభ, బలదేవ, శ్రీకంఠ, శ్రీసతి.

రెండవ వర్గమునకుఁ జేరిన సంప్రదాయములలో - విశేషము
వారినుఁబట్టి, ఆగమాచార దృష్టితో భేదము లనేకములు కలవు.

ఈ సవిశేష వాదము - విష్ణువును పరమ తత్త్వముగా భావించును. శరణునారము వైష్ణవాగమములలో ప్రతిపాదించబడిన వైష్ణవాచారములు ఆచరింపఁబడుచున్నవి. దీనికి బిన్నమైనది - నిష్ఠాశ్రేయవాదము ఇయ్యది - శివుని పరతత్త్వముగ తలచి, శైవాగమములలో ప్రతిపాదించబడిన ఆచారము నాచరింపచున్నది ఇది ఇట్లు, పేరిన మఱియ రెండు ఉపవర్గములుగా విభజింపవచ్చును.

(1) వైష్ణవ మతము — రామానుజ, మధ్వ, నింబార్క, చల్లభ, బలదేవ

(2) శైవ మతము — శ్రీకంఠ, శ్రీపతి

ఈ రెండు సంప్రదాయములలో - తత్త్వ నిష్ఠయందును, ఆచార నిష్ఠయందును పరస్పర భేదము లున్నవి.

17. శ్రీ రామానుజ భాష్య వైశిష్ట్యము

శ్రీ రామానుజ భాష్యము వైష్ణవ భాష్యములలో అగ్ర గౌరవమైనది. ఇందలి వ్యాఖ్యాన విభాసము - సూత్రానుకూలముగ గుంపబడియు ఇందులకు కారణము. సూత్రము లన్నింటిలో శ్రుతులు సూత్రానుసారముగ సర్వేశింపఁబడినవి అదియునుగాక, శ్రీ రామానుజ భాష్యము - విషయ వివరణలో అసమానమైనది తత్త్వ గొమాంస, ఆచార గొమాంస - అనువానిని నిశితముగ చర్చించి, వస్తవ స్థితిగము లిందు భాంతునగునఁబడినవి సాంఖ్య, వైశేషిక, బౌద్ధ, జైన, పశుపత, మాయీవాదాది మతములు ఖండింపఁబడినవి.

చాంచరాత్ర మతము శ్రుతి విహిత మని నిరూపింపబడినది నిశ్చేష్టా
ద్వైత సిద్ధాంతము - వేద శాస్త్ర పురాణాతిహాసాది ప్రమాణము
లతో ప్రతిపాదింపబడినది

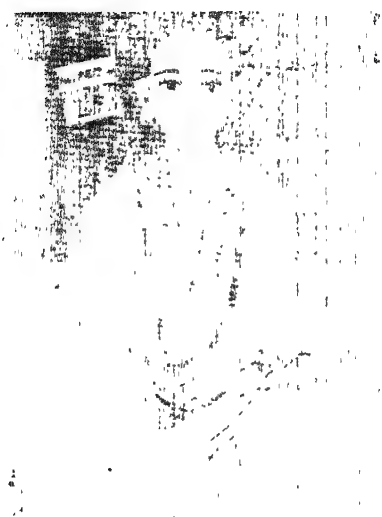
18. ఉపసంహారము

వైష్ణవ భాష్యములను పరిశీలించినచో - రామానుజ భాష్యము, మధ్య భాష్యము - ఈ రెండును పోలి ఉన్నవి, స్వయం ప్రకాశమైనవిగా - మూలిక స్వరూపముతో కానవచ్చును. ఇది సరియైనదిగా నింతర్క భాష్యము, వల్లభ భాష్యము, బలదేవ భాష్యము - అనునవి - తమ తమ సంప్రదాయములను వ్యక్తీకరించి ఉన్నట్లు, ఏదియో యొక విధమున పై రెండు భాష్యములనుండియే అనేక విషయములను పొచ్చు తగులుగ స్వీకరించి యున్నవి కాని క్రమమున రామానుజ భాష్యము - వైష్ణవ భాష్యములలో సర్వ ప్రథమమైనదిగా సంభావించబడి, దార్శనికులకు శిరోభూషణమై, ముముక్షువులకు మార్గదర్శకమై, దేశ విదేశములలో అపారమైన భక్తిని సాధించి యలరారుచున్నది ఈ రామానుజ భాష్యము స్వదేశ భాషుండే గాక పాశ్చాత్యభాష లందును అనూదితమై, విశ్వ వ్యాప్తి నందియన్నది.

" శ్రీభాష్యకారో జయతు రామానుజ జగద్గురుః

మమమండలం చ సర్వేషాం శ్రీమ దష్టాక్షర ప్రదః "

అంధైర్ ద్వాదశగి ద్వితం విలసిం దంధై త్రితి ర్మండితం
కాషాయే షోషవీత రుచిరం దోర్బూల చక్రాంబుజమ్
అసీనం జలజాపనై శ్చ బులసీ పద్మాక్ష మాలాంచితం
యన్తం వాంజలి ముద్రంబా రవినిధిం శ్రీభాష్యకారం భజే.

భగవద్రామానుజులు - శ్రీభాష్యము

(తృతీయాధ్యాయ - ఉత్తరార్థము)

న్యాయ విద్వాన్ - వేదాంత విద్వాన్

సాహిత్య విద్యా ప్రవీణ - సాహిత్య రత్న

వ్రవచు వావప్పతి - చుహోవన్యావక - విశిఖ వాక్కినామచి - పారాతిక కేసరి

శ్రీ సూన్ మరింగంటి శ్రీరంగాచార్యులు, ఎం.ఎ బి.ఎ.ఎల్

తృతీయాధ్యాయము - తృతీయ పాదము

1. సర్వ వేదాంత ప్రత్యధియాకరణము

శ్రీభాష్య తృతీయాధ్యాయము ఉపాసనమును సమీక్షించు నది. దీనిలోని మొదటి రెండు పాదములు ఒక పేటిక. వానిలో ఉపాసనకు ఉపయోగపడు జీవదోషరాశి, భగవద్గుణ గణము చర్చించబడినది. జీవదోషరాశి వైరాగ్యము ద్వారా, భగవద్గుణ గణము వ్రాప్యరుచి ద్వారా ఉపాసనకు ఉపయోగపడునని చివరి ఫలాశేకరణము పరమ పురుషునకు సర్వ ఫలప్రదత్వ రూప గుణమును ప్రకాశింపజేసినది. వీనితో భగవత్ ప్రాప్తిరూప మగు మోక్షము ను భగవంతుడే ఉపాయ మని తెలిసినది. ఉపాసనలు కూడ ఉపాయము అని కదా ఉపనిషత్తులు పేర్కొనుచున్నవి! భగవంతుడు, ఉపాసనలు - రెండును విడి విడిగా, స్వతంత్రముగా ఉపాయములా? అరగా - కావు. ఉపాసనము చేత ప్రసన్నుడగు పరమాత్మనే

ఉపాయము - అని ఫలాధికరణము నిర్ణయించినది. కనుక, భగవంతుడు మనచేత సాధించు కొనదగిన ఉపాయము కాక, సిద్ధోపాయ మునలెను. ఉపాసనలు మనము సాధించుకొనవలసినవి కనుక, అవి సాధ్యోపాయము లనవలసి యుండును. సిద్ధోపాయము తెలిసిన తరువాత, సాధ్యోపాయము లేవి? అను జ్ఞానా శాంత్యర్థము సాధ్య ఉపాయము లగు ఉపాసనములు మూడవ పాదమున వివరింపబడుచున్నవి. పూర్వ పాద ద్వయాత్మక మగు పేటికలో ఉపాసనాప్రయోజకము లగు వైరాగ్య ప్రాప్యరుచి రూపార్థములు వివరింపబడినవి. ఇందులో - తత్ప్రయోజ్యము లగు ఉపాసనలు చర్చించబడుచున్నవి కనుక, పూర్వపాద ద్వయాత్మక పేటికకును ప్రయోజ్య ప్రయోజక భావ రూప సంగతి యని జెల్లినకొనవలెను.

ఈ సాధ్యోపాయ స్వరూపము లగు ఉపాసనలకు విద్య అని నర్తనారించుచుండును శాండ్రియ విద్య, నైశ్వర విద్య, అక్షర విద్య, దహర విద్య - మొదలగు వెల్లు కూక పీనికి ఉన్నవి ఒక విద్య ఒకే శాఖకు చెందిన ఒక ఉపనిషత్తులోకే కాక, వేరు వేరు శాఖలకు చెందిన వానియందును ఉన్నది ఛాందోగ్యము సామవేద శాఖకు, తైత్తిరీయము కృష్ణయజుర్ శాఖకు చెందినవి. ఇట్లు వేరు వేరు స్థలములలో కనపడు విద్యలు వేర్వేరా? లేక - ఒకటియా? అని ఈ ఉపాసన విషయములో సంశయ మేర్పడ గలదు వేరు విద్యలగు వానిని బట్టి చూచిన, ఒకటి యనినట్లుగా నున్నది ఎట్టి నిశ్చయము లేక, మం దెయక సారి వేదములో పరింపబడినందునను ప్రకరణము కూడ వేదైవందునను - అందు అనునట్లుగా కన్పట్టుచున్నది అందు వలన ఇవి వేరు వేరు కాదు అనవలెనా? ఒక్కటి అనుకొనవలెనా? అనునది సంశయము విషయము ఉపాసనకు సంబంధించినది అని గ్రహించవలెను.

అని చెప్పి పునశ్చరణమును బట్టియు, ప్రకరణాంతరమును బట్టియు విద్యాభేదమే స్వీకరింపవలె నని పూర్వపక్షము ఒక్కమాట పూర్వమీమాంసా దర్శన కారులు కూడ, యాగాది కర్మల విషయములో ఇట్టి సంశయము నెదుర్కొని యున్నారు. ఒకే యాగము లోనే జాఖిలందును అధీత మైనపుడు, వేరును బట్టి ఒకటి యనవలెనా ? మరల చెప్పుటను బట్టి వేరు అనవలెనా ? అనునది వారి ముందు ఏర్పడిన సంశయము గీసిని వారు - “ఏవం వా సంయోగ రూప వోదనాభ్యాం విశేషాత్” అను సూత్రముతో నివారించి, ఒకటి యని నిర్ణయించిరి ఒకటి యనుటకు ఫలము ఒకటి వచ్చుటయు, ద్రవ్య దేవతలు ఒకటి యగుటయు, పురుష ప్రయత్నము ఒకటి యగుటయు, అగ్నిహోత్రాది నామధేయ మొకటి యగుటయు - ఈ సూత్రములో కారణములుగా పేర్కొనబడినవి. మరి - పూర్వమీమాంసా దర్శనము, ఈ ఉత్తర మీమాంసా దర్శనము వేరు వేరు కావు - అని గదా వేదాంతుల సిద్ధాంతము ! “సర్వ వేదాంత ప్రశ్నయం వోదనా ద్యవిశేషాత్” అను ప్రకృతాధికరణ ప్రథమ సూత్రములోని అది పదము వలన, పూర్వమీమాంసా దర్శనమునకు సంబంధించిన “ఏకం వా సంయోగ రూప వోదనాభ్యాం విశేషాత్” అను సూత్రములో పేర్కొనబడిన సంయోగ రూపాఖ్యలు కదా గ్రహించబడుచున్నవి ! కనుక, ఈ రెండు దిర్ఘ సములకను ఏక శాస్త్రము సర్వ వత్సవ మనవచ్చును ఇట్లు పూర్వ దర్శనములో నివారించబడిన సంశయమును నివారించుటకు ఇవట మరి యొక అధికరణ మారంభించుట అసంగత మనిపించవచ్చును. అందువలన, ఇవట పూర్వదర్శనములోని యుక్తులకంటె అధిక మగు ఒక యుక్తి కూడ పూర్వపక్షి చూపుచున్నా డని, త నివారణార్థ

మీ యధికరణ ముపరమైన దిని శ్రీభాష్యకారు లానతిస్థి
యున్నారు.

విశేష మేమియు లేకనే మరిల చెప్పినందు పరిస, రెండు
యోగములు వేరు వేరే ననియు, వానిని, ఆ యా శాఖలలో చెప్పిన
ప్రకరణములు (వేరే యెందు పలనను, ఈ రెండు యోగములు వే
యనియు ఆ దర్శనములోని పూర్వపక్షి యుక్తులు యాగాది కర్మ
భేదమును నాధింపుటకు పేర్కొనబడినవి ; నివారించబడినవి. ఇక
ఇచ్చట వేదాంత దర్శనము నందును అక్షరాది విద్యలు ఆ యా
శాఖలలోనివి వే రనుటకు పైన పేర్కొనబడిన రెండు యుక్తు
కాక, అధిక యుక్తియు పూర్వపక్షి ఒకటి లభించినది. ఆ దేమ
నగా - అక్షర విద్య ముండ కోపనిత్తు నందును, బృహ దారణ్యకోప
నిషత్తు నందును ఉన్నది. ముండకోము అధిర్వణ వేదశాఖకు చెంది
నది బృహదారణ్యకము శుక్లయజుశ్శాఖకు చెందినది ఇవి రెండును
వే రగుటకు పైన పేర్కొనిన రెండు యుక్తులే కాక, మరియొక
యుక్తయు ఉన్నది. ఆ దే మనగా - ముండకోము చివర - 'తేనా
మేవ ఏతాం బ్రహ్మ విద్యాం వదేశ శిరోవ్రతం వివిద్యై స్తు సర్వమ్'
అని ఉన్నది 'ఈ అక్షర బ్రహ్మ విద్య యథావిధిగా శిరోవ్రత మను
ష్ఠించిన వారికి చెప్పవలెను' అని దీని యర్థము. ఇప్పుడు ఈ రెండు
తావులలోని అక్షర విద్యలు ఒకటి యనుకొనుట నాధ్యులు
కాదు ఒకటి తీసికొనినవో, అక్షర బ్రహ్మవిద్య కావలె ననుకొని
నప్పుడు - శిరోవ్రతము అంగ మని తేలును గదా! అప్పుడు
శుక్లయజుర్వేదము కూడ అక్షర విద్య కావలె ననుకొని
నప్పుడు - శిరోవ్రతము చేసికొనవలసియే యుండును. అప్పుడు శిరో
వ్రతము చేసికొనినవారికి చెప్ప వలె నను నియమమునకు అంగ
లర్థ ముండదు. శిరోవ్రతము విద్యామైనపు - ఆ విద్యను అధ్య

సించువా రందఱును విధిగా శిరోవ్రతము చేసికొనియే గదా అభ్యసించుదురు !

ఈ నియమము అర్ధచంద్రము కావలయు ననిన, విద్యాభేద మంగీకరించవలసియుండును. విద్యలు రెండు వేరైన పక్షమున, ముండకాక్షర విద్యకే శిరోవ్రతము అంగముగా చెప్పబడి యున్నందున, శుక్లయాజ్ఞుకు జేందిన అక్షరవిద్య, నభ్యసించువారికి ఈ శిరోవ్రత మవసర ముండదు. అట్లే, శుక్లయాజ్ఞాభియులకు శిరోవ్రతము లేనందున, ఈ ముండకాక్షరవిద్య చెప్పుట దనియు, ఈ నియమము సార్థక మగును కనుక, వేరు వేరు స్థలములలో పఠితములుగా వైష్ణవరాది విద్యలు వేరు వేరే కాని, ఒకటి యని అంగీకరించుటకు పలు కాదని పూర్వపక్షము ఈ శిరోవ్రత నియమ భంగ ప్రసంగ హామీ చుగు అధిక యుక్తి - పూర్వపక్షానికి ఉన్నందున, తన్నిరసనార్థము ఈ యధికరణ మని యందురు.

ఆ యొ ఉపనిషత్తులలో వేరు వేరుగా వుంచబడినను - ఒకే యెరు. ఒకే విధి, ఒకే ఫలము ఒకే విధిమైన ఉపాధ్యాయకారము కలిగి యున్నందున, దవారాది విద్యలు వేరు కావని సిద్ధాంతము. “వైశ్వానర మువాస్తే” యని ఘండోగ్య - బృహదారణ్యకములలో విధి ఒకే విధముగా నున్నది రెండు వోట్ల కూడ - వైశ్వానరవిద్య అనియే పిలుస్తాది. రెంటి యందును - ఉపాస్య మగు వైశ్వానరుని ఆకారముకే నిధముగా నున్నది. రెంటికిని బ్రహ్మప్రాప్తి రూప మగు ఫలముకూడ ఒక్కటియే. ఈ నాలుగు కారణములనుబట్టి, పూర్వ విధ్యలములలోని అగ్నిహోత్రాది కర్మలకు వలె, ఈ దర్శనమునందలి విద్యలకను ఐక్యమే నిర్ణయింపబడుచున్నది ఐనచో - మరల చెప్పినందునను, వేరొక ప్రకరణమైనందునను - విద్యయు వేరు కావలయు

నన్నామకదా పూర్వపక్షే ! అది అనవసరము. విద్య ఒకటి యైనను, వినువారు మారినపుడు మరయొకసారి చెప్పట జరుగునుకదా ! చెప్పిన వ్యక్తికి మరల చెప్పట జరిగిన యెడల, ఆ చెప్పిన విద్య వేరు, ఈ చెప్పుచున్న విద్య వేరు - అని అనుకొనవచ్చును. అధర్వణకులకు చెప్పిన అక్షరవిద్య - శుక్ల యజుర్వేదీయులకు చెప్పట జరిగినప్పుడు - విద్యాభేదము రావలసిన యవసర ముండదు. అట్లే, ఏరిఁ చెప్పిన ప్రకరణము వేరు కావచ్చును. వారికి చెప్పిన ప్రకరణము కావచ్చును. అంత మాత్రమున విద్యా భేదము సిద్ధింపదు.

ఇక శిరో వ్రతము విద్యా భేదమును నాధించు ననుకొనరాదు. అది అధర్వణ వేదాధ్యయనమునకు మాత్రమే కదా అంగము ! అధర్వణ వేదాధ్యయన మొనరింప గోరినవారు శిరో ముండన మొనరించుకొని, యథావిధిగా నిప్పు కణికలతో నిండి యున్న కుంప టిని తలపై నినుకొని, గురూపసత్తి చేయవలసి యుండును “నైతవ శ్చిరప్రతో...ధీతే” అను వాక్యము - శిరోవ్రతము చేయువాడు అధ్యయనము చేయకూడ దని నిషేధించుచున్నది. దీని వలన, శిరో వ్రతము అధ్యయనాంగమే కాని, అక్షరోపాసనకు అంగము కాదని తెలియుచున్నది కదా ! సూత్రకారుడు ఇచ్చట ‘సమాచారి’ గ్రంథమును పేర్కొనినాడు. అందు ఒక వ్రతమును చెప్పి, “ఇద మపి వేద వ్రతేన వ్యాఖ్యాతమ్” ఇదియు వేదవ్రత వ్యాఖ్యానము లోడనే వ్యాఖ్యానము చేయబడినది - అని యున్న దనుచున్నారు శ్రీభాష్యకారులు. ఇట్లు శిరోవ్రత మను దానికి - వేదవ్రతమని పేర్కొనినందున, శిరోవ్రతము అధ్యయనాంగమేకాని, ఉపాసనాంగము కాదు - అని వక్కాణింపవలెను.

శిరోవ్రతము వేదాధ్యయనాంగమే యైనదో, ఏ వేదమును చదువువాడైనను సరియే - శిరోవ్రతము చేసికొనవలసినదే కదా

ఉండును - అని భావింప రాదని సూత్రకారుడు - “సవతః పుత్ర
న్నియమం” అనుచున్నాడు. అధర్వణికులు ఏకాగ్నులు ఇతరులందరు
త్రేతాగ్నులు సవముల పేరులో - “సస్త మార్క” మొదలుకొని
“శతౌదన” వరకు గల కొన్ని హోమములు ఏకాగ్నిలో చేయవలెనని
సిద్ధించబడి యున్నవి. కనుక, త్రేతాగ్నిలో చేయకూడదు అనగా -
ఈ సస్త మార్కాది శతౌదన పర్యంత హోమములు - అధర్వణికులు
మాత్రమే చేయవలసినవి కాని, ఇతరులు కాదు వీని వలెనే శిరో
వ్రతము కూడ అధర్వణికులకు మాత్రమే కాని, ఇతర వేదాధ్యయన
మొనరించు వారికి కాదని నియమము ఏర్పడు చున్నది కనుక శిరో
వ్రతము సామాన్యముగ - వేదాధ్యయనాంగ మనకూడదు, కేవలము
అధర్వ వేదాధ్యయనాంశము మాత్రమే - అని తెలిసికొన
వలెను

సర్వ వేదాంత ప్రతిపాద్య మగు ఉపాసన మొక్కటియే -
అని శ్రుతియే - చూపించుచున్న దని సూత్రకారు డనును. అ
దెట్లన - శ్రీ భాష్య కారులు దహద విద్య నుదహరించి వినరించు
చున్నారు. ఛాందోగ్యములో దహర విద్య యున్నది “తస్మిన్
యదంత స్త దస్వేష్టవ్యం” దాని - లోపల ఉన్న దానిని ఉపాసింప
వలెను అని చెప్పి, “కిం తత్ర విద్యతే య దస్వేష్టవ్యం” లోపల ఏ
మున్నది ఉపాసించుటకు ? - అని శంకించుకొని, అపరాధి వాన్
శ్వము మొదలుకొని, సత్య సంకల్పత్వాది పర్యంతలు లగు గుణము
లేనిమిది కల వని స్పష్టపరచినది తైత్తిరీయమునందలి దహర విద్య
యందును - “తస్మిన్ యదంత స్త దుపాసితవ్యం” వానిలోపల ఉన్న
దానిని ఉపాసింపవలెను - అని విధింపబడియున్నది మరి - లోపల
ఏ మున్నది ? అది మన శంకకు ఛాందోగ్యములో చెప్పుచున్న గుణ
స్థిత మే కదా సమాధానముగ స్వీకరింపవలసియుండును ! అందువలన,

నేదాంతము లన్నింటియందును చెప్పబడిన ఉవాసన మొక్కటియే శ్రుతి తాత్పర్యముగా స్వీకరించవలె నని తాత్పర్యము ఇట్లు వివిధ నేదాంతము లందలి దహర వైశ్వానరాది విద్యల భేదము న్నాయు సిద్ధము కనుక, ఒక శాఖలో ప్రతిపాదించిన గుణములు - మరి యొక శాఖలో అశ్రుతము లైనను - అనుసంధించుకొనవలసియుండును ఒకే శాఖలో ఉవాసన వినించిన తరువాత, శ్రుతము లగు గుణములు ఎట్లు ఆ విద్య సంపాదించుటను బట్టి, అనుసంధించుకొనుట జరుగు యున్నదో, అట్లే - శాఖ భిన్న మైనను - విద్య ఒక్కటి యని ఏర్పడ నందున, ఈ దుపకారకములుగా ఇతర శాఖలలోని గుణములనుకూడ అనుసంధించుకొనుట అవసరము. ఇట్లు శాఖాంతర క్రూయమాణ గుణానుసంధానమే విద్యైక్యమునకు ప్రయోజనము ఈ శాఖాంతర గుణములను శాఖాంతర విద్య యందును అనుసంధించుకొనుటనే గురోవసంహార మని చ్యవచూరింతురు ఈ వాదమున ఎక్కువగా ఈ గురోవసంహారమే చచ్చించబడుచున్నందున, దీనికి - గురోవసంహార వాద మన పేరు విద్యైక్య మున్నదో - గురోవసంహారము మరి - విద్యైక్యము, ఆ యునికరణములను సిద్ధించినది. ఒక యునికరణము యొక్క అర్థము, ఆ యునికరణ న్యాయ సిద్ధము విద్యైక్య మనియు, గానికీ గురోవసంహారము ప్రయోజన మనియు మనము గ్రహించ వలెను

2. అన్యదాత్వాదికరణము

సేరు మొదలగునవి ఒకటి యైనదో - వివిధ శాఖలలో చిని చిని విద్యల కైకగ చుచి పూర్వాధికరణము జాసించినది ఛాందోగ్య బృహదారణ్యకములలో - ఒకే పేరు గల ఉద్గిత విద్య జ్ఞానమునకు వచ్చినది ఈ రెంటిలో ఉద్గిత విద్యయు ఒకటియో, కాదో

పర్వచలనమైన అవశ్యకత ఉన్నందున, ఈ యనికరణ మారంభింపబడినది. జ్ఞాపకమునకు వచ్చినది కూడ ఉపేక్షింపరాని దైనచో - దానిని నిరూపించుట ఈ ప్రసంగ సంగతి ఉండును ఇప్పుడి యనికరణమునకు పై యనికరణముతో ప్రసంగ సంగతి యని యెరుగవలయును పై రెంటి యందును శ్రుతియు లగు ఉద్గీఢ విద్యలు భిన్నములా? అర్హములా? అని సంశయము ఉద్గీఢ విద్యయే నిజము, దేవతలు, రాక్షసులు కూడ పూర్వము పరశ్చయు యుద్ధము చేసినారు. ఉద్గీఢముతో రాక్షసులను జయింత మని తలంచినారు దేవతలు. యజ్ఞమున గానము చేయబడనది ఉద్గీఢము. ఈ ఉద్గీఢమును వాక్కు అనుకొనినారు దేవతలు ఓడిగొనినారు. మనస్సు అనుకొనినారు ఓడిగొనినారు చివరకు ఉద్గీఢము ముఖ్య ప్రాణ మని తలంచినారు అప్పుడు గెలిచినారు ఇట్లే, ఉద్గీఢమును ప్రాణ దృష్టితో ఉపాసించినవారికి - శత్రు పరాజయ హాప మగు ఫలితము లభించవలయు ఇంచు మించు రెండు ఉపనిషత్తు లందును ఉద్గీఢ విద్య - శత్రు పరాధన భూత మగు ఫలమునకు సాధనముగా చెప్పబడినది, ఐనచో - ఇది అర్థ వాదము అర్థ వాదములో ఫలము అబద్ధ మందురు పూర్వమీమాంసకులు. కాని, వేదాంతము అర్థవాద ప్రతివాదిత మగు ఫలము కూడ అశాస్త్రము కనుక, అసత్య మెరుయు కాదందును, ఉద్గీఢ విద్య ఫల సాధనముగా చెప్పబడినది. ఉపాసన మనుచలయు ననిది విధిని కల్పించుకొనవచ్చును.

ఇం ఈ రెండు శాఖ లందును ఒకే పేరుతో పురిగిబడి యున్నందున, ఈ రెండు విద్యలకును గెదము లేదని పూర్వ ఘటము చెప్పి మాత్రము కాదు - ఫలము కూడ శత్రు పరాజయము ఒకటి చేసి, ఫలము మాత్రమే కాక, ఉపాసన చేయవలసినది ప్రాణ మనుకొనబడు ఉద్గీఢము కూడ ఒక్కటిగే కనుక, హాపము

కూడ ఒక్కటియే. “య ఏవం వేద” అని విద ధాత్వర్థ రూప మగు వినియు ఒక్కటియే ఇట్లు చోదనా (విని) ఫలరూపాఖ్యా చతుష్టయము, విద్యైక్య నాధనము ఉన్నందున, ఈ రెంటిలోని ఉద్గీధ విద్యలకును ఏక్యవో - సిద్ధాంత రూపభేద మున్న దని భావించుటకు కొంత అవకాశము లేకపోలేదు. ఏ మనగా - బృహదారణ్యక కథలో దేవతలు ముఖ్య ప్రాణమును ‘నివే మా కొరకు ఉద్ధానము చేయుము’ అని ప్రార్థించిన ట్లున్నది ప్రాణమే ఉద్ధానము చేసినట్లు కూడ ఉన్నది. కనుక, బృహదారణ్యకములోని ఉద్గీధము ప్రాణ కర్తృకము అనగా - గానము చేసెడువాడు ప్రాణము. గానము చేయబడినవారు కాదు ఛాందోగ్యమున నైనవో - ముఖ్య ప్రాణ రూప మగు ఉద్గీధమును ఉపాసన చేసిన ట్లున్నది. ఇట్లు ఉద్గీధ రూపమున భేద మున్నందున, విద్యా భేదము చెప్పకొను నవకాశము కొంత ఏర్పడుచున్నది.

కాని, పూర్వపక్షీ అనును - నిజమే బృహదారణ్యకమున ప్రాణ కర్తృక మగు ఉద్గీధము, ఛాందోగ్యమున ప్రాణ కర్తృక మగు ఉద్గీధము చెప్పబడినది దీనితో విభేద మగు విద్య భిన్నము కానక్కరలేదు ఏ మనగా - ప్రారంభమును బట్టి ముగింపును అర్థము చేర్చకొనవలె కదా ! ఒక విధముగా ఆరంభించి, మరి యొక విధముగా ముగించుట సమంజసము కాదు ఆరంభమున రెంటి యందును దేవతలు ఉద్గీతముతో శత్రు పరాజయ మొనరించిన ట్లున్నది కనుక, శత్రు పరాజయ సాధనమైన ఉద్గీధరూప మొక్కటియే యని చెప్పవలయును కదా ! ఇక బృహదారణ్యకములో చివర, ప్రాణము ఉద్ధాన మొనరించిన ట్లున్నందున, ఆ ఉద్గీధమే ప్రాణకర్తృక మనవలెను ప్రారంభమున ప్రాణ కర్తృకముగా కానవచ్చిన ఉద్గీధము యొక్కముగింపు - త ద్భిన్నముగా జరుగరాయ కనుక, ప్రాణ కర్తృకమే ఉద్గీధము. ఇవచో ప్రాణమును కర్తృగాకదా ముగింపులో చెప్పియు

న్నారు ! అని వ్యాకులము చెందవలదు ఏల ననగా - కర్మను సాకార్యాతిశయముగ చెప్పటకై, అచ్చటచ్చట కర్తగా పేర్కొనుట లోక మందును గలదు. బియ్యము మంచివి యైనపుడు, 'బియ్యమే పండినవి' అందురు లోకమును ఏ దేవదత్తుడో కదా కర్త వంటకు ! కాని, వంటకు కర్మ అను బియ్యమునే కర్తగా వ్యవహరించుచున్నట్లు ఉద్గీర్ణ కర్మ యగు ప్రాణమును సాకర్యము కొరకు కర్తగా కూడ చెప్పవచ్చును. అంతమాత్రమున అది కర్మ కాకపోదు. అందువలన, విధేయ భేదము లేదు. రూప భేదము లేదు విద్యా భేదము కూడ లేదు ఇది పూర్వపక్ష సారము.

సిద్ధాంతి ఉపక్రమము యొక్క ఉపక్రమమును కూడ చూసి, వినైక్యము నాధ్యము కా దనుచున్నాడు. "ఓమిత్యే తదక్షర ముద్గీర్ణ మువాసీత" ఓం అను అక్షరమును ఉద్గీర్ణముగా ఉవాసన చేయవలెను' ఇది ఛాందోగ్యము నందలి ఉద్గీర్ణ విద్యకు ప్రారంభము "ఏతస్మై వాక్షరస్య ఉపవ్యాఖ్యానం" అనుచు, అసుర పరాడయ ర్థ చెప్పుచున్నది కనుక, ఛాందోగ్య మందలి ఉద్గీర్ణ విద్య - ప్రణ వోవాసన రూపమైనదిగా గ్రహించవలెను

ఇక బృహదారణ్యకము నందు ఈ ప్రకరణము లేకనే ఉద్గీర్ణోవాసనము చెప్పబడినది కనుక, రెంటికీ ప్రకరణము భిన్నము అందువలన, విధేయము కూడ భిన్నమే ఛాందోగ్యమున ఉద్గీర్ణావయవ మగు ఒక్క ప్రణవమునందే ప్రాణద్విష్టి ఒక్క ప్రణవమే ఉవాసన చేయదగినదిగా పేర్కొనబడుచున్నది కదా ! బృహదారణ్యకములో వైనదో, మొత్తము నామవేదము ఉద్గీర్ణము దాని కర్త అనగా ఉద్ధాతయందు ప్రాణ ద్విష్టి అట్టి ఉద్ధాత కర్తయే ప్రాణ

భావముతో ఉవాస్యః ఇల్లు ఉవాసన చేయ తగినది ప్రణవము-
మరియు ఉద్ధాత వేరు కనుక, రూప భేదము స్పష్టముగా నున్నది.
ఉవాస్య రూపము భిన్న మైనందున, విభేయము కూడ భిన్న మే-
యని విభేయ భేద విద్యా భేదములేకదా చెప్పను ' ఐనచో -
బృహదారణ్యకము నందును ఉద్గీధమునకే శత్రు పరాజయ రూప
ఫలము చెప్పబడినందున, ఉవాస్య రూప ముద్గీధమే కాని, ఉద్గాత
యందే ఉపక్రమ భంగము కాదా అని భావింపరాదు. ఉవాస్యః,
ఉద్ధాత మైనను, ఆతడు గానము చేయు ఉద్గీధమే శత్రు పరాజయ
మును కలిగించిన దనవచ్చునుకదా ! ఉద్ధాత యనినను, గీయమానో
ద్గీధ మనినను సాధన భావమున చెప్పకొన దగిన వైపరీత్య మేమియు-
ఉండదు కనుక, రూప భేదమును బట్టి, విద్యా భేదము అంగీకరించక
తప్పదు అని సిద్ధాంతి యనుచు.

మరియొక మాట. ఛాందోగ్యమున ఉద్గీధావయన మగు ప్రణ-
వము యొక్క ఉవాసన లనేకములు విధించబడినవి. దానిలోని ఒకటో
రెండు ప్రాచీనానలకు భేద మెట్లు ఏర్పడినదో పరికింతము. ఈ
రెండు ప్రాచీనానల లందును - ప్రణవములో పరమాత్మ సృష్టియో
విధించబడి యున్నది. ఐనచో - ఆ పరమాత్మ ఒక చోట హిరణ్యయ
పురుషుడుగా వేర్కొనబడినాడు. మరి యొక చోట - పరోవర్తి
యస్తాది గుణ విశిష్టుడుగా వేర్కొనబడినాడు హిరణ్యయ ఏగ్రవా
వైశిష్ట్యము కలవాడు ఒక చోట ఉవాస్యః. ఇచట ధర్మ భేదమును
బట్టి ఉవాస్య రూప భేదమేర్పడినందున, ఒకే శాఖకు చెందినవి
యైనను - ఉవాస్య వ్యక్తి ఒక్కడే యైనను విభేయ భేదమును బట్టి,
విద్యా భేదము సిద్ధాంతము అందువలన, ప్రకృత ఉద్గీధ విద్యయు
విభేయ భేదమునుబట్టి భిన్న మనియో అంగీకరించవలెను మరు ఒక్కటి
యైనంతె మూత్రమున విద్యలు ఒక్కటి యనరాదు. అగ్నిహోత్ర

హోమము నిత్యమైనది యున్నది, కామ్యమైనదియు ఉన్నది. ఛాందోగ్యములో ఉద్గీర్ణ మను పేర అనేక విద్యలున్నవి కనుక, విధేయము భిన్న మైనను - పేరు ఒక్కటి ఉండవచ్చును అంతమాత్రమున విద్యైక్యము సంభవము కాదు. ఛాందోగ్యమున ఉద్గీర్ణావయవ ప్రణావోపాసనలు చెప్పు సందర్భమున మధ్యలో నున్నది ప్రకృత ఉద్గీర్ణ విద్య అనగా - గీనికి వెనుకను, ముందును కూడ ప్రణావోపాసనలే ఉన్నవి కనుక, ప్రకృత శత్రు పరాధవ సాధన భూతమైన ఉద్గీర్ణ శబ్దమునకు ప్రణవ రూపార్థము చెప్పుకొను ప్రకరణము లే నందున, మొత్తము ఉద్గీర్ణ మచట గ్రహింపవలసి యున్నది అందువలన, ఈ రెండు విద్యలు - రూప భేదము వలన ఏర్పడిన విధేయ భేదమును పురస్కరించుకొని, భిన్నములుగకే స్వీకరింపవలసి యున్నది. కాని, విద్యైక్యము సాధ్యము కాదు. ఇది సిద్ధాంత సారము.

3. సర్వభేదాదికరణము

పై యధికరణమున ప్రాణదృష్టి నుంచవలసిన ఉద్గీర్ణ విద్య విచారించబడగా - ఉపాసన చేయవలసిన దని చెప్పు ప్రాణవిద్య స్మరణకు వచ్చినది ఇదియు ఉపేక్షించదగినది కాక, నిరూపించవలసినదే యైనందున, ఈ యధికరణము తన్నిరూపణము కొరకు ఆరంభించబడినది కనుక, ఇదియు ప్రసంగ సంగతి కల దని తేలిపి కొనవలెను ఛాందోగ్య - బృహదారణ్యకములలో నొకే విధముగను, కాష్ఠతీలో కొంచెము సూర్యముగను శ్రూయమాణ మగు ప్రాణ విద్య ఈ యధికరణమునకు విషయము ఈ మూడు ఉపనిషత్తులందును చెప్పబడిన ప్రాణ విద్యలో ఉపాస్యము ప్రాణమే కనుక, ఈ విద్య ఒక్క టియే యనవచ్చును. కాని, ఉపాస్య మగు ధర్మికి చెప్పిన ధర్మములలో భేద మున్నది. కనుక, విద్యలు అభిన్నము లన

వచ్చును ఈ విధముగా ఈ వ్రాణ విద్యలు నిస్సములా? అభిన్నములా? అని సంశయ మేర్పడును.

ఇచట ఈ మూడు విద్య లరదును ఛాందోగ్య - బృహాజారణ్యకములలో ప్రతిపాదించిన విధానములో భేద మంతగా చెప్పినను, ఇంద్రియముల యొక్క వసిష్ఠత్వాది గుణములును ప్రాణమునకే చెప్పబడినవి. ఒక కొవ్వేతకిలో మాత్రము శ్లేష్మత్వ శ్రేష్ఠత్వములు చెప్పబడినవి కాని, వసిష్ఠత్వాది గుణములు ప్రాణమున గలవని చెప్పబడలేదు కనుక, ఉపాస్యము, వ్రాణము ఒకటియే యైనను, వసిష్ఠత్వాది ధర్మములు లేని వ్రాణమే కొవ్వేతకిలో ఉపాస్యముగా ప్రతీత మగుచున్నందున, ఇతర వ్రాణ విద్య కంటెను ఈ వ్రాణ విద్య భిన్న మని పూర్వపక్షే అభిమతము.

కాని, మూడింటి యందును ప్రతిపాదన నైతిలో భేద మంతగా లేనందున, ఈ మూడింటిలోని విద్యల కభేదమే న్యాయ మని సిద్ధాంతము గూడింటి యందును వాగాది ఇంద్రియములు - తాను గొప్ప - అనుకొనుటయు, చివరకు ప్రాణము లేనిదో ఏ ఇంద్రియమును పని చేయనందున, వ్రాణమే శ్లేష్మ మని, శ్రేష్ఠ మని అంగీకరించుటయు జరిగినట్లున్నది. వాగాది ఇంద్రియముల యొక్క వసిష్ఠత్వాది గుణములు కూడ ప్రతిపాదించబడి యున్నవి కొవ్వేతకిలో ఈ వాగాది ఇంద్రియములు తమ వసిష్ఠత్వాది గుణములను ప్రాణాధీనములని చెప్పట ఒక్కటియు లేదు. మిగిలిన రెండు ఉపనిషత్తు లంగును వాగాదీంద్రియములు తమకు వసిష్ఠత్వాది గుణము లున్న వన, అవి ప్రాణాధీనమే కనుక, వ్రాణమునకు కూడ ఆ గుణ సంబంధమును చెప్పినవి ప్రాణమునకు వసిష్ఠత్వాది గుణములకు తాను ప్రయోజక మగుటయే కదా! కొవ్వేతకి యందును వాగాదులు తమకు ప్రాణాధీన స్థితి కలవిగా చెప్పినప్పుడు, తమ గుణములకును ప్రాణాధీపత్యము

అర్థముగ నీధమ్మే యగుచున్నది. కనుక, కౌషీతకి వ్రాణవిద్య యందలి ఉపాన్య రూపము కూడ వసిష్ఠత్వాది గుణ విశిష్టమే కాని, అట్టి గుణ విభురము కాదని గుర్తించవలెను ఐనపుడు - భిన్న శాఖలకు చెందినవే యైనను, విధేయ భేదము లేనందున, వోదనాది భేదము లేనందున, ఈ మూడింటి యందును శ్రూయమాము లగు వ్రాణ విద్యలకు భేదము లేదనియే చెప్ప వలె నని సిద్ధాంతము. ఈ యని కరణ మొకే నూత్రమున నిబద్ధ మైనది.

4. అనందా ద్యధికరణము

వ్రాణవిద్యను గురించి మరి కొంత విషయము వివరింపవలసి యున్నది. కాని, మధ్యలో ఆ విషయమును అడ్డుకొను జిజ్ఞాస ఒకటి ఏర్పడినది అ దేమనగా - వాగాదుల వసిష్ఠత్వాది గుణముల ననుసంపించినపుడు వ్రాణమునకు త్యేష్ఠత్వ త్యేష్ఠత్వానుసంధానము అంతగా ఉపపన్నము కానందున, కౌషీతకిలో అశ్రుతమైనను, వసిష్ఠత్వాది గుణ సంబంధము వ్రాణమునకు అనుసంధించుకొనవలసిన దని పై యధికరణము నిరూపించినది కదా ! మరి అట్లే, ఏ గుణములు అనుసంపించక బ్రహ్మస్వరూపమే సరిగా ఉపపన్నము కాదో, అట్టి గుణములు అచ్చట అశ్రుతము లైనను అనుసంపించుకొనవలెనా ? అను ఈ జిజ్ఞాస సమాధానము కొరకే ఈ యధికరణ మారంభింప బడినది కనుక, ఇవియు ప్రసంగ సంగతితో ప్రవర్తించినట్లు గ్రహించవలెను

అనందాది బ్రహ్మస్వరూప గుణములు ఈ యధికరణ విషయములు ఈ గుణములు అశ్రుతము లగు విద్యలలో కూడ ఉపసంహరించుకొనవలెనా ? లేదా ? అని సంశయము. అశ్రుతములు కనుక ఉపసంహర మగునని లేదు. కాని, పై యధికరణము నందలి

న్యాయము వలన ఉపసంహరించుకొనుట అనివార్యము కదా ! అందు వలన, ఆ సంశయ మేర్పడినది ఇక, ప్రకరణములో చెప్పబడనందున, అనందాది గుణముల నన్నింటిని పర విద్యలో అనుసంధించుకొన వలసిన యవసరము లేదు. వసష్టత్వాదులు అన్ని ప్రాణ విద్య లందును కనబడినందున, కాపీతకీ ప్రాణవిద్య యందును అనుసంధించు కొనుట న్యాయము మరి అనందాదులు అన్ని పరవిద్య లందును పరితములు కావు గదా ! అందువలన, అనందాదులకు అన్ని పర విద్యలలో ఉపసంహార మవసరము లేదు వసష్టత్వాదులు వాగాది గతము లగు అతిశయములు దానికి కూడ ప్రాణమే హేతు వని తెలిసిననే తప్ప, ప్రాణము యొక్క శ్రేష్ఠత్వము తెలియదు అందు వలన, వసష్టత్వాది గుణములకు ప్రాణ విద్య లన్నింటి యందును ఉపసంహార మవసరము. ఇచట - నారాయణ, బ్రహ్మ - జగత్కారణము మొదలగు రీతిలో పరబ్రహ్మ అనందాది గుణానుసంధానము వలెనే తెలిసికొనుచున్నందున, అనందాది స్వరూప నిరూపక గుణము లన్ని పరవిద్య లందును ఉపసంహరింపవలసిన యవసరము లే దని పూర్వపక్షము

ఐనదో - అన్ని పరవిద్య లందును ఉపాస్య స్వరూపము ఒక టియే యైనందున, స్వరూపముతోపాటుగా నుండు అనందాది గుణ ములు అన్నినిద్య లందును ఉపసంహరింపబడవలె నని సిద్ధాంతము. శ్రేష్ఠీయము నందలి అనందవల్లిలో - అనందమయోవాసన ప్రకరణ మున, సత్యజ్ఞానానందామలత్వ అనంతత్వములు శ్రుతములు ఇవి స్వరూప నిరూపకములు కనుక, ఈ స్వరూపము ఉపాస్యముగా నున్న పరవిద్య లన్నింటి యందును అనుసంధించుకొనుట యుక్తము. ఐనదో - “తస్య ప్రియ మేవ శిరః” ‘ఆత్రచికి ప్రియమే శిరస్సు’ అని ప్రియ శిరిష్ట్యము మొదలగునవియు కొన్ని ఆ ప్రకరణమున పరింప

బడి యున్నవి కాని, అవి వాస్తవముగా బ్రహ్మ స్వరూప నిరూపకములు కావు అవి కేవలము బ్రహ్మ యొక్క పురుష విధత్వ రూప స్వమునకు తోడ్పడునట్టివే. స్వరూప నిరూపకమాలే అనుకొనిన శిరఃపక్ష పుచ్చాదులను బట్టి, బ్రహ్మకు కూడ ఉపపయాపపయములు అంగీకరించవలసి వచ్చును. అప్పుడు “సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ” ఇత్యాది శ్రుతులు బాధించబడును అందువలన, ప్రియ శిరస్తాదులకుపసంహారమును శంకించరాదు ఐనదో - స్వరూపముతోవాటుగా నుండు బాధార్య కారుణ్యాది అనంత గుణములు కూడ, అన్ని పరవిద్యలలో అనుసంధించుకొనవలసివచ్చుననియు భయపడనక్కరలేదు. ఏ మనగా - స్వరూపముతోవాటు ప్రతీతము లగు సత్య జ్ఞానానందాదులత్యానంతత్వము లైదు మాత్రమే అన్ని పరవిద్య లందును అనుసంధేయములు. ఏ మనగా - ఇవి మాత్రమే స్వరూప నిరూపక గుణములు, స్వరూప నిరూపణ పర మగు తైత్తిరీయములో శ్రుతములు. మిగిలిన బాధార్య కారుణ్యాదులు - నిరూపిత స్వరూప గుణములు. అవి ఎచ్చట పరించబడిన, అచ్చట మాత్రమే అనుసంధేయములు. ప్రియ శిరస్తాదులు స్వరూప గుణములు కానప్పుడు అట్లు రూపించుటెందులకు ? కరోపనిషత్తులో ఆత్మను రధికుడుగా, శరీరమును రథమునుగా, ఇంద్రియములను అశ్వములుగా రూపించుటకు శరీరేంద్రియాది వ్యాకరణోపదేశ సౌకర్యము ప్రయోజనముగా కన్పడుచున్నది అట్లే, ఇనటి ప్రియ శిరస్తాది రూపమునకును ప్రయోజనమేదేని కనబడనలెగదా ! అని ఆక్షేపించుకొని, ఆ విధముగా ధ్యానించుటకే రూపన్నము అని సూత్రకారు డనును వాధారణముగా నొక పురుషుడు అన్నమయ శోశముతో శిరఃపక్ష పుచ్చాదులు కలవారంగా కన్పట్టుచున్నాడుగదా ! అట్లే, మన బుద్ధిలో పరమ పురుషుని ధ్యానించుటకు మాత్రమే ఈ చిరూపణము. వేరే ప్రయోజనమేమియు లేదు అంతేకాని, ప్రియ శిరస్తాదులు స్వరూపముగా

చేరినవి - అనుకొనగూడదు ఈ ఆనందమయ్యని - “అన్యోంతర ఆత్మానందమయః” అని ఆనందమును చెప్పుచున్నదిగదా శ్రుతి ! ఆత్మకు శిరఃపక్ష డుచ్చాదుల ప్రసక్తియే లేదుగదా ! ఐనచో - వ్రాణమయ మనోమయ శోశముల చెప్పుదును - “అన్యోంతర ఆత్మా” అని ఆత్మ శబ్దము ప్రయోగించబడినందున, ఇచటి ఆశ్చర్యము పరమాత్మనే చెప్పు నని ఎట్లు నిర్ణయింపవచ్చును ? అని శంకించ వలదు. ఐతరేయము నందును ఆశ్చర్యము చెప్పి, లోకములను సృష్టించు సంకల్పము కూడ అతనికి చెప్పినందున, ఆ ఆశ్చర్య శబ్దము పరమాత్మనే చెప్పుచున్న దని ఎట్లు నిర్ణయించవచ్చునో, ఇచ్చటను ఈ ఆనందమయ్యుడు “బహుస్యం” అని సంకల్పించినా డనుట వలన, ఆశ్చర్య శబ్ద మిచటిది పరమాత్మనే చెప్పు నని నిర్ణయింపవచ్చును

పూర్వము ఆత్మలు కాని వ్రాణమయ మనోమయములను కూడ ఆత్మ శబ్దముతో పేర్కొనినందున, ఉపక్రమములోని వానివలె ఈ ఆత్మ శబ్దము కూడ అనాత్మను చెప్పటయే సమంజసము కదా ! మరి - ముం దెప్పుడో “బహుస్యం” అని, సృష్టి సంకల్పము చెప్పుచున్నందున, ఆ ఆశ్చర్య శబ్దము పరమాత్మను చెప్పు ననుట ఏమి న్యాయము ? అయ్యు భావింపరాదు కారణ మే మనగా - ఉపక్రమ మందును “తస్మాద్వా ఏతిస్మా దాత్మిన ఆకాశ స్సంభూతః” అని, ఆశ్చర్య సృష్టికారణత్వము చెప్పబడి యున్నది. కనుక, ఉపక్రమానుసారముగా ఆశ్చర్య శబ్దమునకు అనాత్మ పరముగా అర్థము చెప్పవలె ననుట తగదు ఉపక్రమోపక్రమమును కూడ పరిశీలించవలెను అపుడు ఆశ్చర్య శబ్దము పరమాత్మయందే ప్రయత్న మని తెలియును ఇరువాత వరుసగా - అన్నయ వ్రాణమయ్యులయందు పరమాత్మ బుద్ధి యేర్పడినది చివర ఆనందమయ్యనియందు పరమాత్మ బుద్ధి అవతరించినది కనుక, ఇచట ఆత్మ శబ్దమునకు పర

మాశ్చర్యము మగు అర్థమును చెప్పినందున, ఉపక్రమ భంగ మేమియు లేదు. ఇట్లు శ్రియ శీర స్వాదులు వాస్తవిక వ్యవహార సంస్థాన విహాసకములు కానందున, అన్ని విద్య లందును అనుసంధేయములు కావు అనందాదులు స్వరూప నిరూపణములు కనుక, అన్ని పరవిద్య లందును ఉపసహారశేయములే యని సిద్ధాంతము.

5. కార్యాఖ్యానాదికరణము

మధ్యలో అడ్డు తగిలిన జజ్జాన తొలగిన తరువాత చెప్పవలసి యుండుటను - 'అవసర సంగతి' యందురు ప్రకృత మగు ప్రాణ విద్యకు సంబంధించిన మరి కొన్ని విశేషములను విచరించు ఈ యధికరణము - పూర్వాధికరణముతో అవసరసంగతి గలిగి యున్న దని గ్రహించవలెను. ఛాందోగ్య - బృహదారణ్యకములలో ప్రాణ విద్యను చెప్పిన తరువాత, ప్రాణమునకు బలమును వస్త్రముగా పేర్కొనబడినది. అందువలననే శ్రోత్రియులు భోజన పూర్వోత్తర కాలమున ఆచమనము చేయుదురు. వీనితో ప్రాణమునకు వస్త్రము కట్టినట్లు అగు దనియు పేర్కొనబడి యున్నది ఆ తరువాత ఇట్లు ప్రాణము నగ్నము కాకుండుటకు విద్వాంసులు భోజన పూర్వోత్తర కాలములలో ఆచమనము చేయవలయు నని విశించబడి యున్నది. "తస్మా దేవం లిటో అశీత్వాష్య న్నాచామేత్, అశిద్వాచాచామేత్" అను ఈ మహా వాక్యము ఈ యధికరణ విషయము. ఇచట ఆచమనము స్మృతిప్రాప్తమే కనుక, విశించవలసిన యవసరము లేదు అందువలన, జలమును ప్రాణవస్త్రముగా అనుసంధానమే విశించ బడుచున్న దనుకొంద మన్న, అచ్చట విశించు శబ్దము లేదు. అందు వలన, ఏ విధముగను నిర్ణయించుకొనలేని స్థితి - అనగా, ఆచమనము

విధేయమా ? ప్రాణవత్ప్రముగా జలము ననుసంధించుకొనుట విధేయమా ? అని సంశయ మేర్పడినది.

పూర్వపక్ష ఆచమనము స్పష్టముగా భావించబడుచున్నందున ఇది ఆచమన విధానము అందురు. అయినచో - ఆచమనము స్వార్థాచారముతో ప్రాప్తమేకదా ! ప్రాప్త మగు దానిని విధింపుట సాధ్యము కాదు. అనగా, ఇది శ్రుతి వివాహితమైనది గనుక, స్వార్థాచమనము తరువాత, భోజన పూర్వోత్తర కాలములలో మరియొక ఆచమనము కూడ చేయవలసిన దని తాత్పర్య మున్ను. కాని, అది అసంగత మని సిద్ధాంతి వాకొనును. మ రేమి విధింపబడుచున్నదనగా - ఆచమనము చేయు జలమును ప్రాణవత్ప్రముగా అనుసంధానము చేయుటయే ఇచ్చట విధించబడుచున్న దనును. ఏ మనగా - ఇతర ప్రమాణ ప్రాప్తము కాని దానిని విధించినపుడే ఇట్లము అర్థవంత మగునుగదా ! ఆచమనము ప్రాప్తము మరియొక ఆచమనము అర్థము లేనిది. ఇక ఇచ్చటి వాక్యములుకూడ ప్రాణవత్ప్ర మను దృష్టికి ఆచమనము చేయు జలమునందు ఉంచవలయు నను ఆపూర్వార్థమునే తెలుపుచున్నవి ఛాందోగ్యములో ఈ విషయము నుపసంహరించు శక్తి. - భోక్తలు మొదట, చివర కూడ నీటితో ప్రాణము నాచ్ఛాదించుదురు అని ఆచ్ఛాదనమును ప్రధానముగా పేర్కొనినది కాని, ఆచమనమును పేర్కొనలేదు. అందువలన, ప్రాణోపాసకునకు ఆచమనము చేయు జలమునందు ప్రాణ వత్ప్ర దృష్టియే ఇగట విధేయ మని సిద్ధాంతము.

6. సమానాధికరణము

శుక్ల యజుర్వేదమునకు సంబంధించినది శతపథ బ్రాహ్మణము. నీని చివరిది నాలు గధ్యాయముల బృహదారణ్యకోపనిషత్తు. ఈ

ఉపనిషద్భాషమునకు, పూర్వపు కొంత భాగమునకు అగ్ని రహస్యమని పేరు. ఈ అగ్ని రహస్యము నందును, బృహదారణ్యకము నందును శాండిల్య విద్య పేరుతో - ఒక ఉపాసనము విధింపబడి యున్నది. విద్యల యొక్క భేదాభేద విచారము ఈ పాదమున ప్రస్తుతము కదా ! అందువలన, ఈ రెండు శాండిల్య విద్యలయొక్క భేదాభేద విచారము కూడ ఇచట చేయవలసి యున్నది ఇట్లు ఈ యధికరణమున ఈ శాండిల్య విద్యా ద్వయము విషయము

ఈ రెండు విద్య లందును వోదనాదులు సమానములే కాని, వశిత్యాది గుణములు కొన్ని అగ్ని రహస్యములో వరింపబడనివి బృహదారణ్యకములో వినిబడుచున్నవి.

పై యధికరణములోని ఆచమనము వలె అనువాద రూపమా - ఈ వశిత్యాది గుణ గణము ? లేక - అపూర్వ విధానమా ? అని, సందేహ మేర్పడును ఈ సంశయ మిచట కలుగుటకు - పై యధికరణములోని ఆచమన సామ్యమును బట్టి, ఈ వశిత్యాది గుణ గణము, తద్వారా ఈ శాండిల్య విద్య జ్ఞాపకమునకు రావలసి యుండును అందువలన, పూర్వాధికరణములో ఈ యధికరణమునకు ప్రసంగ సంగతి యని గ్రహింపవలెను. జ్ఞాపకమునకు వచ్చిన విషయము అనుపేక్ష కేయమై, నిరూపింపవలసి వచ్చినపుడు - ప్రపంచ సంగతి కల దని గ్రేలిసికొనవలెను ఇట్లు సంగతి, విషయము, సంశయము - అనునవి ఇట స్పష్టమైనవి.

ఇక పూర్వపాదము. ఈ రెండు విద్యలకు - విధిలో, ఫలములో, పేరులో వ్యత్యాసము లేకున్నను, ఉపాస్య మగు పరమాత్మ - వశిత్యాది గుణ విశిష్టముగా నొక వోట, అట్టి గుణ రహితుడుగా నొక వోట పేర్కొనబడనందున, రూప భేద మున్నట్లు స్పష్ట మగు

మన్నందున, విద్యలు రెండు విద్య లందును మనోమయత్వాది గుణములు కొన్ని బృహదాచార్యకములో కానవచ్చినను, అవి అన్ని రహస్యములో పఠించబడిన సత్య సంతర్పత్వము కంటే వేరు కావు కనుక, గుణ భేదము లేకు అందువలన, కూపభేదము కూడ లేదు. కనుక, రెండు విద్యల కభేదమే సిద్ధాంతము.

7. సంబంధాదికరణము

బృహదారణ్యకములో శాండిల్య విద్యకు పూర్వము అక్షి పురుష విద్య, ఆదిత్య పురుష విద్యయు శ్రుత మగుచున్నవి. ఈ రెండు విద్యలందును ఉపాస్యము సత్య స్వరూప మగునట్టి వ్యాహృతి త్రేయము శరీరముగా గలిగి యున్నట్టి బ్రహ్మయే. ఈ విద్యలు చెప్పినట్టి వాక్యమే ఈ యధికరణమునకు విషయము. పై యధికరణము లోని శాండిల్యాది విద్యలలో ఎలచే వీసిలో కూడ కొంత భేదమున్నది. ఆదిత్య మండల పురుషునకు “అహః” అని నామభేయ ముట ! అక్షి పురుషున కై నదో - “అహం” అని నామభేయ ముట ! ఇట్టి పూర్వాధికరణ నామ్యముతో స్మరణని వచ్చిన విద్య ఈ యధికరణమున విచారించబడుచున్నందున, ప్రసంగి సంగతి ప్రస్ఫుట మగుచున్నది. ఇచట ఉపాస్య రూప మొకటియే యైనందున, విద్యయు - శాండిల్య విద్య గాని ఒకటి యని అంగీకరించిన పక్షమున, పై రెండు నామభేయములును కేవలము ఆ యా ద్ధానముల యందలి పరచూస్త్రాకే నియతములు కాక, రెండు విద్యలందును ఉపసంహరించవలసి విశేష మగును. కాదు - ధ్యానము భిన్నము కనుక, అట్టి పురుషునకే “అహం” అని ఆదిత్య పురుషునకు “అహః” అని నియతముననే నామభేయము లుండు నని స్పష్ట మగును నీనిని బట్టి, ఈ

వేరు ఆ యా స్థానములలోని బ్రహ్మకే అని నియత మేమియు లేక, రెండు విద్య లందును రెండు పెళ్లు లనుసంధింపకొనవలెనా? లేక - స్థాన నియమముతో ఆ యా స్థాన పురుషునకే ఆ యా వేరు అను సంధింపకొనవలెనా? అని సంశయ మేర్పడును

ఈ సంశయ మెర్పడినపుడు - పై యధికరణము నిర్ణయించిన వద్దటి ననుసరించి ఉపాస్యమానము వేరు కానందున, విద్యయు వేరు కాదనవలెను. రెండును ఒకే విద్య యని తలంచినపుడు, రెంటిలోని విశేష గుణములు రెండు స్థలములందును అనుసంధింపకొనవలె ననియే స్పష్ట మగుచున్నది - అని పూర్వపక్ష మేర్పడును. ఐనదో - సిద్ధాంతి విద్వైక్యమును అంగీకరించుచు ఉపాస్య మగు ఒక్కటియే యైనను, అట్టి ఆదిత్య మండల రూప మగు స్థాన భేదమును బట్టి, రూప భేదమును అంగీకరింపవలసియే యుండును శౌండిల్యాది విద్య లలో హృదయ మొక్కటియే ఉపాస్య స్థానము “అహం” అను శబ్దము - ఆదిత్య ప్రకాశము గల కాలమును చెప్పుచు, తద్వారా పరమాత్మను చెప్పుచుగదా! “అహం” అను శబ్దము శరీర సంబంధి యగు ఆత్మను చెప్పుచు, తద్వారా పరమాత్మను చెప్పుచు కదా! మొదటిది అధిదైవము, రెండవది అధ్యాత్మము అందురు అందు వలన, ఈ రెండు పెళ్లు - రెండు విద్య లును అనుసరించవలె ననుట - భాష్యము కాదు ఒకే విద్య - స్థాన భేదమును బట్టి, పున రుక్తమైనదని భావింపరాదు. ఏ మనగా - ఛాందోగ్యములోని లంత రాదిత్య విద్య, శంతరక్షి విద్య - సందర్భములలో రెండు విద్యలు వేరు వేరు అని స్పష్టముగా శ్రుతి వలన తెలియుచున్నది అనట ఆదిత్యమండలాంతర పురుషుని రూపమే అట్టి పురుషునను అని చెప్పబడి యున్నది ఇట్లు చెప్పటను అతి వేగ మందురు విద్యలు భిన్నము లైనందున, ఆ ‘హాపము’ ఈ విద్యలోనికి ఉపసంహరించు

టకు వీలు లేనపుడే కదా అతివేగము ! కనుక, ఈ అతివేగముతో ఛాందోగ్యములో వలెనే ఇచటి అట్టి పురుష ఆదిత్య పురుష విద్యలు లేనవి అంగీకరింపవలసి యున్నందున, పూర్వాధికరణ దృష్టాంత మిచట చెల్ల దని సిద్ధాంతము

8. సంభృత్వ దికరణము

“అహః” “అహం” అని రెండు నామధేయములు ఆ యా ఉపాసన విధాన సందర్భమున పరిపక్షిణమందున, ఆ యా ఉపాసన లందే నియతముగా అనుసంధించుకొనుట పై యధికరణమున నిర్ణయింపబడినది. ఐనచో, ఏ ఉపాసన సందర్భము లేకనే కొన్ని గుణములు సామ వేదమునకు సంబంధించిన రాణాయనీయ శాఖలో నొక చోట పరింపబడినవి. వీని నెచట అనుసంధించుకొనవలె నను జిజ్ఞాసతో విచార మవసరమై, ఈ యధికరణ మారంభింపబడుచున్నది ఉపాసన సందర్భమున పరించబడిన గుణములు - ఉపాసన సందర్భము లేకనే పరించబడిన కొన్ని గుణములను స్మరింపజేసినవి. ఇట్లు జ్ఞాపకము వచ్చిన వానిని నిరూపించవలసి వచ్చినందున, ఈ యధికరణము ప్రసంగ సంగతి కలిగి యున్నది రాణాయనీయ శాఖలోని “బ్రహ్మ ఔర్హా వీర్యా సంభృతాని” ఇత్యాది మంత్ర వాక్య మిచ్చట విషయము ఇందు బ్రహ్మ గొప్ప శక్తి గలవాడని, అన్ని దేశములందును, అన్ని కాలములందును కలవాడనియు, ఆతనితో ఎవ్వరును పోలేనే పడలే రనియు చెప్పబడి యున్నది. ఈ అతి శమిత శక్తి - సర్వ దేశ కాల న్యాప్తి మొదలగు గుణములు ఏ ఒక్క ఉపాసన సందర్భమునందో పరించబడినవి కావు. ఉపాసన ప్రకరణమే లేదు కదా ! ఇట్లు ఉపాసన ప్రకరణము లేకుండ పరించబడిన విశేషములను ‘అనారభ్యాధీతములు’ అందురు. ఈ అనారభ్యాధీతములను అన్నింటి

యందును అనుసంధించుకొనవలసి యుండును. కనుక, ఏనికి కూడ అన్ని విద్య లందును అనుసంధించుకొనవలెనా ? లేక - ఏనేని కొన్ని విద్యలలోనే అనుసంధించుకొనుట చెప్పవచ్చునా ? అనునది ఇచట సంశయము. అనారభ్యాధీతముల కన్ని విద్యలలో నుపసంహారమే మీమాంసా సిద్ధాంతము కనుక, ఇచటి విర్యాతిశయాది గుణములు కూడ అన్ని విద్య లందును ఉపసంహరించుకొనవలసినవియే అని పూర్వపక్ష మేర్పడును

సిద్ధాంతములో అనారభ్యాధీతములే యైనను, ఏనికి కూడ స్థాన భేదమును బట్టి, వ్యవస్థ ఏర్పాటు చేయవచ్చు నని సూత్ర కారుడు వక్కాణించును. ఏ మనగా - ఇచట గుణములలో - “శిర మాతతాన” అని ద్యులోక వ్యాప్తియు ఒకటి చెప్పబడినది. ఇది హృదయము, అక్షి - మొదలగు అల్పస్థానమున చెప్పబడు విద్యలలో అనుపపన్నము ఇట్లే, ఇచట ఈ ద్యులోక వ్యాప్తితోవాటు పరిచ బడిన గుణము లన్నియు ఆ ద్యువాప్తిని ఉపసంహరించు విద్యలందే ఉపసంహరించవలెను అన్నియు సహ పరితములు కనుక, ఇట్లు అనార భ్యాధీతములే యైనను అర్థస్వభావము ననుసరించి ఈ ద్యువాప్తి ప్రభృతి గుణములు అల్ప స్థానగోచరము లగు అక్షి పురుషాది విద్యల కంటెను అన్య విద్యల యందే ఉపసంహరించుట న్యనన్తాపిత మగుచున్నది ఐనచో - అల్ప స్థానము గల శౌండిల్య - దహర విద్య లందును ఉపాన్య మగు పరమాత్మ పృథివ్యాకాశాదు లంశటి గొప్పవాడుగా చెప్పబడుచున్నాడు నిజమే - కాని, ఇచట ఈ గొప్ప తనము పరమాత్మ యొక్క స్వాభావిక మానశక్త్యముగా రోచరించుచే కాని, “దిన మాతతాన” అనెడి పై వాక్యమునందు చెప్పిన ఔపాధిక మహత్త్వమును కాదు ఔపాధిక మహత్త్వము ఆ స్థానమున నున్నందున చెప్పబడునది - పరమాత్మకు దహర విద్యలో కాని, శౌండిల్య

విద్యలో కాని అల్పత్వము భాగము మహత్వము స్వాభావిక మన వలె గదా ! ఇక ప్రకృత మగు మ్యవ్యాప్తి భాగము కనుక, అల్పస్థాన విషయక విద్యలలో ఈ గుణము అనుపపన్నము. అందుచేత, అనారభ్యాసీతములే యైనను, ఈ గుణములు ధాన భేదముతో వ్యసిద్ధాపితములు కావలసినవే కాని, అన్ని విద్యలందును ఉపసంహరించుట చాలా నని ఈ ప్రకరణ సిద్ధాంతము

9. పూర్వ విద్యాధికరణము

విద్యల యొక్క భేదాభేద విచారిమే ప్రస్తుత మైనందున, ఈ యనికరణము కూడ ప్రసంగముతో సంగత మగుచున్నది. “తస్యైవం విదుషో యజ్ఞ న్యాత్మా యజమానః శ్రద్ధా వత్సీ” ఇత్యాదిగా తైత్తిరీయమునందును, “పురుషా వాజ్ఞః” ఇత్యాదిగా ఛాందోగ్యమున నందున పురుష విద్య వలించబడి యున్నది ఈ రెంటికి భేదమా ? అభేదమా ? అని సంశయము. నామాదులు ఒకటే కనుక, అభేదమని పురుష అవయవాది కల్పనారీతిలో భేద మున్నందునను, భిన్నమని అనుకొనుటకు అవకాశ మున్నందున - ఈ సంశయ మేర్పడినది పురుషుని యజ్ఞ ముగా కల్పించుట సమానమే కనుకను, పేరు ‘పురుష విద్య’ అని ఒకటిగానే కనుకను - తైత్తిరీయములోని విద్యకు ఫలము శ్రుతిము కావచ్చును, ఛాందోగ్యమున శ్రూయమాణ మగు ఫలమే దీనికిని చెప్పకొనవచ్చును కనుక, ఘన సంయోగము సమానమే కనుకను ఈ రెండు విద్యలకు భేదము లేదని పూర్వపక్ష మేర్పడుచున్నది.

ఇవచో, సిద్ధాంతి దీనిని అంగీకరించడు పేరు ఒక్కటే యైనను, ఒక విద్యలోని గుణములు మరి యొక దానిలో చెప్పుబడవందున, ఈ పురుష విద్యలు భిన్నములే యని సిద్ధాంతము. “యత్ ప్రాతః

నాయం మధ్యందినం చ తాన సమాని" అని తైత్తిరీయకమున ప్రాత ర్గృహ్యమ్న సాయంకాలములు సవనములుగా రూపించబడినవి ఛాందోగ్యము పురుషాయుషమును మూడుగా విభజించి, దానికి చూడు సవనములుగా రూపించబడినది అట్లే, దీక్షా విషయ మందును, యజమానాది కల్పనారీతి యందును భేదము స్పష్టముగాగన్పట్టుచున్నది అందువలన, ఈ విద్యలకు కూడ భేద మున్న దని కదా తెలియుచున్నది ' అంతే కాదు తైత్తిరీయక పూర్వానువాకమున "బ్రహ్మజెత్వా మహాస ఓమి త్యాత్మాను యుంజీత" అని బ్రహ్మ విద్య పేర్కొనబడినది, గరువాత దానికి ఫలితముగా "బ్రహ్మో మహిమాన మాప్నోతి" అని బ్రహ్మ మహిమ ప్రాప్తిని చెప్పిన తరువాత, పురుషవిద్య ఆరంభించబడినది కనుక, ఈ పురుష విద్య - యైన పేర్కొనబడిన బ్రహ్మ విద్యకు అంగ మగుచున్నది అట్టిదో - బ్రహ్మ విద్య ఫల మగు బ్రహ్మ ప్రాప్తియే ఈ తైత్తిరీయ పురుష విద్యకు ఫల మనవలసి యున్నది. ఛాందోగ్యము నందలి పురుష విద్యకు - "ప్రసా పోడశం వర్ష శతం జీవతి" అని నూరు పదారేళ్ళ సీవితము ఫలముగా పేర్కొనబడినది ఇట్లు ఈ రెండు విద్యలకును రూపము నందును, ఫలమునందును భేద మున్నందున, ఇవి రెండును భిన్నములే కాని, అభిన్నములు కావని నీధాంతము.

10. వేదాద్యధికరణము

పై యధికరణమున బ్రహ్మవిద్యా సన్నిధి వాడ మున్నందున, తైత్తిరీయ పురుష విద్య బ్రహ్మవిద్యాంగ మని నిర్ణయించబడినది దీని సామ్యమును బట్టి ఆ యీ ఉపనిషత్తులను మొదట పరించబడు

మంత్రములు కూడ ఆ యా ఉపనిష ద్విద్యలకు అంగములు కావచ్చు నేమో అని ఈ ఉపనిష దారంభ పరిత మంత్ర ప్రవర్ణ్యాది కర్మలు జ్ఞాపకమునకు వచ్చినవి. అందువలన, వాని విచార మొనరించు ఈ యధికరణము ప్రపంగ సంగతితో ఆరింభించబడుచున్నది. ఆ యా ఉప నిష దారంభములుగా శ్రూయమాణము లగు మంత్రములు “శంసో మిత్ర శ్శం పరుణః” ఇత్యాదులు కాని, ప్రవర్ణ్యాది కర్మలు కాని ఈ అధికరణ విషయముగా శేలియవలెను. ఇవి ఉపనిష దారంభమున ఆ యా విద్యల రంగము కావచ్చునా? లేదా? అను సంశయము ఏర్పడ నచ్చును సన్నిధి పరితములు కనుక, ఆ యా విద్యలకు అంగము లగుటయే ఉచిత మని పూర్వపక్షము. కొన్ని మంత్రములు, కర్మలు కూడ శ్రుత్యాది ప్రమాణములచేత కర్మలకు అంగములు పూర్వమీమాంసలో నిర్ణయించబడినవి.

సద్ధాంతము మాత్రము వీనికి విద్యాంగములుగా అంగీకరించదు ఆ యా మంత్రములకు ఆ యా అర్థములను ప్రకాశింపజేయు సామర్థ్యమును అంగ ప్రమాణ మందురు అంగ ప్రమాణములో ఈ మంత్రములు విద్యలకు అంగములు కాక, అధ్యయనమునకే అంగము లని ఏర్పడు నని సూత్రకారుడు వచించును ఆధర్వణికులు ఉపనిష దారంభములో పరించు “శుక్ర ప్రధ్య” ఇత్యాదులు అర్థ సామర్థ్యమును బట్టి, అధికారి హోమాదులకు అంగము లై నట్లు - “తేజస్వి నావధిత మస్తు”, “ఋతం వదిష్యామి” ఇత్యాదులు కూడ అధ్యయన రూపార్థమును ప్రకాశింపజేయుచున్నందున, అధ్యయనమునకే అంగములు కాగలవు. కనుక, ఇవి విద్యాంగములు కావనియే సిద్ధాంతము.

11. హాస్యదికరణము

పై యధికరణమున మంత్రములకు విద్యాంగత్వము చచ్చించుటలో ఈ యధికరణమున చర్చించబడు వుణ్య వాప ప్రమాణాది

చింతనముకూడ విద్యాంగ మని స్మరణకు వచ్చినందున, ప్రసంగ సంగతితో ఈ యధికరణ మారంభ మగుచున్నది. ముక్త పురుషుడు వాప పుణ్యములను పరిత్యజించు నని - “అశ్వ ఇవ రోమాణి విధూయ వాపం” ఇత్యాదిగా ఛాందోగ్యము ముండకము కూడ - “శిదా విద్వాన్ పుణ్య వాపే విధూయ” ఇత్యాదిగా - బ్రహ్మను పొందువాడు వాప పుణ్యముల ప్రహాణము నేయు నని చెప్పుచున్నది శారద్యాన శాఖలో నై నచో - “సుహృద స్సాధు కృత్యాం ద్విషంతః వాప కృత్యాం” ఇత్యాదిగా - ముక్తి చెందువాని పుణ్యము - స్నేహితులను, పాపము శత్రువులను చేరు నని చెప్ప బడియున్నది. ఈ పుణ్య వాప ప్రహాణము, ప్రియూప్రియ జనుల పుణ్య వాపములు చేరుట అను ఈ రెండు డంగములును బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠుడు అనుసంధాన మొనరించుకొనవలె నని - “విధూయ వాపం బ్రహ్మలోక మభినంభవామి” అను ఛాందోగ్య వాక్యము వలన తెలియుచున్నది. కనుక, పుణ్య వాప ప్రహాణాది చింతనము బ్రహ్మ విద్యాంగ మనుటలో సందేహము లేదు మరి - సంశయ మేమనగా - కొన్ని స్థలములలో పుణ్య వాప ప్రహాణమే ఉన్నది. మరి కొన్ని చోట్ల - ప్రియూప్రియ జనులను పుణ్య వాపములు చేరుట మాత్రమే ఉన్నది ఇంకొక చోట - ప్రియూప్రియ జనులను చేరుట యున్నది. పుణ్యవాప ప్రహాణమును ఉన్నది కదా! కనుక, ఈ పుణ్యవాప ప్రహాణాది చింతనము ఈ యధికరణమునకు విషయము ఈ పుణ్యవాప ప్రహాణము ఏ శాఖలో శ్రుతమైనదో, అచ్చటనే ఆ చింతనము అంగమా? ఇట్లే, ఎచ్చట పుణ్య వాపములు ప్రియూప్రియ జనుల చేరు నని యున్నదో, అచ్చట మాత్రమే ఆ చింతనము అంగమా? లేక - ఈ సంగతి చింతనము సర్వ బ్రహ్మవిద్యలకును అంగమా? అనునది సంశయము.

ఎచ్చట శ్రుత మైనది అచ్చట మాత్రమే లోగము అని పూర్వపక్షము వేరు వేరుగనే ఉపదేశింపబడినందున, ఎచ్చట ఎట్లు ఉపదేశ ముండునో - అచ్చట అంతమాత్రమే చింతించుట భావ్యము. కాదు - అంతటను ఉభయ చింతనము ఉపసంహరించబడవలె ననుకొనినదో - కావీతకిలో ఉభయ ముపదిష్టమైనది కనుక, ఇహర శాఖలలో ఒక్కొక్కటి చెప్పట నిర్దేశము కదా ! ఆ శాఖ అధ్యయనము చేయువారి కొరకు చెప్పినందున, నిర్దేశము కాదని తలంప నలదు. విశేషములు ఏమియు లేక పున రుపదిష్టమైనదో, ఆ శాఖ యుల కొరకు చెప్పినందున, సార్థక మనవచ్చును. కాని, ఇది పున రుపదిష్టము కాదు ఒక శాఖలో పుణ్యవాస ప్రహారము మరి యొక శాఖలో ప్రియప్రియ జనోపాయనమే కదా చెప్పబడినది ! ఉభయము ఒకే వోట కదా ఉపదిష్టము ! అందువలన, ఉభయ చింతనము నార్వత్రిక మనుకొనినదో - ఆ యా శాఖలలో ఒక్కొక్కటి చెప్పట నిర్దేశమే కావలసి యుండును. కావున, ఏ శాఖలో ఏ యంశము ఉపదిష్టమైనదో, అచట - ఆ చింతనము మాత్రమే అంగ మనుకొనవలె నని పూర్వపక్షము.

ఒక వోట పుణ్య వాస ప్రహారము మాత్రమే. మరి యొక వోట ప్రియప్రియ జనోపాయనము మాత్రమే శ్రుత మైనందున, అన్ని వోట్లను ఈ రెంటిని చింతించుట ఆచర్యకము. ఈ ప్రియప్రియ జనుల చేరుట అనునది - ప్రహారమునకు సంబంధించినది కదా ! ఏ మరగా - బ్రహ్మచిద్యానిష్ఠుడు విశిచినప్పుడు పుణ్యవాసములు ప్రియప్రియులను చేరును కనుక, ఇవి రెండును ఒక దానితో మరియొకటి కలిసియుండవలసిన దనియే అని సిద్ధాంతము ఒక శాఖలో నున్న ప్రహారమునకు మరి యొక శాఖలోని ఉపాయనము ఎట్లు సంబంధించి యుండవచ్చునో మాత్రకారాసులు వివరించి

యున్నాడు. కాలాప శాఖయులు - “కుశాః వానస్పత్యాః” అని పరించి రట ! కుశలు అనగా - ఋక్కులు గానము చేయునపుడు ఉద్ధాత లెక్కించుకొనుటకు శెచ్చి పెట్టుకొనిన పుల్లలు ఇవి వాన స్పత్యమునకు - అనగా, చెట్లకు సంబంధించినవి - అని యర్థము శారదాయన శాఖయులు - “బౌదుంబ ర్యశి కుశాః” అని పరించిరి. మేడిచెట్టు పుల్లలు - అని దీని యర్థము. ఇప్పుడు మొదట - ‘చెట్ల పుల్లలు - అని సామాన్యముగా నున్నవానికి - ‘మేడి పుల్లలు’ అను విశేష రూపమున పర్యవసాన మేర్పడును. ఇట్లు శాఖా భేద మున్నను, ఆ యా అర్థములకు పరస్పర సంబంధము సర్వ సమ్మతమే యని కదా తెలియుచున్నది.

ఇట్లే, దేవ చ్ఛందస్సుల ప్రసంగ మొక శాఖలోను, వేదాక శాఖలో దేవ చ్ఛందస్సులు పూర్వ మనియు ఉన్నది ఈ రెంటికిని పరస్పర సంబంధము అంగీకార్యమే కదా ! ఇట్లే, షోడశ గ్రహ స్తుతి ఒక శాఖలో చెప్పబడగా, సూర్యుడు అస్తమించినపుడు - షోడశ గ్రహ స్తోత్రము చేయ వలె నని మరి యొక వోటను తెలుపబడినది ఐనను, ఈ రెంటికి సంబంధము చెప్పొని, అక్షర్యపు తప్ప, తక్కిన ఋత్విక్కులు గానము చేయవలయు ననమేకదా చెప్ప కొనుచున్నాము ! అందువలన, ప్రకృతముగోను, పూర్వ వాప ప్రహా శోపాయణములు భిన్న స్థలములలో శ్రుతము లైనను, పరిస్థితి సంబంధము ఆవశ్యకమే కనుక, రెంటికి అన్ని విధ్యలందును చింతించ వలె నని తాత్పర్యము కౌషేతకిలో మరల ఉభయ శ్రవణము శాఖా భేదము వలన సార్థకము కావచ్చును ఇది సిద్ధాంత నారము

12. సాంపరాయాదికిరణము

పై యధికరణములో ప్రుక్షమైన పూర్వ వాప ప్రహాశాది చింతనమునకు సంబంధించిన మరి యొక విశేషమును విమర్శించుట:-

ఈ యధికరణ మారంభించబడుచున్నది పుణ్య పాపములు అర్చి
రాది మార్గమున విరజా నదిన దాటిన తరువాత విడిచిపెట్టు నన
కొషీతకి చెప్పుచున్నది. “న అగచ్ఛతి విరణం ననీం. తాం
మనసాఽత్యే ఆ తత్ సుకృత దుష్కృతే ధరామతే” అని.
ఛాందోగ్య మైనదో - శరీర వియోగ కాలము నందే పుణ్యపాప
ప్రహణమును “ విధూయ పాపం చంద్ర ఇవ రాహో ల్మఖాత్
ప్రముచ్య ధూత్వా శరీరం” ఇత్యాదిగా నుడుపు చున్నది. ఇపు డి
యధికరణ విషయము - పుణ్య పాప ప్రహణ చింతనము సంశయ
మే మనగా - పుణ్య పాప ప్రహణము శరీర వియోగ కాలము
నందును, మార్గము నందును ఉభయత్ర జరుగు నని చింతించ
వలెనా? అనునది ఐనదో - పూర్వాధికరణమున ఒక దోట
అశ్రుత మైనను, ప్రహణము, వ్రాప్తి అను రెండు - అన్ని స్థలము
లందును అనుసంధించుకొనవలె నని నిర్ణయము జరిగినది కదా! ఆ
ప్రసంగము ననుసరించియే సంగతమైన ఈ యధికరణ విషయము
నందును ఆ పుణ్య పాప ప్రహణాదికము శరీర వియోగ కాలమున
కొంత జరిగినట్లు, మార్గ సంచార కాలమున మిగిలినది జరిగినట్లు
చింతించవలె నని పూర్వపక్ష మేర్పడును

మొత్తము పుణ్య పాప సముదాయము దేహ వియోగ కాల
మున జరుగు దనియే చింతించవలె నని సూక్తకారుని సిద్ధాంతము
తెలుపుచున్నది ఏ మనగా - తీర్పు బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠు డగువాడు
శరీరమునుండి ఉత్క్రమించి, అర్చిరాది మార్గము ద్వారా ప్రయా
ణము చేయుచుండ, పుణ్య పాపముల నలన అనుభవించవలసినవి
ఏవియు ఉండవు. బ్రహ్మప్రాప్తివిద్యాఫలమే కాని, పుణ్యపాపముల
అవసర మేమియు దానికి లేదు. “అశరీరం వాన సంతం న ప్రియా
ప్రియే స్పృశతః శరీరము లేనివానికి సుఖ దుఃఖ భోగ ముండను

అన్ని ఛాందోగ్యము చెప్పుచున్నది. అందువలన, కాషీతకీలో - మార్గమున జరుగునట్లు చెప్పు వాక్యమును మొదటి వాక్యమునకు ముందు - అన్వయము చెప్పుకొనవలెను. అప్పుడు దేహ వియోగ కాలమునందే పుణ్య వాపప్రహణాదికము జరుగు నని చింతించుటయే భావ్యము. ఐనచో, దేహ వియోగ కాలమునందే సర్వ కర్మ క్షయము జరిగినచో, ఇక సూక్ష్మ శరీరము కూడ ఉండుటకు విలు లేదు. అప్పుడు శరీరము కాని జీవునకు అర్చిరాది మార్గమున గతియు నాధ్యము కాదు. కనుక, శరీర వియోగ కాలమునందే సర్వ కర్మ క్షయము అనుపపన్న మని పూర్వపక్షి ఎదిరించవచ్చు.

కాని, సర్వ కర్మ క్షయము దేహ వియోగ కాలమున జరిగినను, శరీర సంబంధము జీవునకు అనుపపన్న మేమియు కాదని సిద్ధాంతి యనును మోక్ష దశలో - జీవునకు శరీర సంబంధమును చెప్పు శ్రుతు లున్నవి “స ఏకథా భవతి త్రిథా భవతి” మొదలగు నవి. ఆదరములు కర్మ కృతములు కావు ఈ సూక్ష్మ శరీరము కర్మ కృతమే యని భావించినను, విద్యా మాహాత్యమును బట్టి - బ్రహ్మ వ్రాప్తి పద్యంతమో, లేక - బ్రహ్మవేష వ్రాప్తి పర్యంతమో, విరళ స్నాన పర్యంతమో అనువర్తించుటలో అకౌచిత్య మేమియు లేదు. వసిష్ఠాదులు బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠులే యైనను, వారికి దేహ వియోగానంతరము పునః దేహంతరము పుత్ర వ్రాప్తి మొదలగునవి కలిగినట్లు శాస్త్రము చెప్పుచున్నది. మరి - దేహ వియోగ కాలముననే వారికి సర్వ కర్మ క్షయ మేర్పడినచో - ఇది సాధ్యము కాదా కదా! అని శంకించ నక్కరలేదు. సర్వ కర్మ క్షయము విద్యా నిష్ఠులందరుగను దేహ వియోగ సమయమున జరుగు నని అర్థము కాదు ఎవరికి అర్చిరాది మార్గము ద్వారా బ్రహ్మవ్రాప్తి ఏర్పడ మన్నదో, అట్టి వారికి మాత్రమే శరీర వియోగ సందర్భమున, సకల కర్మ క్షయ

మని చెప్పబడుచున్నది వసిష్ఠాదులు ఆధికారిక పురుషులు. ఒక రకమైన ప్రత్యేక కార్య నిర్వహణ కేర్పడినవారు. వారికి వారి యధికారానుగుణమైన కార్యము పూర్తి యగునంతవరకు కర్మ అనుపర్తించుచునే ఉండును. శరీర వాతానంతరము వారు అర్చిరాది మార్గమున సంపదించినవారును కారు. కనుక, పుణ్య పాప ప్రహణాదికము శరీర వియోగ సందర్భమున జరుగునట్లే చింతించవలయునని సిద్ధాంతి అభిప్రాయము.

13. అనియమాధికరణము

పై అధికరణములో అర్చిరాది గతి ప్రసక్తమైనది ఇట్లు స్పృశమైన అర్చిరాదిని గురించిన విచారము ఈ యధికరణమున చేయబడుచున్నది కనుక, ప్రసంగ సంగతియే ఈ యధికరణమును ఆరంభింపజేయుచున్న దనవలెను విషయము అర్చిరాది మార్గమునకు సంబంధించినది. పుణ్య పాప ప్రహణము వలె అర్చిరాది మార్గము కూడ బ్రహ్మనిద్యా నిష్ఠులందరికిని సమానమే యగునా ? లేక, ఏ విద్య వద్ద అర్చిరాది గతి చెప్పబడినదో - ఆ విద్య గలవారికే యగునా ? అనునది సంగతి

ఛాందోగ్య బృహదారణ్యకోపనిషత్తులలోని ఉపకోసల విద్యాది సందర్భమున మాత్రమే ఈ యంశము ప్రకాయమా. మునుచున్నందున, అర్చిరాది గతి చింతనము కూడ తద్విద్యా నిష్ఠులకు మాత్రమే అను నియమ ముచితము ఇతర విద్యా విధాన సందర్భమున అర్చిరాది గతి చెప్పబడలేదుగాదా ! అని పూర్వపక్ష మేర్పడును.

ఉపకోసల పంచాగ్న్యాది విధాన సందర్భమున మాత్రమే శ్రుతమైనందున, అర్చిరాది గతి - తద్విద్యా నిష్ఠులకే అని నియమము

ఉచితము కాదు. సర్వ బ్రహ్మ విద్యా నిష్ఠులు కూడ అర్చిరాది మార్గముననే వెళ్ళవలసినవారు కనుక, అందరికిని ఆ గతి సమానమే. ఘోషోగ్య, బృహదారణ్యకములతో - పంచాగ్ని విద్య నిష్ఠులతో వాని - ఇతర సర్వ బ్రహ్మ విద్యానిష్ఠులకు కూడ అర్చిరాది గతి చెప్పబడినది. అచ్చట సత్య సప శ్శబ్దములతో బ్రహ్మకే చెప్పబడుచున్నది కనుక, సర్వ బ్రహ్మవిద్యా సమ్యక్కును అర్చిరాదియే మార్గమని గ్రహింపవలెను. శ్రుతిలోని గాక, అర్చిరాది మార్గము ద్వారానే బ్రహ్మ వేస్తేలు బ్రహ్మను చేరుదురు. “అగ్ని ర్జ్యోతి రహః తత్ర ప్రయాత” గచ్ఛతి బ్రహ్మ బ్రహ్మవిదో జనాః” అని భగవద్గీతయు వక్కానించుచున్నది ఇట్లు చెప్పు అనేక శ్రుతి స్మృతులకు విరోధము రాకుండుట కొరకు అర్చిరాది గతి కాని, దాని చింతనము కాని - సర్వ విద్యా నిష్ఠులకు నాధారణ మని సిద్ధాంతము.

14. అక్షర దృఢిరణుము

ఆనందాధ్యక్షికరణమునకు పిమ్మట ప్రసంగ వశమున విద్యోంగ చింతనము చేయబడినది ఇక అవసర సంగతిని బట్టి, మరల ప్రధాన విద్యా విషయక విచారము ఆరంభించబడుచున్నది. బృహదారణ్యకము నందును, ముండకోకము నందును అక్షర విద్య ఒకటి ఉన్నది. అది ఈ యధికరణమున విషయము. అచట అక్షరముగా నిర్దిష్ట మగు బ్రహ్మకు - అస్థూలత్వ అగ్రాహ్యత్వాది గుణములు కొన్ని విధించబడినవి అవియు ఆనందాదుల వలె అన్ని బ్రహ్మ విద్య లందును అనుసంధించుకొనవలసినవియా? లేక, ఎచ్చట శ్రుతము వైవహ్య, అచ్చట మాత్రమే అనుసంధించవలసినవియా? అని సందేహము.

ఒక విద్యలో చెప్పబడిన ఉపాస్య రూపమునకు సంబంధించిన గుణములు మరి యొక విద్యోపాస్య రూపమునకు గుణములు కావలెనని ప్రమాణ మేమియు లేదు. ఆనందాదులవలె ఈ అష్టాలత్వాదులు కూడ స్వరూప నిరూపకములు అనుటకును వీలు లేదు స్థూలత్వాది నిషేధ స్వరూపములు గుణములు కనుక, మొదట స్వరూప ప్రతిపత్తి కలుగక, చెప్పరానివికూడ, అందువలన, ఈ గుణములు అన్ని విద్యలలో గాక, ఎచ్చట శ్రుతము లైనచో - అచటి విద్యలలోనే అనుసంధేయములు - అని పూర్వపక్ష మేర్పడును.

అన్ని బ్రహ్మ విద్య లందును ఉపాస్య మగు అక్షర బ్రహ్మ స్వరూప మొక్కటే కనుక, ఈ అక్షర బ్రహ్మసంబంధి అష్టాలత్వాది గుణములు అన్ని విద్యలందును అనుసంధేయములే. ఉపాస్య స్వరూప ప్రతిపత్తిలో ఆనందాదుల వలె అష్టాలత్వాదులు కూడ అవసరమైనవేకదా ! స్వరూపము ఇతర వ్యావృత్తి ముగా గ్రహింపబడవలయును. అందువలన, ఆనందాదులు మాత్రమే చాలవు ఆనందాదులు ప్రత్యగాత్మకు కూడ ఉండవచ్చును కనుక, అవి ఉపాస్య బ్రహ్మ స్వరూపమును ఇతర వ్యావృత్తి ముగా గ్రహింపజేయజాలవు. అందువలననే బ్రహ్మ - ఉభయ లింగ మని కదా చెప్పుదురు ! ఆనందాది గుణములతోపాటు - హేయ ప్రత్యసీకత్వము కూడ చెప్పినపుడే బ్రహ్మ యొక్క సకలేతర వ్యావృత్తి స్వరూపము ప్రతిపన్నము కాగలదు. స్థూలత్వాదులు చేతనాచేతనాత్మక ప్రపంచములో కన్పగునట్టివి. వానికి ప్రత్యసీకము పర స్వరూపము అందువలన, అష్టాలత్వాదులు కూడ ఆనందాదుల వలె పరస్వరూప ప్రతిపత్తిలో చేరినవియేగదా ! ఇట్లు ఇవియు స్వరూప నిరూపకము లైనందున, సర్వ బ్రహ్మవిద్యలందును అనుసంధేయములే యని సిద్ధాంతము. ప్రధాన మొకటియే యైనపుడు, ఒక చోట చెప్పిన అంశము మరి యొక చోట

సంబంధించు నను విషయముతో సూత్రకారుడు “ఔపసద” మును ఊదాహరించుచున్నాడు ‘ఉపసత్తు’ అను ఒకానొక కర్మకు అంగ మగు మంత్రము ఔపసద మనబడును ఈ మంత్రము సామవేదములో నున్నది. ఐనదో - ప్రధాన మగు ఉపస త్కర్మ యూర్వేదములో నున్నది. ప్రధానము ననుసరించితే ఈ మంత్రము ఉపాంశువుగా చెప్పవలె నని పూర్వమీమాంసావాదుల నిర్ణయముకదా ?

ఐనదో - ప్రధానమునే గూణము అనుసరించునని - “సర్వ గంధః సర్వ రసః” అని పెక్కినబడిన గూణము అన్నియు సర్వ విద్య లందును అనుసంధించుకొనవలసిన యవసర మేమియు లేదు అస్థుల త్యాదులు, ఆనందాదులు లేనిదో, బ్రహ్మ స్వరూపము ఇతర వ్యావృత్తముగా గ్రహింపబడజాలనందున, అవి మాత్రమే అను సంధేయములు. సర్వ గంధత్యాదులు ప్రధానము ననువర్తించితే యుండునవి మైనను, స్వరూప ప్రతిపత్తిని అవసరమైనవి కావు కనుక, అవి ఏ విద్యలో శ్రుతము లైనవో, ఆ విద్యలో మాత్రమే అను సంధేయము అని సిద్ధాంతము.

15. అంతరత్వాదికరణము

అస్థులత్వాది గూణములతో ఉష్ణ - కహోల విద్యలకు సంబంధించిన “ప్రాణితృత్వ” ప్రభృతి గూణములు స్మరణమునకు వచ్చినందున, అందుకు సంబంధించిన విద్యల భేదాభేదములు ఈ యనికరణమున విచారించబడుచున్నవి కనుక, దీనికి సంగతి ప్రసంగము. విషయము - బృహదారణ్యకములోని ఉష్ణ - కహోల విద్యలు ఈ రెండు విద్యలకు సంబంధించిన ప్రశ్నలు ఒకే విధముగా నున్నవి వాని ప్రతి వచనములు భిన్నములుగా నున్నవి. కనుక, ఈ విద్యలు సరస్వర భిన్నములా ? అభిన్నములా ? అని సంశయ మేర్పడు

చున్నది. సర్వాంతరు దగు ఆత్మను సాక్షాత్తుగా గాని, పరోక్షముగా కాని బ్రహ్మను చెప్పవలసి ప్రశ్న - రెండు విద్యలందును సమానమే కాని, ప్రతి వచనములో ఉపాస్య రూపము భిన్నముగా గన్పట్టుచున్నది. ఉపస్త విద్యలో వ్రాణావాన వ్యాపారములు గల శీవుడు చెప్పబడి యున్నాడు. కనుక, మొదటి విద్యలో - ఆకలి దిప్పకలు లేనివాడు ఉపాస్యకుగా చెప్పబడి యున్నాడు. కనుక, మొదటి విద్యలో - వ్రాణావాన వ్యాపారములు గల శీవుడు చెప్పబడుచున్నాడని నువ్వలెను దీనితో రూప భేదము స్పష్టముగా నున్నందున, విద్యలు రెండును వేరనుటయే యుక్తము. ఇనకో, ప్రత్యేకాత్మ సర్వాంతరుడు కానచ్చునా? అని శంకించవలసినది. వాచ భౌతిక దేహములలో నుండువాడు గనుక, శీవుడు అన్ని భూతములందును ఉండు ననుటలో దోష మేమియు లేదు. సర్వాంతరత్వము కొరకు ఇచట పరమాత్మను స్వీకరించినచో, అపునికి వ్రాణావానాది వ్యాపారములు అనుపపన్నములు కదా! ఇచటగ పరమాత్మయే వివక్షిత మైనచో, భేదము అనుపపన్న మగును. కనుక, మొదటి విద్యలో శీవుడు, రెండవ విద్యలో పరమాత్మయు పేర్కొనబడినారని వాకొనవలెను. అపుడు విద్యా భేదమే అని పూర్వపక్షము

రెండు విద్య లందును ప్రశ్న - ప్రతి వచనములకు సంబంధించి ప్రతిపాదించబడువాడు పరమాత్మయే కనుక, విద్యా భేదము అవసరము లేదని సిద్ధాంతము. ప్రశ్నలలో సర్వాంతరత్వముతోవాలు - సాక్షాత్తుగా బ్రహ్మ ఎవరినయు ఉన్నదికదా! బ్రహ్మ శబ్దము శీవుని పరముగను అచ్చటచ్చట గొఱచుగను ప్రయోగించవచ్చును. కాని, సాక్షాత్తుగా - అనగా, ముఖ్యముగా బ్రహ్మ శబ్దార్థ మేమి? అని కదా ప్రశ్న ఉన్నది! అట్లే, పరోక్షము కాని బ్రహ్మయనియు

ప్రశ్నలలో ఉన్నది. ఈ అపరోక్షత్వము సర్వ దేశ కాల సంఘం
భిత్వమే. ఇదియే “సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ” అను వోట,
అనంత పదముతో చెప్పబడినది. సర్వాంతరత్వము కూడ - “యః
పృథివ్యాం తిష్ఠన్” “యః ఆత్మని తిష్ఠన్” ఇత్యాది అంతర్యామి
బ్రాహ్మణమున ప్రతిపాదించిన విధముగా - పరమాత్మకే కాని,
శీవునకు సాధ్యము కాదు. కావున, ప్రశ్నలు పరమాత్మ విషయకము
లని భావింపవలెను ఇక ప్రతి నచనములలో చెప్పబడినవాడు కూడ
పరమాత్మయే యని వచింపవలెను ప్రాణావానాది వ్యాపార కర్తృ
త్వము ముఖ్యముగా పరమాత్మకే చెప్పవలసి యున్నది శీవుడు
సంఘస్తి దశలో - ప్రాణాది వ్యాపార కర్త కాలేమో కదా ! ఇంద్రి
యూహిత జ్ఞానము గలవాడు ఇచట ప్రాణాది వ్యాపార కర్తగా
చేర్కొనబడుటలేదు అని ఇచట - “న దృష్టేః ద్రష్టారం పశ్యేః”
ఇత్యాది వాక్యముల ద్వారా నిషేధింపబడినది ‘ఈ పరమాత్మ
లేనిచో - ఎవరు తీవించగలరు ?’ “కోహ్యే వాన్యాత్ సః ప్రాణాత్ .
య దేష అనంద ఆకాశో న స్యాత్” అని మరి యొక వోట కూడ.
సరమాత్మయే ప్రాణాది వ్యాపార కర్త యని నిర్నివాద మగు విష
యము గదా ! అందరను బ్రతికించువాడు ఆకలి దప్పికలు లేనివాడే
యని తెలుపుటకే విద్యలు రెండుగా ఆవృత్తి శెందినవి. సద్విద్య
యందును శ్వేతకేతువు అనేక పర్యాయములు ప్రశ్నింపుట, ఆతని
తండ్రి విశేషముల నుపదేశించుటయు గ్రహింప దగిన యంశము. ఈ
ఉపదేశము వలెనే ప్రకృతమున కూడ రెండుగా ఆవృత్తి చెందిన
విద్యలందును ఉపాస్య భేదము లే దని సిద్ధాంతము.

ఐనచో - ప్రశ్న లడిగినవారు వేరు గనుకను, ఉపాస్య
రూపము ఒక వోట ప్రాణన కర్తగను, మరి యొక వోట అశనాయూ
ఘిపాసకు అతీతుడుగను భిన్నముగా నున్మంచున, విద్యా భేదము

చెప్పవచ్చునేమో అని భావింపరాదు. ప్రశ్నించువారు వేరైనను, ప్రశ్నలు రెండును ఒకే ఒక సర్వాంతరుని గురించినవి గనుక, విద్యా భేదము అవసరము లేదు. “స త ఆత్మా సర్వాంతరః” అని రెండు విద్య లందును ప్రతివచనముకూడ సమానమే ఐనదో - రెండుగా అవర్తనము జరుగుటకు కారణము - ప్రాణనాది కర్తృత్వము కహలోల విద్యయందును, “అశనాయా పిపసా అతీత్వము” ఉపస్త విద్యయందును - అనుసంధానము చేసికొనవలె నని చెప్పుటకే అని గ్రహించవలెను. కనుక, రెండు విద్య లందును ఉపాస్యము యొక్క ప్రధాన గుణము సర్వాంతరత్వమే. ప్రాణ కర్తృత్వాదులు ఉపాస్య మగు పరమాత్మకు కీవాత్మ వ్యావృత్తి కొరకు మాత్రమే అను సంభేయములు కాని, ఉపాసనలో అంతర్భవించునవి కావు సద్విద్యలో కూడ అనేక ప్రశ్న ప్రతివచనములతో సచ్చబ్ది వాచ్యు డగు పరిమాత్మ యొక విశేషములు ప్రతిపాదించబడును. అవి యన్నియు తదుపాసనలో చేరవు గదా ! అట్లే, ప్రకృత విద్య లందును చెప్పిన ప్రాణ కర్తృత్వాదులు ఉపాసనలో చేరునవి కావు సద్విద్య యందును ప్రశ్న ప్రతివచనములు భిన్నము లయ్యును, ఉపసంహారము లన్నింటియందును ఒకే రీతిగా కన్పించున్నది. ఇవట కూడ రెండు విద్యలందును - “అతో న్యదార్తమ్” అని, ఉపసంగారము ఒకే రీతిలో నున్నది. కనుక, విద్యా భేదము లే దనియే సిద్ధాంతము

ఈ యధికరణము నందలి మూగు సూత్రములను మూ డని కరణములుగా విభజించి రట ఇతరులు. వానిలో మొదటి సూత్రము లేక, మొదటి అధికరణము ఇంతవరకును ప్రతిపాదించిన విధముగా ఉపస్త కహలోల విద్యల ఐక్యమును ప్రతిపాదించునదిగా స్వీకరించబడెనది. ఇక రెండవ అధికరణములో - జాబాలోపనిషత్తు, ఐతరే యారణ్యకములకు సంబంధించిన రెండు వాక్యములను విషయముగా

స్వీకరించి, దీప బ్రహ్మలకు అన్యోన్య తాదాత్మ్యము ననుసంధించవలె నని నిర్ణయించబడినది. దీవులకును ఆత్మ యైనవాడు పరమాత్మ కనుక, దీప వాచక శబ్దములు త చ్ఛరీరక పరమాత్మ పర్యంతము బోధించు నని “సర్వం ఖ ల్విదం బ్రహ్మ” అనెను శాండిల్య విద్యా వాక్యము వలనను, “తత్త్వ మసి” యనెను సద్విద్యా వాక్యము వల నను తెలిసిన విషయమే కదా ! బ్రహ్మసూత్రములందును - “ఆత్మేతి రూప గచ్ఛంతి గ్రాహయంతి చ” అను సూత్రమున దీవు లకు ఆత్మనే పరమాత్మయొక్క ఉవాసన చేయవలయు నని నిర్ణయింప బడుచున్నది. కనుక, ఇచ్చట - పరస్పక వ్యతిహారానుసంధాన విధా రావశ్యకత కానరా దందుకు శ్రీభాష్యకారులు. ఇట్లే, మూడవ అధికరణమున, బృహదారణ్యకమునకు సంబంధించిన సత్త్వోవాసన కును, ఆదిత్యాక్షీ పురుష విద్యకును ఐక్యము నిర్ణయింపబడినది. కాని, ధ్వానాది భేదమును పురస్కరించుకొని, ఈ అక్షీపురుష - ఆదిత్య పురుష విద్యలకే ఐక్య మనుపపన్న మని గదా సంబంధాధి కరణములో నిర్ణయింపబడినది ! కనుక, ఇదియు అవసరము కా దని ఈ రెండు సూత్రములకును పై సూత్రముతో కలిపి ఒకే అధికరణ ముగా శ్రీభాష్యకారులు నిర్ణయించి యున్నారు.

16. కామాద్యదికరణము

విద్యలయొక్క భేదాభేద విచారమే ప్రసక్త మైనందున, ఈ యధికరణ మిచ్చట వోటు చేసికొనినది “అథ య దిదం అస్మిన్ బ్రహ్మ పురే” ఇత్యాదిగా - దహరాకాశ విద్య యొక్కటి శ్రుత మగు చున్నది బృహదారణ్యకమందును - “స వా ఏష మహానజ ఆత్మా” ఇత్యాదిగా ఆకాశ విద్య యొక్కటి శ్రుత మగుచున్నది ఈ రెండు విద్యలకును గల సారూప్య వైరూప్యములను బట్టి, ఈ రెండును వేర్వేరు విద్యలా ? వేరు కాని విద్యలా ? అని సంశయ మేర్పడు

చున్నది. మొదటి దానిలో అసహత పాపృత్వాది గుణ విశిష్ట మగు ఆకాశ శబ్ద వాచ్యమైన పరమాత్మ ఉపాస్యముగా చెప్పబడుచున్నది. రెండవ దానిలో - వశిత్వాది గుణ విశిష్ట మగు ఆకాశ శబ్ద మగు పరమాత్మ ఉపాస్యముగా చెప్పబడుచున్నాడు. ఇట్లు ఉపాస్య రూపము భిన్నముగా నున్నందున, ఇచట విద్యలకు భేదమే సిద్ధించునని పూర్వపక్ష మేర్పడును. కాని, రెండు విద్య లందును హృదయ స్థానమున నుండు బ్రహ్మమే ఉపాస్య మనియు ఆ బ్రహ్మ సేతు వనియు, వినశు డనియు చెప్పబడుచున్నది. ఇక బృహదారణ్యకమున చెప్పబడిన వశిత్వాదులు ఛాందోగ్యమున చెప్పిన సత్య సంకల్పత్వ గుణ విశేష స్వరూపములే కదా ! కనుక, అచ్చటి సత్య సంకల్పత్వ గుణములతో పాటు - శ్రూయమాణము లగు ఎనిమిది గుణములు కూడ బృహదారణ్యక విద్యలో అనుసంధేయము లని స్పష్ట మగుచున్నది. ఇట్లు ఈ రెండు విద్యలలో ఉపాస్య రూప మొకటియే యైనందున, విద్యా భేదము లే దని సిద్ధాంతము. రూపమే కాక, రెండు విద్యలకును బ్రహ్మ ప్రాప్తి రూప మగు ఫలము కూడ ఒకటియే శ్రుత మగుచున్నందునను, విద్యా భేదము లే దని సిద్ధాంతి యవును. ఐనచో - ఛాందోగ్యమున ఆకాశ శబ్దమే పరమాత్మను చెప్పగా, బృహదారణ్యకములో పరమాత్మ కాధారముగ ఆకాశము చెప్పబడుచున్నది కాని, ఇంకమాత్రము విద్యా భేదకము కావలదున మనగా - తైత్తిరీయ దహర విద్య యందును హృదయము నందలి “సుషీరము” నం దుండు పరమాత్మను చెప్పట జరిగినది సుషీర మనగా కూడ ఆకాశమే. ఆ ఆకాశమే ఇచట బృహదారణ్యక విద్య యందును ఆకాశ శబ్దమున చెప్పబడిన దనవచ్చును కనుక, హృది యమునం దున్న హృదయాకాశమునం దున్న పరమాత్మ ఒక్కడే అయినందున, విద్యా భేదము లేదని సిద్ధాంతము.

ఐన నో - బృహదారణ్యకములో - “నేహనా నాస్తి కించన” ఇత్యాదిగా ఈశిత్వాది గుణ జాతము కూడ ముందు ప్రతిపేధింప బడుచున్నందున, ఛాందోగ్య మందలి సత్యకామత్వాదులును సశిత్వాదులతో వాటు అవారమార్ధికములే యని తెలియుచున్నది కనుక, ఇట్టి గుణము లెవ్వియు మోక్షార్థము చేయవలసిన ఉపాసనలలో చేరు నవకాశము లే దని నిర్గుణ విద్యా వాదమును నిరసించుటకు - “ఆదరా న లోపః” అని మరి యొక సూత్రమును కూడ బాదరాయణ భగవానుడు నిర్మించి యున్నాడు మోక్షార్థమై ఉపాసన చేయ దగిన బ్రహ్మ యొక్క గుణములుగా ఛాందోగ్యమున సత్య సంకల్పాదులు కాని, బృహదారణ్యకములో వశిత్వాదులు కాని ఆదరముతో ఉపదేశింపబడినందున, ఈ ఉపాసనములలో వాసి లోపింపజేయుట భావ్యము కా దని మూత్ర తాత్పర్యము ఛాందోగ్యమున - “తద్య ఇహ ఆత్మాన మను విద్య ” ఇత్యాదిగా సత్య కామత్వాది గుణ విశిష్టోపాసనము నుపదేశించి, “అథ య ఇహ త్యైవ మనమవిద్య వ్రజంతి” ఇత్యాదిగా - అట్టి ఉపాసన చేయని వారిని నిందించుటయు గ్రహించవలెను. ఈ నింద - గుణ విశిష్టోపాసనమునందు ఆదరమునుగదా ప్రదర్శించుచున్నది ! ఇట్లే, బృహదారణ్యకమునందును - “సర్వస్య నశీ సర్వ శ్యేషానః ఏష మాతాధిపతిః . . .” ఇత్యాదిగా అనేక పర్యాయములు గురోపదేశము గుణములయందు ఆదరమును చూపెట్టుచున్నది. ఇంతే కాదు. ఇట్లే, అనేక స్థలములలో గురోపదేశమును గ్రహించుచున్నను, శాస్త్రము గొప్ప వాత్సల్యము గలది యందురు గదా ! అట్టి శాస్త్రము అనేక గుణములు, మనకు తెలియని గుణములు ఇతర ప్రమాణముల కందని గుణములు గల వని ఉపదేశించి, మొదటనే

అజ్ఞానముతో ఆవరింపబడి యున్నందునను - ఇంతను భ్రమను కలిగించ ప్రయత్నించగలదా ?

“నేహనా నాస్తి కించన ... ఏక దైవానుద్రష్టవ్యం” అను వాక్యము అన్నింటియందును పరమాత్మ కానవచ్చి, అన్నిటికిని ఆత్మయై యున్నందున అన్నియు బ్రహ్మాత్మకములే శుష్టు, కొన్ని బ్రహ్మాత్మకములు, మరి కొన్ని ‘అబ్రహ్మాత్మకములు’ అని భావించుట కనకాశమే లేదని విశద మగుచున్నది. బృహదారణ్యకములోని “స ఏవ నేతి సేత్యాత్మా” అనునదియు - పరమాత్మకు ప్రపంచ వైలక్షణ్యము నుపదేశించుచున్నదేకాని, నిర్విశేషత్వమును కాదు. “అగ్రాహ్యం” ప్రమాణాంతర గ్రాహ్య ప్రపంచ విలక్షణ్యము అనియే కదా బృహదారణ్యకోత్తర వాక్యములు చెప్పుచున్నవి ! ఛాందోగ్యము నందును ఉత్తరత్ర - “నాస్య జరయాది త జ్జీర్యతే” ఇత్యాదిగా ప్రపంచ వైలక్షణ్యమునే చెప్పి, “అస్మిన్ కామా స్సమా స్సమాహతాః” అను ఈ పరమాత్మయందు సత్యకామత్వాది గుణములు కల వని ఉపదేశించుచున్నది. కనుక, మోక్షార్థోపాసనలలో గుణములు చేర ననుట సమంజసము కాదు. అందువలన, బృహదారణ్యక మందలి వశిత్వాదులు, ఛాందోగ్యము నందలి సత్యకామత్వ అంతర్భూతములు గనుక, ఈ రెండు విద్య లరచును రూప మొక టియే యైనందున, విద్వైకమే చెప్పవలెను.

ఇక ఛాందోగ్యమున - “తద్వ ఇహత్మాన మనువిద్య ప్రజంతి ఏతాం శ్చ సత్యాన్ కామాన్ తేమా । సర్వేషు లోకేషు కామ చారో భవతి” ఇత్యాదిగా - ఈ ఉపాసన చేసినవారికి సర్వలోక కామచార రూప సాంసారిక ఫలమే శ్రుత మగుచున్నది. కనుక, బ్రహ్మప్రాప్తిని అభిలషించు ముముక్షువు - ఈ గుణ విశిష్ట బ్రహ్మోపాసన చేయవలసిన పని లేదు. “సరంశోత్రి రుపసంపద్య స్వేన

రూపేణ అభినిష్పద్యతే¹ అని - పర విద్యకు స్వస్వరూపావిర్భావమే కదా ఫలము ఉపదేశించబడుచున్నది² కనుక, పరవిద్యలో సత్య కామత్వాది గుణములు ఉపసంహరించుకొనవలసిన యవసరము లేదు³ అని ఆశంక ఏర్పడవచ్చును ఈ ఆశంకను ఈ అధికరణము నందలి మూడవ సూత్రము తొలగించుచున్నది. బ్రహ్మను చేరినవాడు సర్వ బంధముల నుండియు ముక్తుడై, స్వస్వరూపముతో అవిచ్ఛిన్నునిచును గదా⁴ అపు డతడు బంధములు లేనివాడు కనుక, అన్ని లోకము లందునా యభేదముగా చరింపవచ్చునని, సర్వలోక కామచారమును వివరించు శ్రుతి వాక్యమునకు తార్పర్యము. దీని వలన, సర్వలోక కామచారము ముక్తు డనుభవించ గలిగెడు ఫలములలో చేరు నని తెలియునే గాని, తప్పక సర్వలోక కామ బాణము కోరునారు చేయు ఉపాసనము ఇది⁵ అని అర్థము కాదు. కావున, ప్రకృత విద్యలు రెంటి యందును - వశిత్య సత్యకామత్వాది గుణములు అనుసంధేయములే యైనందున, విద్యా భేదము లే దని సిద్ధాంతము.

17. తన్నిర్దారేణ నియమాధికరణము

ఈ యధికరణ మిచట ప్రసంగ పంగతిలో ఉత్తీర్ణమైనది సత్య కామత్వాదులు నియమముగా పై యధికరణమునందు ప్రస్తావించిన విద్యలలో ఉపసంహర్యము అని నిర్ణయించినందున, ఉద్గీర్ణాది విద్యలు కూడ ఆ యా కర్మలలో నియతముగా ఉపసంహరింపవలసి యుండు నేమో యని ఈ విషయము జ్ఞాపకమునకు వచ్చినది స్మృత మైనందున ఇచ్చట చెప్పవలసిన కొన్ని విశేషములు చెప్పటకే ఈ యధికరణముః ఓమిత్యే తి దక్షర ముద్గీధ ముపాసిత⁶ ఇత్యాదిగా

* ఈ పాదము చివరి అధికరణములో ఈ విషయము సమగ్రముగా పర్చింపబడును.

కర్మాంగాశ్రయము లగు ఉపాసనలు విషయము. ఈ ఉపాసనలు తప్పక తత్త త్కర్మలలో ఉపసంహరింపఁగలసిన నియమ మున్నదా ? లేదా ? అను సంశయ మేర్పడినది. తప్పక కర్మాంగముగా ఉపసంహరి పవలె నని సిద్ధాంతం చేయవచ్చు నని పూర్వపక్షము. ఏ మరగా - ఫలము వలె కర్మ వద్ద పరించబడిన నిష్ఫలము ఆ కర్మకే అంగ మని చెప్పవలెను. “య దేవ విద్యయా కరోతి . . వీర్యవత్తరం భవతి అని విద్య - కర్మ వద్ద ఫలము లేనిదిగా పరించబడలేదే అని నుచున రాదు. “య దేవ విద్యయా” అనునది అర్థ వాదం “యస్యవత్తర మయీ జహూ ర్భవతి” అని మోదుగు కట్టితో చేసిన అనుపమ చెప్పి, ఇది కలవానికి అపకీర్తి కలుగ దని వేదము చెప్పినది ఇది అర్థ వాదమే యందురు. అర్థ వాదములు స్తుతి కొరకే కాని, అచట చెప్పిన ఫలము కలుగు నని చెప్పటలో తాత్పర్యము లేనివి యందురు. ఇట్లే, ప్రకృతమునను ఉద్గీర్ణోపాసనకు వీర్యవత్తరత్వాది ఫలము శ్రూయమాణ మగుచున్నను, ఆ ఫలము నుపదేశించుటలో ఆ యర్థ వాద వాక్యమునకు తాత్పర్యము లే దనవలెను. కనుక, ఉద్గీర్ణోపాసనము కర్మాంగాశ్రయమే యని సిద్ధాంతం చేయవచ్చు నని పూర్వ పక్ష మేర్పడును

కర్మలకు అంగములుగా ఉద్గీర్ణాది ఉపాసన లుండవలె నని నియమ మేమియు లే దని సిద్ధాంతము. ఉపాసన చేసినవారు, చేయని వారును ఆ కర్మలు చేయవచ్చు నని స్పష్టముగా అచ్చటనే ఉన్నది. “కేనోభా మరుతః య చ్ఛైత దేవం వేదయ శ్చ న వేద” అని. కనుక, ఉపాసన చేయనివారును కర్మలు చేయవచ్చు నని చెప్పట సాధ్యము కాదుగదా ! అందువలన, ఉపాసనము అంగము కాదు. ఇట్లు అంగము కానియపుడు - ఈ ఉపాసనమునకు ఫలము చెప్పు నలసి యుండును. అదియే వీర్యవత్తరత్వము. వీర్యవత్తరత్వ మనగా -

చేయు కర్మ యొక్క ఫలమునకు గల అవరోధములను తొలగించుట అని యందును. కర్మలు చేసికపుడు - వాని ఫలమును అడ్డుకొనునది స్వర్గాది ఫలము కంటెను భిన్నమైనది ఉపాసనల యొక్క ఫలమే. ఇట్లు ఉపాసనలు తప్పక కర్మాంగములుగా చేయవలయు నని నిర్ధారణ చేయుటకు పీలు లేదు కనుక, నియమము లే దని సిద్ధాంతము.

18. ప్రదానాధికరణము

ప్రసంగ సంగతిలో ఏర్పడిన అధికరణమునకు విమృత, తర్హ్య్యాధికరణమున ప్రస్తుత మగు దహర విద్యకు సంబంధించి అవశ్య వక్త వ్యాంశములు కొన్నిటికి చెప్పుటకు అవసర సంగతితో ఈ యధికరణ మారంభింపబడుచున్నది ఛాందోగ్య దహర విద్యలో - “తస్య ఇహాత్మాన మనువిద్య” ఇత్యాదిగా పరమాత్మ యొక్క ఉపాసనము చెప్పి, ఏతా శ్చ సత్యాన్ కామాన్” అని - గుణముల యొక్క ఉపాసనము కూడ విసింఛబడి యున్నది. ఈ గుణోపాసన మిచట వర్ణింపబడు విషయము గుణోపాసన చేయు నప్పుడును గుణి యైన పరమాత్మ యొక్క చింతన మవసరమా? కాదా? అని సంశయము గుణములకు విడిగా ఉపాసనము విసింప బడినందునను, గుణములు గుణిని విడిచియుండునట్టివి కావు కనుకను - పై సంశయ మేర్పడినది. గుణ యైన దహరాకాశమును చింతించిన తరువాత, గుణానుసంధానము కొరకు పునః గుణి చింతన మవసరము లేదు. ఇది పూర్వపక్షము

గుణోపాసన కొరకు గుణి చింతన మవసర మనియే సిద్ధాంతము ఏ మనగా - మొదట దహరాకాశరూప పరమాత్మ స్వరూపము చింతించబడినను, అదియే పరమాత్మ స్వరూపమును అపగత

పాపృత్వాది గుణ విశిష్టముగా ఉపాసించుట విధించబడి యున్నందున, స్వరూప చింతన మానరత్ననీయమే కదా !

ధర్మిని అనుసంసించుట ఆవర్తనీయమే యనుటకు సూత్రకారులు త్రైభాత లే యేషికి సంబంధించిన పురోడాస ప్రదానమును ఉదహరించుచున్నారు ఆ ఇష్టిలో - మూడు పురోడాశములు చెప్పబడినవి. ఈ మూడును ఒకే దేవత యగు ఇంద్రునకు ఐనదో - ఇంద్ర దేవత ఇనట మూడు విశేషణములతో పేర్కొనబడినది "ఇంద్రాయ చాక్షే . . ఇంద్రాయాధిరాజాయ । ఇంద్రాయ స్వరాక్షే" అని విశేషణ భేదమునుబట్టి, విశిష్ట ఇంద్రాకారిము భిన్నమైనందున, పురోడాశ ప్రదానము ఒకటి అనుటకు వీలు లేదు కాని, ఈ మూడు పురోడాశములు అపవాదము ఒకే సారి చేయవలయు నని ప్రత్యేక వచన మున్నది అందువలన, అపదానము వలె ప్రదానము కూడ మూడు సార్లు కాక, ఒకే సారి చేయవచ్చునేమో అని సంశయ మేర్పడును ఈ సంశయ నివారణార్థము సంకర్ష కాండమున "నానా వా దేవయ పృథక్త్వాత్" అని సూత్రించపలసినది ఇట్లు విశేషణ భేదమును బట్టి, దేవతా పృథక్త్వ మేర్పడినందున, తద్గురోడాశ ప్రదానము కూడ - "నానా" అనగా మూడు సార్లు ఆవర్తనీయమే యని సిద్ధాంత మేర్పడినది అట్లే, ప్రకృతము నందును, శుద్ధ స్వరూప, గుణ విశిష్ట స్వరూప భేద మున్నందున, అపహాని పాపృత్వాది గుణ చింతనము నందును దహరాకాశ స్వరూప చింతన మావశ్యకమే యని తాత్పర్యము.

19. లింగభూయస్త్వాదికరణము

ప్రతి లింగ చింతనమునందు గుణసంబంధ ముండితీరవలె నని పై యంశంబయిన నిర్ణయించగా, ప్రతి పరివిధ్య యందును నారా

యథా సంబంధమే చెప్పబడుచున్న దను అంశము స్మరణకు వచ్చినది అదియు నిర్ణయించవలసిన యంశమే యైనందున, ఈ యధికరణమున అది నిర్ణయింపబడుచున్నది కనుక, ఇచట ప్రసంగ సంగతిని గ్రహింపవచ్చును. తైత్తిరీయ దహర విద్యాసంతరము పరిచబడిన “సహర్వ శీర్షం దేవం” ఇత్యాది నారాయణానువాకము ఈ యధికరణమునకు విషయము ఇచట ప్రతిపాదింపబడు నారాయణుడైన మౌక్తపడిన దహర విద్యలో మాత్రమే ఉపాస్యుడా? అని సంశయ మేర్పడును దశవో - దహర విద్యయే ప్రత్యంత మైనందున, దహర విద్యలో ఉపాస్యుడు నారాయణుడనియే సిద్ధించు నని హృదయము ఈ నారాయణానువాకమునందును - “పద్మకోశ ప్రశీకాశం హృదయం చా ప్యనోముఖమ్” అని పరిచబడుచున్న హృదయము - దహర పుండరీక ప్రశోభిజ్ఞను కలిగించుచున్నది కదా! కావున, దహర విద్యలో మాత్రమే ఉపాస్యుడు నారాయణుడు, అన్ని పరవిద్య లందును ఉపాస్యత్వ మతనికి సిద్ధించదు - అని పూర్వపక్షీ అభిమతము

నారాయణుడే సకల విద్య లందును ఉపాస్యుడు - అనుటకు అనేక చిహ్నము లున్నందున, సర్వ పర విద్య లందును నారాయణుడే ఉపాస్యత్వము నిర్ణయింపబడుచున్న దని మూత్రకారులు సిద్ధాంతము చేయుచున్నారు పర విద్యలందు ఉపాస్య శక్తి - అక్షర, శివ, శంభు, పరబ్రహ్మ, పరతత్త్వ, పరిణ్యోతి రాది శబ్దములచేత కదా చెప్పబడుచున్నాడు! అదియే అక్షరాది శబ్దములచేత ఆ వ్యక్తిని అనుసరించి, విశేషణ విశిష్టుడు, ఆనందాది గుణ విశిష్టుడు అన్ని విద్య లందును ఉపాసన చేయవలసినవాడుగా ఆ గూ శబ్దముల చేత మౌక్తపడినవాడు, పరబ్రహ్మ యైనవాడు నారాయణుడే యని

నిర్ణయించుటకు - పైన పేర్కొనిన ఉపదేశము పర్యాప్త మగుచున్నది.

లింగ భూయస్వమును బట్టి, ఈ నిర్ణయము చేయవచ్చునని సూత్రకారుడు రచించుచును లింగ మనగా - చిహ్న మని యర్థము లింగ మనునది - అర్థ ప్రకాశన సామర్థ్య రూపము. శ్రుత్యాది ప్రమాణములలో నొకటి కలదు. అది ఇచట నారాయణ రూపార్థ ప్రకాశన సామర్థ్యరూప మనుకొనినదో - అది ఒకే ఒకటికదా ఉన్నది! సూత్రకారు లైనదో - “భూయస్వము”ను చెప్పుచున్నారు. మరి - బహుతర లింగములు లేవు కనుక, ప్రమాణు లింగము ఇచట గ్రహించరా లేదు. బహు తరములుగా నున్నవి వాక్యములు. ఈ వాక్యములు అక్షరాది శబ్ద నిర్దిష్ట వ్యక్తిని ఉద్దేశించి, నారాయణత్వములు విధించుచున్నది. ఇవి యన్నియు - సర్వ పర విద్య లందును నారాయణుడే ఉపాస్య ఉనుటకు చిహ్నములు ఈ చిహ్నములను చెప్పు వాక్యముల భూయస్వమే సూత్రకారుని అభిమతము. ఈ వాక్యములు ప్రకరణమును ప్రమాణము కంటెను ప్రాబల్యము కల డని పూర్వమీమాంసలోని ఒక సూత్రమున నిర్ణయించడ మైనది. దహరి విద్యలో మాత్రమే నారాయణుడు ఉపాస్య ఉనుట ఈ ప్రమాణమైన ప్రకరణము కంటెను ప్రబలమైన, బహుతరమైన వాక్యప్రమాణమునుబట్టి, ఈ నారాయణ సంజ్ఞిత సరి బ్రహ్మయే సర్వ పరవిద్య లందును ఉపాస్యమైనవా డని సిద్ధాంతము

ప్రబల మగు వాక్య ప్రమాణముతో, సర్వ పరవిద్య లందును ఉపాస్య మగు సరిబ్రహ్మ స్వరూప నిర్ధారణ కొరకే ఈ నారాయణానువాక మని సిద్ధి మగుచుండ, దహరివిద్య యందును ఈ నారాయణుడే ఉపాస్య డని చెప్పుటకే పద్మకోశ ప్రతీకాశ హృదయ

మించట పేర్కొనబడిన దనవచ్చును. ఐనచో - “సహస్ర కీర్ణం దేవం” ఇత్యాది ద్వితీయాంత నిర్దేశము - పూర్వ ప్రకాంత ఉవాసనలో ఉపాసించబడువానిని చెప్పునేమో అని భావింప నక్కరలేదు. ఏల సన, ఇచటి ద్వితీయ ప్రథమార్థమునందే ప్రయుక్త మని - “విశ్వమే వేదం పురుషః” “తత్త్విం నారాయణః పర” ఇత్యాది ప్రథమాంత నిర్దేశమునుబట్టి నిర్ణయించుకొనవచ్చును “అంత ర్భూతే శ్చ తత్సర్వం వ్యాప్య నారాయణః స్థితః । తస్యా శ్చిక్షాయా మధ్యే పరమాత్మా వ్యవస్థితః । స బ్రహ్మ స శివ స్సేంద్రః సోఽక్షరః పరమః స్వరాట్” ఇట్టి అనేక నిర్దేశములను బట్టి, సర్వ పరుడు అని నారాయణుడే సర్వ పర విద్య అంచును ఉవాన్యు డని నిర్ణయింపవచ్చు నని సిద్ధాంత సారము.

20. పూర్వ వికల్పాదికరణము

ప్రసంగ సంగతితో ఈ యధికరణ మారంభింపబడుచున్నది. ప్రకరణమును బోధించు వాక్యరూప ప్రమాణ మున్నందున - “సహస్ర కీర్ణం” ఇత్యాదికము దహర విద్యకు కాక, సర్వ పర విద్యలకును అంగ మని నిర్ణయింపబడినది. దీనితో - మన శ్చిదా ద్యగులు జ్ఞాపకమునకు వచ్చినవి. ఇవి క్రియామయములు అని ప్రకరణము వలన నిర్ణయించవచ్చును ప్రకరణ బాధకముగ ప్రబల ప్రమాణ మేమియు లేదు గదా ! ఇట్లు స్మరణకు వచ్చిన అనశ్య వక్తవ్యాంశములను చర్చించవలసి యున్నందున, ఈ యధికరణము ప్రసంగ సంగతితో ఆరంభింపబడిన దని గ్రహింపవచ్చును. అగ్ని రహస్యములో (బ్రహ్మదారణ్యకోపనిషత్ పూర్వభాగములో) మన

శ్చేదా ద్యగ్నులు కొన్ని పెక్కునబడినవి. అవి ఈ యధికరణమునకు విషయము ఇచట అగ్ను లనగా - అగ్నికి ఆధారములుగా కట్టబడిన స్థండిల విశేషములు. వీనిలో - ఇటుకలతో ఏర్పాటు చేయబడిన ఒక స్థండిల విశేషమునకు - 'ఇష్టక చిత' మని పేరు మానసిక వ్యాపార సముదాయమునే ఇచట 'మన శ్చిత్' అని వ్యవహరింపబడును. ఇట్టివే - వాక్చిత్, వ్రాణాదిదాదులు మరి యొక కర్మకు ఉన్నవి ఈ మనశ్చేదాదులు ఏమను కాల্পనికములే.

కాల్పసికములు కనుక, క్రియా రూపములు అవి భావించుట కవశాశ ముండదుగదా ! కేవలము మానసిక వాచికాది వ్యాపార సంఘాతముగు ఇష్టకచిత మగు స్థండిలము నెట్టి స్థండిలముగా భావించబడిన ఈ మనశ్చేదాదులు - క్రియామయ క్రతువులో అనుసంధేయములా ? లేక - విద్యారూపములైనందున - విద్యామయ క్రతువులో అను సంధేయములా ? విద్యా రూపములే యైనను, క్రియామయ క్రతువు నందలిదే అనుసంధానము చేయవలసినవి అని పూర్వపక్షము. ఏ మనగా - పైన ఇష్టకచితము చెప్పబడినది. ఇష్టకచితము క్రియా రూపము కనుక, క్రియామయ క్రతుశేషమే కదా ! అట్లే, తత్త్వ కరణ పరితము లైనందున, మనశ్చేదాదులును క్రియామయ క్రతువు నందే చేరుట సమంజసము. అరోపితము లైనందున, విద్యారూపము లగు మనశ్చేదాదులు క్రియామయ క్రత్వంగములు ఎట్లు కాగల నని శంకింప నక్కరలేదు ఏ మనగా - "ద్వాదశాహ" క్రతువులో మానస గ్రహము విధించబడినది. గ్రహ మనగా - వాత్రము. పృథివిని వాత్రగా భావించి, గుణమును సోమ రసముగా భావించుట - అచ్ఛబ విహితము. ఇట్లు మానసిక వాత్రమును మోసన గ్రహ మందురు. ద్వాదశాహ క్రతువు నందలి ఆద్యంత దివసములు కాక, మిగిలినవానిలో పదియవ దివసమునాడు, అనగా - ముఖ్య క్రతువులో

పదునొకండవ దినమున, ఈ మానస గ్రహము చెప్పబడి యున్నది. దీనికి ప్రకృత మగు సోమ యాగాంగత్యము తప్ప, మరి యొకటి చెప్పరాదు ఇట్లు భావనా మయమే యైనను, మానస గ్రహము క్రియామయ ప్రత్యంగముగా నెట్లు చెప్పకొనుచున్నామో - అట్లే - ప్రకృత మనశ్చిదాదులు కూడ కాల్పనికములే యైనను, క్రియామయ క్రత్యంగములు కావచ్చు నని పూర్వపక్షి అభిమతము ఇంతే కాదు ఇష్టకచితము వలె ఇవి అగ్నికి ఆధారములు కాకున్నను - “తేనా మేక్షైక ఏవ తావాన్ యావా దసౌ పూర్వః” అని మనశ్చిదాదులు ఇష్టకచితన మంతటి శక్తి గలవిగా చెప్పబడుచున్నందున, ఇష్టకచితమునకు వికల్ప రూపము లని తెలియవచ్చును. అప్పుడు - ఇష్టకచితము వలె ఇవియు క్రతు సంపాదకములు కనుక, వీనికి క్రత్యంగత్యము అనివార్యము

ఇవి విద్యారూప క్రతువుకే ఆంగములు - అని సిద్ధాంతము. స్పష్టముగా అవధారణముతో - “తే హై తే విద్యాచిత ఏవ” అని ఉత్తర వాక్యము వినిని విద్యారూపములుగకే కదా పెక్కును చున్నది ! ఇష్టకచితముల వలె కాక, కేవల మనో మంత్ర కల్పితములై నందున, విద్యారూపములే కాని, క్రియా రూపములు కా వని తెలియుచున్నను, తిరిగి వీనిని “విద్యాచిత ఏవ” అని చెప్పటవలన, ఇవి విద్యారూప క్రత్యంగములే యని నిర్ధారణ చేయవచ్చును - “తే మనసైవాధీయంత, మనసైవాచీయంత ’ ఇత్యాదిగా - విద్యామయ క్రతువు కూడ వీనికి అంగిగా ఇచట శ్రూయమాణ మగుచునే యున్నది. ఐనచో, ప్రకరణము క్రియామయ క్రతువుకు సంబంధించినది కనుక, ప్రకరణ ప్రమాణము ననుసరించి, ఈ మనశ్చిదాదులకు క్రియామయ క్రత్యంగత్యమే ఉచితము గదా అని భావించరాదు ప్రకరణమునకంటె ప్రబలము లగు శ్రుత్యాదుల వలన వీనికి విద్యా

మయ క్రత్వంగత్వము సిద్ధించుచున్నది. “తే హైతే విద్యాజిత ఏవ’ అని శ్రుతి వీనికి విద్యామయ క్రతు శేషత్వముచే చెప్పుచున్నవి. ఐనదో - విద్యామయ క్రతువునకు విధానము కాని, ఫలసంబంధము కాని శ్రూయమాణము కానందున, విద్యామయ క్రతువే లేదనరాదు. యజ్ఞమున కుండనలసిన గ్రహ స్తోత్ర శస్త్రాదు లన్నియు విద్యామయ - క్రతువునకు శ్రూయమాణము లగుచున్నందున విధిని కూడ కల్పించుచున్న ఇక - “తేషా మేకైక ఏన తాన్ యావాన్ పూర్వడి’ అని, మనశ్చిరాదులు ఇష్టకచిత మంతటి శక్తి కలవిగా చెప్పబడి యున్నందున, ఇష్టకచితము కల క్రతువున కేది ఫలమో - దానిచే ఈ మనశ్చిరాదులు కల విద్యామయ క్రతువునకును ఫలముగా గెలిచుచున్న ఈ అతిదేశము అన్ని విధముల సామ్యము కాదు. ఏనుక, ఇష్టకచితము వలె ఇవియు క్రియామయ క్రత్వంగములు కావలసిన యవసరము లేదు. అదిత్య మండలములోని పురుషుని ఒక వోట - “స ఏష ఏవ మృత్యుః’ అని - మృత్యువుగా చెప్పబడినది. మృత్యువు వలె ఇతడు సంహర శారకుడని యర్థము. అంతమాత్రమున ఈ పురుషుడు మృత్యు లోకమున ఉండవలసిన యవసర మేమియు లేదు. అట్లే, ప్రకృతీమందును మనశ్చిరాదులు ఇష్టక చితములవంటి వనినంత మాత్రమున ఇష్టకచితము వలె ఇవియు క్రియామయ క్రియాశేషములు కానక్కరలేదు. ఫలమున మాత్రమే అతి వేగముతో చెప్పుకొనవచ్చును ఇంతే కాదు దీని తరువాతి భాగము నందును, పూర్వ భాగము నందును విద్యామయ క్రతువులు శ్రుతము లగుచున్నవి తరువాత, పై శ్లోనర విద్యయు విహితమై యున్నది. ఇట్లు ఈ అగ్ని రహస్యమున కేవల క్రియామయములే గాక, విద్యామయ క్రతువులు కూడ విహితములై యున్నవి. విద్యామయములు తరువాతి భాగ మగు బృహదారణ్యకోపనిషత్తులో చేరవలసినవియే.

కాని, ఆరోపించుకొనవలసిన అగ్ని అంగములు అనేకము లున్నందున, మనశ్చేదాది విద్యా క్రతువు ఇచట పేర్కొనబడినది. అందువలన, మనశ్చేదాదులు విద్యామయ క్రత్వంగములే యని సిద్ధాంతము

21. శరీరే భావాధికరణము

పరవిద్యా విచారమున పై యధికరణము ప్రచంగ సంగతి తి ప్రసక్త మైనది తరువాత తిరిగి పరవిద్యా సంబంధి అంశమును విచారించుటచే, ఈ యధికరణము అవసర సంగతితో ఆరంభించబడుచున్నది. అన్ని పరవిద్య లందును ఉపాస్యగు నారాయణుడే యని పై దాని కంటె పూర్వపు అధికరణమున నిర్ణయింపబడినది అట్లే, అన్ని పరవిద్య లందును ఉపాసకు డగు శీవుని స్వరూప మేమియో ఈ యధికరణమున నిర్ణయింపబడుచున్నది. కనుక, ఇది అవశ్య వక్తవ్య మైన అంశము కనుక, అవసర సంగతితో సంగత మైనది. ఉపాసన స్వరూపము విషయము. ఉపాసన చేయు శీవుని స్వరూపము జ్ఞాత్వ కర్తవ్య భోక్తత్వాదులు కలదిగను ఉన్నది మరి - ప్రజాపతి వాక్యమున - అపహతే పాపృత్వాది గుణాష్టక విశిష్టముగను వినబడుచున్నది. కనుక, ఉపాసన చేయువాడు ఆత్మ స్వరూపమును జ్ఞానాదులు కలదిగా అనుసంధానము చేసికొనవలెనా? లేక, అపహత పాపృత్వాది గుణాష్టక విశిష్టముగా అనుసంధానము చేసికొనవలెనా? అని సంశయ మేర్పడును అప్పుడు కొందరు జ్ఞాత్వత్వా ద్యాకార మూత్రమే అను సంధించుకొనిన, చాలు నన్నారు ఏ మనగా - ఉపాసన చేయునపుడు శీవుడు శరీరమునందుకదా ఉన్నాడు! శరీరమున ఉన్నప్పుడు జ్ఞాత్వత్వాదులేకదా ఉన్నవి! యాగాది క్రియానుష్ఠానము చేయువారు ఇంతే కదా అనుసంధానము చేయుదురు! కాదు, ఉపాసన చేయువారు ఎట్లు ఉపాసించురో, అట్టి స్వరూపమును

చేదుదురు కనుక, అపహతే వాప్యత్వాది విశిష్టముగనే ఆత్మ స్వరూపము ననుసంధించుకొనవలె నని భావించరాదు “యథా క్రయః” ఇత్యాదిగా చెప్పినది ఉపాస్య స్వరూపమును గురించియే కాని, ఉపాసక స్వరూపమును గురించి కాదు అందువలన, ఉపాసనా నందర్భము నందును - ఉపాసకుడు జ్ఞాత్వత్వా ద్యాకారి విశిష్టమగునే తనను అనుసంధానము చేసికొనవలె నని పూర్వపక్షీ అని మతము

మోక్ష దశలో శ్రూయమాణము లగు గుణాష్టక విశిష్ట స్వరూపమునే అనుసంధానము చేసికొనవలసి యుండు నని సూత్ర కారుడు వక్కాణించును. ఏల ననగా - యథాక్రతు న్యాయ మను సరించి, ఎట్టి స్వరూపమును తాను చెందగలడో - అట్టి స్వరూపము గలవానినిగనే తాను ఉపాసన సమయము నందును అనుసంధించ వలసి యున్నది. పూర్వపక్షీ ఈ న్యాయము ఉపాస్య విషయక మని చెప్పియున్నాడు. ఉపాస్య డగు పరమాత్మకు ఈ ప్రత్యేకాత్మ శరీరక పరమాత్మ ఉపాస్య డగుచున్నాడు పరమాత్మను చేరగల డని నపుడు - యథావస్థిత పరమాత్మను చెందగలడనియే కదా అర్థము ! అట్లే, చెందువాడును యథావస్థిత స్వరూపము కలవాడే చెందు నని ఏర్పిచును యాగాది కర్మాంగముగా ఆత్మను అనుసంధానము చేసి కొనినపుడు ఈ శరీరము పోయినను, తా నుండి - స్వర్గమును అను భవించగల నను నిశ్చయము కలుగుటకు - ఆత్మ శరీరాతిరిక్త మను అనుసంధాన మాత్రము చాలును. ఉపాసనలో స్వస్వరూపావిర్భావము ఫలము కనుక, పరిశుద్ధ రూపము గుణాష్టక విశిష్టము కనుక, దానినే అనుసంధానము చేసికొనవలె నని సిద్ధాంతము.

22. అంగవబద్ధాదికరణము

అన్ని పర విద్య లంగును శుద్ధ జీవ స్వరూపము విషయ మగు నని పై యధికరణములో నిర్ణయింపబడినది దీనితో - ఉద్దీశోపాసన స్మృత మైనది ఉద్దీశ మని నామ వేద భాగమునకు పేరు ఇది క్రతువుకు అంగము ఈ ఉద్దీధము యొక్క అవయవముగా ప్రణవము పెర్కొనబడుచున్నది ఈ అక్షరము యొక్క ఉవాసన - “ఓమి త్యేత దక్షర ముద్దీధ మువాసీత” అని ఛాందోగ్యమునందు విధించ బడి యున్నది. ఇది క్రతువుకు అంగ మగు ఉద్దీధము నాశ్రయించి యుండు ఉవాసన. ఇట్లే - ఉద్ధము, నామ, అగ్ని - ఇవియు ప్రత్యేకములు ఉద్ధ మనగా - శత్రు మని పెర్కొనబడు స్తోత్ర విశేషము సామ పంచ విధి మైనది మరి యొకటి అగ్ని యనగా - అగ్ని కాధారిముగ పెర్చబడిన ఇటుకలు గల స్థంభిల విశేషము వీని ఉపాసనలు కూడ కొన్ని శాఖలలో విధించబడినవి ఇవి యన్నియు క్రత్యంగాశ్రయ ఉవాసనలు ఇవి ఏ శాఖలో విహితములో - ఆ శాఖలందే కాక, అన్నిటియందును అన్వయించుట సిద్ధాంతి సిద్ధాంతము. శుద్ధ జీవ స్వరూపము అన్ని పర విద్యలలో అన్వయించినట్లు - ఈ ఉవాసనలు కూడ అన్ని శాఖలలో అన్వయించుట వలన, సామ్యమును బట్టి స్మృతములై నిరూపింపబడుచున్నందున, పై యధికరణమునకు ఈ యధికరణము ప్రసంగ సంగతి యవసచ్చును సర్వ వేదాంత ప్రత్యయ న్యాయమున వీనికి అన్ని శాఖలందును అన్వయము చెప్పవచ్చును కాని, ప్రతి శాఖ యందును, ఉద్దీధాది వ్యక్తులు సర్వ భేదమున భిన్నములు కదా ! అందువలన, ఆ శాఖలో క్రతు మైనది ఆ శాఖలోనే నియతమై యుండు నని భావించుటకును అవకాశ మున్నదికదా ! అందువలన, ఈ ఉవాసనలు ఆ యా శాఖా

నియతములా ? సర్వశాఖాగతము లగు ఉద్గీర్ణాదులతోను సంబంధించునవియా ? అని సందేహ మేర్పడును

పూర్వపక్షి - ఏ శాఖలోని ఉపాసనయో, అది ఆ శాఖలోని ఉద్గీర్ణమునకు మాత్రమే సంబంధించినది కాని, సర్వశాఖాగత ఉద్గీర్ణాదులకు సంబంధించినది కాదు - అనును ఏ మనగా, ఉపాసనకు కావలసినవి ఉద్గీర్ణాదులు. అవి ఆ యా శాఖలలో విధించబడినవే కదా ఆ ఉపాసనలకు సన్నిధి పరితములు అందువలన, ఏ శాఖలోని ఉపాసనలు - ఆ శాఖలోని ఉద్గీర్ణాదులకు సంబంధించినవి అనియే వచింపవలె నని పూర్వపక్ష సారము. సర్వశాఖ లందును త్రూయ మాణము లగు ఉద్గీర్ణాదులతో సంబంధించినవియే ఈ ప్రత్యంగోపాసనలు - అని సిద్ధాంతము. ఏ మనగా - ఈ ఉద్గీర్ణాదులు ఎచ్చటెచ్చట నున్నను, అచ్చటెచ్చట ఈ ఉపాసనలకు సంబంధ మున్నది కదా ! స్వరాదులు భిన్నము లైనను, ఉద్గీర్ణాదులు ఉద్గీర్ణాది శబ్ద వ్యవహారములుగా అనుగతాకారముతోనే ఆ యా శాఖలలో చెప్పబడుచున్నవి. ప్రతి శాఖ యందును చెప్పబడిన క్రతువు ఒక్కటియే యైనట్లు - ఆ క్రతువుకు అంగములుగా త్రూయమాణము లగు ఉద్గీర్ణాదులు కూడ స్వరాకారాది భేద భిన్నములే యైనను, క్రత్వంగత్వి రూపమున ఒక్కటగనే భావింపబడును ఇట్లు అన్ని ఉద్గీర్ణములును - అన్ని శాఖ లందును ప్రత్యంగములు కనుక, ఉపస్థితము లైనపుడు అన్నిటికిని సన్నిధి పారము సమాన మగును గదా ! కనుక, ఆ వ్యక్తి మాత్రమే ఆ ఉపాసనలో అన్వయించు నను వ్యవస్థ సాధ్యము కాదు. ఆ ఉపాసన అన్ని శాఖలలోని ఉద్గీర్ణాదులతో సంబంధించు ననియే సిద్ధాంతము ఏదియో యొక శాఖలోని ఆ ఉద్గీర్ణ వ్యక్తి మాత్రముతోనే ఆ ఉపాసన సంబంధించిన యెడల, సర్వ వేదాంత ప్రత్యయ న్యాయముతో ఆ ఒక్క ఉద్గీర్ణాది వ్యక్తి

మాత్రమే సర్వశాఖలలోని క్రత్యంగోవాసన యందును అన్వయింప వలసివచ్చును కదా ! అందువలన, ఆ వ్యక్తి - ఆ శాఖ యందే వ్యవస్థిత మని చెప్పరాదు. అన్ని శాఖ లందును ఈ క్రత్యంగో వాసనలు సంబంధించు నని చెప్పవలెను మంత్ర జాతి గుణాదులు ఆ యా విధిన్న శాఖలలో వినబడుచున్నను, సర్వశాఖలలోని క్రతువు ఒక్కటియే యైనందున, ఈ మంత్రాదులకు అన్ని శాఖ లందును అన్వయము చెప్పబడి యున్నది కదా ! అట్లే, ఈ క్రత్యంగో వాసనలు కూడ అన్ని శాఖ లందును అన్వయించవలసినవియే యని సిద్ధాంత నారము.

23. భూమ జ్యాయ స్వాధికరణము

ఉద్గీధ పదముతో సర్వోద్గీధములు ఉపస్థితము లైనట్లు వైశ్వా నర విద్య యనుటలో వ్యస్తములుగను, సమస్తములుగను ఉన్న సర్వ విధ వైశ్వానర విద్యలును ఉపస్థితములు కావచ్చునేమో అని స్మృత మైనందున, ఇందులో వైశ్వానర విద్య వినరించబడుచున్నది. కనుక, ఇదియు ప్రపంగ సంగతితో ఉత్థితమైన యధికరణ మనవచ్చును. విషయము దీనితో వైశ్వానర విద్య వైశ్వానరము పరమాత్మైక్యైలోక్య శరీరుమగా దీనిలో పేర్కొనబడినాడు. ఇతనికి స్వర్గ లోకము శిరస్సు అదిత్యుడు చతువు. వాయువు వ్రాణము. ఆకాశము మధ్య కాయము. మలము పొత్తి కడుపు. పృథివి వాదములు. ఇట్లు నర్తించబడిన ఈ వైశ్వానరుని వ్యస్త స్వరూపము నుపాసింపవలెనా ? వ్యస్తము, సమస్తము - రెండు స్వరూపముల నుపాసింపవలెనా ? లేక - కేవలము సమస్త స్వరూపమునే ఉపాసింపవలెనా ? అని

సంశయ మేర్పడును. ఉపక్రమమున వ్యస్తోవాసన ప్రసక్త మైనందున, కేవల వ్యక్త స్వరూపమే ఉవాస్య మని పూర్వ పక్షము.

జప మన్య వాదు లార్గురు కేకయ దేశాఫిపతి యగు అశ్వ పతి వద్దకు వెళ్ళి, వైశ్వానర విద్య నుపదేశించు మని అర్థించిరి. ఆయన - ఈ యార్గురు ఇంతవరకు ఎట్లు ఉవాసన చేయుచున్నారో అడిగి తెలిసికొనును. వారు - స్వర్గ లోకాది శరీరకుడుగా వైశ్వానరుని ఉవాసించువారు కేవల మూర్ధోవాసన చేయుచున్నారు. విరికి అన్నము బ్రహ్మసర్పసము ఫల మని అశ్వపతి ఉపదేశము. ఇట్లు ఉపక్రమమున వ్యస్తోవాసన ప్రక్రాంత మైనందున, వ్యస్తోవాసనయే కర్తవ్య మని పూర్వపక్ష సారము

వ్యస్తోవాసన వలె సమస్తోవాసనయు అచట శ్రుత మగుచున్నది కనుక, ఏ ఫలము కావలయు ననుకొందురో - ఆ ఫలము నిచ్చునట్టి వ్యస్త స్వరూపమునుకాని, సమస్త స్వరూపమునుకాని ఉవాసించ వచ్చునని మరి యొక విధమైన పూర్వపక్ష మేర్పడవచ్చును. ఐనచో - ఈ పూర్వపక్షి వైశ్వానర విద్యలో - వ్యస్త - సమస్త - ఉభయ విధానము నంగీకరింపవలెను. అపుడు విధేయ భేదమునుబట్టి, వాక్య భేద మంగీకరించవలసి యుండును. ఇంతకును, వైశ్వానర విద్య - ఒకటి కాక పోవును. వాస్తవమునకు - వైశ్వానర విద్యకు ఏక వాక్యత అందదును అంగీకరించినది కదా ! అనగా, పూర్వపక్షి ఇంత మాత్రమునకే వాక్యభేద ప్రసక్తి ఏమియు లే దనును. ఏ మనగా, ఇట్టివాని ఏక వాక్యత భగ్నము కాజాలదు ఉదాహరణకు - భూమి విద్య ఒకటి ఉన్నది. దానిలో - నామము మొదలుకొని ప్రాణ పర్యంతము ఒక్కొక్క ఉవాసన చెప్పి, త త్ఫలము కూడ చెప్పి, సిద్ధప భూమి విద్య ఉపదేశింపబడి యున్నది. అంతమాత్రమున భూమి

విద్యకు ఏక వాక్యతా భంగ మేమియు కలిగినట్లు - ఎవరును అనలేదు. అట్లే, ప్రకృత వైశ్వానర విద్య యందును - వ్యస్త, సమస్త - ఉభయ ఉపాసన విధించబడినను, వాక్యభేద ప్రసక్తి లేదని ఈ పూర్వపక్ష సారము

సిద్ధాంతి సమస్తోపాసనమే విధించబడిన దనును ఇప్పుడు ఏక వాక్యత విషయమునందు భిన్నాభిప్రాయమునకు అవకాశ ముండదు. ఉభయ విధాన మున్నచో - ఎచ్చటేని వాక్య భేదము తప్పదు కదా ! భూమ విద్యలో - నామా ద్యుపాసనములు విధించబడినను, అది ప్రకృత భూమ విద్య యొక్క అతిశయత ఫలప్రదత్వమును చూపుటకు మాత్రమే యని గ్రహించవచ్చును అచట నామా ద్యుపాసన చేయువారికి అనర్థ మేమియు ఉపదేశింపబడలేదు వైశ్వానర విద్యలో - వ్యస్తోపాసన చేసినవారికి మూర్ఖ ప్రతిపాత నేత్ర హీన తాది అనర్థములు చెప్పబడినవి కనుక, వ్యస్తోపాసనము అభిమతము కాదు ఐనచో - వానిని చెప్పటలో తాత్పర్యము - సంపూర్ణ వైశ్వానర స్వరూపము యొక్క ఏకదేశానువాద మాత్రమే యందుకు ద్వంద్వ కపాలేష్టిలో - అష్టాకపాలాదులను విడిగా చెప్పుచు, త త్ఫలము కూడ విడిగా చెప్పబడి యున్నది అంతమాత్రమున అష్టాకపాలేష్టి మొదలగునవి వేరు కాదు - కేవలము ఏకదేశానువాదమే అని కదా అందుచు ! అట్లే, వైశ్వానర విద్యయు - ఏక వాక్యత కలది. సమస్తోపాసనమే సిద్ధాంతము వ్యస్తోపాసనము ఏకదేశానువాదము మాత్రమే యని సిద్ధాంత సారము

24. శబ్దాది భేదాధికరణము

వైశ్వానర విద్యకు శ్రుత మగు నానాత్వమును కా దని విద్వైకము నిర్ణయించు సందర్భమున పర విద్యల నన్నిటికిని విద్వైక్యమే

న్యాత్వమేమో యను అలోచనతో స్మరణము వచ్చిన సర్వ పర విద్యా నానాత్వము ఈ యధికరణమున వర్పించబడుచున్నది. కనుక, ఇది ప్రపంచ సంగతితో యుక్తిశ్రమైన అధికరణము సర్వ పరవిద్యా నానాత్వము ఈ యధికరణ విషయము బ్రహ్మ విద్యలు - సద్విద్య, భూమ విద్య - మొదలగునవి బ్రహ్మప్రాప్తి రూప మగు మోక్షమే ఫలముగా కలిగి యున్నవి కనుక, వీనికి ఐక్యమే యగునా ? లేక - వేర్లు వేరు వేరుగా నున్నందున, నానాత్వము చెప్పవలెనా ? అనునది సందేహము. ఉపాసన విషయ మగు బ్రహ్మ స్వరూప మొక్కటియే యైనందున, విద్యైక్యమే న్యాయ మనును పూర్వపక్ష రూపైక్యము, ఫలైక్యము ఉన్నందున, పర విద్య లన్నిటికిని విద్యైక్యమే ఉచిత మని పూర్వపక్ష పద్ధతి.

పరవిద్య లన్నిటికిని నానాత్వమే న్యాయ మని సిద్ధాంతము. విధేయ రూప భేదమును సూచించు శబ్దాది అనుబంధ భేదమును గ్రహించినచో - విధేయ రూప మగు నానాత్వమే స్ఫురించక మానదు. వేదనోచాసనాది శబ్ద భేదము, ఒక్కొక్క విద్య యందును విడిగా మోక్ష రూప మగు ఫలమును చెండు మూడు సార్లు చెప్పట, అపహత వాప్యత్వాది గుణ భేదము, దహర విద్యాది నామభేద భేదము, ఇతర విద్యలచేత నివారణ చేయవలసిన యవసరము గల ఆతాంక్ష లేకుండుట - ఇవి యన్నియు పరవిద్యల నానాత్వమును బలపరచు మిన్నవి. పూర్వ మీమాంసలో - “శబ్దాంతరే కర్మ భేదః” మొదలగు సూత్రములతో - యాగ దాన హోమాది కర్మ లకు భేదము నాపించబడినది అదియే న్యాయముతో ఈ పర విద్య లకు కూడ నానాత్వము సిద్ధము కావచ్చును ఐనను, తిరిగి ఈ యధి కరణము నారంభించుటలో - సూత్ర కారుల తాత్పర్యము మొకటి యున్నది అ దేమనగా - కొందరు వేదాంత వాక్యములు ధ్యానో

పాసనాది హాస జ్ఞానమును వినించునని కావు - అని అనుకొందు రట ! అట్టి వారికి ఈ యధికరణము ఉపాసన లన్నియు విడి విడిగా విధేయములే సుమా ! అని ఈ యధికరణమున ఏర్పడిన తరువాతకే అన్ని వేదాంతములలోని దశరూప విద్యలు ఒక్కటియే యని సర్వ వేదాంత ప్రత్యయ న్యాయము పని చేయు నని తెలిసికొనవలెను.

25. ఏకత్వా దికరణము

సకల పర విద్యలు ప్రసక్త మైనందున, ప్రసంగ ప్రసంగంతో ఆ పరవిద్య లన్నియు ఫల ప్రాప్తికి అవసరమా ? ఏదియో యొకటి చాలదా ? అను సంశయముచు నివారింపజేయుటకై ఈ యధికరణ మారంభింపబడినది సర్వ పర విద్యా సముచ్చయ ఏకత్వములు ఈ యధికరణ విషయము సర్వ పర విద్యల సముచ్చయము కూడ సంభవ మని పూర్వ పక్షము. స్వర్గ హాస మగు ఫల మొకటియే యైనను, అగ్నిహోత్ర మొనరించినవాడు - దర్శి పూర్ణ మాసము లను కూడ చేయుచున్నాడా ! ఎక్కువ స్వర్గ సౌఖ్యము ఈ సముచ్చయము వలన కలుగవచ్చును. అట్లే, బ్రహ్మగుభవము కూడ బ్రహ్మగా కాదలె ననుకొనువా రెవరైనను - పర విద్యలను కూడ ఒకటిని మించి నాధింపవచ్చును. అందువలన, విద్యల సముచ్చయము కూడ సంభవమే యని పూర్వ పక్షము

సిద్ధాంతి - సముచ్చయ సంభావనను కూడ సహించము. స్వర్గా ములు పరిమితము కనుక, ఆ యాదేశములలో అధిక సుఖానుభూతి కొరకు అగ్నిహోత్రాది అధిక కర్మల నాచరించు ప్రసక్తి ఉన్నది ఇచ్చట బ్రహ్మ విద్య లన్నిటికి స్వస్వరూపావిర్భావ పూర్వక మగు బ్రహ్మగుభవ మొక్కటియే ప్రయోజనము కదా ! ఈ బ్రహ్మ - అనవధికారికతయొనంద స్వరూపమే అందరికిని కనుక, ఒక ఉపాసన

చేతనే పుణ్య వాస నిప్పత్తి, పరచూత్మ వ్రాస్తే, స్వచ్ఛమావావిర్భావము, పరబ్రహ్మనందము జగుగుచుండ, ఇతర విద్యా సముచ్చయము యొక్క ప్రసక్తియే రాదు బ్రహ్మవ్రాస్తే కాక, మరి ఏ ఇతర ఫలము కొరకు చేయు ఉపాసన లైనను సరియే - అగ్నిచోత్రాది కర్మల నలె సముచ్చయమును సహించగలవు కాని, అపరిమితానంద లక్షణములు గల మోక్ష సాధనము లగు పరివిద్యలకు సముచ్చయ సంభావన కూడ లే దనియే సిద్ధాంతము

26. యధాశ్రయ భావాధికరణము

ఉద్గ్రీధాదులు క్రత్వంగములు కొన్ని కలవు. వాని నాశ్రయించిన ఉపాసనలు కూడ సముచ్చితము లేమో అని స్మరణ కలిగి నది. కనుక, త ద్విచారము చేయు ఈ యధికరణము ప్రసంగ సంగతితో ఏర్పడినది. ఉపాసనల సముచ్చయ విచారార్థమే ఉపాసనల కాశ్రయము లగు ఉద్గ్రీధాదులకును, త దుపాసనలకును సముచ్చయ మనసరమా ? కాదా ? అను విచారిము చేయవలసి యున్నది ఉద్గ్రీధమునకు క్రతు ఫలమే తప్ప, ఫలాంతరము లేనందున, అది క్రత్వంగ మైనది. అట్లు క్రత్వంగమైనపుడు - తప్పక క్రతు పులో అన్వయించి తీరును కాని, “ఓ మిత్రే త దక్షుర ముద్గ్రీధ ముపాసీత ” అని విధించబడిన ఉద్గ్రీధాశ్రయ మగు ఉపాసనకు విడిగా వీర్యవత్త వత్స ఫలము వినబడుచున్నది. కనుక, ఇది క్రత్వంగము కాని యపుడు - ఉద్గ్రీధము నలె త దుపాసనము నియతముగా క్రతుపులో ఉండవలసిన నియమ ముండదు గదా ! అపుడు ఉద్గ్రీధమునకు త దుపాసనకాను సముచ్చయ నియమము లే దనవలెను. ఈ విషయము - త నిర్నిర్ధారణా నియమాధికరణము (3-3-17)లో - కొంత నిర్ణయించ బడియున్నది మరి కొన్ని విశేషములు తెలుపుటకు ఈ యధికరణ

ముద్దేశింపబడినది. పర విద్య లన్నిటికి ఫల మొక్కటియే యైనందున, సముచ్చయము లేదు. వికల్పమే అని సిద్ధాంతము చేయుచున్నది. ఇట్లు ఈ యధికరణ విషయము క్రత్యంగ ఉద్గీధాది విద్యలు త దువాసనలకు క్రతువులో ఉవాదాన నియమ మున్నదా ? లేదా ? అనునది సందేహము. ఉవాసనలు కూడ నియతముగా ఉవాసనలే యని పూర్వ పక్షము ఉవాసనలకు ఆశ్రయము ఉద్గీధము అది క్రత్యంగము కనుక, నియతముగా క్రతువులో ఉవాదేయము కదా ! అట్లే, త దాశ్రిత ఉవాసనలు కూడ తద్వారా క్రత్యంగములే గనుక, ఉవాసనలు కూడ నియతముగా ఉవాదేయములే ఇట్లు ఉద్గీధాదులకు, త దువాసకులకును సముచ్చయమే కాని, వికల్పము లే దని పూర్వపక్షి సంకల్పము

“ఉద్గీధ ముపాసీత” అను వినియే ఉవాసనమునకు ఉద్గీధాంగత్వమును విధించుచున్నది కదా ! ఉవాసన లేని ఉద్గీధమును మరుద్గీధ మని వ్యవహరించిరి ఉద్ధాత మరుద్గీధ మొనరించినదో - హోతృ ధ్వానము నుండి సమాధానమును సంపాదింపవలసి యుండును. ఇట్లు చెప్పుట వలన, ఉవాసన లేని ఉద్గీధము ఉపయక్తము కాదని తెలియుచున్నది కనుక, ఉద్గీధము వలె త దువాసనము కూడ ద ద్వారా క్రత్యంగములై, నియమముగా ఉవాదేయములగుచున్నవి

మరి యొక మాట. “తే నేయం త్రయీ విద్యా ఎర్తతే” అని, ఉవాసన విశిష్ట మగు ప్రణవ యాప ఉద్గీధమునకు స్వర్గ వేద

కార్య సంబంధము చెప్పబడుచున్నది కనుక, సర్వ వేద వాక్యము లందును ఉద్గీఢోపాసనలు రెంటికీని నియమముతో గూడిన సముచ్చయమే అని పూర్వ పక్షము

ఉపాసనలకు ఉద్గీఢాంగ భావమే విధింపబడలేదు. అంగ మైనచే 'దా ఉపాసనము ఉద్గీఢముతోవాటు తప్పక కలిసి యుండవలసి యుండును' 'ఉద్గీఢ ముపాసీత' అని ఉపాసనమును చెప్పి, "యదేన విద్యయా .. వీర్యవత్తరం భవతి" అని, ఆ ఉపాసనమునకు వీర్యవత్తరత్వము ఫలముగా చెప్పబడినది. ఉపాసనమున కాలక్రమమున మాత్రమే ఉద్గీఢము చెప్పబడినది. క్రతు ఫలము కంటె పృథక్ ఫలము కలిగి యున్న ఉపాసనలు - క్రత్వంగములు కనుక, క్రతువులో ఉద్గీఢము తప్పక వినియోగించుకొనబడును. క్రతువు అవిలంబితముగా ఫలప్రదము కావలె నను కామన కలవారైనవో - ఉద్గీఢోపాసన చేయగలరు లేక, ఉపాసన చేయరు కనుక, ఉద్గీఢాదులకు తదుపాసనలకే సహ భావ నియమము లే దను చుండ, ఈ దుపాసన లన్నిటికీని సముచ్చయ నియమ ప్రసక్తియే యుండ దని సిద్ధాంతము. అంతే కాదు. బ్రహ్మ తాను ఉపాసన కలవాడైనవో చాలు - యజ్ఞ యజమాన సర్వ ఋత్విక్కులను కూడ రక్షించునని శ్రుతి చెప్పుచున్నది దీనిలో యజమానుడు ఉపాసన చేసి తీరవలె నను నియమము లేనట్లే కదా తెలియుచున్నది ! అందువలన, ఉద్గీఢాది ఉపాసన సముచ్చయ నియమము లే దనియే సిద్ధాంత నారము

తృతీయాధ్యాయము - చతుర్థ పాదము

1. పురుషార్థాధికరణము

పూర్వ పాదమున గుణోపసంహార నిమిత్తమై సర్వ పర విద్యల ముక్తి భేద లభేదాదులు వివరింపబడినవి. ఇట్లు విద్యా విషయక విశేషములను వివరించిన తరువాత, ఆ విద్యలకు ఫల సాధన భావము సిద్ధించుటకు ఉపకరించు అంగములను విచారించవలసి యున్నది. పూర్వాధికరణమున ఉవాసన క్రతు ఫలమును త్వరలో సాధించి యుచ్చుటకే ఉపయోగపడినట్లు తెలిసినది కదా ! దానితో బ్రహ్మ విద్యలు కూడ ఫలమును సాధించి యుచ్చుటలో సహకరించునట్టివే చేమో - అని అనుకొన విలుండును కదా ! ఇట్లు స్మృతమైన బ్రహ్మ విద్యలు అంగ భావము కలవి కావు స్వతంత్రించి ఫల సాధన భావము కలవియే యని వివరించుటకు ప్రపంచ సంగతితో ఈ యధికరణ మేర్పడిన దననచ్చును సర్వ పర విద్యలను ఇచట విషయమే ఈ పర విద్యలే యుక్తి సాధనములా ? లేక - ఇవి అంగములుగా నున్న కర్మలే యుక్తి సాధనములా ? అని సంశయము విద్యాంగకము లగు కర్మలే మోక్ష సాధన మనునది పూర్వ పక్షము ఈ పూర్వ పక్షి ప్రసక్త ప్రధానముగా పూర్వమిహంసా శాస్త్రప్రణేత యైన శైమిని మహర్షియే. ఇచట అనేక పూర్వపక్ష యుక్తుల నుపపాదించి ఖండించవలసినదని. అందువలన, మొదట నన సిద్ధాంతమునే గౌడ రాయణ భగవానుడు పేర్కొనుచున్నాడు. తృతీ ప్రమాణములను పురస్కరించుకొని, పరిశీలించినచో - విద్య వల్లనే పురుషార్థ యని గౌడరాయణుని సిద్ధాంతము “బ్రహ్మవి దాప్నోతి పరిం” “త మేవం

విద్యాన" తథా విద్యా న్నామ చావా ద్విముక్తః" ఇత్యాది బ్రహ్మ శ్రుతి వాక్యములు - విద్యయే ముక్తి సాధన మని చెప్పుచున్నవి. కనుక, విద్యలకే మోక్ష ఫల సాధ్యత్వ మని సిద్ధాంతము.

పూర్వపక్ష - "బ్రహ్మవి దాప్నోతి పరం" ఇత్యాది వాక్య ములు యాగ మొనరించు డీవుని పరిశుద్ధ స్వరూప మగు వేదేతనమును గురించి చెప్పనట్టివే కాని, విద్యను చెప్పనట్టివి కా ననుచు కర్త - యాగమునకు శైవభూతుడు త ద్యాధాత్మ జ్ఞానము ఆ కర్తకు సం స్కారమును కలిగించు నని వారి మతము. ప్రథమాధ్యాయములో డీవుని కంటె అతిరిక్తుడు పరమాత్మ ముక్త ప్రాప్తు డొక మున్నా డని సాధించి యుంచినాము. ఆ బ్రహ్మను "తత్త్వ మసి" ఇత్యాది సామాన్యాధికరణ్య బోధక వాక్యములు డీవ రూపముగా చెప్పుటయు - డీవ బ్రహ్మలకు గల శరీర శరీర భావ నిబంధన మనియు చెప్పినాము. ఐనను, కొన్ని కారణములను బట్టి ఈ వాక్యములు డీవ స్వరూప యాధాత్మ్యమును చెప్పనట్టివే అని అంగీకరించవలసి యుండును - అందురు విద్వాంసులు కూడ కర్మలు చేయు ఆచారము కన్పడుచున్నది పై శ్వాసర విద్యా నిష్ఠుడు అశ్వపతి - తాను యాగము చేయబోవు మున్నా ననుచు కదా ! ఇల్లే, జనకాది రాజ ర్షులు బ్రహ్మవేత్త లయ్యెను - కర్మలు చేసినట్లు చెప్పబడుచున్నది. కనుక, ఈ ఆకారమును బట్టి, విద్యాంగక మగు కర్మమే సాధన మని చెప్పువచ్చును "య దేవ విద్యయా కరోతి" అని శ్రుతి స్పష్టముగా విద్యను కర్మాంగకత్వమునే చెప్పినదికదా ! "తం విద్యా కర్మణై సమ న్వారభేత్" అని - విద్యా కర్మల సముచ్చయము చెప్పబడినది. ఈ సాహిత్యము ఒకటి అంగము, మరి యొకటి అంగి యైనపుడుగా నమన్వయించును ! అందువలన, విద్య - కర్మకు అంగమే యగుచున్నది. "ఆచార్య కులార్ద్రేద మధీత్య" ఇత్యాది వాక్యములు

విద్యా విశిష్టనికేగదా కర్మానుష్ఠాసమును ఉపదేశించుచున్నది ! కనుక, బ్రహ్మ విద్యయు క్రతు తెష భూతమే. “కుర్వ న్నే వేహ కర్మాణి” అని - బ్రహ్మ వేత్తయు కర్మ చేయుచునే డీవించవలెనని కదా శ్రుతి చెప్పుచున్నది ! అందుచే, విద్యవలన పురుషార్థ లాభ మనరాదు. మ రేమనగా - విద్య అంగముగా గలిగి యున్న కర్మ నల్లనే పురుషార్థ మని మహర్షి కైమిని పూర్వపక్ష వాదము

విద్య వల్లనే పురుషార్థ మని బాదరాయణుని సిద్ధాంతము కర్మలకు తెషభూతుమగా నున్న డీవున కంటెను - హేయ రహితు డైనందునను, సర్వ కల్యాణ గుణాకరు డైనందున, ఉత్కృష్ట డగు పరమాత్మనే బ్రహ్మవిద్యలు చెప్పుచున్నవి కనుక, ఉపాసన కూడ ఆ పరమాత్మదే కాని, ఉపాసన కాదు ఇవట చెప్పబడునది - “భిమాన్మా ద్వాతః పవతే” “ఏతస్య వా అక్షరస్య ప్రశాసనే గార్గి .” స కారణం కరణానివ” ఏష సర్వేశ్వరః, ఏష భూతాధి పతిః” ఇత్యాది పరశ్శత వాక్య సముదాయము పరమపురుషోపాసనమే మోక్ష నాథన చెప్పుచున్నది కదా ! ఇక బ్రహ్మవేత్తలును కర్మ విఘ్నలై యుండుట - కర్మనల్ల పురుషార్థమును జేలుపడు ఏ మనగా - “కే మర్థా వయం యతఃమహే” అని, త్యాగము చేసిన బ్రహ్మవేత్తలును మనకు కావచ్చును. ఫలాభిసంధిరహితముగా కర్మ లను చేయవచ్చును ఫలాభిసంధి కలిగియున్న, మోక్షవిరోధి యగు నని కర్మలు మానవచ్చును కనుక, విద్యయే పురుషార్థ సాధనము. కాని, విద్య అంగముగా కున్న కర్మ కాదని జేలిసికొనవలెను. “య దేవ విద్యయా కరోతి” అనునది దేవల ఉద్దీధమునకు సంబంధించినదే కాని, కర్మ నామావ్యమునకు సంబంధించినది కాదు. అందువలన, విద్య కర్మాంగ మగు ప్రసక్తియే లేదు “విద్యా కర్మాణి సమవ్యార భతే” అని - విద్యా కర్మలకు చెప్పబడిన సాహిత్యములో - అను

ససత్తి యేమియు లేదు ఏ మరగా - విద్య తన ఫలమును కర్మ తన ఫలితమును ఈ చేతనునకు ఇచ్చుటకై ఆరంభించు నని కదా దాని యర్థము! తేత్ర రత్నములను నమ్మిన వానికి రెండు వందల విద్యలు - అనగా, తేత్రమునకు వంద, రత్నమునకు వంద - అని విభాగము కుదురినప్పు కదా! అట్లే, విద్యా కర్మల సాహిత్యము కూడ తన తన ఫలము నిచ్చు నని విభాగ చేర్చుచును. “వేద మధీశ్య” అని - విద్య కలవారితే కర్మ సిగింది నందున, విద్య కర్మకు అంగ మనుటయు వారవాటె ఇచ్చట - వేదాధ్యయనము చేసిన వారికి - అని అర్థమే కాని, ఉపాసన చేయువారికి - అని అర్థము కాదు. వేదాధ్యయనానంతరము - ఈ దర్శ విచార రూప మిగు శాస్త్రము నభ్యసించి, కర్మలు చేయఁగోరువారు, కర్మ జ్ఞానముకొరకు మోక్షము కోరువారు బ్రహ్మజ్ఞానము కొరకు ప్రయత్నింతురు. అందు వలన, విద్యయే పురుషార్థ వాధకము. “కుర్వేన్నేవేహ కర్మాణి” అని - బ్రతికియున్నంతవరకు కర్మలు చేయుచునే యుండవలె నను నియమము బ్రహ్మవేత్తలను గురించియే యనుటకు ప్రమాణ మేమియు లేదు బ్రహ్మవేత్తకు కూడ కర్మ కరణ నియమ మున్న డనుకొనినను, ఆ కర్మలు బ్రహ్మవిద్యకు అంగములుగా నుండుకర్మలు కావచ్చును. కనుక, దీనితో విద్య కర్మాంగ మని చెప్పరాదు బ్రహ్మ వేత్త కర్మ లొనరించినను, త స్ఫల మిశసికి ఒంగిందను - అని బ్రహ్మవేత్తను స్తుతించుచున్నది - కుర్వేన్నేవేహ కర్మాణి’ అను మంత్రము. ఈ వాక్యము చివర - న కర్మ విషయే నరే’ అను వాక్యము వలన, ఇది కేవలము విద్యాస్తుతి యని తెలియవచ్చును. కనుక, విద్య కర్మాంగము కాదు “కిం ప్రజాయా కరిష్యామః” అని - విరక్తు లగు బ్రహ్మవిద్యా నిఘ్నులు స్వేచ్ఛతో గృహ్లాశ్రమ త్యాగ మొనరించినట్లు వినుచున్నాము విద్య కర్మాంగ మైనపుడు కర్మలను

చేయు అధికారము నిచ్చు ఆశ్రమమును విడచుట సాధ్యము కాదు కదా ! అందువలన, విద్య కర్మాంగము కాదు.

“క్షీయంతే చా ప్యకర్మాణి” అని - బ్రహ్మవిద్య పర్వ క్షీయ మును చెప్పించునందున, విద్య కర్మకు అంగ మనుట భావ్యము కాదు గృహ్యసూత్రము విశేష పశ్యసించినవారికిని బ్రహ్మవిద్యాని హారి యున్నది కాని, వారికి దర్శ పూర్ణ మాసాది కర్మలలో అధికార ముండదు అందువలన, బ్రహ్మవిద్య ప్రధాన నాధిపతే వాని కర్మకు అంగ మనుట కనకాశము లేదు “యావ జ్జీవ మగ్నిహోత్రం సహాతి” ‘షీవితాంశము అగ్నిహోత్రము చేయవలెను’ అని విధి యున్నందున, సన్యానాశ్రమమే లేదన రాదు. “త్రయో ధర్మ స్కంధాః” “ఏతి మేన ప్రవ్రాజినో లోక మిచ్ఛంతిః ప్రవ్రజంతి” ఇత్యాదిగా వేదమే ఉపదేశించుచున్నదికదా సన్యాసమును ! అందు వలన, సన్యాసము వేద సమ్మతమే విరక్తి చెందనివారి విషయమందే జీవితాంతము అగ్నిహోత్ర విధానము.

ఆచార్య కైమిని అభిప్రాయానుసారము - సన్యాసము అనైదికము. “త్రయో ధర్మ స్కంధాః” ఇత్యాదులు బ్రహ్మోపాసనను స్తతించుచున్నవేకాని, ఆశ్రమమును విధించుటలేదు. విధాయక వాక్యము లేక, ప్రవ్రజనాదులు క్రతుములైనను, అవి అనువాదములే అనికదా అనుకొనవలసి యున్నది ! అంతే కాదు - “ఏరహ వా సష దేవానాం యోగ్ని ముద్వాసయతే” అగ్ని ఉద్వాసన చేసిన వాడు - ఏర హనన మొనరించినవా డగు నని సన్యానాశ్రమమే లేదని ఆచార్య కైమిని అభిప్రాయము. కాని, బాదరాయణుడు సన్యాసము వైదికమే యని వక్కాణించును సన్యాసమునకు విధి లేదనుట సమంజసము కాదు “త్రయో ధర్మ స్కంధాః” అనునది - బ్రహ్మ

చర్య, గార్హస్థ్య, తదితర ఆశ్రమములను వేర్వేరుచున్నదికదా !
 వీనిలో - గృహస్థాశ్రమమునకును ఇది అనువాదమే అనవలెను
 ఐనదో - విధి లేక, అనువాద మనుపపన్నము. కనుక, ఈ అను
 వాదము ఆ యా ఆశ్రమములకు విధిని కల్పించి తీరును. ఇట్లు విధి
 కల్పనము గృహస్థాశ్రమమునకు వలెనే సన్యాసమునకును సరిపో
 వచ్చును. గదా ! మూడు ఆశ్రమములకును బ్రహ్మచర్యము, యజ్ఞా
 ధ్యాయన దానములు, తపస్సు అనునవి చెప్పబడినవి. ఇవి యన్నియు
 ఒక్క గృహస్థాశ్రమ ధర్మములే యనుటకు ఆస్కారము లేదు
 అపుడు - 'ప్రథమ ద్వితీయా తృతీయాః' - అని విభజించుటకే వీ
 లుండదు కదా ! కనుక, ఇచట మూ డాశ్రమములు చెప్పబడు
 చున్నవి తపః ప్రధానములు కనుక ఇచట మూ డాశ్రమములు చెప్ప
 బడుచున్నవి తపః ప్రధానములు కనుక, వానప్రస్థి సన్యాసములను
 ఏకముగా పరిగణించుట జరిగినది ఈ ఆశ్రమము స్వీకరించిన
 వారిలో - ఎవరు బ్రహ్మనిష్ఠ గలవారై నను, అమృతత్వము చెందు
 దురు. "బ్రహ్మ సంధ్యామృతత్వ మేతి" అని చెప్పబడినది విష్ణు
 పురాణము కూడ ఈ ఆశ్రమములను గురించి విపులముగా వివరించి
 యున్నది. అందువలన, గృహస్థాశ్రమము వలె మిగిలిన ఆశ్రమములు
 కూడ ప్రామాణికములే యని అంగీకరింపవలసి యున్నది "త్రయో
 ధర్మ స్కంధాః" అనుదానినే విధి యనియు వచింపవచ్చు. పితృ
 హవిర్భాగమును స్రుక్కుకు క్రింద సమిధ నుంచి, తీసికొని చెళ్ళవలె
 నని చెప్పుచు, దేవతల కైనదో స్రుగ్భాండమునకు పైనకదా సమిధ
 నుంచుట - అని వేదము చెప్పినది ! అచట స్రుక్కుకు పైన సమిధ
 నుంచుట ఎచ్చటను విధించబడి యుండలేదు కనుక, దీనినే విధి యన
 వలెను. "విధి స్తు ధారణే ఒపూర్వత్వాత్" అని సూత్రించినాడు
 జైమిని. అట్లే, ఇచటను అపూర్వ మైనందున, విధి యనియే చెప్ప

సత సని సిద్ధాంతి వక్కాణించును. అందువలన, విద్య వల్లనే పురుషార్థ మని సిద్ధాంతము.

2. స్తుతిసూత్రాధికరణము

వేద వాక్యము సన్యాసాది ఆశ్రమ విధాయకమే యని చెప్పి చందుర, ఉద్గ్రీధమును రసశయముగా జెప్ప వాక్యము జ్ఞప్తికి వచ్చినది. అచ్చట ఉద్గ్రీధము రసతమ యని స్తుతించుట తాత్పర్యమా ? రసతమత్వమును విధించుటయే తాత్పర్యమా ? అను చర్చ కవకాశమున్నది కనుక, ఇచట ప్రసంగము సంగతి యని “స ఏష రసానాం రసతమః య దుద్గ్రీధః” అను వాక్యము - విషయ మని గ్రహింపవచ్చును ఇచట రసతమ మని ఉద్గ్రీధమును స్తుతించుటయూ లేక - ఉద్గ్రీధమునందు రసతమత్వ దృష్టిని విధించుటయూ జరుగుచున్నది ? అని సంశయ మేర్పడును ఉద్గ్రీధాదులను వివరించినందున, ఈ వాక్యము తత్ స్తుతిమాత్ర పరిమే యని పూర్వపక్షము. అప్రాప్తము కనుక, స్తుతిమాత్రపర మనుటకు అవకాశము లేదని సిద్ధాంతము. ఉద్గ్రీధాది విధానము వెంటనే ఈ వాక్య మున్నచో - స్తుతిమాత్రపర మని అంగీకరించవలసినచ్చెడిదేమో కాని, ఆ విధముగ లేదు కనుక, క్రతువుకు అవిలంబిత ఫలప్రదత్వ సిద్ధికొరకు ఉద్గ్రీధాదుల యందు రసతమత్వ దృష్టిని ఈ వాక్యము విధించుచున్న దనియే చెప్పవలెను. “ఉపాసీత” అని విసిప్రత్యయముతో నున్న క్రియాపదము - విధేయమునే స్వతాత్పర్యార్థముగ తెలుపునుగదా ! కనుక, ఇదియు విధానమే యని సిద్ధాంతము

3. పారిష్లవార్థాధికరణము

విద్యా ప్రసంగమును బట్టి, వానిలో వినబడు ఆఖ్యానములు స్మరణమునకు వచ్చినవి. విద్య కాకున్నను, ఆఖ్యానములైనను కర్మకు

అంగములు కావచ్చునేమో అను సంశయము రావచ్చును. కనుక, ప్రసంగ సంగతితో ఆఖ్యానకములను ఈ యధికరణమున చర్చించుచున్నారు. కనుక, ఆఖ్యానకములు విషయము. అశ్వమేధములో - “పారిష్లవం శంసతి” అని - పారిష్లవ శత్రువు విధించబడి యున్నది “ఆఖ్యానాని శంసంతి” అని, ఆఖ్యానములు కర్మకు అంగములుగా చెప్పబడినవి. కనుక, “ప్రతర్దనో హవై దివో దాసి రింద్రస్య ప్రియం ధామోప జ హామ” దివోదాసుని తనయుడు ప్రతర్దనుని ఇంద్రుని లోకమునకు వెళ్ళినాడు’ ఇత్యాది ఉపనిష దాఖ్యానములును కర్మాంగములే. కాని, విద్యా ప్రదర్శనార్థములు కావని అచ్చట విశేషించి పేర్కొనబడినందున, ఆఖ్యానము లన్నియు కర్మలలో ప్రయోగించునట్టివి కావు - అని సిద్ధాంతము.

అశ్వమేధములో మొదటి రోజు - “మను రైవస్వతో రాజా” ఇత్యాది ఆఖ్యానములు చెప్పవలె నని ఉన్నది కదా! కనుక, ఆ ఆఖ్యానములే అచ్చట వినియోగపడుచున్నవి. కనుక, ఆఖ్యానము లన్నియు కర్మకేషము లనుటకు వీలు లేదు. మ రేమనగా - విద్యా విశేష ప్రదర్శనార్థమే ఔపనిషదాఖ్యానము. “ఆత్మా వా ఆరే గ్రహస్య” ఇత్యాదులతో ఏక వాక్యత యున్నందున, “సోఽరోధీత్” ఇత్యాదులును విద్యా విధానార్థములేకాని, కర్మవిధులలో వినియోగ పడునవి కావని గ్రహింపవలెను అందువలన, ఆఖ్యానము లన్నియు కర్మాంగములు కానక్కర లే దని సిద్ధాంతము

4. అగ్నింధనాద్యధికరణము

పురుషార్థాధికరణమునకు పిమ్మట - ప్రసంగ నశమున రెండు అధికరణములు వర్తనవి. విద్య కర్మల అంగము కాదు కాని, పర విద్యకు కూడ యజ్ఞదానాదులు కొన్ని కర్మలు అంగములుగా

నున్నవి. పై యధికరణములలో సన్యాసాశ్రమ ప్రసక్తి వచ్చినది గదా ! దానితో సన్యాసులకు బ్రహ్మవిద్య ఎట్లు ఉపపన్నము ? సన్యాసులకు యజ్ఞాది కర్మలయందు అధికారము లేదు కదా ! అను సందేహమును తొలగించవలసి యున్నందున, అవసర సంగతితో ఈ యధికరణము ఆరంభింపబడుచున్నది.

ఊర్ధ్వరేతస్కులకు గల బ్రహ్మవిద్యానికారము ఈ యధికరణములో వివరింపబడు విషయము. సన్యాసాశ్రమియులకు బ్రహ్మవిద్య ఉపపన్నమా ? కాదా ? అని సందేహము. యజ్ఞ దానాది కర్మలు సన్యాసులకు అనుపపన్నములు కనక, వానిని అంగములుగా కలిగి యుండెడు బ్రహ్మ విద్య - ఊర్ధ్వ రేతస్కులకు అనుపపన్నము అని పూర్వ పక్షము.

“బ్రహ్మ సంస్థోఽమృతత్వ మేతి” “ఏత మేవ ప్రవాణినో లోక మిచ్ఛంతః ప్రవ్రజంతి” ఇత్యాదులవలన, గృహస్థాశ్రమేతరము లగు ఊర్ధ్వ రేతస్కుల ఆశ్రమములు ఉన్నట్లు అంగీకరించి తీరవలె గదా ! వారికి అగ్నియాధానాది అపేక్ష లేదు. వారి బ్రహ్మ విద్యకు అగ్నిహోత్ర దర్శ పూర్ణ మాసాది కర్మలు కూడ అంగములు కావు. వారి వారి ఆశ్రమ విహితము లగు కర్మలే వారి వారి బ్రహ్మ విద్యకు అంగములు. కనుక, సన్యానాది ఊర్ధ్వ రేతస్కులకు బ్రహ్మవిద్య ఉపపన్నమే అని సిద్ధాంతము

5. సర్వాపేక్షాదికరణము

యజ్ఞ ద్యపేక్ష లేకనే ఊర్ధ్వాశ్రమియులకు బ్రహ్మ విద్య ఫలించు పక్షమున, గృహస్థులకును యజ్ఞ ద్యపేక్ష అవసరము

లేదేమో నని స్మరణకు వచ్చినది వారినో గృహస్థులకు యజ్ఞాది అపేక్ష ఉన్న దని నిరూపించుటకు ప్రసంగ వశమున ఈ యధికరణ మారంభింపబడుచున్నది గృహస్థ బ్రహ్మ విద్యకు యజ్ఞాది అంగ కర్తవ్యము ఈ యధికరణ విషయము.

గృహస్థులకు బ్రహ్మ విద్యలో యజ్ఞాది అపేక్ష ఉన్నదా ? లేదా ? అని సంశయము. యజ్ఞాదులు లే కున్నను, పై ఆశ్రమముల వారికి బ్రహ్మ విద్య ఫలమును సాధించజాలనందున, ఎవరి బ్రహ్మ విద్యకును యజ్ఞాది అపేక్ష లేదు - అని పూర్వ పక్షము.

గృహస్థులకు అగ్న్యూధాన మున్నందున, వారి బ్రహ్మ విద్యకు యజ్ఞాది నిత్య నైమిత్తికము లగు సకల కర్మల అపేక్షయు ఉన్న దని సిద్ధాంతము “త మేతం వేదానువచనేన యజ్ఞేన దానేన తపసా ఒనాశకేన” అని శ్రుతి - యజ్ఞాదులకు వేదన సాధనత్వమును చెప్పుచున్నది ఇచట వేదన మనగా - కేవలము వాక్యార్థ జ్ఞాన రూపము కాదు. ఉపాసన రూప మనియే సిద్ధించుచున్నది. లభ్యు సిద్ధాంతమున ఈ విషయమును విశేషముగ పరిశీలించవచ్చును. అశ్వమును వాహనముగా నుపయోగించుకొనుటకు - డీను, కళ్ళేము మొదలగు పరికరములు ఎంతగా అవసరములో - ఈ బ్రహ్మ విద్యకును యజ్ఞాది నిత్య నైమిత్తిక కర్మలు అంతగా అవశ్యకము అని సూత్రకారుడు పలుకును. యజ్ఞాదులను విడువరాదని భగవద్గీతయు బోధించుచున్నది అందువలన, గృహస్థులకు బ్రహ్మోపాసనలో - నిత్య, నైమిత్తికము లగు సకల కర్మలు అవశ్యకములే యని సిద్ధాంతము.

6. శమ దమా ద్యధికరణము

బ్రహ్మ విద్యకు యజ్ఞాదులు అంగము లనగా - శమ దమా రులును స్మరణకు వచ్చినందున, ప్రసంగ సంగతితో ఈ యధికరణ

మారంభింపబడుచున్నది. గృహస్థుని బ్రహ్మ విద్యకు కర్మలు అంగములైనచో - శమ దమాదులు కావేమో అను సందేహమును తొలగించుటకు శమ దమాదుల అంగత్వమును ఈ యధికరణము నిరూపించుచున్నది. కనుక, శమ దమాది అనుష్ఠానము ఈ యధికరణవిషయము.

బ్రాహ్మ కరణ సాధ్య కర్మ అనుష్ఠింపవలసిన గృహస్థునకు - ఇంద్రియ సంయమన సంవాద్యము లగు శమ దమాదులు ఆవశ్యకములు కావేమో అని సందేహము. బ్రాహ్మకర్మవ్యక్తు లగు వారికి వాస్తవముగా శమ దమాది సంవాదనము ఆయాస సాధ్యమే కదా ! అందువలన, గృహస్థునకు శమ దమాది అనుష్ఠానావసరము లేదని పూర్వ పక్షము.

“తస్మా దేవం విచ్ఛాంతోదాంతః” ఇత్యాదిగా - బ్రహ్మ విద్యాంగములుగ శమ దమాదులు విధింపబడి యున్నందున, గృహస్థునకు కూడ బ్రహ్మవిద్యాంగములుగా శమాదులు ఉపదేయములేయని సిద్ధాంతము. ఐనచో - ఇంద్రియ వ్యాపార రూపములు కదా కర్మలు ! శమాదులు ఇంద్రియ వ్యాపార ఉపరతి రూపములు మరి, పరస్పర విరుద్ధము లగు వీని అనుష్ఠానము గృహస్థునకు ఎట్లు ఉపపన్నము కాగల దని ఆశంకించవలసిన యవసరము లేదు చిత్త సమాధాన మూలమున విద్యకు ఉపయోగపడునవిగా విధింపబడిన కర్మలయందు ఇంద్రియ ప్రవృత్తియు, ప్రయోజనము లేని వానిననుండి ఇంద్రియములకు నివృత్తియు సంవాదించవచ్చును కనుక, ఇచట పరస్పర విరుద్ధ ప్రసక్తి లేదు కర్మలు భగవదారాధన రూపములు కనుక, దానితో ప్రసన్నుడైన పరమాత్మ - ప్రసాదముతోనే కర్మచాసనయు నశించిపోగలదు. కావున, కర్మిష్టులకు శమ దమాదులు అసంభావికము

లని భావింపరాదు ఇట్లు బ్రహ్మవిద్యానిష్ఠు డగు గృహస్థునకు శమ దమాదులు ఉపాదేయము లని సిద్ధాంతము

7. సర్వాన్నానుమత్యదికరణము

బ్రహ్మ విద్యయే పురుషార్థ సాధకము దానికి యజ్ఞాదులు తత్త దాశ్రమ కర్మలు, శమ దమాదులు కూడ అంగములే యని నిరూపింప, వ్రాణవిద్యా నిష్ఠున కున్నట్లు, బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠునకు కూడ సర్వాన్నానుమతి ఉండవచ్చునా? అని స్ఫురణకు వచ్చి నందున, ప్రసంగ వశమున వ్రాణవిద్యా నిష్ఠుని సర్వాన్నానుమతీయు విషయముగా ఈ యధికరణమున వివరింపబడుచున్నది వ్రాణవిద్యా నిష్ఠునకు వలె బ్రహ్మవిద్యానిష్ఠునకును సర్వ అన్నానుమతి ఉన్నదా? లేదా? ఈ సర్వాన్నానుమతి వ్రాణాపాయడశలోనా? లేక - జీవిత కాల మంతయునా? అని సందేహము

“సహ వా ఏవం విది కించన అనన్తం భవతి” వ్రాణవిద్యా నిష్ఠునకు తినకూడ దనియెడిది లేదు’ అని శ్రుతి చెప్పుచున్నది. అంతే కాని, వ్రాణాత్యయాది సమయ విశేషమును ఏమియు చెప్పుటలేదు కనుక, జీవితకాల మంతయు వ్రాణవిద్యా నిష్ఠుడు ఏమియైనను భుజింపవచ్చును. వీని వలెనే బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠుడును’ అని పూర్వ పక్ష మేర్పడును.

వ్రాణాత్యయ సమయమునందే సర్వాన్నానుమతి బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠునకు శ్రుతాయమాణ మగుచున్నది. ఛాందోగ్యములోని ఉపస్థి కథ మన కీ విషయమును తెలుపును

ఉపస్థి గొప్ప బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠుగు వడగొండ వానలో కురుదేశమున దుర్భిక్ష మేర్పడినగుపు ఈ ఉపస్థి - తన భార్యతో

వాడు మావటివాఁడును ఒక పల్లె నద్ద ఉన్నాడు. ఆకలితో వ్రాణాంశయ పరిస్థితి వర్పడినది. బ్రహ్మవిద్యా నిష్పత్తి కొరకు వ్రాణము లింకను ఉండవలెను అందువలన అతడు ఒక మావటివాని ఉచ్చిష్ట కుల్కాశము లడిగి పుచ్చుకొని, కొన్ని ఆరగించి, మరి కొన్నింటిని భార్య కొసంగినాడు ఆ మానటి మంచిని రీయగా - నీరు నీ ఉచ్చిష్టము కదా ! పనికిరా దన్నాడు కుల్కాశములు ఉచ్చిష్టములే యయ్యెను - వానిని భుజింపచివో వ్రాణము నిలుచున్నట్లు లేనందున భుజించితివయ్యా ! నీరు ద్రావినదో - నేను నిషిద్ధ కార్య మొనరించినట్లు కావచ్చును - అని యనుచు ఉపస్థి దీనితో మనకు తెలిసిన విషయ మే మనగా - నిషద్ధ భక్షణముకూడ బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠునకు వ్రాణాత్మయ సమయముననే అనుమతించబడును అని.

“ఆహారశుక్లా సత్త్వశుద్ధిః” అని బ్రహ్మవిద్యోత్పత్తికి ఆహార శుద్ధి సాధనముగా చెప్పబడుచుండ, బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠునకు యథేష్ట సర్వాన్నానుమతి సర్వకాలములందును ఉన్న దనుట ప్రబల విరుద్ధము బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠునకే లేనియపుడు - వ్రాణవిద్యా నిష్ఠునకును వ్రాణాత్మయేతర సమయములలో - సర్వాన్నానుమతి లేదనియే స్పష్ట మగుచు బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠునకు కాని, ఇతరులకు కాని వ్రాణాంశయ కాలమునందే సర్వాన్నానుమతి స్మృతిప్రకృతి కూడ “వ్రాణాంశయ మాపన్నో యోగస్త మత్తి యత సత్తః । లిప్యతే న స వాపేన పద్మపత్ర మివాంభసా” అనియు, “తర్వా ద్రావ్య్రాణః సురాం న పిబతి వాప్యనా నోత్సృజం ఇతి” అనియు - శ్రుతి వాక్యము కూడ, యథేష్టాన్నానుమతిని నిషేధించుచున్నట్లే కదా ! చాప స్పర్శ కూడ దను భావముతో గ్రాహ్యము చేయ డని పై వాక్యమున కర్థము దీనితో - సురావానాదికము చాప జనకము కనుక, నిషిద్ధ మనియే కదా స్పష్టము ! అందువలన, వ్రాణవిద్యా

నిపుణునకును, బ్రహ్మవిద్యా నిపుణకును కూడ, సద్వాన్నానుమతి ప్రాణాత్మయాది రూప మగు పద రూప ద్విషయకమే యని సిద్ధాంతము.

8. విహితత్వాదికరణము

యజ్ఞాది కర్మల ప్రసంగమును బట్టి, ఆ కర్మలు బ్రహ్మవిద్యకే అంగము లైనందున, సాధారణ గృహస్థులు ఆచరించవలసిన యుగ సరము లేదేమో - అని తోచును అందువలన, ఆ విషయమును ఈ యధికరణము నిర్ణయించుచున్నది. మధ్యలోని యధికరణములు శిష్య జ్ఞానా పూర్తి కొరకు అవాంతర ప్రసంగములుగా ఆరంభించబడినవి మరియు - ఈ యధికరణము అవసర సంగతితో ఆరంభమైన దన వచ్చును యజ్ఞాది కర్మలు ఈ యధికరణ విషయము. ఈ కర్మలు బ్రహ్మవిద్యా నిపుణులు కాని గృహస్థులు కూడ ఆచరించవలెనా ? లేదా ? అనునది సందేహము ఆచరించవలసిన యవసరము లేదని గ్రూర్వ పక్షము ఏ మనగా - విద్యాంగములు అని కదా నిర్ణయించి నారు ! విద్య - మోక్ష రూప మగు ఫలము తోరి అనుష్ఠించునది ఈ దంగము లగు యజ్ఞాదులను కూడ మోక్ష రూప మగు ఫల కామన కలవారే అనుష్ఠింతురుకాని, గృహస్థు లందరు అనుష్ఠింప వలసిన యవసరమే లేదు కదా యని పూర్వపక్ష సారము.

మోక్ష కామన లేని గృహస్థులు కూడ అనుష్ఠించవలసినవియే యజ్ఞాది కర్మలు. ఏ మనగా - విద్యాంగములుగా మాత్రమే గాక, ఆశ్రమ ధర్మములుగా కూడ ఇవి విధించబడి యున్నవి “యాన జ్ఞీవ మగ్నిహోత్రం జహోతి” అని - జీవించియున్నచో చాలును చేసి తీరవలెనని నిత్య కర్మలుగా కూడ విధించబడి యున్నందున, యజ్ఞాది

కర్మలు బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠ లేని గృహస్థులకు అనుష్ఠేయములే యని సిద్ధాంతము.

‘త మేతం వేదాను వచనేన . యజ్ఞేన దానేన తపసానా శకేన’ అని, విద్యాంగములుగను కర్మలు విధించబడి యున్నవి. ఇంతమాత్రమున విరోధ మేమియు లేదు. అగ్ని వోత్ర హోమము దీపన నిరుత్తరముగా అవశ్యాచరణీయ మగు నిత్య కర్మ యున్నది స్వర్గ సాధనముగా కూడ విధించబడి యున్నది. ఇంతమాత్రమున - ఇవి వేరు, విద్యాంగములు వేరు - అనియు భావింపవలసిన యవసరము లేదు

యజ్ఞాది శబ్దముల చేతనే విద్యా సందర్భము నందును ఆశ్రమ కర్మ విధాన సందర్భము నందును పేర్కొనబడుచున్నవిగాదా ! అవి పరస్పర భిన్నము లనుటలో ప్రమాద మేమియు లేదు “ధర్మేణ పాప మపననదతి” విద్యా ప్రతిబంధక మగు వాపమును ధర్మమే తొలగించవలె కదా ! యజ్ఞాది ధర్మానుష్ఠానముతో - విద్యా ప్రతిబంధక మగు వాపములు నశించి, శుద్ధమైన మనస్సు నందు విద్య వృద్ధి జెందు నని గృహస్థాశ్రమ నిష్ఠులకును అనుష్ఠేయములే యని స్పష్ట మగుచున్న దని సిద్ధాంతము.

9. విధురాదికరణము

యజ్ఞాదులు ఆశ్రమ ధర్మములు, విద్యాంగములు కూడి అవి పరస్పర భిన్నములు కావు - అని చెప్పుచుండగా, భార్య లేని వ్యక్తి యజ్ఞాది కర్మలలో అధికారము లేనివా డగుట వలన, బ్రహ్మ విద్యయందును వానికి అధికారము లే దనవలెనా ? అను విషయము ఈ యధికరణమున ప్రసంగి సంగతిగా ఆరంభింపబడుచున్నది.

విధురునికి బ్రహ్మవిద్యాధికారము కలదా ? లేదా ? అని సంశయము. విద్యకు ఆశ్రమ ధర్మములు అంగములు కదా ! విధురుడే యాశ్రమమునకు జెందినవాడు కాదు కనుక, దానికి ఆశ్రమ ధర్మానుష్ఠానము లేదు అయినచో - ఆశ్రమ ధర్మములు అంగములుగా నుండు బ్రహ్మవిద్యయందు అధికారముకూడ నుండ దని పూర్వపక్షము.

ఆశ్రమము లేనివారికిని బ్రహ్మవిద్యానిష్ఠ కానవచ్చుచున్నది వైకృత భీష్మ సంవత్సర ప్రభృతి మహానుభావులు అనాశ్రమములు ఐనను, వారికి బ్రహ్మవిద్యానిష్ఠ యున్నట్లు కదా వినుచున్నాము ! సన్యాసులకు యజ్ఞాదు లససరము లేనట్లు, విధురులకు ఏ ఆశ్రమ ధర్మముల అవసరము లేకనే బ్రహ్మవిద్య కొనసాగవచ్చు. జపోపవాస దాన దేవతారాధన ప్రభృతి - కర్మలు అనాశ్రమములకు అనుపపన్నములు కావు, స్మృతిప్రోక్తములు కూడ “జప్యే నాపి చ సంసిద్ధేత్” అని కదా మను స్మృతి చెప్పుచున్నది

అంతయు కాదు “తపసా బ్రహ్మచర్యేణ శ్రద్ధయా విద్యయా ఆత్మాన మన్విష్య” అని శ్రుతియు - ఆశ్రమ నియతములు కాని వానితో - బ్రహ్మవిద్యా నిష్పత్తిని ఉపదేశించుచున్నది ఐనచో - ఆశ్రమ మేదియు లేని స్థితి మంచిది కాదు “అనాశ్రమేన, తిష్ఠే త్తు దిన మేక మపి ద్విజః” అని, దక్ష స్మృతి - అనామ స్థితిని నిషేధించుచున్నది. బ్రహ్మచర్యమును ముగించినంతనే వైరాగ్య మున్నచో - సన్యాసము, వైరాగ్యము లేనిచో - వివాహము చూచుకొనవలెను భార్య గలిగించినను - ఇట్లే సన్యాసము కాని, పున ర్వివాహముకాని కావలెను. కన్య లభించని పక్షము - ఆ ప ద్విషయము అపుడు అనాశ్రమిగా నుండవచ్చు ఇంతకును - అనాశ్రమములకు కూడ బ్రహ్మవిద్యాధికారము కల దనియే సిద్ధాంతముగ ఫలించినది

10. త ద్భూతాధికరణము

అనాశ్రమత్వమునుబట్టి, ఆశ్రమ భ్రష్టులు కూడ స్ఫురణకు నచ్చుట వలన, ప్రసంగ సంగతితో ఈ యధికరణ మారంభింపబడుచున్నది నైషిక బ్రహ్మచారులు, వానప్రస్థులు, సన్యాసులు - వీరు తమ ఆశ్రమ విరుద్ధము లగు ధర్మము నాచరించి, ఆశ్రమ భ్రష్టు లని పించుకొందురు. వీరికి బ్రహ్మవిద్యాధికారము కలదా ? లేదా ? అని చర్చించుట - ఈ యధికరణ విషయము

ఆశ్రమ భ్రష్టులకు కూడ బ్రహ్మవిద్యాధికారము కలదా ? లేదా ? అని సంశయము. ఆశ్రమ ధర్మములు ఆవశ్యకములు కా దని పై యధికరణమున సిద్ధాంతము చేసినందున, వీరికి ఆశ్రమ ధర్మానుష్ఠానము లేకున్నను, బ్రహ్మవిద్యాధికారము ఉండవచ్చు - అని పూర్వపక్షము.

కాని, ఆశ్రమ స్వీకారానంతరము స్వాశ్రమ ధర్మానుష్ఠానము నుండి మరలరాదని - “సత్య స్యాగ్నిం న పున రావర్తయేత్” ఇత్యాది శాస్త్ర వచనములు వివరించుచున్నవి - అందువలన, విధురాదుల నలె నైషికాదులు ఆశ్రమ రహితులుగా నుండుటకు వీలు లేదు ఆశ్రమ స్వీకారము చేసి, పతితులైనవారికి వ్రాయశ్చిత్తము కూడ చే దండును. “అయాథో నైషికం ధర్మం య స్తు ప్రచ్యవతే ద్విజః | వ్రాయశ్చిత్తం న పశ్యామి యేన శుద్ధ్యేత్ స ఆస్మిన్” అని - దీనికి ప్రమాణము, వ్రాయశ్చిత్తము ఇట్టివారికి లే దని కదా శాస్త్రకారులు చెప్పుచున్నారు !

ఐనవో - ఆశ్రమ చ్యుతి మహాపాతకములలో తెల్కించబడ నందున, ఉపపాతక మనవలెను. దీనికి ప్రాయశ్చిత్త ముండును బ్రహ్మచారికి మధ్యశనము నిషిద్ధముగా తెలియుచున్నది. “ఉత్తరేషాం చైత దవినోధి” అని, గౌతమ ధర్మ సూత్రము నైమిశాదులకు ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొని, బ్రహ్మవిద్యయందు అధికరించవచ్చును కదా ! అని తలచరాదు. అది ఏ పాతకమైనను, బ్రహ్మవిద్యాధికారమునుండి వారు బహిష్కృతులే తప్ప, బ్రహ్మవిద్యాధికారము ఉండ దని బాదరాయణుడు ఉపదేశించును. పాపక్షయార్థము ఏదేని ప్రాయశ్చిత్తము ఉపయోగింపబడినను, మరల ఆశ్రమ కర్మానుష్ఠానానుగుణ శుద్ధిని సంపాదించెడి ప్రాయశ్చిత్తము లేదు. “ప్రాయశ్చిత్తం న పశ్యామి” అని - స్మృతికారులు చెప్పటయే కాదు - శిష్టులును ఆశ్రమ భ్రష్టులకు బ్రహ్మవిద్య నుపదేశింపరు. అందువలన, ఆరూఢ పతితులకు బ్రహ్మవిద్యాధికారము లే దని సిద్ధాంతము

11. స్వామ్యధికరణము

ప్రసంగ వశమున ఏర్పడిన అధికరణముల యనంతరము మరల ఉద్గీర్ణాది ఉపాసన సంబంధ మగు అంశము చెప్పవలసి యున్నందున, అక్షర సంగతితో ఈ యధికరణము ఆరంభించబడుచున్నది. దీని యందలి విషయము ఉద్గీర్ణాది ఉపాసనలే. ఇవి క్రత్వంగము లగు ఉద్గీర్ణాదులకు సంబంధించినవి ఈ ఉపాసనము చేయవలసినది యెవర మనియో ? లేక - ఋత్విక్ - ? అనునది సందేహము ఇచట ఆత్రేయ మహర్షి మతమును పూర్వపక్షముగా, ఔదలోమిమహర్షి మతమును సిద్ధాంతముగా ఉపదేశించుచున్నాడు సూత్రకారుడు

వేదాంతమున ఉపాసన చేయువానికేకదా మోక్షరూప మగు ఫలము శ్రుత మగుచున్నది ! అట్లే, క్రతు ఫల విలంబాభావ రూప

మగు ఫలము కూడ యజమానికి కనుక, యజమానితో ఉద్గ్రీధాది ఉపాసన చేయవలసినవాడు. ఉద్గ్రాత గానము చేయు ఉద్గ్రీధమునందు రహస్యమత్వ అనుసంధానము యజమాని చేయ వీలగును గదా ! అందువలన, అక్రేయని మతమున ఉద్గ్రీధాది ఉపాసనలు యజమాన కర్తృకములుగనే యుండు నని యేర్పడును

ఔమలోమి - ఈ ఉపాసనము ఋత్విక్ కర్తృకములే యని సిద్ధాంతము చేయుచున్నాడు. ఫల సాధన మగు సాంగ క్రతు నిర్వహణార్థముగదా ఋత్విక్కు యజమానునిచేత తరించబడుచున్నాడు ! “ఋత్విజో వృశేతే” అని శ్రుతి - ఋత్విక్కులద్వారా క్రతు నిర్వహణమును అనుమతించుచున్నది. కనుక, అచ్చట యజమానికి శక్తి యున్నదా ! లేదా ? అను విచారమే అవశ్యకము కాదు క్రతువుకు సంబంధించిన సర్వ విషయములు ఋత్విక్కుల చేతనే నిర్వహింపబడుచుండును ఫలము యజమానికి లభించును. శ్రుతి అట్లు అచ్చట చెప్పుచున్నది. వేదాంతమునందలి దహారాది ఉపాసనలకు ఋత్వి గర్వరణము శ్రుతము కాలేదు. అందువలన - “శాస్త్ర ఫలం ప్రయోక్తరి” అను న్యాయమునుబట్టి, ఉపాసన చేసినవానికి ముక్తి ఫలము. ఇచట ప్రత్యేకించి ఋత్విక్కులు పేర్కొనబడి యున్నందున, ఉద్గ్రీధాది క్రత్వంగములకు సంబంధించిన ఉపాసనలు ఋత్విక్కులు చేయవలసినవే కాని, యజమాని కాదని సిద్ధాంతము. ఈ సిద్ధాంతము ఔమలోమికిని అభిమత మైనందున, అదరముతో అయన పేరును ఎత్తి చెప్పుచున్నాడు సూత్రకారుడు

12. సహకాశ్యంతర వి ద్యధికరణము

బ్రహ్మవిద్యాంగములను విచారించు ఈ అంగ చాడమున ప్రసంగ వశమున చెప్పవలసినవానిని పరుసగా చెప్పి, అవసర సంగతితో

ఈ యధికరణ మారంభించుచున్నాము. బృహదారణ్యకోపనిషత్తులో - “తస్మాద్బ్రాహ్మణః పాండిత్యం నిర్విద్య బాల్యేన తిష్ఠా సేత్, బాల్యం చ పాండిత్యం చ నిర్విద్య అథ మునిః” అని, బాల్య పాండిత్య ప్రాప్తికి సిమ్రుట ముని కావలయు నని చెప్పబడి యున్నది. ఈ వాక్యము యొక్క అర్థమే ఈ యధికరణమునకు విషయము.

ఇచట మూనము కూడ విధించబడుచున్నదా ? లేదా ? అని సంశయ మేర్పడును. మూనమునకు సంబంధించిన విధి ఏదియు కాన రాలేదు. కనుక, మూనమునకు విధి కాదని పూర్వపక్షము. ఐనచో - పైన పాండిత్యము విధింపబడి యున్నది. పాండిత్య మైనను, మూన మైనను జ్ఞానమే కదా ! కనుక, పైన విధించబడిన పాండిత్యమే మూన పదముచేత అనువదించబడున దని పూర్వపక్ష సారము.

యజ్ఞ తపో దానాదుల వలె, శమ దమాదుల వలె బ్రహ్మ విద్యకు అంగముగా బాల్య పాండిత్యములతోపాటు - మూనముకూడ విధించబడుచున్న దని సద్ధాంతము. ఐనచో - మూన మనగా - శ్రుతార్థమును మనస్సులో దృఢముగా ప్రతిష్ఠించుకొనుటకొరకు చేయవలసిన మనన రూప మగు పాండిత్యమే అని పూర్వపక్షము అను కొని - “అథ మునిః” అనునది అనువాదమే యని చెప్పియున్నాము. కాని, ఇచట ముని శబ్దము గొప్ప విద్యానిష్ఠు లగు వ్యాసాదుల యందును ప్రయోగించుటనుబట్టి, కేవల నాధారణ మనన రూప మగు మూనమును చెప్పు ననుకొనుట భావ్యము కదా. ఏమన, ఉపాసనాలంబన మగు పరతత్త్వమును విధించు శబ్దము లేకున్నను, ఇంతకు మున్ను అప్రాప్తము కనుక, ఇచట విధేయముగా స్వీకరింపవలసి యున్నది. అందువలన, బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠునకు స్వాశ్రమ ధర్మముల వలె, పాండిత్య బాల్య మూనములు మూడును అనుష్ఠేయములే.

మానము ఆలంబన సంశీలన మైనపుడు, త న్నిష్పత్తి పర్యంతమే
 ఇతర ధర్మానుష్ఠానము చాలు కదా ! మరి - మానమి ఏర్పడిన
 విదప, ఇక ఆశ్రమ ధర్మము లగు యజ్ఞ ప్రభృతులలో అవసర
 మెమి ? నిష్పన్న మానము కలవారికి యజ్ఞాదులతో పని లేదను
 యనుట శ్రుతి విరుద్ధము ఛాందోగ్యము - “అభిసమాచృత్య కుటుంబే
 గుహ దేశే ’ అనుచు, ఊపించియున్నంతవరకును యజ్ఞాది ధర్మా
 నుష్ఠానము ఉండవలసినదే అని చెప్పుచున్నదికదా ! అని ఆశంక
 కలుగవచ్చును. కాని, ఈ ఛాందోగ్య వాక్యమును చక్కగా అవ
 గాహన చేసికొనినచో - సమాధాన మేర్పడగలదు. ఊపించియున్నంత
 వరకు గృహస్థుడుగనే ఉండవలె నని పై వాక్యమున నున్నది. బ్రహ్మ
 విద్యా నిష్ఠునకు ఫలమును చెప్పుచు ఉపసంహరించు సందర్భ మిది.
 ఈ సందర్భమున ఎవరినో ఒకరిని - అనగా, గృహస్థునో - సన్యాసి
 చెప్పక తప్పదు కా ! అందువలన, గృహస్థుని చెప్పి, ఉపసంహ
 రించుట ఖరగినది కనుక, తాత్పర్య మే మనగా, ఏ యాశ్రమమునకు
 చెందినవాడైనను, బ్రహ్మవిద్యాధికారము కల దనియే. ఇట్లే,
 “బ్రహ్మణః పాండిత్యం నిర్విద్య” అను ప్రకృత వాక్యము నందును
 ఈషణశ్రమ పరిత్యాగము, భిక్షా చర్యము మొదలగు సన్యాసి
 ధర్మములు చెప్పుటయు - సర్వాశ్రమ ధర్మముల ప్రదర్శనార్థమే యని
 భావించవలసి యున్నది. ఏ మన, “త్రయో ధర్మ సంధాః” అని,
 సర్వాశ్రమస్థులకును బ్రహ్మవిద్యాధికారము చెప్పబడి యున్నది
 కా ! అందువలన, ఇచట సర్వాశ్రమ ధర్మముల వలెనే బ్రహ్మవిద్యా
 నిష్ఠునకు అనుష్ఠేయముగా బాల్య పాండిత్యములతోపాటు - మానము
 కూడ విసిగించబడి యున్న దనియే అంగీకరించవలసి యున్న దని
 సిద్ధాంత వారిము

13. అనావిష్కారాదికరణము

మానము వలె బాల్యము కూడ విద్యాంగముగా ఉపాదేయము కనుక, అవశ్య వక్త వ్య కోటిలో చేరినందున, అవసర సంగతితో ఈ యధీకరణ మారంభింపబడుచున్నది. “బాల్యేన తిష్ఠానేత్” అని, బ్రహ్మవిద్యా నిష్ఠునకు ఉపాదేయముగా చెప్పబడిన బాల్యమును గురించి ఈ యధికరణము చర్చించబడుచున్నది. అందువలన, అది విషయము. బాల్య మనగా - బాల భావము. అది వయో రూపము, కర్మరూపము కూడ కావచ్చును. విద్యా నిష్ఠునకు వయోరూప బాల్యము - అవిధేయము, అనుపకారకము కూడ. కనుక, క్రియారూప బాల్యమే అనవలెను. అదియు రెండు విధములు. ఒకటి - యధేచ్ఛముగ తినుట, తిరుగుట - మొదలగునది. రెండవది - అమాయకత్వము, దంబము లేకుండుట, తన గొప్పదనమును ప్రకటించుకొనుటకు పాటుపడక కౌపుట - మొదలగునవి. ఇచట బాల్య మనగా - యధేచ్ఛాహార విహారాదికమా? రంభాదులు లేకుండుటయా? అని సందేహము కేవలము దంభాది రాహిత్యమే చెప్పకొనవలె నని స్రవమాణ మెరియు లేదు. కనుక, యధేచ్ఛాహారాదికము కూడ విద్యా నిష్ఠునకు అంగీకరింపవలె నని పూర్వపక్షము

ఐనదో - “నావిరతో దుశ్చిరీతాల్...” ఇత్యాదిగా శ్రుతి పైర్వరాహారి విహారాదికమును విద్యా విరోధిగా పేర్కొనుచున్నందున, ఇచట స్వభావానావిష్కార రూప మగు అమాయకత్వాదికమే గ్రాహ్య మని సిద్ధాంతము

14. బహిర్వాచకరత్నము

అంగముల అనుష్ఠానముతో విద్య ఎపుడు నిష్పన్నము కాగలదోకూడ చెప్పవలసి యున్నందున, అచసర సంగతితో ఈ యధి కరణ మారంభింపబడుచున్నది, విద్య ముక్తిని కలిగించగలదు. తది తర ఫలములను గురించియు సాధనము కాగలదు. మరి - ముక్తి కంటెను ఇతర ఫలములను అభ్యుదయ మందురు, ఐహిక మందురు అభ్యుదయ సాధన మగు విద్యయు, పూర్వకర్మానుష్ఠానము - అను నని వెంటనే నిష్పన్నము లగునా? లేక - తరువాత ఎప్పుడేని కాలమున కనుక, నియమ మేదియు లేదా? అనునది సందేహము

విద్యా నిష్పత్తి విచారము ఈ యధికరణ విషయము. పూర్వ కర్మానుష్ఠానమునకు పిమ్మట విద్య ఉత్పన్న మగుటలో ఆలస్యమునకు కారణ మేమియు కాశరానందున, వెంటనే విద్య ఉత్పన్నము కావచ్చు నని పూర్వపక్షము.

కాని, ప్రబల మగు కర్మాంతరము లేవేని ప్రతిబంధకములుగా నున్నచో - వెంటనే విద్యోత్పత్తి జరుగవచ్చును కనుక, పూర్వ కర్మానుష్ఠానంతరము విద్యోత్పత్తి యను నియమము లే దని సిద్ధాంతము విద్యాపూర్వకముగా జేసిన కర్మలు - అవిలంబ ఫలప్రదము లగు నని ఉపనిషత్తు - “య దేవ విద్యయా కరోతి” ఇత్యానిగా పేర్కొనుటను బట్టి, ఆలస్యముగా ఫలప్రదములు కావచ్చు నని తెలియుచున్నది కదా! ఆ ఆలస్యము ఇతర కర్మ ప్రతిబంధ మూల మున ఏర్పడిన దనవచ్చును. అందువలన, అభ్యుదయ ఫలక మగు

విద్య - పుణ్యకర్మానుష్ఠానానంతరము వెంటనే ఉత్పన్న మగు నని
నియతముగా చెప్పబాలము. ఎప్పుడేని జరుగవచ్చును. కనుక,
విద్యోత్పత్తిలో - నియమాభావమే సిద్ధాంత మని వక్కాణింతురు.

15. ముక్తిఫలాధికరణము

ముక్తిఫలక మగు విద్య ఉత్పన్న మగుటలో - ప్రతిబంధక
ములు అంతగా నుండవు. కనుక, ఈ విద్య - కర్మానుష్ఠానానంతరమే,
వెంటనే ఉత్పన్నము కావచ్చు నని పూర్వపక్షము

ఈ యధికరణము కూడ అవసర సంగతిలో ఆరంభింపబడినది
ముక్తి ఫలవిద్యోత్పత్తియే విషయము. కర్మానుష్ఠానము వెంటనే
ఉత్పన్న మగు నని చెప్పవచ్చునా ? లేదా ? అనియే సంశయము.

ఐనదో - ఈ ముక్తిఫలక విద్యయు వెంటనే ఉత్పన్న మగు
నని నియమ మెఱుఱు చెప్పరాదు ఇదియు - అనేకము లగు అస
చారములచేత ప్రతిబంధింపబడు అవకాశము కలిగియున్నది కదా !
అని సిద్ధాంతము ఈ యధికరణమున చేయబడినది

భగవత్తత్వము - శ్రీ రామానుజ దృక్పథము

‘సహజ కవి - విశ్వా రత్న’

శ్రీమాన్ ప్రతివాది భయంకర వేదాంతాచార్యులు

ధ్యాన శ్లోకములు - మంగళ శ్లోకములు

శ్రీ రామానుజ రచనలలో పెక్కులు - ఓక భ్యాన శ్లోకముతోఁగాని, లేక - మంగళ శ్లోకముతోఁగాని ఆరంభ మగును. దీని యుద్దేశ మే మనఁగా - గ్రంథమును మంగళ ప్రదముగా మొదలిడి, భగవంతునియందును, ఆచార్యునియందును భక్తి భావమును తెలియఁజేయుటయేగాక, ఆ గ్రంథ సారమునుఁగాని, దాని ముఖ్యోద్దేశమునుఁగాని వివరించుటయే. శ్రీ రామానుజుని రచనలలో నాలుగు - భగవంతుని సంబోధించెడి మంగళ శ్లోకముతో ఆరంభ మగును మఱి మూఁడు - యామునాచార్య స్తుతితోడను, వేదార్థ సంగ్రహము ఉభయ రీతులుగను ఉన్నది శ్రీభాష్యమున, వేదాంత సూత్రకర్తయైన వ్యాసుని స్తోత్రము ద్వితీయ శ్లోకముగా నున్నది

శరణాగతి గద్యమునకును, శ్రీరంగ గద్యమునకును మంగళ శ్లోకములు లేవు. అయినను, వాని మొదటి పెరాలు - తాదృశమైన విధానమునే అనుసరించుచున్నవి. నిత్య గ్రంథమునకుఁగూడ మంగళ శ్లోకములు లేవు కాని, అది యింకొక రకమైన రచన. ఏల యన,

౧. ది సిద్ధాంత గ్రంథము కాదు నిత్యానుష్ఠానము నుపదేశించు చిన్న పాత్తము. యామునాచాగ్యుల గీతార్థ సంగ్రహము ననుసరించిన శ్రీ రామానుజ గీతా భాష్యమునందలి ఉపాధ్యాయము - నారాయణునకు అదనముగా నివేదించిన శ్లోకముల కర్తవ్యమును నెరవేర్చుచున్నదని తలంపవచ్చును.

శ్రీ రామానుజ విరచితములైన నాలుగు మంగళ శ్లోకములు - వేదాంత దీపము నందును, వేదాంత సారము నందును కానవచ్చును. భగవత్త్వమును ప్రస్తుతించజేయు ఈ నాలుగు శ్లోకముల తాత్పర్యములును - ఈ క్రింద ఉల్లేఖంపబడుచున్నవి -

1. అనంతమైన, కల్పమరహితమైన అభ్యాత్మిక - ఆనెభౌతిక కల్యాణ గుణ యుక్త మగు మహా నిధియు, సత్త్వగుణ సంపన్నుఁడును, సృష్టి స్థితి లయములకు మూలాధారమై, అది శేషునియందు పనలించిన విష్ణు భగవానునకు నమస్కారము.

2. లక్ష్మీ నిలయుఁడును, వేద సమామ్నాయమునకు మకుటాయమానము లగు ఉపనిషత్తులలో తేజోమయుఁడుగా వర్ణింపబడి, సృష్టి స్థితి లయములకు కారణభూతుడై, నిధేయు లగు వివిధ జీవులను పోషించి రక్షించుటకు బద్ధ కంఠుఁడై యున్న భగవంతుని యందు నాకు భక్తి భావము కలుగుకావుత !

3. శ్రీయశస్తియు, అనంతుఁడును, కల్యాణ గుణ సంపన్నుఁడును, అవాఙ్మనసగోచరుఁడయ్యును - భక్తుల మనో నేత్రమనగు గోచరించువాఁడును అగు అది పురుషుని పాద పద్మముల నలించు - నా మనస్సు గాఢముగా లగ్న మగుగావుత !

4. శ్రీ దేవితో గూడిన, అగు మాత్రము మాలిన్యము లేని, సర్వాశ్మకుడైన ఆధ్యాత్మిక - అనిభౌతిక తత్త్వములు గల విష్ణు భగవానునకు సమస్కారములు.

కల్యాణ గుణ గణ సంపన్నుడు, సమస్త ఆధ్యాత్మిక - అనిభౌతిక తత్త్వముల శేషి, శేషశాయి - అని వేదార్థ సంగ్రహము నందును, పరమాత్మ బ్రహ్మము, శ్రీనివాసుడు, సృష్టి స్థితి లయ కారణుడు, ఉపనిషత్తులలో మహోన్నతముగా వర్ణింపబడిన వాడు - అని శ్రీభాష్యము నందును, కల్యాణ గుణ గణ పరిపూర్ణుడు, అనంతుడు, సర్వదోష హరుడు, సర్వోత్కృష్టమైన ప్రధాన పురుషుని స్థానమున నుండువాడు, అవాక్యనసోచరుడైన నను - భక్తుల దృష్టికి గోచరుడు - అని వేదాంత దీపము నందును, అనంద సాగరుడు, నిర్మలుడు, సర్వాత్మిక - సకల పారమార్థిక - భౌతిక శరీరుడు, విష్ణువు, శ్రీయుతుడు - అని వేదాంత సారము నందును భగవత్ సత్త్వమును గురించి శ్రీమద్రామానుజులు వర్ణించి యున్నారు.

పరబ్రహ్మము, ఆదిపురుషుడు, శ్రీకాంతుడైన మహా విష్ణువు, ఉత్తమ సకల కల్యాణ గుణ సంపన్నుడు, కల్మష రహితుడు, సకల దోష రహితుడు, ఆశ్మలు - స్థూల పదార్థములు నిండిన జగదంత శ్శరీరి, ప్రభువు, శేషి, అవలీలగా సకల ప్రపంచమును సృష్టింపగలవాడు, పోషింపగలవాడు, లయము గావింపగలవాడు. ఈ జగత్తున కశీతమైన - సర్వోత్కృష్టమైన ఈ సామ్రాజ్యమునకు తానే ప్రభువు. అచట ఆదిశేషుడు మున్నగు నిశ్యమారులచేత నతడు భక్తి ప్రపత్తులతో నేవింపబడుచుండును. ఆ మహాపురుషుని స్వభావము ఊహితీతమైనను, వాచామర్యోచర మైనను - అతడు వేద

వేద్యుడగును. భక్తులకు తన దర్శన భాగ్యము నొసంగును వారిని ఇహములో రక్షించి, పరములో - శాశ్వత మగు తన పదవిని ప్రసాదించుటయే ఆ భగవానుని లక్ష్యము ఈ లక్షణములే శ్రీ రామానుజ గ్రంథములలో - భగవంతుని దివ్య స్వభావమును గూర్చిన వర్ణనములందు మనకు కానవచ్చును

భగవత్తత్వమును గూర్చిన నిర్వచనములు

శ్రీ భావ్య ప్రారంభమున పరబ్రహ్మ యొక్క నిర్వచన మిట్లున్నది -

బ్రహ్మ మనఁగా - పరమ పురుషుఁడు. అతఁడు సహజముగ సకల దోష రహితుఁడు. అసంఖ్యాకములైన, నిరుపమానములైన అననధికాతిశయ కల్యాణ గుణ పరిపూర్ణుఁడు. సకల సందర్భములందును విశిష్ట గుణ సహిత మగు బ్రహ్మము వర్తించును కాని, ప్రధానమైన స్వభావము నందును, ఇతర లక్షణము లందును ఎవని గొప్పదనము తులనాతీతముగ గలదో - ఆ పరంశ్యేతి యనియే బ్రహ్మము యొక్క ప్రాధాన్యమైన, భావ గర్భితమైన భావము సర్వ శ్వరుడే ఆ పరబ్రహ్మము శాశ్వత బ్రహ్మ మను పదము - ఆ మహా పురుషుని నిర్దేశించుటకే ప్రయోగింపబడినది

ద్వితీయ సూత్ర వ్యాఖ్యాన ప్రారంభమున - 'దేనినుండి, లేక - ఎవరినుండి' అనునది - ఈ విధముగా నిర్ణయింపబడినది -

ఆ మహా పురుషుఁడు - సర్వ ప్రభువు. నిఖల ప్రత్యసీక స్వతి రేకముగా నెవ్వని ప్రధాన స్వభావ ముండునో, ఎవ్వడు సత్య సంకల్పుడో, ఆ జ్ఞానము, ఆనందము ప్రాధాన్యముగాఁ గల అనంతమైన కల్యాణ గుణము లెవడు వహించునో, ఎవ్వడు సర్వ వ్యాపియు,

సర్వ శక్తి యుతుండను, అవార కరుణావయఁదో, ఎవ్వని వలన సృష్టి స్థితి లయములు కొనసాగుచున్నవో - అతఁడు పరబ్రహ్మము. అదియే ఈ సూత్రపు సారాంశము.

ఈ విధముగనే శ్రీ భాష్యాంతములో నొసంగబడిన నిర్వచనము - ఆ సూత్రము వందలి విషయమునకు సంబంధించినదే. ఆ మహా పురుషుని స్వభావమును గూర్చి మనము వేదముల వలననే తెలియఁగలము.

ఆ మహా పురుషుఁడు సకల విశ్వమునకును ప్రభువు పరబ్రహ్మ మగుటచే, ఇతర జ్ఞానము లన్నింటిచేతను గుర్తింపఁబడిన సకల వస్తువు లకు భిన్నమైనవానిగా, సర్వ వ్యాపకత్వము, తన సంతల్ప సాధనము మున్నగు అసమానమైన విశిష్టత గల అప్రమేయమైన లక్షణములు గలవాడనియు, ప్రతి మాలిన్యమునకు విరోధకమైన స్వభావము గలవాడనియు వేదము లతనిని ప్రస్తుతించును.

వేదాంత దీప ప్రాచీనములోని నిర్వచనములు - పరమాత్మ దీవాత్మల వ్యత్యాసమును నిశ్చయించును పరమాత్మ దీవాత్మకు కేవలము విజాతీయము ఏల ననగా - అతఁడు కలుష విదూరుఁడు, కల్యాణ గుణ గోపరిపూర్ణుఁడు ఆత్మలను, స్థూల పదార్థములను అన్ని దశలలో వ్యాపించువాఁడు వాని ధారకుఁడు, నియంత, కేషి.

భగవద్గీతా భాష్యములోని తుది భాగమునందు - విద్యుక్త నిర్వచనములకు చెరువగా నుండు రెండు ప్రకరణములు గలవు. మొదటిది - ఆస్తిక్యము (వేదములలో అచంచల విశ్వాసము) యొక్క నిర్వచనమున కొంత భాగము (అధ్యాయ : 18 శ్లో 43). రెండవది - (18 - వ అధ్యాయము 73 - వ శ్లోకము) స్మృతి విజ్ఞాన సారము

నొసంగును. అనఁగా - సర్వేశ్వరుని యందు సహజ దృష్టి పరిణామ మగు భగవత్ స్వరూపప్రతిబింబము.

భగవానుడు పురుషోత్తముడు, వాసుదేవుడు, దోష వాసనా దూరుడు, జ్ఞానము - శక్తి మున్నగు అసంఖ్యాక కల్యాణ గుణములు గలవాడు. అవి ఆ మహామహానకు సహజ సిద్ధములు, సాటి లేని ఉత్కృష్టత గలవి వేదోపనిషత్తుల చేత తెలియఁదగిన ఘనుఁ డతఁడే. సమస్త విశ్వమునకు కారణ భూతుడు, రక్షకుఁడు సర్వ కార్య సంధాయకుఁ డా మహనీయుఁడే వేదములు విధించిన ధర్మము లన్నియు అతని పూజకే నియమింపఁబడినవి. ఈ వివిధ ధర్మముల ద్వారా పూజింపఁబడి, ప్రార్థనానుసారముగ ధర్మార్థ కామ మోక్ష ఫల రీతిని అతఁడు ప్రసాదించును" - అని, పరబ్రహ్మ పరముచే విశదపఱచఁబడినది

పరబ్రహ్మమునకు అనఁగా - పరమ పురుషునకు సమస్త జగత్తు యొక్క సృష్టి స్థితి లభములు లీల. అతఁడు సర్వ పాపములకు వ్యతిరేకి అతని ప్రధాన స్వరూపము సంపూర్ణముగా కల్యాణోపేతము కల్యాణ గుణ సముదాయ సమేత మైన మహా సముద్రుఁ డతఁడు ఆ గుణములలో ప్రథమ పట్కము - జ్ఞానము, శక్తి, బలము, ఐశ్వర్యము, వీర్యము, తేజము అనునవి" ఇంచు మించుగా ఈ నిర్విచన ములవంటివే శ్రీ రామానుజులు తమ రచనలలో అచ్చ టచ్చట పక్కాఁగించిన వీరికల యందలి సారాంశములలోని ప్రథమాధ్యాయ ప్రారంభమున, మొదటి సూక్తు పాదముల ఉపసంహార సమగ్ర స్వీకరణము వానిలా నొకటి.

ఆ భగవంతుని చింతనము మానవుని పరమోన్నత గమ్య స్థానమును, అంతిమ ముక్తిని పొందుటకు సాధనము అతఁడు సృష్టి

స్థితి లయ శారకుడు. అవిద్య మున్నగు భౌతిక వస్తు జాలమునకును, జ్ఞానముచే ఉత్తీర్ణులైన జీవులకును బంధములో నున్నను - విముక్తిఁ బొందినను స్వభావములో భిన్నుడు. మాలిన్యపు ఛాయా వేశమును లేని వాడు. అశుడు సర్వ వ్యాపి, సర్వ శక్తుడు, అనవరత సిద్ధ సంకల్పుడు సర్వ కల్యాణ లక్షణాత్మకుడు. సర్వ జీవుల అంతఃకర్మ అమోఘు వాల్మభ్య యుక్తుడు' అని - ఇట్లు ఆ సూత్రములు బ్రహ్మమును గూర్చి ఉపదేశించి యున్నవి.

జ్ఞానోత్తీర్ణులగు జీవులును అనేక తరగతుల భౌతిక వస్తువులును నిండిన జగత్తు యొక్క నిర్మాణమునకు ఎడతెగని యునికీ, నిర్మూలనమునకు ఏకైక కారణుడు. సంసారమునకు మూల హేతువు. సకల దోష విదూరు డగుటచేతను, అప్రమేయమైన సంపూర్ణత గలిగి యుండుట వలనను - స్వేతర మైన సర్వ తత్త్వములకును అతని స్వభావము భిన్నము. అసంఖ్యాకములైన, నిరుపమానమగు అతీతయము గల కల్యాణ గుణ సందోహము గలవాడు. ఉపనిషత్తులలో ఆమూలాగ్రము - 'సర్వాత్మ, పరబ్రహ్మ, పరంశ్రోతి, పరిమ సత్త్వము, పరమ పురుషుడు' అను వివిధ నామములచే నెఱుంగఁదగినవాడు, అని, వేదార్థ సంగ్రహ ప్రారంభమున జీవాత్మ - పరమాత్మలనుగూర్చి కొన్ని నిర్వచనము లున్నవి.

పరబ్రహ్మము ఈన అంతరంగికము లగు ప్రధానములైన పృథూప పృథావములచేత మాలిన్య గూరుడు అగణితములు, అనమానములు, ఉత్పృష్టములు, స్వభావ సిద్ధములు అగు ఉదార గుణానాగరుగు కాల పరిణామముచే గల్గిన అనంత సృష్టి స్థితి లయముల వ్యత్యాస స్పర్శా రహితమైన మహా విభూతి గలవాడు. త్మణు నుండి యుగ పర్యంత మైన అనంత గుణ పరిమాణ సమేతుఁ డగుట -

ఆతని స్వభావము తనలో భాగమేయైన సంసార బంధ విముక్త మగు నూత్నబుద్ధి గల జీవకోటి - తన లీలకు పరికరముగాఁ గలవాఁడు. అటులనే, అనంతమైన - అద్భుతమైన - బహుళమైన మార్పులకుఁ దలవాల మగు వివేకవంతులకు వినోద సాధనములైన సకల భౌతిక వస్తు సముదాయమును ఆతఁడు వహించును తనది యగు సర్వ సృష్టికి తానే అధికారి సకల వస్తు సముదాయము తన శరీరముగాఁ గల వాఁడు" అని వేదార్థ సంగ్రహము నందలి ప్రథమాధ్యాయములో తమ సిద్ధాంతమును వివరించినారు భగవద్రామానుజులు.

పరమ పురుషుఁ డనఁగా - పరబ్రహ్మ, ముక్తి గోరువారి గమ్య స్థానము, అవిద్యాది లోప రహితుఁడు అసంఖ్యేయములైన, నిరుపమానములైన కల్యాణ గుణములతో గూడియున్నవాఁడు. సర్వోత్కృష్ట మగు గమ్యస్థానము - లక్ష్మీ సమేతుడైన నారాయణుఁడు - పరబ్రహ్మము, సర్వ సంపూర్ణుఁడు సకల జగత్కారణుఁడు, సర్వాంత ర్యామి, సర్వ వ్యాపకుఁడు, సంకల్ప సిద్ధుఁడు, తన మహా విభూతి సామ్రాజ్యాధిపతీ. నమస్త పదార్థములు తన శరీరముగా నగుటచేత, అఖలము లగు ఆధ్యాత్మిక, ఆధిభౌతికములకు హేతుఁభూతుఁ డగు పరబ్రహ్మము, వాసుదేవుఁడు, సర్వశబ్దవాచ్యము, పరమ ప్రధాన భావార్థములుగాఁ గలవాఁడు, అనిపతి, కల్యాణ గుణ సంపన్నతచేత పరతత్త్వము (సర్వేతరాధికుఁడు)" అని, గీతాభాష్యమునందలి కొన్ని ప్రకరణములందును ఉపోద్ఘాతమునందును భగవ త్తత్త్వమును గురించి వర్ణింపఁబడినది.

పరమాత్మ స్వభావము యొక్క ఇతర వర్ణనలు

ఒకా నొక చర్చా సందర్భమున భగవ త్తత్త్వమునకు సంబంధించిన అనేకము లగు ఇతర వర్ణనములు గలవు. కొంత వఱకు ఇది

వఱకే సూచింపబడిన కొన్ని ప్రకరణములలో శ్రీమద్రామానుజులు సంభావించిన భగవత్ స్తోత్రము నిరూపింపబడినది. ఉపసంహారములను నిర్ధారించుటకుగాని, ఒక తర్కవాదమును ధృవీకరించుటకుగాని అవి ఉపయోగించును అయినను, కొన్ని సమయములందు ఈ చర్చ నలు వాదోదేశమునే కప్పివేయును.

ఒక ముఖ్య సందర్భ మే మనఁగా - వేద పాఠములు పఠమాత్మకు, జగత్తుకు గల భేదమును ప్రకటించు - వేదముల గ్రంథములలోని బాహ్య భేద తీర్మాన మొక పక్షమునను, రెండవ పక్షమున అభేదమునే సమర్థించుట. ఈ రెండు పాఠములకును, మూడవది యగు ధ్యాన పద్ధతి పాఠమునకును గ్రహింపఁదగినట్లు తమ వివరణ మాత్రమే యని శ్రీ రామానుజులు నిరూపింతురు. అట్టి ఉత్తమోత్తమ ప్రకరణము వేదార్థ సంగ్రహములో నున్నది. బ్రహ్మము యొక్క నిర్వికల్పశ్వమును విచారించు వేద పాదములు - ఆ మహాత్ముని ప్రధాన స్వరూపములో మార్పు లేమిని గ్రహించుటచేతనే ఆత్మియ ము సూర్యార్థము గలిగి యున్నవి భౌతిక స్వభావము యొక్క ద్రష్ట గుణ నిరాకరణమునకు సంబంధించి యుండుట వలన, పరమాత్ముని నిర్గుణత్వమును ప్రతిపాదించువారును యథార్థవాదులే. సర్వ పరమార్థిక ఆస్థితీక మూల పదార్థములును బ్రహ్మము యొక్క శరీరాంగములే గాన, ఆతని లక్షణములే యని సిద్ధాంతీకరించుటచేత, బహుళత్వమును నిరాకరించువారును, అన్నిటికిని ఆశ్రియగుట వలన - సమస్తమును తన వలె నుండు బ్రహ్మము - ఏకైక సత్యముగి నర్తించు ననువారును దృఢ మగు ఆస్థీయమైన అపగాహనము గలవారే.

అధిపతి, ఈశ్వరుడు, సమస్త కల్యాణ గుణ సముపేతుడు, సంకల్ప సిద్ధుడు మున్నగు లక్షణములను వర్ణించు ప్రకరణములు శ్రీ రామానుజ గ్రంథములలో కొన్ని కలవు, “అన్నిటికిని వేతైన వాడు, సర్వ రక్షకుడు, సృష్టి స్థితి లయ కారకుడు, దోష రహితుడు, నిర్వికల్పుడు, అన్నిటికి ఆత్మ యగు పరబ్రహ్మ యొక్క ప్రధాన స్వరూప నిరూపక మగు ధర్మమును నిరూపించుటచేత, అతడు కేవలము ‘జ్ఞానము’, ‘ఆనందము’ - అను ప్రకరణములు పోషించబడినవి ఈ నిర్వచనీయ ధర్మము - కల్మష లేక రహితమైన ఆనంద రూప జ్ఞానమే కావున, పరమాత్మ యొక్క ప్రధాన స్వరూపము స్వయంప్రకాశక మగుటవలన, పూర్తిగా జ్ఞాన చైతన్యమే. దేహాత్మల సంబంధము - అనగా, సమానాళికరణము ఈ పాఠముల ముఖ్య భావములుగ గోచరించుటచేత, సకత్వముయొక్క ప్రకటనలు పూర్తిగా సమర్థనీయములు.

శ్రీ రామానుజులు ఇతర విషయములను చర్చించుటలోఁ గూడ, భగవత్తత్త్వమును వర్ణింతురు. పరిమితాత్మలకును, స్థూల పదార్థములకును, పరమాత్మకును భేదము వీనిలో నున్నది. అనగా - బ్రహ్మము యొక్క శరీర ధారణము, అవతారములు బ్రహ్మము తన భక్తులకు బహూకరించుట మున్నగు వర్ణనములలో శ్రీ రామానుజులు భావించిన భగవత్తత్త్వము గోచర మగును.

కీవాత్మ యొక్క స్వభావము పరమపురుషునిపై ఆధారపడి యుండు ననియు, సంసార విముక్తి తరువాత, ఆ కీవాత్మ యను భవించు ఉన్నత భోగముల సనాతనత్వము నధిగమించినను, విముక్తిఁ బొందిన జీవి యొక్క ఆనందమయ స్థితి - పరమపురుషునిపై ననే ఆధార పడినది యైనను, భగవానుడు స్వతంత్రుఁ డగుటచేత, ఆ విముక్త ప్రాణి మఱల సంసారమునకు తిరోగమించుట - అతని యిచ్చ కావచ్చు నని శ్రీభాష్యములో చెప్పబడినది.

జన్మ రాహిత్యము

ఒక పరమ పురుషుడు మున్నాడు. అతడే పరబ్రహ్మము. అతని స్వభావము పరిపూర్ణ కల్యాణ గుణోపేతము. మాలిన్య లేకము లేనిది, అతడు సృష్టి స్థితి లయ కారకుడు, సర్వ వ్యాపి, సంకల్ప సిద్ధుడు. తనను శరణు జొచ్చిన వారిని క్షమించి కరుణించువాడు. అతనితో సమానుడుగాని, అతనికంటెను అధికుడుగాని లేని పర మోన్నతుడు' అని మనకు శ్రుతులవలన తెలియుచున్నది. అది యునుగాక, తన భక్తుల సేవకు ప్రీతుడైన భగవానుడు - కర్మ సూప్తమైన అవిద్యనుండి విముక్తులై జేయు ననియు, తన యథార్థ స్వభావ సూప్తమైన - నిగుపమానమైన - విశిష్టమైన ఆనందమును సాధింపజేయు ననియు ఆ భగవానుడు నిజముగా సంసార బంధమున ప్రోయఁ డనియు వేదముల వలన తెలియుచున్నది

భక్తుని భాగనానురాగముల లక్ష్యము - భగవంతుని శరణు పొందుట' అని, గీతా భాష్యములో - అనేక ప్రకరణములందు విశదీకరింపఁబడినది.

గీతాభాష్య సూక్తులు

నన్నుఁ గన్గొటకు గల్గు భక్తుని గాఢమైన వాంఛ - నా సేవ యందు అత్యంత ప్రీతినిఁ గల్గించును అతడు నా వియోగమును ఒక్క క్షణ కాలమైనను సహింపఁజాలడు తెల ధార వలె నిరంతరము అవిచ్ఛిన్నముగ నీ మనస్సును నా మీఁద కేంద్రీకరించుము నేను ప్రభువులకు ప్రభువును, సకల కల్యాణ గుణ సముపేతుడను, సర్వ దోష దూరుడను.

నా యందు నీ చిత్తము నిల్పుము. నేను సర్వజ్ఞుడను నా సంకల్పము సర్వదా సఫల మగును. సమస్త విశ్వమునకును ఏకైక కారణుడను, పరబ్రహ్మను, పరమ పురుషుడను. నీ మనస్సు నా మీఁద నిల్పుము. భవతే పద్మబిళములవలె నా శ్రేణులు అయతములై, స్వచ్ఛముగా నుండును నీలమేఘ సదృశముగ దేవీప్రమానుడను. ఒక్కపరి నుదయించిన సహస్ర భాస్కర తేజోమయుడను.

నాపై హృదయమును నిల్పుము. నేను నిత్య శాందర్భాత్మతము నిండిన సాగరమును నాపై మనస్సు నిల్పుము. నా చతుర్భుజములు దీర్ఘములు, దృఢములు.

నేను వీతాంబరి ధారిని. పవిత్ర కిరీటముతోను, తాంబూల తోను, ప్రవాళ కంఠహారములతోడను, సువర్ణ కంఠణములతోడను అనేకము లగు ఆభరణములతోడను అలంకృతుడను.

నీ మనస్సును నాపై నిల్పుము, నేను అపారము, ప్రపన్నము అగు అనుగ్రహము, సౌందర్యము, మోహర్యము, గాంభీర్యము, బౌద్ధార్యము, క్షమాయుక్తమైన ప్రేమ, పక్షపాతము లేని సర్వ జీవుల యాశ్రయ ధానమును అగు మహా సముద్రమును, నాపై మనస్సు నిల్పుము. నేను సర్వేశ్వరుడను.

ప్రపంచములోని మహద్భూతము లగు ఆధ్యాత్మిక - ఆదిభౌతికములతో, గూడిన వివిధ జీవులకు ఆదికారణము నేను. ప్రతి సమస్తము నా నుండియే ప్రేరణ పొందుచున్నది. వివేకవంతులు నన్ను - అంతర్గతమైన, అమోఘమైన ఐశ్వర్యశాలిగా, ప్రపన్నమైన అనుగ్రహము, సౌందర్యము, క్షమా సహిత మగు ప్రేమ మున్నగు

అనంత కల్యాణ గుణములతోడి నా సంబంధము నెఱింగినవారై,
నన్ను నేవించునపుడు - ఆ గుణములనే జ్ఞప్తయిం దుంచుకొందురు.

అర్చన స్తుతి :-

ఆ ఉత్తమ భక్తులు నిన్ను భగవానునిగా, నిన్నే పరమ గమ్య
స్థానముగాను, పర్య విభూతి సంయుక్తుడ వనియు, సౌంధర్యము,
ప్రసన్నము, అనుగ్రహము కలిగిన సంకల్ప సిద్ధునిగను నర్చి కొన్ని
చుందురు.

భగవానుని వాక్యము :-

నీవు నెఱుంగు నా యందు నిశ్చల భావమును సాధించుటలో
మయము గాంచ కున్న చో, అభ్యాస నియమముచేత దానిని పొందు
టకు యత్నింపుము. ఇది యెట్లన, విస్తారమైన, పరమోత్తమమైన
ప్రేమతో నన్ను మతీయిం దుంచుకొనుట. నేను అంతర్గతముగా
సకల కల్మష వ్యతిరేకిని సౌందర్యము, ప్రసన్నానుగ్రహము, కని
కరము, మనూ సహిత మగు ప్రేమము, కారుణ్యము, మాధుర్యము,
గాంభీర్యము, బేదార్యము, ధైర్యము, వీర్యము, స్థైర్యము, సర్వ
వ్యాపకత్వము, నా సంకల్పానుసారము సాధించిన వస్తు న్వాధీనత,
సర్వకాల సంకల్ప సిద్ధత గలవాడను, సర్వ ప్రాభవ శాలిని ప్రతి
పస్తువును ఆది కారణమును.

అర్చన స్తుతి :-

ఓ భగవానుడా ! నీ వర్ణనమును నీచే గుట్టు కావించితివి
ఓ పురుషోత్తమా ! నే నిష్పాదు ప్రత్యక్షముగా - అనన్య సామాన్య

మైన నీ రూపమును గాంచఁ గోరెదను. నిన్నాశ్రయించువారియందు నీవు క్షమాయుతుఁడవైన ప్రేమసాగరుఁడవు. నీవే ఈశ్వరుఁడవు. అద్వితీయమైనవాఁడవు. సృష్టి స్థితి లయ కారణుఁడవు. కల్యాణ గుణాకరుఁడవు. పరాత్పరుఁడవు.

శ్రీకృష్ణ భగవానుని విశ్వరూప సందర్శనానంతరము అర్జునుని ప్రార్థనము :—

అపరిమితమైన వీర్యవంతుఁడవు నీవు. పరాక్రమవంతుఁడవు. నీ శరీరాంగములైన ఆధ్యాత్మిక ఆధిభౌతిక యుక్తము లగు సర్వ భూతములకును ఆత్మవు. అంతటికిని సారాంశము నీవే, మిగిలిన దంతయు నీ యంశ మాత్రమే. ప్రతి నామము నిన్నే నూచించును.

నకల జగములకును నీవు తండ్రివి, అత్యంత పూజార్హుఁడవు. నీ కారుణ్యాది కల్యాణ గుణములచేత నీవు సర్వోత్తమఁడ నగుట వలన, నీకు సాష్టాంగ దండప్రణామము గావించి, ఆరాధనీయుఁడ నగు నీ యనుగ్రహమును కోరుచున్నాను అపార కరుణా సాగరా ! వినయముతో బ్రతిమాలుచున్న అపరాధియైన తనయైన తండ్రి వలె, మిత్రుని క్షమించు మిత్రుని వలె, ప్రియురాలి ప్రాయుడైన నన్ను - ప్రియుఁడవైన నీవు అనుగ్రహింపుము

గీతా భాష్యము నందలి పై పంక్తులు సైతము - శ్రీమద్రామా నుజుల భగవత్తత్త్వమును గూర్చి బాగుగా నిర్వచించుచున్నవి.

చివటి మాట

శ్రీమద్రామానుజులు అది శేషాంశా సంభూతులు శ్రీయఃపతికి నివాసముగా, శయ్యగా, ఆసనముగా, ఇంకను అచేక రీతులుగా సేవ గావించి, ఆ భగవానుని యనుగ్రహమునకు చాత్రులైన మహా సీయులు నిరంతరము శ్రీయఃపతి సేవా తత్పరు లగుచు, ఆ భగవానుని యాక్షచే భూమండలమున నవతరించిన శ్రీమద్రామానుజులకు - భగవత్ స్తోత్ర నిరూపణ కృత్యము కరతలామలకము అదియే ఆస్తికు లెల్లఱకు పరమ ప్రమాణము అదియే జిజ్ఞాసువులకు శిరోధార్యము

శ్రీమద్రామానుజులు - శరణాగతి గద్యము

‘సాహిత్య విద్యా ప్రసీద’

డాక్టరు : తట్టా విజయరాఘవాచార్యులు, ఎం.ఏ. పిహెచ్ డి

అవతారిక

అనాది విధన మైనది వేదము అస్తిక మహా జను లెల్లరును ప్రబల ప్రమాణముగా భావించునది వేదము ఆ వేదముచే నెరుంగ బడువాడు (= వేద వేద్యుడు) పరమాత్మ. అట్టి పరమాత్మను ప్రస్తుతించునది వేదము వేదవేద్యుడైన పరమాత్మ శ్రీరామచంద్రుడుగా అవతరింప, వేదము రామాయణముగా అవతరించెను.¹ అట్టి రామాయణము నందలి రహస్య సారము శరణాగతి. పరమాత్మను శరణు పొంది, మోక్షము న దవలె నని జూచు - విభీషణ - సుగ్రీవాదుల చావారా తెలియజేయుచున్నది రామాయణము అందునల్ల నే రామాయణమునకు - ‘దీర్ఘ శరణాగతి’ యని పేరు. అట్లే, పంచమ వేద మనబడు మహా భారత సారాంశము కూడ శరణాగతియే. భారతమునకు శలమానికమైన భగవద్గీత యందును పరమాత్మ తెలియజేసినది - మోక్ష సాధనము శరణాగతి యనియే.² అట్లే

- 1 “ పెదవేద్యే వరే వుంసి జాతే దశరథాత్మజే
వేదః ప్రాచీనా దాసత్ సాక్షాత్ రామాయణాత్మకా ”
- 2 “ నర్వ ధర్మాన్ పరిత్యజ్య మా మేకం శరిణం ప్రజ
అహం త్వా నర్వ సాపేధ్యో మోక్షయిష్యామి మా కుచః ”

శ్రీమద్భాగవతమునందును శరణాగతికి గతేంద్రమోక్షాది ఉపాఖ్యానములు ఉదాహరణములు.

వేదార్థము నెరిగి, వేదాంత తత్త్వమును ప్రబోధించిన ఆచార్య పర్యులలో ప్రముఖులగు శ్రీమద్రామానుజులు నవ నిధుల వంటి నవ సంఖ్యాక గ్రంథముల ననుగ్రహించిరి. అట్టివానిలో అత్యంతము ప్రాముఖ్యమును పొందినవి రెండు గ్రంథములు. తత్త్వ నిర్ధారణ, పరమైన 'శ్రీభాష్యము' మొదటిది. అనుష్ఠాన పరమైన 'శరణాగతి గద్యము' రెండవది.

రచనోద్దేశ ప్రయోజనము

శరణాగతి గద్యను రచించుటలో శ్రీ రామానుజ యతీంద్రులు ద్వేషించిన ప్రయోజనమును శ్రీ వేదాంత దేశికు లిట్లు వాక్రూఢియున్నారు :—

“ అర్హోప కృంపణం గవ్యం - భాష్యం తు పర రంజనమ్. ”

లోకములో అధికారులు రెండు విధములుగా నురిదురు. అగాధములగు శాస్త్రార్థములను సునిశిత మేధా విలాసముచే ముద్దించి, అర్థ నిర్ధారణ చేయగల ప్రజ్ఞా పాటవములు గలవారు ఒకరు. అంతటి ప్రజ్ఞ లేకున్నను, పెద్ద లుపదేశించిన తత్త్వముపై పూర్ణ విశ్వాసము నుంచి, వైరాగ్య సంపన్నులై, బంధ విముక్తి కొరకు - భగవత్ప్రాప్తి కొరకు అనుక్షణము ఆత్మ నొందు ముముక్షువులు మరి యొకరు. అందులో రెండవ వర్గములోనివారిని ఉజ్జీవింపజేయుటకై శరణాగతి గద్యమును శ్రీ రామానుజులు అనుగ్రహించి రచియి, మొదటి వర్గమునకు చెందినవారి మన స్సమాధానము కొరకు యుక్తి

ప్రయుక్తి పూర్వకము, శాస్త్రార్థ జటిలమునైన శ్రీభాష్య గ్రంథమును సిద్ధాంత స్థాపనా పరముగ ప్రసాదించి రెనియు పై శ్లోక్ పాదమునకు తాత్పర్యము.

అపతరణము

శ్రీమద్రామానుజులు శ్రీరంగ షేత్రమున వేంచేసియున్నప్పుడు ఒకనాడు - ఉత్తరఫల్గునీ నక్షత్ర నిమిత్తముగ శ్రీరంగనాయకీ అమృవారికి జరుగుచున్న ఉత్సవ కార్యక్రమమును దర్శించుటకై ఆలయమునకు వెళ్ళిరి. అచ్చట మండపముపై అమృవారితోపాటు వేంచేసియున్న శ్రీరంగనాథుని నేవించిన సందర్భమున - శ్రీ రామానుజ యతీంద్రుల మనస్సునందు శ్రీనైకుంఠ ధామమునకు వెంటనే చేరవలె నను సంకల్పము కలిగి, ఆ దివ్య దంపతుల సన్నిధిలో తమ మనోరథమును తెలుపుకొనుచు, ద్వయ మంత్రానుసంధాన పూర్వకముగా శరణాగతిని చేసిరి. అప్పుడు ఆ దివ్య దంపతులతో జరిగిన మధుర సంభాషణమునే తమ శిష్య పరంపరకును, అనుష్ఠానమునకు - నిత్యానుసంధానమునకు ఉపయోగించుటకై శ్రీ రామానుజులు ఈ శరణాగతిగద్యరూపమున సంకరించిరి - అని, పెద్దలు ఈ గ్రంథ మవతరించిన విధమును గూర్చి వివరింతురు

వ్యాఖ్యానములు - వాని ప్రభావము

శరణాగతి గద్యమునకు నేడు రెండు సంస్కృత వ్యాఖ్యానములు, ఒక మణిప్రవాళ వ్యాఖ్య మాత్రము లభించుచున్నవి. శ్రుతప్రకాశికాచార్యులయిన సుదర్శనభట్టరువా రిన్చుగహించిన వ్యాఖ్యానము మొదటిది కాగా, వేదాంతదేశికులు విశదీకరించి రచించినది రెండవది. మూడవది - నాలాయిర దివ్య ప్రబంధ

వ్యాఖ్యాత అగు శ్రీ పెరియవచ్చాన్ బిళ్ళై అనబడు శ్రీకృష్ణమూరి గారిది.

అనంతరము శరణాగతి యొక్క ప్రభావమును వివిధ నామములతో విశదీకరించుచు వచ్చిన గ్రంథము అనేకములు. అట్టివానిలో నిపుడు కొన్ని కానవచ్చుచున్నవి క్రీస్తు శకము 12, 13 శతాబ్దములకు జేందిన (1165 - 1275 A D.) 'నడాదూరమ్మూళి' అనబడు చాత్యవ్య వరదాచార్యులు వ్రాసిన 'ప్రపన్న పారిజాతము' అను గ్రంథమును 1967 లో - శ్రీ విశిష్టాద్వైత ప్రచారిణీ సభా - మద్రాస్ వారిచే ప్రకటితమైనది.

శరణాగతి గద్యకు ప్రత్యేకముగా నొక వ్యాఖ్యానమును రచించినను, తనివితీరని వేదాంతదేశికులు విశదముగ వ్రాసిన (2) శరణాగతి దీపిక (3) న్యాస వింశతి (4) న్యాస దశకము (5) న్యాస తిలకము మున్నగునవి ముఖ్యముగా నిట పేర్కొనదగినవి.

(6) శ్రీ. శ. 15 శతాబ్దమున - శ్రీపత్సాంక సారాయణ మునులు 'న్యాస వింశతి వ్యాఖ్య'ను వ్రాసిరి.

(7) 1951 లో - వెల్లూర్ నుండి వెలువడిన విశిష్టాద్వైత కోశము నందలి ఉపోద్ఘాతములో - 'ప్రపత్తి యోగము' అను గ్రంథమును శ్రీ. శ. 16 - వ శతాబ్దమున శాంత పరాంకుశ యతి రచించి నట్లు తెలుపబడినది.

(8) 18 - వ శతాబ్దమున తాత దేశికులు - 'న్యాస విద్యా ప్రకాశము' అను గ్రంథమును రచించిరి. ఇది 15467 సంఖ్యతో - మద్రాసు లైబ్రరీలో గలదు.

(9) 1967 లో ఆండవన్ ఆశ్రమమునుండి - 'న్యూస్ విద్యా దర్పణము' అను గ్రంథము ప్రకటింపబడినది. దీని కర్త - 18 - వ శతాబ్దమునకు చెందిన వేదాంత రామానుజస్వామి.

అక్టో, 18 - వ శతాబ్దమున వ్రాయబడిన (10) ప్రపన్న ధర్మ నారము, అచ్చి రంగాచార్యులవారిచే రచింపబడిన (11) ప్రపన్న విజయమ్, రామానుజ ముని విరచితమైన (12) 'ప్రపన్న విజయమ్', రామానుజయోగి విరచితమైన (13) ప్రపన్న సత్కీర్త చంద్రిక - మొదలగునవి ఈ కోవకు చెందినట్టివే.

ఇవి కాక, గ్రంథకర్త నామము తెలియని - వెలుగు చూడ వలసిన గ్రంథములును మరి కొన్ని కలవు (14) ప్రపత్తి ప్రయోగము (మద్రాసు - 5301), (15) ప్రప త్త్యనుష్ఠాన ప్రకారము (మద్రాసు - 5305), (16) ప్రప త్త్యనుష్ఠాన ప్రయోగము (మద్రాసు - 5304) (17) ప్రప త్త్యసాయత్వ విచారము (అడయూర్ - 457 - 61) (18) ప్రపన్న గతి విధిః (మద్రాసు - 53085) మొదలగునవి.

ఇంతకును సారాంశి మే మనగా - భగవద్రామానుజులవారి శ్రరణాగతి గద్య ప్రభావమునకు ఇవి యన్నియు ప్రతీకలుగా సంభావింప వగును. ఈ వ్యాఖ్యాన కర్తల ఆశయ మే మనగా - శ్రరణాగతి స్వరూపమును అనుష్ఠాన రూపమున బోధించు ద్వయ మంత్రమునకు అర్థ వివరణమే ఈ గద్య యని.

ద్వయ విపరణమే శ్రరణాగతి

శ్రీవైష్ణవ వాచార్యులు తమ నాశ్రయించిన శిష్యులకు శ్రీవైష్ణవ దీక్షను ప్రసాదించునపుడు - 'అష్టాక్షరి, ద్వయము చరమ శ్లోకము' అను మూడు మంత్రములను నిత్యానుసంధేయములుగా ఉపదేశిం

తురు. అష్టాక్షరి - సర్వ వేద సారము. ద్వయ మంత్రము - ద్వయో పనిషత్తులో ప్రతిపాదిత మైనది. ఆ ద్వయోపనిషత్తు - కరోపనిషత్తు లోని ఒక భాగము.³ ఇది ఖల ప్రతిగా పూర్వోత్తర భాగములు తెలియబడకపోవుటచే, ఆవశ్యకాంశములు మాత్రమే ఫలానా చోట ఇది కలదని ఉదాహరింపబడును అట్టిదానిని ఖలశ్రుతి యందురు. వివరము తెలియబడనప్పటికి ప్రసిద్ధ మయిన మంత్రముగా చెప్పబడం 'యజ్ఞోపవీతం వరమ పవిత్రం వంటిది ద్వయము.

“శ్రీమన్నారాయణ చరణౌ శరణం ప్రవద్యే

శ్రీమతే నారాయణాయ నమః ”

అని రెండు వాక్యములుగాను, ఆరు పదములు గాను ఉచ్చరింపబడు చున్న ఈ మంత్రమును ‘అష్ట స్లోకీ’ స్తోత్రములో - శ్రీ హరాశరభట్టరు వారు - “షట్పదోఽయం ద్విఖండః” అని తెలిపియున్నారు. నారాయణుని గూర్చి శరణాగతి చేయుచు - ‘విష్ణు షట్పది’ యను స్తోత్రమున ఆదిశంకరులు -

“ నారాయణ కరుణామయ - శరణం కరవాణి కావౌ చరంతౌ

ఇతి షట్పదీ మవీయే హృదయ సరోదే నివసతు. ”

అని పేర్కొనియున్నారు. ద్వయమంత్ర భావముతో వ్రాసిన ఈ స్లోక పూర్వార్ధ భాగమున ఆరు పదము లున్నందున, అది షట్పది. ‘షట్పది’ యనగా - ఆడు తుమ్మెడ. దాని నివాసము పద్మము. అట్లే, నా హృదయ పద్మమున - ‘నారాయణ .. చరంతౌ’ అను షట్పది -

3. ‘రహస్య క్రయ సారము’ - అను గ్రంథములో - ద్వయ మంత్రాది వివరముచు పరిశీలింపుడు

నిత్యము అనుసంధేయముగా నుండుగాక - అని ఆదిశంకరుల మనో భావము స్పష్ట మగుచున్నది గదా !

శరణాగతి గద్యమున - 'భగవ న్నారాయణాభిమతాను రూప ' అని యారంభించి, 'సంపత్స్యతే' అనునంతవరకు - ద్వయ మంత్రములోని 'శ్రీమత్' శబ్దార్థము వివరింపబడినది అనుంతరము - 'అఖల హేయ ప్రత్యనీక.' అని యారంభమై, 'అశరణ్యా శరణ్యా' అనునంతవరకు విశేషణములచేత - 'నారాయణ' శబ్దార్థము సమగ్రముగా వివరింపబడినది. 'అనన్య శరణః త్వతాద్భుత వింద యుగళం శరణ మహం ప్రపద్యే' అను వాక్యముచేత - 'చర శా శరణం ప్రపద్యే' అను వాక్యముచేత - 'చరశా శరణం ప్రపద్యే' అను మంత్ర భాగము ప్రయోగ పూర్వకముగా అనుష్ఠితమైనది ఆసుకూల్య సంకల్ప, ప్రాతికూల్య వర్జనాది పంచాంగ పూర్వకముగా తనలోని అకించనత్వ, కృపణత్వాది ధర్మ నివేదన పూర్వకముగా చేయవలసి యున్నందున ఈ యంశములను నిరూపించుటకు మధ్య - 'పితరం మాతరం చారాన్', 'త్వ మేవ మాతా చ' ఇత్యాది జితంతా స్తోత్ర, భగవద్గీతాది గ్రంథములలోని శ్లోకములు పరింపబడినవి.

ద్వయ మంత్రములోని పూర్వ వాక్యము ఉపాయానుస్థాన పరముగా, ఉత్తరి వాక్యము మోక్ష రూప ఫలాంశ వ్రార్ధనా పర ముగా నున్నవి మోక్ష రూప ఫలము అనిష్ట నివృత్తి పూర్వక భిష్ట ప్రాప్త రూప మైనందున, 'న - మా' శబ్దార్థ వివక్షితమైన అనిష్ట నివృత్తి ప్రార్థనమును 'మనో వాక్కాయో, అనాది కాల ప్రవృత్తి . ' 'అశేషతః క్షమన్వ' 'మాం తారయ' ఇత్యాది వాక్యములతో నిరూపించిరి. 'తేషాం జ్ఞానీ నిత్య యుక్తః' అను మొదలు - గద్యాంతము వరకును - పరభక్తి, పరజ్ఞాన, పరమ భక్తులను ప్రసాదించు

మని శ్రీరంగనాథుని ప్రార్థించిరి. నిరతిశయ ప్రీతి కారిత దివ్య దంపతి కైంకర్య రూప పురుషార్థమును శ్రీవైకుంఠమున లభింపజేయు మని అభ్యర్థించిరి. 'తథాఽస్తు' అని శ్రీరంగనాథుని అనుమతిని పొందిరి. ఇట్లు శరణాగతి గద్యము ద్వయమంత్ర వివక్షిత మగు సర్వ రహస్యార్థ నిరూపణ పర మని వ్యాఖ్యాన కర్తలు వక్కాణించిరి.

శ్రీభాష్యకారుల ముక్తకము

“ప్రపత్తి ర్విశ్వాసః సకృత్ ప్రార్థనా మాత్రేణ ఆపేక్షితం చాస్య తీరి విశ్వాస పూర్వకం ప్రార్థన మితి యావత్ ”

ప్రపత్తి యనగా - విశ్వాసము. ఒకసారి ప్రార్థించినంత నే అపేక్షించిన ఫలము నీయగలడు - అను విశ్వాసముతో భగవంతుని ప్రార్థించుటయే ప్రపత్తి యని శ్రీభాష్యకారుల ముక్తకము. 'ముక్తక' మనగా - గ్రంథములందు రచింపబడినది కాక, యాదృచ్ఛికముగా - సందర్భ వశమున శిష్యుల కుపదేశించిన శ్రీసూక్తి. సంప్రదాయానుగతముగా ఆచార్యులు దీని సుదాహరించుచున్నారని వేదాంత దేశికులు - 'నితేప రత్నా' అను గ్రంథమున తెలిపిరి. ఈ లక్షణము పాంచరాత్రాగమ పద్ధతిలో సూచించుచున్నది. ఇట్లే విష్వక్సేన సంహితలో -

“అనన్య సాధ్యే స్వాభీష్ట మహా విశ్వాస పూర్వకమ్
తి దేకోపాయతా యథా ప్రపత్తి శ్శరణాగతిః ”

అనియు,

“ఆహ మన్యవరాధానాం ఆలయః అకించనోఽగతిః
త్య మేవోపాయభూతో మే భవేతి ప్రార్థనామతిః ”

అని అహిర్బుధ్వి సహితలోను చెప్పబడినది. తాత్పర్య మేమనగా :- ప్రపన్నునకు అభీష్టమైనది మోక్షము. 'స్వయముగా సాధించుకొనబాలను, నా యందు కర్మజ్ఞాన భక్తి నైరాగ్య శమ దమాదులు లే నందున అకించనుడను, అనేకము లగు అపరాధములు చేసినవాడను, వేరే గతియు లేనివాడను అగు నాకు నీవే రక్షకుడవు' అని, స్వస్వ రూపమును నివేదించుకొని, దయా సాగరు డయిన శ్రీయఃపతి అవశ్యము రక్షించు నను దృఢ విశ్వాసముతో ఆత్మార్పణము చేయుటే ప్రవత్తి యని, శరణాగతి యని చెప్పబడుచున్నది

మహా విశ్వాసము

శరణాగతి ఫలించుటకు ముఖ్యము మహా విశ్వాసము ఈ విషయమున సంశయము లేకమేని ఉండరాదు. ఏనాటికిని విశ్వాసము నడలరాదు. ఎన్ని కష్టములు వచ్చినను - 'రక్షింపజేమో ? రక్షింప లేజేమో ?' అను సంశయము కలుగరాదు. మహా విశ్వాసము కలిగి యుండుటే అతికష్టము కాని, అదియే ఆవశ్యకము.

శ్రీ వేదాంత దేశికులు - 'తమ నిశ్చేప రక్ష'లో - విశ్వాస దార్ఢ్యమును గూర్చి ఇట్లు వ్రాసియున్నారు :-

"యేషాం యవజ్జీవం బృహస్పతి వ్రత్యతి రపి వ్రతిపాదీభిః సంక్షోభ్యతా జానం వ్రవత్తి శాస్త్రాగ్రే కంకాశంకుర్బాంకుర్వతి తేషాం త దధికారః । ఈదృశ్య హి వ్రవత్త్యధికారివో దుర్లభతమవ్య ముక్తమ్ "

బృహస్పతి వంటి మహానుభావులు కూడ వ్రతివాదులై వచ్చి, యుక్తి వ్రయుక్తులతో మెప్పించవలె నని ఎంత కాలము వాదించినను - ఎవని మనస్సునందు అణుమాత్రమేని అవిశ్వాసము శరణాగతి

యందు కలుగదో, అట్టి దృఢ విశ్వాస శాలియే ప్రపత్తి ననుష్ఠించుటకు అగ్రశ్రీ.

పూర్వ పక్షము

మానవుడు తాను ఉజ్జీవిండుటకై చేయవలసినవిగా శాస్త్రములలో విధింపబడిన శ్రమసాధ్యములైన కర్మ - జ్ఞాన - భక్తి యోగాది రూప ప్రపత్తుల కంటెను సర్వ ధర్మములను విడచి, భగవంతునిపై భారము నుంచి, నిర్భరుడై యుండుట అవలభు ఈ నివృత్తి రూప మయిన శరణాగతి సులభ మని మరి కొందరి భావన. 'భగవత్ప్రవృత్తి విరోధి స్వప్రవృత్తి నివృత్తియే ప్రపత్తి' అను లక్షణము శ్రీరామమిత్రులచే నుడువబడినది. తనకు తానే - 'రక్షించుకొన గలను' - అను భ్రమతో ప్రయత్నించువరకు జీవునిగూర్చి భగవంతుడు ఉదాసీనుడై యుండును. కావున, మనలను భగవంతుడు రక్షింప నుద్యమించుటకు విరుద్ధమైన స్వప్రవృత్తిని మనము మానుకొనుటయే కర్తవ్యము. అనగా - ఆ భగవంతునిపై భార ముంచి, స్వప్రవృత్తిని పొంది, నిశ్చింతగా నుండుటయే శరణాగతి యని శ్రీరామమిత్రుల లక్షణార్థము. ఇది సులభ మనవించవచ్చునుకాని, సజమునకు - ఇట్లుండుట సాధ్యము కాదు. సత్త్వ రజ స్తమో గుణ మయమైన - శరీర భారమైన మానవుడు స్వరక్షణమునకుగాను గమియు చేయక ఎట్లుండగలను? ప్రబలమైన జంఝావాతముచే నెగిసి చరించు తరంగము లుండు సాగరి మధ్యమమున నున్నవానికి అణు మాత్రమేని చలించకుండుట సాధ్యమా? అది యెట్లు అసాధ్యమో - భగవత్ప్రవృత్తి విరోధి స్వప్రవృత్తి నివృత్తి యనబడు ఈ ప్రపత్తియు అట్లే అసాధ్యము గదా !

సమాధానము

ఉక్త వాక్యము యుక్తమే. ఎవరును ఏ ప్రవృత్తియు లేక
 ఉండజాలరు. భగవత్ప్రవృత్తికి విరుద్ధమైన స్వప్రవృత్తిని మానుకొన
 వలె నను లక్షణము యొక్క లాభము - సర్వ ప్రవృత్తి నివృత్తి యని
 కాదు. ప్రపన్నుడు మానుకొనవలసిన స్వప్రవృత్తి యేది యనగా -
 స్వరక్షణకై స్వతంత్రించి, తాను ప్రసర్తించుట - లేక, ఇతర దేవతల
 నాశ్రయించుట మొదలగునవి మరియు, భగవంతుడు తనను రక్షింప
 బోనుటకు విరుద్ధమైన స్వప్రవృత్తి యనగా - 'నేను శరణాగతిని
 చేసితిని, ఇక నా కేమి కొడున ?' అను భ్రమ పడి, భగవంతునకు
 గూడ తమింపరాని భగవద్భాగవతాచార్యుల విషయమై ఘోరాప
 చారములను చేయుటకు పూనుకొనరాదు అది భగవత్ప్రవృత్తికి
 విరోధి. అట్టి స్వప్రవృత్తిని (దుష్కార్య ప్రవృత్తిని) తనలో లేకుండ
 నివర్తింపజేసికొనవలె నని భావము. శరణాగతి మహత్తరమైనది
 గనుక, దీనిని చేసినవాడు అవిశ్వాసముతో మరియొక అల్ప సాధనము
 ననుష్ఠింపరా దనియు, అట్లు చేసినవో అది ఫలింప దనియు గ్రహింప
 వలెను. మరియు - ఫలార్థయై రాజు సేవ చేయువాడు - పురుషాంశ
 రముల నాశ్రయించుట తగదు అపు డా రాజుపై అవిశ్వాసమే
 మిగులును కాని, రాజును కా దని రెండవ పురుషుడు ఫలము నీయ
 లేడుగదా ! రాజును సేవించినను ఆ రాజునకు అంతరంగ ప్రేమ
 పాత్రులైన దార పుత్రాదులను దూషించినవో రాజు తమించుడు
 కనుక, ఈ దృష్టాంతములనుబట్టి, ఇట్టి దుష్ట ప్రవృత్తుల నన్నిటిని
 మానుకొనవలె నని - 'స్వప్రవృత్తి నివృత్తి' యనుటకు తాత్పర్యము.
 అంతే కాని, కర చరణ చలనాభావముతో - నిత్యము సాదర భగవ
 ద్భాగవతాది వందన కైంకర్యాది కృత్యములను వీడి యుండుట
 కాదు. కనుక, మహా విశ్వాస మావమైన ఈ శరణాగతి - ప్రమాద

భరితములైన కర్మలైన భక్తి యోగాది ఉపాయాంతరము శంకెను సులభోపాయమైనది.

ఉదాహరణము

ఒక సార్వభౌముడు ఒక అపరాధికి శిక్ష విధించెను భయ కంపితుడైన ఆ దోషి - దైన్యముతో, గద్గద స్వరముతో విలపించుచు, కన్నీరు మున్నీరుగా నేడ్చుచు, ఆ రాజు పాదములపై బడి, తన భిక్ష నర్థించుచు మరి యొక యపరాధి - అధికారియొక్క అనుగ్రహమును పొందుటకై, తన నర్దనున్న ధన కనక వస్తు వాహనము అను కానుకగా నర్పించి, అనేక విధములుగా ఆ యధికారిని ప్రస్తుతించుచు, ప్రసన్నుని గావించుకొనును అట్టి వారి నిరువురను ప్రభువు చివరకు కరుణించి రక్షించుచు కాని, మొదటివాని దైన్యమునకు ప్రభువు మనస్సు ద్రవించగా, అతనిపై అధికముగా అనుగ్రహమును ప్రదర్శించును. ఇది లోక సిద్ధము.

ఆ విధముగా నిశ్చల మగు మహా విశ్వాస ముండుట కొందరిలో అసంభవము గాన, ప్రపత్తి దుష్కరము కావచ్చు కాని, అది కలవానికి కర్మయోగాదుల కంటెను అత్యంత సులభోపాయ మనుటలో సందేహము లేదు. కనుకనే - 'ఉపాయః సుకర శ్చాయం' అని భగవ దుక్తి.

ముఖ్యోపాయము

'బ్రహ్మ రుద్రాదులకు కూడ లభ్యము కాని ఆ మహా మోక్షము - ఈ చిన్న శరణాగతితో లభించునా? ఒక్క నారి శరణాగతి చేసినంత మాత్రమున చిరకాలమునుండి చేయుచున్న

మహా వాపము లన్నియు తొలగిపోవునా ? అని - సందేహ చోలా చలచిత్తుపై ఉవాచాంతరముల నన్వేషించుటచే, రజ స్తమోగుణములు మన శైశ్వల్యమును కల్గించి, పెడ శ్రోవ బట్టించును

అదృష్ట పరిపాకముచే పరమాశ్మలోని శాశీల్య వాశ్వల్యాని నిరతిశయ మహా గుణములపై విగ్రహ మేర్పడగా - 'కాకాసురుని పైతము స్వామి రక్షించెను గదా ! రాక్షస స్త్రీలను హనుమంతుని నుండి సీతాదేవి రక్షించెను గదా ! నమ్మకొన్న నన్న మాత్రము రక్షింపరా ?' శప్పక రక్షించు నని తలచి, నిస్సందేహ చిత్తుడై, సక్ష్మ సృష్టి కల్గియుండును. కావున, ఇట్టి దృఢాధ్యవసాయమును ఆలచరచు కొను మని తెలుపుటచే 'శరణం వ్రజ' అని విధించుటలో ముఖ్యా శయము

నిత్యానుసంధేయము

శరణు వేడిన వానికి అష్టాక్షరి నియత సమయములలో అను సంధింపదగినది ద్వయమంత్ర సార వివరణ రూపమైన శరణాగతి గద్యము నిత్యానుసంధేయము కనుక, శ్రీ రామానుజులు శరణాగతి గద్యాంతమున -

“ యేన కేనాపి ప్రకారేణ ద్వయ వహ్త త్వం ”

అనియు, మరియొక చోట -

“ ద్వయ ముద్ధానుసంధానేన నహ నదా వదైవం వహ్త. ”

అనియు వక్కాణించియున్నారు. ఇచ్చట కేవలము ఈ మంత్ర రత్నానుసంధానము ముఖ్యము కాదు. దానితోపాటు - త దర్థ మాధుర్యమును భావనా రూపమున ఆస్వాదించుట ముఖ్య మని

దాని తాత్పర్యము ఈ విధముగా జీవిత కాల శేషమును గడుపుట ప్రపన్నుని విధి యని దీని భావము.

“ మంత్రరత్నానుసంధాన సంతత స్మరితాచరమ్

త దర్థ తత్త్వ నిఘాన - సన్నద్ధ పులకోద్గమమ్ ”

‘దినచర్యా’ స్తోత్రమున - వరవరమునులను గురించిన పై శ్లోకములో - ఈ విషయము స్పష్టము

‘అముక్త మాల్యద’ యను ఆంధ్ర ప్రబంధమున, ఆంధ్ర బోజు డగు శ్రీ కృష్ణ దేవరాయలు - విల్లిపుత్తూరు వాసుడైతే, విష్ణుచిత్తుని గూర్చి - ‘ద్వయ సద్మ పద్మ వదనుషు’ అని అభివర్ణించినాడు అనగా - ‘విష్ణుచిత్తుని ముఖ పద్మము నిత్యము ద్వయమంత్రానుసంధానమునకు నిలయమైనది’ అని భావము

అర్థానుసంధానము - ప్రయోజనము

భావుకుడైన ప్రపన్నుడు మంత్రోచ్ఛారణతోపాటు - ప్రతి పద మందును ఇమిడియున్న ఆచార్యోపదేశ లబ్ధమైన అర్థ తత్త్వమును అన్వేషించుచుండును. శ్రీమ శ్శబ్దముచేత లక్ష్మీ పురుషకార వైభవమును, నారాయణ శబ్దముచేత రక్షణోపయోగములైన జ్ఞాన బలైశ్వర్యాది మహా గుణములను, ఆశ్రయణ సౌకర్యవాదకములైన సౌఖ్య సౌభాగ్యాది గుణములను, ముఖ్యాతి ముఖ్యములైన దయా వాక్సల్యములను, దివ్య మంగళ విగ్రహ సౌందర్యమును, తనకు స్వామితో గల సత్సంబంధములను మనసార తలచుకొనుచు - ‘ప్రపద్యే’ అని తాను చేసిన శరణాగతిని మరల మరల స్మరించుకొనుచు తనకు అపేక్షితమైన ఫలము ఆ దివ్య దంపతుల నిత్యానువృత్తి రూపమైన కైంకర్యమే యని, ఇంతవరకు అది లభించక ప్రతి

బంధకముగా నున్న ఈ స్థూల సూక్ష్మ ప్రకృతి సంబంధము ఈ జన్మములైన దుర్భర తాపత్రయ దుఃఖము తొలగిపోయి, భగవత్సన్నిధికి చేరి, ఆ కైంకర్య ఫలమును పొంది, అమృత సాగరాంత ర్నిమగుడను కావలె నని ఉవ్విళ్ళూరుచు .

" కృత కృత్యాః స్రవీక్షంతే పృథక్ ధ్రియ మివాతిథిమ్ "

అనునట్లు, రాబోవు ఆ మధుర భుజియలకై ఎదురుచూచుచుండును శరణాగతి గద్యములోని వాక్యము లన్నియు ఈ అర్ధానుసంధాన వివరణమే. ఈ మధుర భావనా పరంపరతోడనే కాలము గడుపువారికి బాహ్య ప్రపంచముపై భ్యాసయే ఉండదు. 'ప్రపద్యే' అను ఉత్తమ పురుష క్రియా సూచితమైన స్వస్వరూపమును తలంచుకొని, 'నయః' శబ్ద గర్భితమైన అవిద్యా కర్మ వాసనాది విరోధి వర్గమును తొలగించు మనియు, పాపములను క్షమింపు మనియు ప్రార్థింపవలయును

'నమః' శబ్ద గర్భితార్థము

'నమః' అనునది పదద్వయాత్మకము 'న' అని 'మః' అనియు, 'నమః' అను షష్ఠీ విభక్తి యొక్క స్వాతంత్ర్యమును చెప్పుచున్నది 'న' అని స్వాతంత్ర్యమును నిషేధించుచున్నది కనుక, 'నమః' అని అహంకార మమకారములను నివారించుచున్నది. 'నమః' అనునది స్వరూపోపాయ పురుషార్థ విరోధములను నివారించి, స్వరూపోపాయ ఫలములను ప్రకాశింపజేయుచున్నది 'నమః' అను పదమునందు . దాసుడైన జీవుని శేషత్వము స్పష్ట మగుచున్నది. నమస్కార భావ రహితములైన యజ్ఞాదులు నిష్ప్రయోజనములు 'ఓం నమో నారాయణాయ' అను అష్టాక్షరీ మంత్రార్థము 'శరణాగతి' బోధక మనియే గ్రహింపవగును

అర్ధానుసందాన పద్ధతి

ప్రపత్తి శాస్త్ర సర్వస్వము అనబడు శ్రీనదన భూషణ ప్రబంధములో శ్రీ లోకాచార్యులవారు, వ్యాఖ్యానకర్తలైన నరకర మునింద్రులును - తృతీయ ప్రకరణముతో చివరకు ఈ అర్ధాను సందాన పద్ధతినిగూర్చి కొన్ని సూత్రములలో విశదీకరించియున్నాఁడు

“ స్వరోషానుసంధానం భయహేతు

భగవద్గ్రానుసంధానం అభయహేతు ”

ఇది యొక గంభీరమైన సూత్రము ప్రచన్నునకు ఒక విధముగా నిది అభయ మొసంగుచున్నది ఈ సూత్రము నిత్యము భాననలో మెరులుచుండవలెను. అజ్ఞానముచేత తాను చేసిన, చేయుచున్న, చేయనున్న నానావిధానంత భగవద్భాగవతాపచారాదులను తలంచు కొని, వీనివలన తనకు సంప్రాప్తించు ముఖ పరంపరను ఊహించు కొని, భయముతో కంపించిపోవును భగవంతుడు తులించినగాని - పీనికి నిష్క్రమి లే దని ఆవేదన జెందును ఈ ఆవేదనా రూపమైన భయము నిత్యానువృత్తము కావలెను. నమ శ్చంద్రానుసంధాన ముదియో ప్రబలమైన ఈ భయము నివారించుటకు - దయా వాత్సల్యాది కల్యాణ గుణ సముద్రుడు, ఆపద్భాంధపుడునైన భగవంతుని వినిధ సద్గుణములను విశేషముగ భావించుకొనుచు, ఆయన తప్పక రక్షింపగల డని మనో విశ్వాసము కలిగి నిర్భయ మనస్కుడు కావలెను ఇదియో నారాయణ శ్చంద్రానుసంధాన విధానము ఇట్టి భయము, అభయము మనస్సులో నిత్యానువృత్తములై యుండవలె నని సూచించుట కొరకు అర్ధానుసంధానముతోవాటు - ద్వయ మంత్రోచ్ఛారణ చేయుచుండవలె నని పెద్దల ఆదేశము.

శరణాగతి గద్యముతోని చివరి భాగ మంతయు మనకు ఈ పరమార్థమునే సూచించుచున్నది. నానావిధానంతాపచారములను తీయింపు మని, పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమ భక్తి భావములను మనలో కల్గించు మని, నిరతిశయ ప్రీతికరమైన దివ్య కైంకర్యమును ప్రసాదింపు మని శ్రీ రామానుజులు ప్రార్థించిరి. శ్రీరంగనాథుని - 'తేభాఽస్తు' అని అనుగ్రహించినాడు.

ముగింపు

శరణాగతి గద్యయందే శరణాగతి వలన గల్గు ఫలమును శ్రీ రామానుజులు వివరించుచు - 'మరణ తాలమందు కూడ, నా దయచే జ్ఞానము కలవాడవై స్మరింపు' మను భగవానుని ఆదేశానుసారము - 'అట్టి స్మృతిని నా కనుగ్రహింపు' మని శరణాగతి చేసి నారు రామానుజులు.

“ లక్ష్మీపతే రక్తిపతే శ్చ దయైక భామ్నో
యోఽపౌ పురా నమజనిష్ఠ జగద్ధితార్థమ్
ప్రాప్యం ప్రకాశయితు నః పరమం రహస్యం
సంవాద ఏష శరణాగతి మంత్రపాఠః. ”

దయూ సాగరుడైన లక్ష్మీపతికి, యతిపతికిని జరిగిన శరణాగతి! మంత్రనారమైన ఈ సంవాదము మనకు ఉత్తేజమును కల్గించుగావుత

శరణాగతి గద్యలో తత్త్వార్థము

‘ఓవీర్ణాక కేశరి - ఉభయ వేదాంత విద్వాన్’

శ్రీమాన్ నల్లాన్ చక్రవర్తుల రఘునాథాచార్యులు

ప్రబంధ పరిచయము

భగవద్రామానుజులు ప్రసాదించిన నవ నిధుల వంటి తోమ్మిడి మహా ప్రబంధములలో ప్రాముఖ్యమును పొందినవి రెండే ప్రబంధములు. అం దొకటి తత్త్వ నిర్ధారణ పరమైనది శ్రీభాష్యము. రెండవది అనుష్ఠాన పరమైనది శరణాగతి గద్యము. వానిని రచించుటలో వారు ఉద్దేశించిన ప్రయోజనమును శ్రీ వేదాంత దేశికులవారు ఈ క్రింది శ్లోక ఖండములో నిట్లు వివరించిరి ..

“ ఆర్తోవ భృంధనం గద్యం - భాష్యం తు పర రంజనమ్. ”

లోకమున అధికారులు రెండు విధములుగా నుండురు. కొందరు అగాధ శాస్త్రములను సునిశిత మేధా విలాసముచే మగించి నిర్ధారణ చేయగల ప్రజ్ఞా పాటనము కలవారు కాగా. మరి కొందరు అంతటి ప్రజ్ఞ లేకున్నను, పెద్దలుపడేగించిన తత్త్వముపై పూర్వ విశ్వాసము నుంచి, వైరాగ్య సంపన్నులై, బంధ విముక్తికిని, భగవత్ ప్రాప్తికిని అనుక్షణము అర్హులై నందు ముముక్షువులు అందు రెండవ వర్గము

లోనివారిని ఉజ్జీవింపజేయుటకై శరణాగతి గద్యమును శ్రీ రామానుజు లనుగ్రహించి రనియు, మొదటి వర్గమునకు చెందినవారి మునస్సుమాధానమునకై - యుక్తి ప్రయక్తి పూర్వకము, శాస్త్రార్థ జటిలము వైన శ్రీభాష్య గ్రంథమును సిద్ధాంత వ్యాపన పరముగా అనుగ్రహించి రనియు పై స్లోక ఖండమునకు తాత్పర్యము.

శ్రీరంగ శ్రేష్ఠమున వేంచేసి యుండిన రామానుజులు ఒక నాడు ఉత్తర ఫల్గునీ నక్షత్ర నిమిత్తముగా శ్రీరంగనాయకి అమ్మవారికి జరుగుచున్న ఉత్సవ కార్యక్రమమును దర్శించుటకై ఆలయమునకు వెళ్ళిరి. అచట మంటముపై అమ్మవారిలోవాలు వేంచేసియున్న శ్రీరంగనాథుని సేవించిన సమయమున, విరి హృదయమునందు - సంసార మండలముపై జగుప్పయు, దీనిని త్యజించి శ్రీవైకుంఠ ధామమునకు వెంటనే చేరిపోవలె నను ఆర్తియు నేర్పడగా, ఆ దివ్య దంపతుల సన్నిధిలో తమ మనోరథమును శెలుపుకొనుచు - ద్వయ మంత్రానుసంధాన పూర్వకముగా శరణాగతిని చేసిరి అపుడు తమకు, ఆ దివ్య దంపతులలో జరిగిన మధుర సంభాషణమునే శోమ శిష్య పరంపరకును - అనుష్ఠానమునకు, నిత్యానుసంధానమునకు ఉపయోగించుటకై రామానుజులు ఈ గద్యరూపమున సంతరించిరి - అని పెద్దలు ఈ గ్రంథ మవతరించిన విధమును గూర్చి సెల విత్తురు.

గద్య వ్యాఖ్యానములు

దీనికి ముగ్గురు పెద్దలు రచించిన వ్యాఖ్యానము లున్నవి. శ్రీభాష్యమునకు వ్రాసిన కవచము చంటి చివుల విశిష్ట వ్యాఖ్యను - వ్రాసిన శ్రుతప్రకాశికాచార్యులవారి అతి సంగ్రహము, సారవంతమునగు సంకృత లఘు నేక యొకటి కవితార్కికకీసరి యగు శ్రీ వేదాంతదేశికలవారు వ్రాసిన చివుల విశద సంకృత వ్యాఖ్య

రెండవది ఆత్మాకుల నాలాయిర దివ్యప్రబంధములకు విపుల ద్రవిడ వ్యాఖ్యలను వ్రాసిన వ్యాఖ్యాత్మ చక్రపతి పెరియవాచ్చాంబిళ్ళై అను ఆచార్యులవారు వ్రాసిన ద్రవిడ వ్యాఖ్య మూడవది.

శరణాగతి స్వరూపమును అనుసాన రూపమున బోధించు ద్వయ మంత్రమునకు అర్థ విచరణమే ఈ గద్య మని వ్యాఖ్యాన కర్తల ఆశయము.

సంప్రదాయ భేదము - సమన్వయము

రామానుజుల తరువాత సుమారు 300 సంవత్సరములకు శ్రీవైష్ణవ సంప్రదాయమున రెండు తెగలు ఏర్పడినవి. వడకలై - తెన్కకలై అను ఈ రెండు తెగలవారును 18 విషయముల యందు అభిప్రాయ భేదము కలిగి యున్నారు. వానిలో - శరణాగతి విషయ మొకటి శరణాగతిని పలుమారులు చేయవలెనా ? ఒకసారి చేసిన చాలునా ? అను సందేహమునకు - ఒకసారితో ఫలము సిద్ధింపనిదో పలు మారులు చేయవలె నని వడకలై వారును, ఒకసారి మాత్రమే నని తెన్కకలై వారును బదులు చెప్పుదురు ఈ శరణాగతి గద్య గ్రంథమును రచించిన సమయమున రామానుజులు శ్రీరంగనాథుని సన్నిధిలో శరణాగతిని చేసెనట్లు వెనుక చెప్పుబడినది అంశకు పూర్వమే వారు - తమ ఆచార్యులైన మహాపూర్ణుల (పెరియనంబి) పెద్ద పంచ సంస్కారములను పొందినపుడు - ఈ ద్వయ మంత్రమును ఉపదేశ రూపమున గ్రహించి, అపుడే భగవ చ్ఛరణాగతిని చేసి యున్నారు గదా ! తిరిగి యిప్పుడు శరణాగతిని రెండవసారి చేయుటలో వారి అభిప్రాయము ఏమి ? ఫలము సిద్ధించునంతయు ఎన్నిసార్లులైన చేయవచ్చు నని ఈ రామానుజులవారి అనుసానము తెలుపుచున్నది గదా యని వడకలై శాసనారు తమ వాదమును సమర్థించుదురు

కాని, ఇది పొరపాటే. ఏల ననగా - ఈ వడకలై తెగకు మూల పురుషులనబడుచున్న వేదాంత దేశికులవారు తమ వ్యాఖ్యానమున ఒక చోట ఇట్లు వ్రాసియున్నారు -

“ వ్యాస్తరైః పునః పునః ప్రసద్యతే ఇతి తు నా శంకసిరమ్ - ఏక సాద్య సిద్ధ్యర్థం ప్రవృత్తపత్తేః ప్రతిషేధాత్ ! ఇహ సాధ్యాస్త రా యోగా చ్చ. ”

ఇతర వాక్యములనుబట్టి, రామానుజులు మాటి మాటికిని శరణాగతిని చేసి రని భావింపరాదు. ఒకే ఫలమును సాధించుటకై, పలుమారులు శరణాగతి చేయుట తప్ప అని శాస్త్రము నిశ్చయించుచున్నది వారు మోక్షమును తప్ప, వేరొక ఫలితమును కోరలేదు అని దేశికులవారి వాక్యములకు అర్థము. మరియు - ఏదే తాము రచించిన న్యాస తిలకమున -

“ ప్రాయః ప్రసదనే పుంసాం హిసః పునర్వం నివారయన్

హస్తః శ్రీరంగ భర్త ర్కం అవ్యాత్ అభ్యు ముద్రితః ”

అను శ్లోకమున - ‘ఓ భక్తులారా ! మీరు నాకు ఒకసారి శరణాగతి చేసిన చాలును. పలుమారులు చేయవద్దని శ్రీరంగనాథుని అభయ హస్త ముద్రిక నిశ్చయించుచున్నది’ అని నెలవిచ్చిరిగాదా ! ఇట్లు ఏక హార శరణాగతియే శాస్త్ర సిద్ధి మని దేశికులవారి అభిప్రాయము సిద్ధించుచుండగా, వారి శిష్య పరంపరలోనివారు - ‘పలుమారులు చేయవలె’ న్చునుట అసమంజసమే.

ఇక తెన్నలై శాఖవారుగూడ - ‘ఒకేసారి చేయవలె’ నని శాసించినట్లు విధించుట గూడ పొరపాటే. ఈ ప్రబంధమునకు ద్రవిడ వ్యాఖ్యను ప్రచురించిన పెరియ ఆచ్చాంపిళ్ళై స్వామి వారు ఈ

శరణాగతి గద్య గ్రంథమునకు అవతారికను రచించుచు, మొదటనే ఇట్లు వ్రాసిరి :-

“ మొదలితే సంసార వీరరాయ్ కొండ పెరియనంబి శ్రీపాదత్తై ఆక్రయిత్త పోతే పెరియ పెరుమాళ్ తిరుండిగళే పుక్కిలలో ? ‘సకృదేవ’ ఎష్టణ్ శరణు హృదయ మిరుప్పదు ఆన పిమ్మ . తిరియట్టుం తప్పోతు శరణం పుగువా నెన్నెన్నిల్ - ఇప్పోవు అరి యిరుక్కి మాట్లాత తమ్ ప్రాప్యత్వరైయలే శరణం పుకు కిరాన్. ఇతి తే అన్యార్లకుక్కుం రీతి అప్పళై అడియొత్తగిర ఆచార్యర్లకుక్కుం ఇరువే రీతి యామిత్తనై యణ్ ? సంసార వీతియుం, ప్రాప్య రుచియుం తనక్క-తనక్క ఒరు కాల్ శరణం ఎక్కా పోలే ఒన్పతిన్ కాల్ శరణం పుగు మిత్తనై యిరే ఇవర్ గళ ”

ఈ వాక్యముల కర్థ మిది - ‘రామానుజులు మొదటనే ఒక సారి సంసార భయముచే మహాపూర్ణుల నాశ్రయించినపుడే శ్రీరంగ నాథుని శ్రీవాద సన్నిధిలో శరణాగతిని చేయలేదా ? ఒక సారియే శరణాగతి చేసిన వానికి అభయ మిత్తునని సర్వ రక్షకుడైన శ్రీరామ చంద్రుడు తన హృద్గత భావమును ప్రకటించెనుగదా ! ఐనప్పుడు మరల రెండవ సారి ఇప్పుడు రామానుజులవారు శరణాగతి చేయుట తగునా ? అని శంకింపరాదు ఫలితము కలుగుటలో కొలది మాత్రము ఆలస్యమును గూడ సహింపలేక, ఇంకెప్పుడు, ఇంకెప్పుడు అను త్వరాతిశయముచేత మాటి మాటికిని మీరు శరణాగతిని చేయుచున్నారు వారి అగుగుజాడలలో నడచు ఆచార్యులును ఆ రీతిని అనుసరించుటలో తప్పు లేదు ప్రబల మగు సంసార భయము వెన్నాడుచుండగా, భగవత్ ప్రేరేపకర్యాభిలాషయు ఉత్పాదము కాగా, మీరు ఒకటికి పది సారులు శరణాగతిని చేయుచుండుట సహజమే గదా !’ ఇట్లు ఉభయ శాఖలకు చెందిన ఇద్దరాచార్యుల వ్యాఖ్యానములను పరామర్శింపగా - ఒకసారియే నని గాని, పలుమారులే నని

గాని నియమ మేదియు లేనందున, ఉగ్రయ పక్షములు సంప్రదాయ సిద్ధములే నని గ్రహింపవచ్చును. సహృదయ విమర్శకులు వ్యర్థ వివాదములకు తావియ్యరు.

ద్వయము వైదిక మంత్రము త ద్వివరణము శరణాగతి గద్యము

శ్రీవైష్ణవాచార్యులు తమ నాశ్రయించిన శిష్యులకు శ్రీవైష్ణవ దీక్షను ప్రసాదించినపుడు - 'అష్టాక్షరి, ద్వయము, చరమ శ్లోకము' అను మూడు మంత్రములను ఇచ్చి నిత్యానుసంధేయము లని ఉపదేశించుచున్నారు. అష్టాక్షరి సుప్రసిద్ధ వైదిక మంత్ర మనుటలో సందేహము లేదు గీతోపనిషత్తులోని కృష్ణ చరమ శ్లోకము, రామాయణమునందలి రామ చరమ శ్లోకము ప్రసిద్ధములే మరియు ఈ ద్వయ మంత్రము ఏ వేద భాగములో నున్నదో నని అన్ని వేద గ్రంథములను పరిశీలించగా, ఎక్కడను దీని ఆకరము లభింపలేదే! ఇ దేదియో వైష్ణవులు కల్పించిన మంత్రమే గాని, వైదికము కాదేమో! అని కొందరు మిత్రజ్ఞులు సందేహము గలది ఇందులకు పెద్ద లిచ్చు సమాధాన మే మనగా - ఈ మంత్రము ద్వయోపనిషత్తులో ప్రతిపాదిత మైనది. ఆ ద్వయోపనిషత్తు క్లోపనిషత్తులోని ఒక భాగము వైత్తిరీయోపనిషత్తులో - శిక్షాచల్లి, బ్రహ్మచల్లి, గృహ్యచల్లి మొదలైన వేరు వేరు భాగము లున్నట్లు, కర శ్రుతిలో ఈ ద్వయోపనిషత్తు భాగాంతర మని గ్రహింపదగును కొన్ని ఉపనిషత్తాంశములు పరిసరగా వార ప్రవచనములో లేనందున, వాని పూర్వోత్తర భాగములు తెలియబడక, అనశ్యకాంక్షిములు మాత్రమే ఫలానా వోట ఇవి కల నని ఉదాహరింపబడుచున్నవి. అట్టి వానిని 'ఖల శ్రుతులు' అందుకు అధ్యయనాభ్యాసములలో లేనందున, ఇవి

ఎక్కడ నున్నవో నని తెలిసికొనుటకు సాధ్యము కాక. యిస మంత్రములు ఎన్నో కలవు ఉదాహరణకు - “యజ్ఞోపవీతం పరమం పవిత్రం. ” ఇత్యాది యజ్ఞోపవీత ధారణ మంత్రము ఏ వేద శాఖ లోనిదో తెలియుటలేదు కాని, ప్రసిద్ధముగా సర్వాంగీకృతమైనది దానిని ‘ఖల శ్రుతి’ యగుచున్నారు. అట్లే, ఈ ద్వయోపనిషత్తు గూడ ఖలమై, ఉపలబ్ధ భాగములో ద్వయ మంత్ర వివరణము చేయ బడి యున్నది ఈ మంత్రము రెండు వాక్యముల సంఘటికరణ మని, ఇందు ఆరు పదము లున్నందున దీనిని షట్పద మందు రని, ఇరువది యైదు అక్షరములు కల వని, దీని స్వరూప స్వభావములు ఆ ఉపనిషత్తులో నిరూపితమై యున్నవి. శ్రీ వేదాంతదేశికుల వారు తమ ‘రహస్య త్రయ సార’ మను ద్రవిత గ్రంథమున ఈ ద్వయోపనిషత్తు కరోపనిషత్తులో అంతర్భాగ మని తెలిపియున్నారు.

“ శ్రీమన్నారాయణ చరణౌ, శరణం, ప్రపద్యే
శ్రీమతే, నారాయణాయ, నమః. ”

అని రెండు విడి విడి వాక్యములుగాను, ఆరు పదములుగాను ఉచ్చరింపబడుచున్న ఈ మంత్రమును శ్రీ పరాశరభట్టరువారుగూడ - ‘అష్ట శ్లోక’ స్తోత్రములో - “షట్పదోఽయం ద్విఖండః” అని తెలిపి యున్నారు. శ్రీ శంకరాచార్యులవారును తాము రచించిన ‘విష్ణు షట్పదీ’ అను చిన్న స్తోత్రములో - నారాయణస్య గూర్చి శరణాగతిని చేయుచు, ఈ ద్వయ మంత్రమున అతి ముఖ్యములైన పదములనే గ్రహించి, ఈ క్రింది శ్లోకమును వ్రాసియున్నారు :-

“ నారాయణ ! పరమామయ ! శరణం కరవాణి రావహి షరణౌ
ఇతి షట్పదీ మయీ వ్యాదయ నరోశే నదా వనపత ”

ద్వయ మంత్రము యొక్క ఛాయలో రచింపబడిన ఈ స్తోత్రములోని పూర్వార్థ వాక్యమున ఆరే పదము లున్నందున, అది షట్పది ఆశు తు మ్రోదకును 'షట్పది' యని పేరు అది పద్మములో నుండును నా మ్రోదయ పద్మమున - 'నారాయణ. చరణౌ' అను షట్పది నిత్యము అనుసంధేయమై యుండుగాక యని శంకరాచార్యులవారి ఆశాంక్ష. ఇట్లు ఇంతవరకును శరణాగతి బోధకమైన ద్వయ మంత్రము కరోప నిమత్తున గల ఖలశ్రుతి భాగ మనియు, ఈ మంత్ర చాప్యలో శబ్ద ప్రయోగమును చేసి శ్రీ శంకరులు మొదలగు పూర్వచార్యులును శరణాగతిని అనుష్ఠించి రనియు ఇట నిరూపించితీలు ఇక పురాణ తిహాసములలో ప్రసిద్ధులైన ద్రాపది విభీషణ గక్తేంద్రాదులు గూడ ఎందరో శరణాగతిని అవలంబింప, ఫలసిద్ధి నొంది రనుట సుప్రసిద్ధము

ఈ శరణాగతి గద్యమున - "భగవ న్నారాయణాభిమత.. " అని యారంభించి, "... సంపత్స్యతే" అనుసంతవరకు ద్వయ మంత్రములోని శ్రీమత్ శబ్దార్థము వివరింపబడినది. ఆపైన - "అఖల హేయ ప్రత్యసీక. " అని యారంభమై, "... ఆశరణ్య శరణ్య" అనుసంతవరకు గల విశేషణములచేత నారాయణ శబ్దార్థము సమగ్ర ముగా ప్రతివాదింపబడినది పిదప - "అనన్య శరణః స్వత్పాదారి విందయుగళం శరణ మహం ప్రపద్యే" అను వాక్యముచేత "చరణౌ శరణం ప్రపద్యే" అను మంత్ర భాగము ప్రయోగ పూర్వకముగా అనుష్ఠితమైనది. శరణాగతి - ఆనుకూల్య సంకల్ప, ప్రాతికూల్య వర్తి నాది పంచాంగ పూర్వకముగా శాస్త్ర విహిత మైనందున, ఉపాయాంతర త్యాగ పూర్వకముగా తనలోని లకించనశ్వ - కృపణత్వాది ధర్మ నివేదన పూర్వకముగా చేయవలసి యున్నందున, ఈ యంశము లను నిరూపించుటకే నడుమ - "పితరం మాతరం దారాన్" "త్వ

మేన మాతా చ" ఇత్యాది జితంతాస్తోత్ర - భగవద్గీతాది స్లోకములు పరింపబడినవి.

ఇట్లు ద్వయ మంత్రములోని పూర్వ వాక్యము ఉపాయానుష్ఠానపరము కాగా, ఉత్తర వాక్యము మోక్షరూప ఫలాంశ వ్రాధనాపరము గనుక, మోక్ష రూప ఫలము అనిష్ట నివృత్తి పూర్వక - ఇష్ట ప్రాప్తి రూప మైనందున, "న - మః" శబ్దార్థ వివక్షితమైన అనిష్ట నివృత్తి వ్రాధనమును "మనో వా కామ్యైః అనాదికాల ప్రవృత్తి ."

" అతేషతః క్షమస్వ" మాయాం కారయ" ఇత్యాది వాక్యములలో నిరూపించిరి. ఆ పైన - "తేహం జ్ఞానీ నిత్యయుక్తః ."

అని యారంభించి, మొత్తము ఈ గద్యాంతము పరకును పరిభక్తి - పరజ్ఞాన - పరమ భక్తులను తమకు ప్రసాదించు మని ప్రార్థించి, తర్వాత పరమముగా నిరతిశయ ప్రీతికారిత దివ్య దంపతి కైంకర్యరూప పురుషార్థమును శ్రీవైకుంఠమున లభింపజేయు మని అపేక్షించిరి. 'తథాఽస్తు' - అని శ్రీరంగనాథుని అనుమతిని పొందిరి ఈ విధముగా మొత్తము ఈ శరణాగతి గద్యము ద్వయ మంత్ర వివక్షిత పర్వ రహస్యార్థ విరూపణ పరిము అని వ్యాఖ్యాన కర్తలు తెలిపియున్నారు.

శ్రీబాహ్యకారుల ముక్తకము - మహా విశ్వానమే ప్రసత్తి

శ్రీ దేశికులవారు నిజేప రత్న గ్రంథములో నొక చోట - 'శ్రీభాష్యకారులు ప్రసాదించిన ముక్తక వాక్యము' అని, ప్రసత్తి స్వరూప నిష్కర్ష రూప మగు వాక్య ముదాహరించియున్నారు అది ముక్తకము అనగా - ముగ్ధ గ్రంథములలో - శ్రీరామానుజులవారు

రచించిన వాక్యము గాక, సందర్భ వశమున తాత్కాలికముగా, యోద్యచ్ఛిక్షముగా శిష్యుల యిచ్చల ప్రశ్నకు సమాధాన రూపమున ఒకనాడు వారు ప్రసాదించిన దివ్యసూక్తి యిది. సంప్రదాయాను గతముగా గురుపరంపరలోని ఆచార్యులు ఉదాహరించుచు వచ్చినట్లు దేశికులవారు కాలిపిన ఆ రామానుజ దివ్య సూక్తి యిది -

“ప్రపత్తి ర్విశ్వాసః । సత్తుక్ ప్రార్థనా మాత్రేణ అపేక్షితం దాన్య తీతి విశ్వాస పూర్వకం ప్రార్థన మితి యివత్. ”

‘ప్రపత్తి’ అనగా విశ్వాసము ఒకనారి వ్రాద్దించినమాత్రము ననే అపేక్షించిన ఫలమును తప్పక ఇవ్వగలకు - అను విశ్వాసముతో భగవంతుని ప్రార్థించుటయే ఈ ప్రపత్తి’ అని రామానుజులవారి ఉపదేశము ఈ భాష్యకారుల సూక్తి - ప్రపత్తికి లక్షణమును పంచరాత్రాగమోక్త పద్ధతిలో నిట్లు సూచించుచున్నది -

“అనన్య సాద్యే స్వాతిష్ఠే మహా విశ్వాస పూర్వకమ్
త దేకోపాయతా యద్ధా - ప్రపత్తి కృరణాగతిః ”

— (విష్వక్సేన సంహిత)

“అహ మన్యపరాధానం ఆలయః అకింపనోఽగతిః
త్వమేవోపాయభూతో మే భవేతి ప్రార్థనా మతిః
కరణాగతి రిత్యుక్తా - సా దేవేఽప్యిన్ ప్రయుజ్యతామ్. ”

— (అహిర్బుధ్విక్త సంహిత)

పై శ్లోకముల తాత్పర్య విది —

ప్రపన్నునికి అభీష్టమైనది మోక్షము దానిని స్వప్రయ త్నముతో నేను సాధించుకొనజాలను. నాలో - కర్మ, జ్ఞాన, భక్త్యాదులు, శమ - ధమాదులు సాధనము లేవియు లేనందున, నేను

అకించనుడను. దేవతాంతరము నాశ్రయించెద మన్నను, వారు గూడ మోక్షమును సాధించి పెట్టలేరు ఇట్లు యోగ్యతలుగాని, సాధనములు గాని లేనివాడను. వే రేగతి లేనివాడను, అనేకాపరాధములు చేసిన చాడను అగు నాకు నీవే రక్షకుడవు కమ్ము - అని తన స్వరూపమును నివేదించుకొని, దయామయు డగు శ్రీయూపతి అవశ్యము రక్షింపగల డను విశ్వాసముతో - స్వరక్షణ భరమును భగవంతునిపై నుంచుట యను ఆత్మార్పణముచే ప్రపత్తి యని, శరణాగతి యని పెద్దలు వివరించుదురు.

ఈ ప్రపత్తి సలించుటకు మహా విశ్వాసమే మూల కారణము ఈ విషయమున సంశయ లేకము గూడ నుండరాదు. ఎన్ని కష్టములు అవాంతరముగా వచ్చినను - రక్షింపజేమో ? రక్షింపలేదేమో ? అను సందేహము కలుగరాదు. ఈ మహా విశ్వాసము కలిగి యుండుటయే కష్టము. కాని, అదియే ముఖ్యము.

దేశికులవారు నిజేప రక్షలో - ఈ విశ్వాస దార్ధ్యమును గూర్చి ఇట్లు వ్రాసియున్నారు :-

" యేషాం యావజ్జీవం బృహస్పతి ప్రభృతిః రవీ ప్రతివాదీః సంకేభ్య మాదానాం ప్రపత్తి శాస్త్రాగ్రేణ శంకా శంకుర్నాంకురీతి, తేషాం తదధికారః ఈద్యతస్య హి ప్రపత్త్యధికారిణో దుర్లభత్వ ముక్తమ్ "

బృహస్పతివంటి మహా మేధావులు గూడ ప్రతివాదులై వచ్చి, యుక్తి ప్రయుక్తులతో మెప్పించవలె నని ఎవని మనస్సునందు అని మాత్రము గూడ ఈ శరణాగతి శాస్త్రమున అవిశ్వాస మెర్పడదో, అట్టి దృఢ విశ్వాస శాలియే ఈ ప్రపత్తి ననుష్ఠించుటకు అధికారి. ఇంతటి నిష్ఠ కలవారు లోకమున సామాన్యముగా ఉండుట దుర్లభము.

ఇది సులబ్ధోపాయము - అవశ్య ఫలప్రదము

చిన్న ఆశీషము .. మానవుడు తాను ఉజ్జీవించుటకై చేయవలసినవిగా శాస్త్రములలో వినిపింపబడిన శ్రమసాధ్యములైన కర్మ - జ్ఞాన - భక్తియొక్కాది రూప ప్రవృత్తుల కంటె సర్వ ధర్మములను విడచి, భగవంతునిపై స్వరక్షణ భారము నుంచి, నిర్భయమై యుండుట అనబడు నివృత్తి రూపమైన ఈ శరణాగతి శ్రమ లేనందున, అతి సులభమైన ఉపాయ మని కొందరు భావించుచున్నారు. 'భగవత్ప్రవృత్తి విరోధి స్వప్రవృత్తి నివృత్తియే ప్రపత్తి' యని శ్రీరామ మిత్రు లగు ఆచార్యులు దీనికి లక్షణమును గూడ తెలిపియున్నారు. దీనిని తనను తానే రక్షించుకొన గల నను భ్రమతో ప్రయత్నించు నంశవరకు భగవంతుడు వీని రక్షణమున ఉదాసీనుడై యుండును. కావున, భగవంతుడు మనను రక్షింప నుద్దేశించుటకు విరుద్ధమైన ప్రవృత్తిని మనము మానుకొనుటయే అనగా - ఆయనపై భారము వేసి, స్వప్రవృత్తి నివృత్తిని వొంది, నిశ్చింతగా నుండుటయే శరణాగతి యని పై శ్రీరామ మిత్రుల వారి లక్షణమునకు అర్థము గదా ! పైకి ఇది సులభ మనిపించవచ్చునుగాని, నిజమునకు ఇట్లుండుట సాధ్యమా ? తత్త్వ రవి స్తమో గుణమయమైన శరీరముతో నుండు మానవుడు స్వరక్షణకై ఏమియు చేయక, ఎల్లుండగలడు ! ఆ ప్రాకృత గుణముల ప్రేరణతో ఏదో ఎల్లప్పుడును అనశముగా పని చేయుచుండు వీనికి - సర్వ ప్రవృత్తులను మానుకొనుట ఎల్లు సాధ్యము ? ప్రబలమైన జియ్యగా వాతముచే ఉవ్వెత్తున లేచి చలించు తరింగములు గల సముద్ర మధ్యమున ఉన్న వానిని నీవు అణు మాక్రము గూడ కదలకు మన్నవో, అత డెల్లుండగలడా ? అది యెల్లు అసాధ్యమో, మీరు చెప్పు భగవత్ప్రవృత్తి విరోధి

స్వప్రవృత్తి నివృత్తి యగుటకు ఈ ప్రవృత్తియు అట్లు అసాధ్యమే గదా !

సమాధానము వినుడు - మీరు చెప్పినది నిజమే లోకమందు ఎవడును ఏ ప్రవృత్తియు లేకుండ నుండజాలవు భగవత్ ప్రవృత్తికి విరుద్ధ మగు స్వప్రవృత్తిని మానుకొనవలె నని రక్షణము చెప్పబడినది గాన, “సర్వ ప్రవృత్తి నివృత్తిః” అని చెప్పబడలేదుగదా ! ప్రపన్నుడు మానుకొనవలసిన స్వప్రవృత్తి యనగా - ఏది ? అన్నచో - స్పృహకై స్వతంత్రించి తాను ప్రవర్తించుట, లేక - దేవతాంతరమునా నాశ్రయింగుట, ఇటువంటి స్వప్రవృత్తిని మానుకొనవలె నని దాని యర్థము మరియు, భగవంతుడు తనను రక్షింపబూనుటకు విరుద్ధమైన స్వప్రవృత్తి యనగా - ‘నేను శరణాగతిని చేసితిని. ఇక నా కేమి ?’ అను భ్రమలో పడి, భగవంతుని గూడ తుమింపరాని భగవద్భాగని తాచార్యాదుల విషయమై ఘోరాపచారములను చేయుటకు ప్రవర్తించరాదు అది భగవత్ ప్రవృత్తికి విరోధి. అట్టి స్వప్రవృత్తిని (దుష్కార్య ప్రవృత్తిని) తనలో లేకుండ నివర్తించకేసి కొనవలె నని భావమును చెప్పవచ్చును శరణాగతి బ్రహ్మశ్రుము వంటిది గనుక, దీనిని చేసినవాడు అవిశ్వాసముతో మరొక అల్ప నాథనమును గూడ అనుష్ఠింపరా దని, అట్లు చేసినచో బ్రహ్మశ్రుమునలె, ఈ శరణాగతియు ఫలంప దని గ్రహింప దగిన మరియు, సులార్థమై రాజ సేవ చేయుచున్నవాడు - అందులకై పురుషాంతరమునుగూడ ఆశ్రయించుట తగదుగదా ! అప్పుడు రాజుపై అపవన్నకమే మిగులును గాని, రాజును కా దని ఆ రెండవ పురుషుడు ఫలము నియ్యలేడుగదా ! రాజును సేవించినను, ఆ రాజునకు అంగ రింగ ప్రేమవాక్రమైన అశని దార పుత్రాదులను బట్టి ఇటువంటి ప్రవృత్తి నివృత్తి యనుటకు తాత్పర్యము అంతేకాని, కాలు సేతులు

గూడ కనపడకుండను నిత్యము నాదర భగవ ద్భాగవతాది వందిన -
 కైంకర్యాది కృత్యములు గూడ లేకుండను మునుచుకొని కూర్చున
 చలె నని తాత్పర్యము కాదు కావున, ఇప్పుడు చెప్పిన మహా విశ్వాసి
 రూపమైన ఈ ప్రపత్తి - ప్రమాద భరితములై, అసాధ్యములైన
 కర్మ - జ్ఞాన - భక్తి యోగాది ఉపాయాంతరములకంటె తన ఆశక్తిని,
 అకించన్యమును పురస్కరించుకొని ఆత్మార్పణము చేయుటయే
 గనుక, ఇది సులభోపాయమే. ఈ క్రింది ఉదాహరణములను నాన
 ధానముగా గమనింపుడు .

అపరాధి యగు ఒక పురుషునికి సార్వభౌముడు శిక్షను విధించెను
 దోషి యగు అతడు భయ చకితుడై, తన దైన్యమును ప్రక
 టించుకొనుటకు మెడలో చినుగు గుడ్డముక్క కట్టుకొని, గడ్గద స్వర
 ముతో విలసించుచు, కన్నీగుగా నేచ్ఛుచు పాదములపై బడి బ్రతిమి
 లాడుచుండును. మరియొక అపరాధి - సార్వభౌముని అనుగ్రహింప
 తేసికొనుటకై తన వద్ద నున్న సువర్ణ రత్నాది అమూల్య వస్తువులను
 కానుకగా సర్పించి ఓలు విధములుగా స్తుతించుచు, వివిధ సేవలు
 చేయుచుండును వా రిద్దరిని చక్రవర్తి చివరకు తీయించును. కాని,
 మెడటివాని దైన్యమునకు మనస్సు ద్రవింపగా - అతనిపై నెక్కువగా
 రాజు అనుగ్రహమును ప్రదర్శించును ఇది లోక సిద్ధము. అంతే
 కాదు నెనుక చెప్పినట్లు, నిశ్చల మగు మహా విశ్వాస ముండుట
 కొందరిలో అసంభవము గనుక, ఆ విధముగా ప్రపత్తి దుష్కరము
 కావచ్చును గాని, అది కలవానికి కర్మయోగాదులకంటె ఇది అత్యంత
 సులభోపాయ మనుటలో ఆక్షేపము లేదు కనుకనే .

“ ఉపాయః సకర శ్చాలం - దుష్కర శ్చ మతో మమ ”

అని భగవంతుడే శాసించెను

ఒకడు - 'ఒక్క సారి శరణాగతి చేసినంత మాత్రమున అనాది కాలముగా చేసియున్న మహా వాపము లన్నియు తొలగి పోవునా ? బ్రహ్మ రుద్రాదులకు గూడ లభ్యము కాని ఆ మహా మోక్షము ఈ చిన్న ప్రపత్తితో లభించునా ?' అని సందేహ చోలా చల చ్చిత్తుడై, ఉపాయాంశరములకు అన్వేషించును. అతనిలోని రజస్తమో గుణములు మన శ్చైథిల్యమును కలిగించి, అతనిని పెక త్రోవ పెట్టించును.

మరొకడు - తన అదృష్ట పరిపాకముచు బట్టి, శ్రీయఃపతిలోని సౌఖ్య వాత్సల్యాది నిరతిశయ మహా గుణములపై విశ్వాస మేర్పి డగా - 'కాకాసురుని గూడ న్వామి రక్షింపలేదా ! నమ్ముకొన్న నన్ను మాత్రము వారు రక్షింపరా ?' అని భావించి, నిస్సందేహుడై, సత్ప్రవృత్తి కలిగి యుండును కావున, ఇట్టి దృఢాధ్యవసాయమును అలవరచుకొను మని తెలుపుటయే "శరణం వ్రజ" అని విధించుటలో గల ముఖ్యోపాయము

ప్రపన్నునకు ఇది విత్థానుసంధేయము

ప్రపన్నునకు అష్టాక్షరి నియత సమయములలో అనుసంధింప దగినది కాగా - ఈ ద్వయ మంత్రము, ఏత త్సార వివరణ రూప మైన శరణాగతి గద్యము నిత్యానుసంధేయములు. కనుకనే శ్రీరా మానుజులు గద్యాంతమున ఒక చోట - "ద్వయం అర్థానుసంధానేన సహ సదా ఏవం వత్తా" అనియు ప్రసాదించియున్నారు ఇచట కేని లము ఈ మంత్రరత్నానుసంధానము ముఖ్యము కాను దానితో పాటు అందలి అర్థ మాధుర్యమును భావనా రూపమున ఆస్వాదించు టయే ముఖ్య మని - "అర్థానుసంధానేన సహ" అను పదముతో నూదించుచున్నారు ఈ విధముగా జీవిత కాలశ్రేషమును గడుపుట

ప్రపన్నుని విసి యని దీని భావము శ్రీ వరపర మునీంధ్రులను
గూర్చిన దినచర్య స్తోత్రమున గూడ ఈ క్రింది శ్లోకములూ ఈ
నిషయము సూచితము ..

“ మంత్ర రక్షానుసంధాన సంకత స్ఫురితాధరమ్

త ద్య తత్త్వ విధాన సన్నద్ధ ఫలకోద్యమమ్ ”

సంప్రదాయ తత్త్వము నెరిగిన శ్రీకృష్ణ దేవరాయలు శ్రీ విష్ణు
చిత్తుని వర్ణించిన పద్యమున - ‘ద్వయ సద్భవద్భవదనుడు’ అనును.
విష్ణుచిత్తుని ముఖ పద్మము నిశ్యము ద్వయమంత్రానుసంధానమునకు
స్థావర మైనది అని దాని అర్థము.

అర్ధానుసంధానము - దాని ప్రయోజనము

భావుకుడైన ప్రపన్నుడు మంత్రోచ్ఛారణము చేయుచు, ప్రతి
పదము అందులో ఇమిడియున్న ఆచార్యోపదేశ లబ్ధమైన అర్థ శక్తి
మును అస్వాదించుచుండును శ్రీమద్భక్తులుచేసిన పాపములను లక్ష్మీ
పురుష కార వైభవమును నారాయణ శబ్ద నిరూపితమైన లక్షణము
యోగి జ్ఞాన బలైశ్వర్యాది గుణములను ఆశ్రయణ సౌకర్యవాది
కములైన సౌఖ్య సౌలభ్యాది గుణములను, ముఖ్యాతిముఖ్యములైన
దియా వాత్సల్యములను, దివ్యమంగళ విగ్రహ సౌందర్యమును తన
స్వామితో గల నవ విధ సంబంధములను మనసార భావించుచు -
‘ప్రపద్యే’ అని తాను చేసిన శరణాగతిని మాటిమాటికి స్మరించు
కొనును. తనకు అవేక్షితమైన ఫలము ఆ దివ్య దంపతుల నిత్యాను
వృత్తి రూపమైన కైంకర్యమే నని - ఇంతకాలము అది లభించక,
ప్రతిబంధముగా గల ఈ స్థూల సూక్ష్మ ప్రకృతి సంబంధము త
జ్జన్యములైన దుర్భర తాపత్రయ దుఃఖములు తొలగిపోయి, భగవ

తనన్నిధికి చేరి, ఆ క్షైంకర్య ఫలమును లభించి, అమృత సాగరాంత ర్నిమగ్నుడను కావలె నని ఉద్విఘ్నముచు -

“శృతకృత్యాః ప్రతీక్షంతే మృత్యుం ద్రియ మివాతిథిమ్. ”

అనునట్లు - రానున్న ఆ మధుర ఘడియలకై నిరీక్షించుచుండును. ఈ గద్యములోని వాక్యము అన్నియు - ఈ అర్థానుసంధాన వివరణమే. ఈ మధుర భావనా పరంపరతోనే కాలము, అతనికి బాహ్య ప్రపంచముపై భ్యాసయే ఉండదు. పూర్తిగా దీనిని మరచిపోవును.

“ప్రపద్యే” అను ఉత్తమ పురుష క్రియాపద సూచితమైన స్వస్వరూపమును “నమ” శృబ్ధ గర్భితమైన అవిద్యా కర్మ వాసనాది విరోధి వర్గమును తొలగించు మనియు, వాపరాళిని తమింపు మనియు స్వామిని ప్రార్థించవలెను. ప్రపత్తిశాస్త్ర సర్వస్వము అనబడు శ్రీవచనభూషణ ప్రబంధమున శ్రీ లోకాచార్యులవారును, వ్యాఖ్యాన కర్త శ్రీ వరవర మునీంద్రులును తృతీయ ప్రకరణములో చివరకు ఈ అర్థానుసంధాన పద్ధతిని గూర్చి కొన్ని సూత్రములను వివరించియున్నారు. అట్టి వానిలో - “స్వదోవానుసంధానం భయ హేతు । భగవద్గ్రానుసంధానం అభయహేతు ” ఇది యొక గంభీరమైన సూత్రము ప్రపన్నునకు ఒక విధముగా అభయము నిత్యము భావనలో మెదులుచుండవలెను. అజ్ఞానముచేత తాను చేసిన - చేయుచున్న - చేయనున్న నానావిధానంత భగవ ద్భాగవతావచారములను శీలచుకొని, వినివలన తనకు సంప్రాప్తించు దుఃఖ పరంపరను ఊహించుకొని, భయముతో నణకిపోవును భగవంతుడు తులించిన వోతప్ప, వినికి నిష్కృతి లేదని ఆచేదన చెందును. ఈ ఆచేదనా రూప

మైన భయము నిత్యానుచ్యుత్తము కావలయును. ఇదియే నమ శబ్దాన్వయసంధానము.

ఇక - ప్రబలమైన ఈ భయమును నిర్వర్తించుటకు - దయూ శాశ్వతాన్ని మహాగుణ సముద్రము, అపద్బంధపును నైన భగవంతుని వివిధ సమీపములను విడమరచి భావించుకొనుచు, ఆయన తప్పక రక్షింపగల దని మహా విశ్వాసము కలిగి, నిర్భయ మనస్కుడు కావలెను. ఇది నారాయణ శబ్దానుసంధానము. ఇట్టి భయము, అభయము మనస్సులో నిత్యానుచ్యుత్తములై యుండవలెనని నూదించుట కొరకే అద్వానసంధానముతోపాటు - ద్వయోచ్ఛారణము చేయుచుండవలసిన దని పెద్దలు ఆదేశించిరి.

శరణాగతి గద్యలోని చివరి భాగ మంతయు మనకు ఈ పరమార్థమునే ఆవిష్కరించుచున్నది. నానావిధానంతాపచారములను ఓడించు మనియు, పరభక్తి - పరజ్ఞాన - పరమధర్మభావములను నాలో కలిగించు మనియు నిరతిశయ ప్రీతికరిమైన సీ దివ్య కైంకర్యమును ప్రసాదించు మనియు శ్రీ రామానుజులు ప్రార్థించిరి. శ్రీరంగనాథుడు - “తథాఽస్తు” అని అభయమును ప్రసాదించెను. శ్రీ రామానుజులు చేసిన ఈ శరణాగతికి ఫలము - వారికి మాత్రమే గాక, నిత్యము ఇందలి తత్త్వమును మనసార భావించు శ్రీనైష్ఠిక భావ భావితమైన సకల భావుక ప్రపన్న లోకమునకు అవశ్యము సంక్రమింపగల దని విశ్వసితము.

ఈ శరణాగతి గద్యమునందు గల గంభీర భావ పరంపరను రసిక హృదయులు, ఆస్తికులు - సావధానముగా, సంపూర్ణముగా - వ్యాఖ్యానముల, అనువాదముల సహాయముతో గ్రహింతురు గనుక, ఈ తత్వోపపాదమును సంగ్రహముగా సమర్పించి విరమింతురు.

భగవద్ద్రామానుజులు - శ్రీరంగ గద్యము

‘గను కళా ప్రహర్య - సంగీత సాహిత్య కళానిధి’

శ్రీమాన్ నల్లన్ చక్రవర్తుల కృష్ణమాచార్యులు

“ యో నిత్య మమృత పదాంబుజ యుగ్మ రుక్మ
వ్యామోహిత స్తదితరాణి తృదాయ మేనె
అన్య ద్గురో ర్మగవతోఽన్య దమైః సిన్ధోః
రామానుజస్య పరతౌ శరణం ప్రపద్యే ”

భృగు మహర్షి శాపము - అవైదిక మత విజృంభణము

భృగు మహర్షి శాప వశముచే ఒకానొకవుడు అవైదికము
లగు కొన్ని మతములు నెలకొన్నవి. అందు - జైన, బౌద్ధ, చార్వా
కాదులు ప్రధానములు. ఆ మతములు విజృంభించు కాలమున ౪ - వ
శతాబ్దములో శంకరాచార్యుల వసతరించిరి.

శంకర యుగము - అస్తిక మత పునరుజ్జీవనము

శంకరాచార్యుల జీవిత కాలము ముప్పది రెండు సంవత్సర
ముగే యయ్యెను - వారు అవైదిక మతముల నెదుర్కొని, తమ
పాండిత్య యుక్తి ప్రభావములచే వానిని రూపు మాపి, తాము
రచించిన ప్రస్తావత్రయ భాష్యముల ద్వారా, భజనోపదేశాది స్తోత్ర
ముల ద్వారా వేద ప్రామాణ్య బుద్ధిని, నారాయణ పరత్వ బుద్ధిని,

హరి భక్తిని జనులయందు నెలకొల్పి, హైందవ సమాజమును ప్రమాణ పరతంత్రముగా చక్క- దిద్దిరి, అంతవరకును వారు చేసినది మహా దాత్త మయిన పని.

శంకరాచార్యులు - జగన్మిత్రా వాదము

కాని, శంకరులు అత్య తత్త్వ పరముగా ప్రతిపాదించిన విషయములు - బ్రహ్మము మాయావృత్తమై, అనేక దీపులుగా భావించుచున్నది కనుక, అది అభాస మాత్రమే కాని, నిజమునకు - దీవేశ్వరులగు అభేద మనియు, బ్రహ్మము నిర్గుణ మనియు, నిర్విశేష మనియును, అంతేకాక, ప్రకృతి తత్త్వమును జగన్మిత్రా వాదముచే నాస్తిగా ప్రతిపాదించిరి ఇదియే చారమార్థిక సత్య మనియు, ఈ తిరము ప్యావహరిక సత్య మనియు అంగీకరించిరి.

భగవద్దామానుజులు - తత్త్వ త్రయము

భగవద్దామానుజుల పరిశోధనము ప్రధానముగా పై విషయముల మీద ప్రసరించినది. 'చిత్, అదిత్, ఈశ్వర - తత్త్వములు మూగును సత్య సత్యములే. ఈశ్వరుడు - చిత్, అదిత్ లను శరీరముగా కలిసి, చిదచిత్తులకు నియంతయై, ఈ అన్నిటికీ శేషియై, సమస్త కల్యాణ గుణ భరితుడై, సమస్త హేయగుణ రహితుడై, సమస్త జగత్తులకు ఉపాదాన సహకారికారణమై, ముముక్షువులకు ఉపాస్యుడై, ముక్తి ప్రదుడై ప్రకాశించును' అని భగవద్దామానుజులు తమ శాస్త్రానుభవ, వాంఛిత్య, దీర్ఘశీవితానుభవముల సద్బాంధీకరించిరి. ఈ సిద్ధాంతమును ప్రతిపాదించు గ్రంథములే వారి శ్రీ భాష్యము (నూత్ర భాష్యము). గీతా భాష్యము, వేదార్థ సంగ్రహము మొదలగునవి.

శ్రీరామానుజులు పరమ యోగులు

ఈ విషయములను పురస్కరించుకొని భగవద్రామానుజ సిద్ధాంత ప్రవిష్టులగు మహా పండితులు - రామానుజులు పరమ యోగులనియు, శ్రుతులకు, బ్రహ్మసూత్రములకు లోబ్ధురమున పోగొట్టి రనియు స్తోత్రము చేసియున్నారు

మరియు, భగవద్రామానుజులు - తాము చేసినది క్రొత్త సిద్ధాంతము కాదనియు, శ్రుతి నికరములకు, పూర్వ ఋషులకు, బోధాయనాది పూర్వాచార్యులకు సమ్మతము లగు సిద్ధాంతము లనియు నొక్క వక్కాణించిరి.

శ్రీ రామానుజులు - గద్య త్రయము

తత్త్వమును తెలిసికొనుట ఈ యుగమందు సాధ్యపడునది కాదని భగవద్రామానుజులు లోక సంగ్రహ బుద్ధితో - అనుసంధాన మాత్రమున శ్రేయస్కరములుగా నుండునట్లు మూడు గద్యలను కల్పించిరి వానిని - 'గద్య త్రయ' మందురు. ప్రపన్నులు ఈ గద్య త్రయమును పఠించుకొనిన చాలును

మొదటిది - తరణాతి గద్యము. లక్ష్మీదేవి పురుషకారిముగా (చేసినది భగవానుడు అనుగ్రహించునట్లు చేయునది) పరమర్షులు నిర్దేశించిరి. కనుక, "అఖిల జగన్మాతరం అస్మన్మాతరం. తరణ మహం ప్రపద్యే" అని మొదటి గద్యమున లక్ష్మీదేవి తరణాతి చేసిరి.

రెండవది - శ్రీరంగ గద్యము. ఇది శ్రీరంగనాథుని సంబోధించుచు, శ్రీరంగమందే తమకు నిత్య నివాసమును, నిత్య కైంకర్యమును కల్పించు మని చేసిన ప్రార్థనా గద్యము.

అర్చావతార వైభవము

భగవంతుని పర - పూజ - విభవ - అంతర్యామి - అర్చా
అవతారములలో - అర్చావతారమే దర్శన సులభమై, పూజన
సులభమై, అభిగమన సులభమై, భక్తులకు కల్పవృక్ష మయినది.

“ ప్రతిమా స్వప్రబుద్ధానాం. ”

అను వ్యాఖ్యానునారముగా - భగవంతునిచేత ప్రబుద్ధు లయిన
అశ్వారు లందరును ఈ అర్చావతారమునందే ఈడు పడిరి. ఈ
అర్చావతారమే -

“ విజరో, విమృత్యుః, లవాశీ ”

అనునట్లు - తరుగనది, నాశ రహితమైనది, మాటలాడనదిగా నుండి -
ప్రపన్నులకు భావస్థిరమై, సేవాసందప్రదమై, ఆత్మయొక్క శేషత్వ
రక్షకమై, కైంకర్య పథకమై యలరారుచున్నది. అట్టి అర్చావతారము
లలో - శ్రీరంగనాథునకు కొన్ని ప్రత్యేకతలు గలవు.

శ్రీరంగనాథ వైభవము

సృష్ట్యాదియందు నారాయణుడే తన ప్రతీక యగు బ్రహ్మ
కీయబడిన దా శ్రీరంగనాథుని అర్చా మూర్తి పీదప - ఇత్యైకుఁ
మొదలుకొని, శ్రీరామచంద్రస్వామివరకు కుల ధనముగ భావించి,
ఆ వంశ ప్రభువులచే అర్చింపబడి, దివ్య జ్ఞాన సంపన్నుడు - భగవ
చ్చరణాగతుడు నగు విభీషణునకు ప్రసాదింపబడినది. మరియు -

“ కృతే యుగే దేవరాజః త్రేతాయాం రంగనాయకః ”

అను వాక్యానుసారముగా - ‘కృత యుగమున వరదరాజస్వామి,
త్రేతా యుగమున శ్రీరంగనాథుడు’ అనెడి పౌర్వాపర్యము కావేరీ

శ్రీరంగమందు విభీషణుడు చేసిన ప్రతిష్ఠా కాలమే కాని, శ్రీరంగనాథుని అవిరభావము సృష్ట్యాదియందేకదా ! అందుచేతనే శ్రీరంగనాథుని - 'పెరియ పెరుమాళ్' (పెద్ద దేవుడు) అని పూర్వాచార్యులు నిర్దేశించిరి. మరియు - 'కావేరియే విరజానది, శ్రీరంగమే వైకుంఠము, రంగనాథుడే వాసుదేవుడు' అని పెద్దల నుడియేర్పడినది అందుచేతనే అది ప్రపన్నులకు (పరమ యోగులకు) వ్రాప్య స్థాన మయినది శ్రీరంగ గద్యమున భగవద్రామానుజులు - శ్రీరంగమంగు నిత్య నివాసము, ఆ స్వామియొక్క- నిత్య కైంకర్యమును వ్రాద్దించిరి

ఈ గద్యమునందు - రామానుజ సిద్ధాంత మంతయు విశిష్ట కరింపబడినది. గద్యముయొక్క- అర్థము సారముగా ఈ క్రింద అనువదింపబడుచున్నది -

శ్రీరంగ గద్యము - శ్రీ రామానుజ మనో భావము

గద్య తాత్పర్యము :-

బద్ధులు, ముక్తులు, నిత్యులు అను మూడు విధములగు చేతనులను, అచేతన పదార్థములను, వాని స్వరూప స్థితి భేదములను శన అధీనమం దుంచుకొని, స్వభావ సిద్ధము లయిన అంతయు లేని జ్ఞాన బల ఐశ్వర్యాదులు, సౌఖ్య వాత్సల్యాదులు, మార్దవ సౌహృద్ గాంధీర్యాదులు, సత్యకామ సత్యసంల్పాది గుణముల సముద్ర మగు వాడు, పరబ్రహ్మము, మనకు ప్రభువు నగు శ్రీరంగనాథుని దాస్య రసికత గల సేను - నిరంతర మనుభవించి, ఆ యనుభవానందమునకు తగినట్లు - సర్వకాల సర్వాసస్థలయందు స్వరూప స్థితి కలిగి, నిత్య కింకరుడు నగుదునుగాక !

ఆత్మ భగవంతునిచే, నియమింపబడు నని, దాస్య రసమే దాని స్వభావమే యని యెదుగక, భగవద్గుణానందానుభవమునకు ఉపాయ మగు భక్తిని, దాని కుపాయ మగు జ్ఞానమును, దాని కుపాయ ముం క్రియలను, వాని కనుగుణ మగు సాత్త్వికత, అస్తికత మొదలగు ఆత్మ గుణములు లేక, విపరీత జ్ఞాన క్రియలను చేయుచు, వీనిని దాట లేక, సఽనార సముద్రమున మునిగి, నువ్వులలోని నూనెను, కఱ్ఱ యందలి నిప్పును చూడలేనట్లు, లోనున్న గుణత్రయ ప్రభావముచేత దాటలేని భగవత్ స్వామికు లోబడి, ఆత్మజ్ఞాన విహీనుడనై, శ్రేంచు కొనలేని కర్మ వాశమునకు బద్ధుడనై, పెక్కు కాలము యోచించియు సంసారమును తరించు ఉపాయము తెలియనివాడనై యున్న నేను - ఓ సర్వభూత శరణ్యా ! శ్రీమన్నారాయణా ! నీ చరణారవిండమ లగు శరణుగా పొందుచున్నాను

ఇట్టి అవస్థలు కలిగియు - కోరిన మాత్రము చేత పరమ కారుణికు డగు భగవంతుడు - తన అనుభవమును, కైంకర్య అభిరుచిని, దాస్యమును ప్రసాదింపగల డని నమ్మికచే, భగవంతునే సీత్య కైంకర్యమును వ్రాధించుచున్నాను. ఏ మనగా -

శ్లోక తాత్పర్యము :-

“ఓ నాథా ! నీ అనుభవానందముచేత కలిగిన దాస్య రసము నా కనుగ్రహింపుము. వేరు గతి యెరుగను సర్వ కాల సర్వారథ్య యంగు ఈ దాస రసము నాకు నిలిచియుండునట్లు నీవే అనుగ్రహింపుము.”

గద్య తాత్పర్యము :-

ఇట్టి ఆత్మ స్థితిని తెలియుట గాని, దానియందు ఇచ్చ లేనివాడ నైనను, దీనిని ఉచ్చరించినంతమాత్రముచేతనే నా మనస్సును చేను కోరిన పరమార్థమునందు నిష్ఠ కలదానినిగా నీ విప్పుడే చేయుము.

ఓ అపార కరుణాంబుధీ ! నీ పెట్టి ఆలోచనమే లేని సకల లోకులకును రక్షకుడవు. ప్రాతార్తి హరుడవు. ఆశ్రిత వత్సలుడవు. సమస్త భూతముల యాధాత్యైము నెల్లపుడును ఎరిగినవాడవు సత్య కాముడవు. సత్య సంకల్పుడవు అప ద్వాంధవుడవు. శ్రీరామా ! శ్రీరంగనాథా ! మన్నాథా ! శ్రీమన్నారాయణా ! పురుషోత్తమా ! నీకు నా ఆత్మను సమర్పణము చేయుచున్నాను.

ఇదియే భగవద్రామానుజాల శ్రీరంగ గద్య తాత్పర్యము.

శ్రీరంగ గద్య వైశిష్ట్యము

నిజమునకు ఈ గద్యయందు ఆత్మ పరముగా తాము నివేదించు కొన్న లోపములు భగవద్రామానుజాలకు లేవు మరి ఈ గద్యమును వా రెండుకు చేసిరి ? వైచ్యానుసంఘాసము ఆత్మకు స్వరూపోచిత మగుట అట్లుండనిండు భావి ప్రపన్న జనులు ఈ గద్యము నుచ్చ రించినమాత్రముచేతనే కైంకర్య రసము వర్ధిల్లి, భగవ దేకాంతులు అగుదురుగాక అని ఆశాసించి, అస్మదాది చేతనోద్ధరణమునకే చేసిరి. భాష్యాది మహా గ్రంథములు పరపక్ష విశ్లేషమునకు కాగా - ఈ గద్యమును స్వపక్ష విశ్లేషముగా రామానుజులు మనకు కటాక్షించిరి.

వాస్తవమునకు శరణాగతి గద్యము, వైకుంఠ గద్యము మాత్రము చాలునుగదా ! శ్రీరంగ గద్య వైశిష్ట్య మేమి ? ప్రార్థనా స్వరూపము మూడింటియందును ప్రాయశః సమానమేకదా ! అనిన - పరవాసుదేవుడుకాని, అర్చావతారుడుకాని ఉభయ విభాతులకును నిర్వాహకు లనియే భావ మున్నను, శ్రీరంగనాథుడు ప్రత్యేకముగా వీలా విభూతి నిర్వాహకుడుగా ప్రత్యేకముగా ప్రత్యేకముగా నుండు

టచే, సన్నిహిత పరిత్యాగము చేయక, శ్రీరంగ గద్యమును రెండు గద్యముల మధ్య కూర్చిరి.

తీరుమంత్ర చరమ శ్లోకముల మధ్య నున్న ద్వయమంత్ర మొట్లు ప్రపన్న జనులకు నిత్యానుసంధేయమో, ఈ గద్యమును అట్లే. శ్రీరంగ గద్యము కేవలము భగవద్రామానుజులు స్వామి సన్నిధిలో ప్రార్థనా రూప వాదము. దీని పిదప వైకుంఠ గద్యమున రామానుజుల వారి వాదము, అప్రాకృత వైకుంఠ లోక వర్ణనమును కనులకు కట్టినట్లుండును. ఈ గద్యమున స్వామివారి ప్రార్థనమును విని వైకుంఠుడు - అనుగ్రహ వాక్యములు పలికి, అనుభవానంద సుధానిధియందు ముంచెను. ఈ అనుభవమునకు శ్రీరంగ గద్యమే హేతు వయినది. శ్రీరంగ గద్యానుసంధాన ప్రభావముచేత ధ్యాన యోగము కలిగి, ఆ ధ్యానముచేత వైకుంఠము భగవద్రామానుజులకు కట్టెడుట సాక్షాత్కరించినది. ఆ చారవశ్యమే వాగ్రూపమున వైకుంఠ గద్య మయినది. ఈ శ్రీరంగ గద్య ప్రభావముచేతచే భగవద్రామానుజులు పరమయోగులుగా కీర్తింపబడిరి.

" తస్మై రామానుజాయ నమః పరమయోగినే

య కృత్తి స్మృతి సూత్రాణాం అంతర్జ్వరి మళికమత్. "

శ్రీరంగ గద్యము శ్రీ రామానుజ భావనా విశేషము

‘ఉభయ వేదాంత విశారద’

శ్రీమాన్ కుంటిమద్ది శేషశర్మ

జేషీయకాం భవ సయోనిధి రంగ భంగ
సంక్షిద్ధి చిద్ద జనకా మని కర్ణధారః
రామానుజో యతిపతి ర్వివకార* యో సా
వష్టాక్షరీ మమృత సౌధ సుపర్ణ కుంభీష్ఠ.

మానవులు - కర్మానుభవము

మానవులనాది సంచిత కర్మ ఫలానుభూతికై జనన మరణ పరంపరా రూప సంసార సాగర తరంగ బంధ్రమాణులగుచున్నారు. ఇ దెప్పుడు మొదలైనదో తెలియరాదు గాన ‘అనాది’ అన్నారు.

“ న హి క్షిప్ తే మపి జాతు తిష్ఠ త్యుర్మ కృత్. ” — (గీత)

ఉండలేదు చేయకుండ కార్యమ్యుల నొక్క నిమనమేవి నొక్కదేని.

— (గీత నవవీతము)

చేతనమై జీవుడు పని చేయక తూణ ముండలేడు కాన, పని చేయును. చేసిన పని - ఫలము నీయక తప్పదు. కావున, కర్మ ఫలానుభూతికి జన్మ నెత్తును. సంచిత కర్మ భాగ మైన ప్రారబ్ధ మనుభవించుచు

చేయు పని, శేషించిన సందిత కర్మ భాగముతో చేరి, 'అగామి'గా బావి జన్మానుభూతికి జీవునియందే లగ్నమై యుండును.

“ అర్థా గృహే నివర్తతే నృణాం మిత్ర బాంధవాః
సుకృతం దుష్కృతం వైష గచ్ఛంతి ముగచ్ఛంతి. ”

అనునట్లు, స్థూల శరీరమును వదలి పోవు జీవునితో - ఐహిక ధన ధాన్య గోహాదులు గాని, దార పుత్రాదులు గాని వెంట రారు. చేసిన పుణ్య పాపములు మాత్రమే వెంట వచ్చును అని యందురు. ఈ కర్మలే మరు జన్మకు బీజము పీడికి అద్యంతములు కెలియుట లేదు. కర్మ శేషించినంతకాలము జనన మరణములకు గురి యగుదు న్నారు 'జనన' మనగా - శరీరముతో చేరిం. 'మరణ' మనగా - శరీరము వదలి పోవుట

“ జీవాపేతం వాపకీరేదం మ్రియత ఇతి న జీవో మ్రియతే ”

— (ఛాందోగ్యము)

జీవుడు శరీరమును వదలినంతనే - 'చచ్చినాడు' అందురు. అంతేగాని, 'జీవుడు చావడు' అని ఉపనిషద్వాక్యము ఇట్లా శరీరములు పాతవి వదలుచు, క్రొత్తవి ధరించు మందుగు.

చినిగిన పాతలన్ విడచి చేకొను నట్టుల క్రొత్త పుట్టముల్
తనువులు జీర్ణముల్ వదలి తత్కృత కర్మ ఫలానుభూతికై
కొనును నవిన దేహములఁ గోయపు ట్తులు. నీట నార్పలే,
దనలము మాడ్చరే, దనిల మార్చదు జీవుని నిత్తు నిక్కలున్.

— (గీతా నవనికము)

పాత దేహమును వదలి, క్రొత్తది ధరించుచున్నందువలన, దేహమే క్రొత్తది గాని, జీవులు క్రొత్తవారు కారు “మా + నవః” అనగా - అదియే యర్థము.

ఈ జీవుల గతి ఇంతేనా ? సముద్ర తీరంగముల వలె ఎడతెగక మీద మీద పడుచుండు ఈతి బాధలతో, తాపత్రయములతో నత మత మగుచుండవలసినదేనా ? చీమ, దోమ, పక్షి, పశువు, కుక్క, నక్క, ఆవు, ఏనుగు, వానరము మొదలైన దేహములలో - ఉత్తమ మైన ‘మానవ’ దేహమును - జ్ఞానాతిశయము గలదానిని ధరించెయ్యి, ఇతర దేహములందు వలె దేహబంధ విముక్తి పాటు పడక, అహర నిద్రాదులతో కాలము గడుపవలసినదేనా ? ఇంతకంటెను మానవులు సాధించవలసిన దేమియు లేదా ? అనగా - ఉన్నది.

మానవ జీవిత పరమార్థము

“ విజ్ఞానం జన్మనా మంతే జ్ఞానవాన్ . ” (గీ.)

ఎన్ని జన్మల పడపోతతోనో మానవుడు జ్ఞానము గలవాడగుచున్నాడు జ్ఞాన మనగా - “మోక్షే ధీః జ్ఞానమ్” అని, అమర నిఘంటుకారుని నిర్వచనము. అనగా - మోక్షమును పొందవలె ననెడి బుద్ధియే జ్ఞాన మన జెల్లు నని దీని తాత్పర్యము.

మానవు డైనంత మాత్రమున - మోక్ష విషయిక బుద్ధి కలుగదు. తామస, రాజస గుణ ప్రధానము లగు నర దేహముల నెన్నియో ధరించినమీద, సత్త్వ గుణాతిశయము గల జన్మ గల్గినచో - ముక్తి పొందవలె నను బుద్ధి పొడమును.

ధర్మార్థ కామ మోక్షములు మానవ జన్మ మెత్తినవారు సాధించవలసిన పురుషార్థములు మొదటి మూడింటికి ‘శ్రీరంగ’ మని

నేను. వేద వోదిత విధు లగు ధర్మములను, వానికి విరుద్ధము గాని అర్ధ కామములను మానవుడు నాధించి అనుభవించవలసినవియే జ్యోతిష్టోమాది విధుల ననుష్ఠించి, దేవతలు కావచ్చును. ఐనను .. పుణ్యము క్షీణించినంతనే భూమికి దిగి రావలసినదే. భూ లోక మైనను, స్వర్గ మైనను ఈ లీలా విభూతికి చేరినవియే, సృష్టి స్థితి లయములకు గురి యగుచుండెడివే.

“ అబ్రహ్మ భవనా ద్లోకాః పునరావృత్తి నోఽర్హసః ! ” — (గీత)

సృష్టికర్త యగు చతుర్ముఖునితో శాటు, అతని లోకముకూడ ప్రళయములో నామ రూపములు లేక గోచురదయే

“ మా ముపేత్య చ కౌంతేయ ! పునర్జన్మ న విద్యతే ” — (గీత)

‘ నన్ను చేరినవారికి మరు జన్మలేదు’ అని గీతాచార్యోపదేశము దానిని సాధించిననేగాని, మానవ జన్మ నార్థకము కాకలదు అదియే పరమ పురుషార్థము. అది భగవంతుని నిత్య విఘాత, శుద్ధ సత్త్వ మయము

అచ్చటకు పోవుటకు శీఘ్ర కర్మలు అష్టపమచున్నవి. ఈ త్రిసంకాత్యక్త ప్రకృతి - నానారూప రస గంధాఘ్రియై, శీఘ్ర ఇంద్రియములను తన వైపుకు లాగుకొనుచున్నది

“ దైవీ ఘోషా గుణమయా మమ మాయా దురత్య గూ

మా మేవ యే వ్రవద్యంతే మాయా మేకాం తరంతి తే. ” — (గీత)

ఈ ‘మాయా’ యగు ప్రకృతి - భగవంతుని అపర ప్రకృతి. చాల బలవత్తరమైనది. దీని బంధములనుండి తప్పించుకొనుట అసాధ్యము.

“ అత్మావం రథినం విద్ధి, శరీరం రథ మేవ తు
బుద్ధిం తు సారథిం విద్ధి, మనః ప్రగ్రహ మేవ చ
ఇంద్రియాణి హయా న్యహుః, విషయాగ్ం ప్రేపు గోచరాః. ”

అని కరోపనిషత్తు - శరీర శరీరులను రమ్యముగా రూపించినది.

అత్మ రథికుడు, జ్ఞాన స్వరూపుడు. అతని ధర్మ జ్ఞానము బుద్ధి. అదియే సారథి. మనస్సు కళ్యేము. ఇంద్రియములు గుఱ్ఱములు విషయములు అశ్వములకు గమ్యములు. అవి గుఱ్ఱములను తమ నైపు లాగుచున్నవి.

“ దైవీ హేషా గుణమయా మమ మాయా దురత్యయా ” — (గీత)

త్రిగుణాత్మిక ప్రకృతి రూప మగు దైవ మాయ - ఇంద్రియముల నెంటనే పోవుచుండును.

“ ప్రాయోనేతి క్రుతి విషయతా విక్య మాధుర్య హేతుః. ”

అని నీలకంఠ దీక్షితు లన్నట్లు, నిషిద్ధముల యెడనే మక్కువ యొక్కువ.

“ యశ్చేంద్రియాణి వశ్యావి సదశ్వా ఇవ సారచేః

స తు తత్సద మాప్నోతి యస్మా ద్భూయో స జాయతే ”

— (కరోపనిషత్తు)

వశ్యేంద్రియములు గలవాడు ఇంద్రియములను ధర్మ మార్గములపై మరలించి, పునరావృత్తి రహిత మగు పరమ పదమును పొందగలడు. కాని, బలవత్తరమైన ప్రకృతి బంధములను విడిపించు కొనుటెట్లు ? దానికా భగవానుడే సమాధానించినాడు - “మా మేవ నో ప్రపద్యంతే మాయ మేతాం తరంతి తే ” అని.

జీవుడు ధర్మ జ్ఞానము అతని బుద్ధి ధర్మ జ్ఞానము సూర్యుడు
 తేజో రూపుడు మింట తేజరిల్లుచుండ, అతని ధర్మమైన తేజస్సు
 ఎండ - దూరదూరములకు వ్యాపించుచుండును. అట్లే జీవుడు, అని
 ధర్మము జ్ఞాన రూపములే బుద్ధి పెడ త్రోవల బోవుచున్నను, దానిని
 రధికుడైన జీవుడు అదుపులో నుంచుకొని, సక్రమ మార్గమున పయ
 నించవలెను. లేకున్న, రధిమునకు, అశ్వములకు, నారధికి, రధిమునకు
 అపద తప్పదు అందుకు సజ్జన సహవాసము ఆపశ్యకము శాస్త్ర
 బోధ అచేక్షణీయము

మోక్ష సాధనము

గీతలో - జ్ఞాన కర్మ భక్తు లను ముక్తి సాధనోపాయములు
 ఉపదిష్టములు జ్ఞానము చిదచి స్వరమాత్మ విషయక బోధ, “జ్ఞానా
 దేవ తు తైవల్యం” “జ్ఞాన విహీన స్సర్వ మతేన ముక్తిం న భజతి
 జన్మ శతేన.” జ్ఞానము చేతనే ముక్తి. అది లేనివాని కెన్ని జన్మ
 లెత్తినను ముక్తి లేదు’ అని శంకరాచార్యులు.

“లోకేఽస్మిన్ ద్వివిధా నిష్ఠా పురా ప్రోక్తా మనాఽనమః !

జ్ఞాన యోగేన సాంఖ్యానాం కర్మ యోగేన యోగినామ్ ” — (గీత)

గీతకు శంకరాచార్యులు భాష్యము వ్రాయుచు -

“సాంఖ్యానాం = ఆత్మానాత్మ విషయక జ్ఞానపథం, బ్రహ్మచర్యాశ్రమ దేవ మృత
 సన్యాసానాం వేదాంత విజ్ఞాన సువిశిష్టానాం పరమ హంస పరివ్రాజకానాం
 బ్రహ్మణ్యేన ఆపస్తంబానాం, నిష్ఠాప్రోక్తా ”

ఆత్మానాత్మ వివేకము గల్గి, బ్రహ్మచర్యాశ్రమము నుండినే -
 గృహస్థాశ్రమము వైకౌనక, నేరుగా సన్యాసమును స్వీకరించి,
 వేదాంత విజ్ఞాన పరినిష్ఠిత బుద్ధులై, పరమహంస పరివ్రాజకులై,
 పరమాత్మైక్యతానుసంధానపరులైనవారికి - జ్ఞాన యోగము మోక్ష
 సాధనము” అన్నారు

“జ్ఞానా దేవ తు కై వల్యం” ‘జ్ఞానమే మోక్ష సాధనము’ అని నారి మత ప్రకారము - ఉపనీతుడు పెండ్లి చేసికొనక, నేరుగా సన్యాసి కావలెను. ఆ సన్యాసి పరమహంస కావలెను. పరమహంస యనగా - జ్ఞాన కల్పేంద్రియ భవతమును బాహ్య విషయాన్తము గానీయక, లౌకికము లగు సకల వ్యాపారమాలను ఆహార పానీయములతోబాటు వర్జించి, బ్రహ్మైక బద్ధ దృష్టి కలవాడు.

అట్టివాడు - నిత్య నైమిత్తిక కర్మ లేవియు చేయ నక్కర లేదు తపస్వి వలె సదా బ్రహ్మైక బద్ధ దృష్టి కలవాడు కావలెను. భగవ దాజ్ఞ లైన నిత్య కర్మలు చేయ నక్కరలే యని గీతాచార్యుడే తెలిపినాడు :-

“యస్తాత్మ రితి రేవస్యా దాత్మ త్వస్త కృ మానసః

అత్మచ్యేవ చ సంకుప్తః తన్య కార్యం న వివశ్యతే.” అని.

జ్ఞాన యోగ మనగా ఇది. అంతే గాని, “అహం బ్రహ్మైస్మి = నేనే బ్రహ్మ. తేనో బ్రహ్మైవ నాపరః = తీవుడే దేవుడు. వేరు కాదు” అను జ్ఞానము సమాధి పర్యంతము ప్రసృతము కాదేని - మోక్ష సాధనము కాజాలదు.

‘చక్కెర తియ్యగా నుండును’ అను జ్ఞానముచే, నోరు తీయగ కాదు. ‘అగ్ని కాల్చును’ అని తెలిసినంత మాత్రమున, ఒడలు కాలదు. అది కార్యానుష్ఠానము వరకు సాగవలెను. నోట వేసికొన్న చక్కెర అనుభూత మగును. నిప్పున వ్రేలుచున, కాలును అట్లు పరమహంసయైన నాంఖ్యునకే జ్ఞానయోగము. అది సర్వజన సాధ్యము గానిది అందులకే శంకరాచార్యులు -

“ తస్మాత్ జ్ఞాన నిష్ఠాయాః నన్యాసినా మేవ అనుష్ఠేయత్వం. ”

అని, జ్ఞాననిష్ఠ సన్యాసులకే. కర్మయోగము - సర్వకర్మలు వదలి, అహార పానీయములు మాని, యమ నియమాదులచే స్వాధీన మనస్కులై, అత్యైక బద్ధ బ్రతుకులై, సమాధి నిస్థులు కాని సంపాదు లకు' అని, అధికారి భేదమును నిరూపించిరి.

శ్రీకృష్ణ భగవానుడును -

“ కర్మజైవ హి సంపత్తి మౌ ప్థితా జనకాదయః ”

“ కురు కర్మైక తస్మా త్వం పూర్వైః పూర్వకరం కృతమ్ ”

నీవును పూర్వులనుష్ఠించినట్లు కర్మ లాచరింపుము' అని శాసించినాడర్జునుని - కాని, సన్యసించు మనలేదు.

చేసిన కర్మ - మరు జన్మకు బీజము గాకుండ, మోక్ష సాధనోపాయ యోగముగా మార్చుకొనుటకు -

“ అనక్రో హ్యవరన్ కర్మ పర మాత్మీతి పూతుః ”

ఫలాసక్తి లేక, నియత కర్మ లనుష్ఠించినవాడు పరమమును పొందుచున్నాడు' అని ఉపాయమును ఆ భగవానుడే ఈశదేశించినాడు. కావున, 'నేను నా కొరకు ఈ ఫల మాసించి చేయుచున్నాను' అను బుద్ధిని వదలి, భగవంతుడు తన కొరకు - నిమిత్త మాత్రుడ నగు నాతో ఈ పనిని చేయించున్నాడు. కావున, చేయుటయే నా వంతు. ఫల మేమైనను సరియే - అది భగవంతునికే అను దృష్టితో ఆచరించినయెడల, ఆ కర్మ - యోగమై, మోక్షసాధనోపాయ మగును.

ఈ జ్ఞానయోగమైనను, కర్మయోగమైనను భగవత్ప్రసన్నులకే మోక్ష వాధకము ప్రకృతి బంధములను వారే తొలగించుకొనగలరు.

“ మా మేవ యే ప్రసవ్యంతే మాయా మేతాం తరంతి తే. ”

న న్నాశ్రయించినవారే నా మాయను చాటగలరు’ అని కృష్ణభగవాను డన్నాడు.

ఇక భక్తి - యోగము గావలె నన్న, పరభక్తియై, పరమ భక్తిగా మారవలయును.

“ పూజ్యేష అనురాగో భక్తిః ”

పెద్దల యెడ గౌరవాతిశయము భక్తి. అది అనన్య భక్తియైనచో పరభక్తి యగును.

“ కామై నై నై ర్హృత జ్ఞానాః ప్రసవ్యంతేఽన్యదేవతాః

అథతే ష తతః కామాన్ ” — (గీత)

చిల్లర దేవతలు త్వరగా ఫల మిత్తు రని తలచి, ఇంద్రియ సుఖ లోబుపులు ఇతర దేవతలను గొలిచి, ఫలమును పొందు చున్నారు.

“ ఆరోగ్యం బాన్కరా దిచ్ఛేత్ శ్రియ మిచ్ఛేద్ధ రాశనాత్

బాన్కర్య మిశ్వరా దిచ్ఛేత్ ”

అని, సూర్యాగ్నిశ్వరులను ఆ యా ఫలముల నాశించి కొలిచి, ఫలముల నొందుచున్నారు. కాని -

“ మ మైవ విహితాన్ హితాన్ ” — (గీత)

ఆ దేవతలకు ఆ ఫలము లిచ్చు శక్తి కే నిచ్చినదే’ అన్నాడు కృష్ణ పరమాత్మ వచనో - ఆ దేవత లిచ్చు ఫలములు -

“ అంతపత్తు వలం తేషాం త దృవ త్యంబ మేషాం. ” — (గీ॥)

అనునట్లు - తుణికిములు, తుచ్చములు.

అట్లు గాక, ఆ అల్పఫలములకైనను, నన్నే ఆశ్రయించువారిది పర భక్తి.

“ చతు ర్విధా భజంతే మాం జనా మృత్యుతివోఽర్జున ”

అర్చ జ్ఞాను ర్దాక్షిణీ నీ చ భరతర్షభ !”

— (గీ॥)

అర్జును = ఉన్నది పోగొట్టుకొని ఏడ్చువాడు; అర్ధార్థి = లేనిదానికై దేబరించువాడు, జ్ఞానువు - జ్ఞానరూప స్వరూప ప్రాప్తికై, బంధ ముక్తిని గోరువాడు; జ్ఞాని.

“ భసో వై సః రసగంహ్యేవాయం లభ్యోఽఽనందో భవతి ”

— (తైత్తిరీయోపనిషత్)

అనునట్లు - ఆనంద స్వరూపుడనైన నన్ను పొందవలె నన్న బుద్ధి గలవాడు. ఈ నాలుగు తెగల వారును నన్నాశ్రయింతురు' అన్నాడు శ్రీకృష్ణ భగవానుడు. వారిది పర భక్తి.

“ పున ర్విశ్లేష నీతుత్వం పరమా భక్తి రుచ్యతే ”

భగవంతుని ఎడబాటును తేజ కాలమేని ఓర్వలేక, గట్టున బడిన చేప వలె, విల విల లాడువాని భక్తి - పరమ భక్తి.

అందువల్లనే రామానుజులు శరణాగతి గద్యయందు భగవ ద్వాక్యముగా -

“ మ చ్చరవారవిండయుగల్వై కాన్తికాత్యంతిక పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తి. ”

అని అనుగ్రహించినారు.

ఈ భక్తి యోగము గీతలో ద్వితీయ షట్కమున ప్రతిపాదించబడినది ఇది భగవత్ప్రాప్తి సాధనము. పూర్వషట్క ముందలి జ్ఞాన కర్మ యోగములు భక్తి యోగాంగములుగా స్వాత్మ శుద్ధార్థ ప్రతిపాదితము లని -

“ జ్ఞాన కర్మాత్మకే నిష్ఠే యోగ లక్ష్మీ మనంతర్కృతే
అత్మానుభూతి సిద్ధ్యర్థే పూర్వ షట్కేన చోచితే. ”

అనియు -

“ మహామే భగవత్తత్వ యాదాత్మ్యావాప్తి సిద్ధయే
జ్ఞానకర్మాభి నిర్వర్త్యే భక్తియోగః ప్రకీర్తితః. ”

అనియు - భగవత్ ద్యామునముని విరచిత గీతార్థ సంగ్రహము. కనుకనే -

శ్రీ లక్ష్మీ నిలయున్ బరాత్పరుని రాజీవాజీ నారాయణున్
బీలా నిత్యవిటూరినాయకు జగ న్నిర్మాణ శిరీషు జీ
వారి ప్రాప్త్యనిఁ జేర్చఁజాలెడి యుపాయాంగంబులన్ జ్ఞాన క
ర్మాలన్ జెప్పెను బాండునూతి కనువింపన్ గృష్ణు డారింటిలో

— (గీతా సవనీకము)

అని విశదీకృతము.

జ్ఞాన కర్మాంగ భక్తి యోగము పరిమాత్మ ప్రాప్తి సాధన మేని -

“ ప్రసన్నా దన్యేషాం వ దిశతి ముకుందో నిజ పదమ్ ”

అను దేశిక రహస్య త్రయ సార ముందలి సూక్తి -

“ మా మేవ యే ప్రసద్యంతే మామా మేలాం తరంతి తే. ”

“ మా మేరిం శరణం వ్రజ ”

అను అన్యశ్రయ నివారక గీతా వాక్యములకు సంగతి ఎట్లు ? అను శంక -

“ప్రపత్తి శ్చ ద్వేదా మచరిత పరిపాక విదయా
విలంబెన ప్రాప్తి ర్మజన సుఖమేన కన్య విఫలం
పర స్యాద ప్రాప్తిః పరిమిత రసా జీవిత దళా. ”

— (రహస్య త్రయ సారము)

అను వాక్యముతో అవాస్తవము. ఎట్లనగా -

ప్రపత్తి - ‘స ద్వార్తక ప్రపత్తి’ ‘అద్వారక ప్రపత్తి’ అని రెండు విధములు. ప్రపత్తి అంగములుగా గల భక్తి యోగము సద్వార్తక ప్రపత్తి. ఈ భక్తియోగి చేయు ప్రపత్తి - ఉపాసనలో గల్గి అవాంతరములను భగవానుడు పోకార్చును. ఐనను, భక్తి యోగము జ్ఞాన కర్మాంగకము గాన, సర్వ సులభము కాదు. పురుష ప్రయత్న సాధ్యము. ఐనను - ఈ జన్మలోనే సిద్ధి బడయగల డన్న నిశ్చయమును లేదు. ఇన్వాంతరమునై వను పొంది, నాధించవలసి యుండును.

ఇక అద్వారక ప్రపత్తియే శరణాగతి. దానికి భక్తి అంగము ఇందు ప్రపన్నులు అకించునుడు. స్వ శక్తితో సాధించగల నను స్థైర్య మేమాత్రము లేనివాడు. ఇతడు భక్తి ధ్వానమున భగవంతునే నిల్పి - ‘నీవే తప్ప నితఃపరం బెరుగ’ నన్న అకించునుడు.

ఈ శరణాగతియు - దృఢ, ఆర్త భేదముచే ఇరు బెరంగులు.

“మా ముపేక్య తు కౌంకేయ ! పున ర్జన్మ న విద్యతే. ” — (గీత)

నన్ను తేరిన వారికి ‘మరు జన్మ లేదు’ అనునట్లు - శరణాగతి చేసిన వానికి మరు జన్మ హేతువులైన సంచిత - ఆగామి కర్మలు నశించు

చున్నవి. ప్రారబ్ధ కర్మ - అనుభవముతో తీరిపోవుచున్నది జన్మ బీజ మైన కర్మశేషము లేదు గావున, పునర్జన్మ లేదు.

“ప్రారబ్ధం పరభుజ్య కర్మ శకలం ప్రక్షీణ కర్మాంతరః
న్యాసేనైవ”

అను నిత్యానుసంధాన శ్లోకముచేత -

“ప్రారబ్ధం భోగతో వశ్యేత్ ”

అను శ్రు త్యనుసారము - శరీర సతనము వరకు ప్రారబ్ధ మనుభవించి, శరణాగతిచే ఇతర కర్మలు నశించినందువలన ముక్తిని పొందు చున్నాడు దృష్ట ప్రపన్నుడు. అట్లైనచో -

“మా హేకం శరణం ప్రజి . అహం త్వ సర్వ పాపేభ్యో మోక్షస్యామి ”

నీవు నా శరణు కోరుము. నీకు ముక్తి ప్రతిబంధకము లగు సర్వ సుకృత దుష్కృత రూపము లగు పాపములను తొలగింతును’ అను భగవ ద్వాక్యము పొల్లుగాదా ? అనిన -

ప్రారబ్ధ కర్మను గూడ తొలగించి, ప్రపన్నుని నిష్కర్మని తేసి, పరమ పదము చేర్చు శక్తి ఆయనకు కలదు ఆ ప్రపన్నుడు అపుడుగా దిపుడు స్వామి సన్నిధికి జేరవలె ఊహ మి వ్రాశ్మత లోకమున నుండజాల నన్న ఆర్తుని ప్రారబ్ధ సుకృతమును వాని మిత్రు లకు, దుష్కృతమును శత్రువులకు పంచి, ఇతనిని తన సన్నిధికి తీసి కొని పోవును ఇతడే ఆర్తు ప్రపన్నుడు.

అటు గాక, నిత్య విభూతికి చేరినను ఆతని సేవయే ఇచ్చు నున్నను ఆతని సేవయే అందుకై, తన కర్మలను ఇతరులపై మోప

నేల ? నేనే శరీర వాత పర్యంతము అనుభవించునుగాక ! అను నిబ్బరము గలవాడు దృష్ట ప్రపన్నుడు.

“ త్వం చే త్రస్సీదసి, తవాస్మి సమీపత శ్చేత్
త్వ యస్త భక్తి రషఘా తరితైలనాథ !
సంస్పృశ్యతే యదీ ష వాసజనై స్త్వదీప్తైః
సంసార ఏవ భగవ స్సవర్గ ఏవ ”

‘ఓ వరదా ! నీ దయ యున్న చో, నీ దగ్గర నున్న చో, నీపై ఎడతెగని భక్తి ఉన్న చో, భాగవత నాన్నిధ్య మున్న చో - ఈ భూలోకమే పరంధామము. ఈ శరీరము చాలిపోయినంతనే - మరు జన్మకు గురి చేయక, నీ సన్నిధికి చేర్చుకొనుము ’

“ ఏత ద్దేహపానే మాం త్వ త్పదం ప్రావయన్వయమ్ ”

వారిని, విరిని సంపక, నీవే దర్శన మిచ్చి, ఈ శరీరమునుండి బహిష్కరించి, నీ నిత్య విభూతికి తీసికొని పొమ్ము’ అని, దృష్ట ప్రపన్నుని విన్నపము. వానికి ఈ దేహవాత మయినంతనే ముక్తి అందులకు - భగవ చ్చరణ శరణాగతియే సులభతమ మగు ఉపాయము. అధికారి నియమము లేనిది.

మంత్ర త్ర యోపదేశము

అందుకు మంత్ర త్రయమును గురు ముఖముగా ఉపదేశమును పొందవలెను. అందు ప్రధమము షూల మంత్రము అది ఉపనిష దంతర్గతము.

“ ఓమి త్యగ్రే వ్యాహరేత్ । నమ ఇతి హృత్ । నారాయణాయే త్యుపరిష్టాత్ । ఓమి శ్యేరాక్షరం । నమ ఇతి ద్వే ఆక్షరే । నారాయణాయేతి పంచక్షరాణి ।

నీతదై నారాయణస్వాష్ట్యార్థం వదమి । యోగాపై నారాయణస్వాష్ట్యార్థం వదమి
దేక్షతి । అనవధ్రవ స్సర్వయాయురేతి । విందతే ప్రాణావత్యం । రాంసోస్పం
గోవత్యం । తతోఽమృతమృతే । తతోఽమృతత్వమృతం ॥

ఓంకారమును దొర్తి మనుసంగవలయు । నమ యంభ నా సింద,
నారాయణాయ అనియు, వాకొనవలయు సంతమృతండు ।
ఓ మను సక్షర మొక్కగి, రెండు నమ మనునవి, ఐదు నారాయణాయ ।
అని నిదీ నారాయణాష్టాక్షరమ్ము ।

(గురుగ్రంథమున సుందేశము ఎడసి) పదలక జనియించు వర్తిత ముండు ।
వాణ్ణాయు పగు, ప్రణావతి లగు నుమ్ము ।
ఇహమందు ఏన భానమినుమతికాగును ।
ఎట్టి యారోగ్యమ్ము, హరిత్యమును ।
అతనికి వరమందు నమ్మలత్వ మొదవు ॥ — (నారాయణము)

అని దానికి ముదీయూనువాదము

“ ఓమి ఛాక్యానం యుంజీత ”

ఇత్యాదిగా - శృంగారతి వైదికమే యైనను -

“ ప్రవర్తే త్రైవి కేపి న్వ వర్ణాపికారికా ”

అని, స్త్రీ - పూద్ర భేదము లేక, దీనికి సర్వులు అధికారు లన్నారు.
కాని, ప్రణామమున -

“ అకార ఉకార మకార ఇలి । దా నెతిథా నమిమ త్తదేత దొ మితి ”

అని, అకార - ఉకార - మకార సంస్పృష్ట రూప మైనను, అనుపనీతు
లగు ఉకారమును వదలి, ‘అమ్’ అని ఉపదేశించుచు సంప్రదాయము.

“ నర్పం వాక్యం సావధారణమ్ ”

అను నీతిగా - అన్య వ్యావృత్తి అర్థ సిద్ధము

శ్రీమద్రామానుజులు ఈ మంత్ర వ్రాపి కై 13 తడవలు గోష్ఠీపూర్ణుల దగ్గరికి పోయి వచ్చుచుండి రట ! అన్ని మారులు వేసరక తిరిగినను - ఇతగుల కుపదేశింప ననియు, ఉపదేశించినచో పలు నరకములవా లగుదు ననియు శపథము చేసినమీదనే రామా నుజులకు గోష్ఠీపూర్ణులు మూల మంత్రము నుపదేశించినారు

మంత్ర మనగా - “మంత్రారిం త్రాయత ఇతి మంత్రః.” అను పుస్తృత్తిచే, ‘మనన ిలుని రక్షింయినది’ యని యర్థము. ‘రిక్షణ’ యనగా - చహిక భోగ భాగ్యములను కూర్చుట కాదు,

రిక్షణ మన్న - మేనునకు రాంకవమల్, మరి ఎట్టు పుట్టమల్ కుడికి పాయసాన్నములు, జొరలు, ఫక్షిము, రింయి పానకా, అడికి రవ్య దృశ్యము అనామసుమన్, షనమున్, గృహమ్మలా మోక్షముగా ? చచ్చుచును, ఎట్టుచునునుండెడి తివకోటిన్ !

— (యతిరాజీయమ)

అనునట్లు - మోక్షమే రిక్షణ దాని నీయగలవాడు నారాయణుడే నరులకును దిక్కునవాడు, సర్వశైవీ, సర్వాంతరాత్ముడు కావున, ఆయనకును నరులకును ఎడతెగని సంబంధము

అట్టి మంత్రము నుపదేశము పొందినారు రామానుజులు.

“గురుం ప్రతాపయే శ్రీమాన్ మంత్రం యత్సేవ గోపయేత్

అప్రతాప ప్రతాపాభ్యాం క్షియేతే సంపదాయషి ”

‘ఈ మహానుభావుని అనుగ్రహముచే, భవతారకమైన ఈ మంత్రము లభించినది’ అని, మంత్రోపదేశమును ప్రకటించవలెను. ఉప

దిష్ట మంత్రమును రత్నము నలె - హృదయపేటికయందు దాచు కొనవలెను. అది పరింపరాగశ సంతప్రదాయము.

అట్లయ్యును - రామానుజాచార్యులు గురూపదేశానంతర త్తామసందే సుంటా పథమ్మున గోష్ఠీపుర దేవాలయ గోపుర మధి రోహించి, మోక్ష ద్వార వివాటన తమ మగు సువర్ణ కుచిక బోలిన మంత్రమును “విచకార” నెడజల్లినారు మంత్ర మహత్వము చేత, వినినవా రందరును నిశ్చయసమును పొందిన, తా మొక్కరు నిరయమునకు (నరకమునకు) ఏగిన నేమి? అని, సువర్ణ శోభిత మంత్ర రత్నమును నెడజల్లిన యుదార దయా సింధువులు రామానుజులు.

ఇట్టి మహానుభావులు - చరమ మంత్రమునకు తమ గీతా భాష్యమున విపుల వ్యాఖ్యానమును రచించి వాసి గాంచిరి మంత్ర రత్న మగు ద్వయ మంత్రమునకు మహా భాష్య రూపమున - ‘శరణా గతి గద్య’ను రచించిరి ఈ శరణాగతి గద్యకు - ‘పృథు గద్య’ మనియు, శ్రీరంగ గద్యమునకు ‘మిత గద్య’ మనియు ప్రసిద్ధి

శ్రీరంగ గద్య వివరణము

‘మిత గద్య’ మను శ్రీరంగ గద్యమున - తొలుత మూడు వాక్యములు, అపై రెండు శ్లోకములు, అనంతర మొక చిన్న వాక్యము, కడపట పదునాల్గు సంబోధనములు గావించి, తమ శరణా గతిరూప నమస్కృతిని శ్రీమద్రామానుజులు శ్రీరంగశాయి కర్పించి, గద్యమును ముగించి

“ శ్రీమ ల్లక్షణ మనినా విషయై కాగ్ర చేతసా కధితమ్
మితగద్య మమితసారం వ్యక్తం వ్యాఖ్యాతి వేంకటేశ కవిః ”

అని దీనిని శ్రీ సేవాంశదేశికలు వ్యాఖ్యానింపదొడగి, ఇది మిత గద్యమే యైనను, 'అమిత సార' మని ప్రశంసించిరి

ద్వయ మంత్ర విపరీత రూప మగు శరణాగతి గద్యమున వివరించిన మంత్రార్థమునే ప్రకారాంతరముగి మననమగు చేయుంచుచున్నా రీ శ్రీరంగ గద్యమున శ్రీమద్రామానుజులు

భగవాను నాశ్రయించినవో - ఈ జీవి నిత్య విఘ్నాతియందు పరవాసుడైన సేవా సాభాగ్యమాను గొందును అదియే మానవ జీవిత పరమార్థము

భగవంతుని స్వరూప స్వభావాలు తెలిసినగాదా ఆతని పొందు నిచ్చయు, అందు ప్రతుత్పము పొడచును । భగవానునకు వ్యత్యాసకృత రూపములు పెండుచువి

“ అంత ర్హసా శ్చ ర త్వర్వం వ్యాప్య నారాయణ స్థితః ”

అన్నింటిని - లోకల, నెల్లవల వ్యాపించియున్నాడు నారాయణుడని శ్రుతి

“ మయా తత మిదం నర్వం జగి నవ్యక్త మూర్తినా ”

ఈ జగ త్తంతయు నాతోనిండియున్నది' అని గీతాచార్యుడును -

“ త్వ నా వ విష్ణునా ంబి । జగ ద్వాస్తం చరావరమ్ ”

ఓ లక్ష్మీనూతా । నీచేతను, విష్ణువుచేతను లోక మంతయు వ్యాప్తమై యున్నది' అని విష్ణుపురాణము -

“ విష్ణుభావ మహం కృత్స్న మేకాంశేన స్థితో జగత్ ”

నా ఒక్క అంశముతో సమస్త జగత్తును వ్యాపించియున్నాను.'

“ దౌష్ట్య స్స చంద్రార్కః శక్వత్రిం ఖం దిగో హ ర్భవోదధిః

వానుదేవవ్య పీత్యేణ విధృతావి మహాత్మనః ”

మహాత్ము డగు వాసుదేవుని శక్తిచే చంద్ర సూర్య నక్షత్ర యుక్త మగు ఆకాశము, భూమి, సముద్రములు ధరింపబడినవి' అనియు, పంచమ వేద మున మహా భారతము పైఁము నొక్కి నక్కాణించు చున్నది

ఇట్లు సర్వ ధారకమై, సర్వాంత ర్భూషిర్గతిమై అవ్యక్త రూప మొక్కటి, భక్తానుగ్రహార్థము వ్యక్త రూప మొక్కటి అది -

“ అంభస్య పాతే ఘోషస్య మచ్యే నాకస్యవృక్షే మూతో మహిమూత్. ”

— (తైత్తిరీయము)

మహాత్ము కంటెను మహా స్త్రయిన పరమాత్మ, అవాచే అంభసి = అనంతమైన ప్రళయ జలమందు, లేక - క్షీరార్ణవమున (శ్వేత ద్వీప మున), ఘోషస్య మచ్యే = లోక మధ్యమున (సూర్య మండలాంత ర్గతమున లేక - తిగునతి, శ్రీరంగము మొదలగు దివ్య దేశములందు), న + అకస్య = దుఃఖ సంపర్కము లేని నిశ్య పదమునందు (వెల్లడి యగుచున్నాడు.) అదియును గాక, రామ కృష్ణాది విభవావ తారుణుగా, సర్వ హృదియాకాశమునందు యోగులకు ప్రత్యక్ష మగుచున్నాడు.

వైకుంఠమం గున్నవాడు విభవావతారుణుగా, అర్చావతారు డుగా అవతరించినచో, వైకుంఠము గూలీయైనా? ఒక్కడు పలు చోట్ల నుండలేడు గదా ?” అని ప్రశ్నించువా రున్నారు

“ పూర్ణమదః పూర్ణ మిదం పూర్ణా య్పూర్ణ మదవ్యతే

పూర్ణా త్త పూర్ణ మదాహ పూర్ణ మేవావ్యతే ” అని శ్రుతి.

హైందమున పూర్ణుడగువాడు విభవాచ్ఛావతారుడుగా ఆవిర్భవించినను, ఆతని పూర్ణతకు కొనువ లేదు. ఒక్కటినుండి ఒక్కటి తీసిన, మిగులు లేకంపుట సామాన్య గణితము అది ఇటు అన్వయింపదు. “దీచా నుత్పన్న కిపనత్” ఒక ప్రమిద దీప కళికనుండి మరి యొక ప్రమిదను వెలిగించిన, మునుపటి దీప కళికకు తరు గుండదు. అట్టి స్థితియే ఇచ్చట ఇంతకును మును పించట లేక, భగవంతు డనతరించుట గాదు. మ రే మచగా - ఆవిర్భవించుట. అవ్యక్తముగా నున్న స్వామి వెల్లడి యగుట అంతయే అటుపై నరుడు -

“ కిరీటనం గదినం చక్రహస్త మిహ్నమి త్వాం ద్రష్టు మహం త తైవ
 పైవ హపేణ చతుర్ముఖేన నహస్రతాహో ఖవ విక్రమార్తే । ”

— (గీత)

శంఖ చక్ర గదా ద్వాయుధ పరిష్కృత బాహు చతుష్టయముతో, రగ్న కాంతులతో విరాజిల్లు కిరీటముచే అలంకృతమైన మస్తకముచే ప్రతాపించు పరవాుదేవ స్వరూపమును చూపగోరినాడు అర్జునుడు. దానిని చూసినాడు శ్రీకృష్ణపరమాత్మ తదుపరి - సామాన్య సౌమ్య మానవ రూపమును చూపనాడు భగవానుడు

ఆ యవ్యక్త సర్వ వ్యాప్త రూపము, వ్యక్త పరవాసుదేవ రూపము, కాలాంతరీయ విభవావతారము మన కలభ్యములు. అష్టాంగ నాథనీయ మగు అంతర్యామి స్వరూపము కూడ సామాన్యుల కగోచరమే. అందువలన, స్వయం వ్యక్తము, అర్ప ప్రతిష్ఠితము అగు అర్చావతారమే శరణ్యము అందువలన, శరణాగతి గద్యయందు వైకంఠ ధామని శరణించినట్లు వ్యాఖ్యానించి, ఇందు జన సామాన్య

దర్శనీయు డగు శ్రీరంగనాథుని సంబోధించుచు, ద్వయ మంత్రార్థమును విశదీకరించుచున్నారు

ద్వయము రెండు ఖండములు, ఆరు పదములు గల మంత్రము. అందు ప్రథమార్థము అనుష్ఠాన రూపము ఆ యనుష్ఠానమే భగవత్ప్రాప్తోపాయము ద్వితీయము అనుష్ఠాన లభ్య ఫల ప్రతిపాదకము.

" జాతస్య ఏ ద్రువా మృత్యుః ప్రపం జశ్చ మృతస్య చ " — (గీత)

అనునట్లు - జన్మము తనన మరణ రూప ము సంసార నాగరమున బంధమ్యమాణు డగుచున్నాడు

ఇట్టి జీవులు - నిత్య, ముక్త, బద్ధ భేదములతో త్రిణా భిన్నులు. జ్ఞానము గలవారు గాన, చేతనులు. చైతన్యము లేనివారి పాంచభౌతిక శరీరములు జడములు

జడము - ప్రకృతి, శుద్ధ సత్త్వము, కాలము అని ము వ్యధము. ఆ త్రివిధ చేతనుల - జడముల స్వరూప స్థితి ప్రవృత్తులు భగవదధీనములు ఆతని సంకల్పముచేత - కొన్ని నిత్యములు, కొన్ని అనిత్యములు. అనిత్యము లనిన - 'సశించునవి' అని గాదర్దము ఉన్న వస్తువునకు నాశముగాని, లేని వస్తువు అమాంతము ఊడి పడుటగాని ఉండదు చేతనులు అనిత్యులన్న, జనన మరణములకు గురి యగువారనియు, అచేతనము లన్న, త్రిగుణాత్మక ప్రకృతి యనియు తాత్పర్యము

" అచేతనా వరాధా చ నిత్య సతత విక్రియా "

అనునట్లు, అట్టి ప్రకృతి - నిత్యమే అయ్యును క్షణ క్షణము మార్పు చెందు స్వభావము గలది జీవునకు భోగ్యముగా నుండుట దీని ధర్మము సర్వము నందు మార్పు తెచ్చు కాలమునకు -

“ స వా ర స్త్ర వై ప్రణః ”

అనునట్లు - త్రివాద్యహృతి యగు శుద్ధ సత్త్వమును మార్పు శక్తి లేదు అది నిత్య మాత్మయై నుండును. త్రిగుణాత్మిక ప్రకృతి వికృతి చెందుటకును, శుద్ధ సత్త్వము ఏక విధముగా నుండుటకును భగవత్సంకల్పమే కారణము

ఆ భగవంతుడు ఎన్ని కీర్తుల వలె - స్తోత్రములచే, కర్మ దోషములచే అనంశస్పృష్టుడు గానే స్పృశ్యమైన - అనంశకమైన జ్ఞాన శక్తి బలైశ్వర్యాది వస్తువులగుట - అనంత కల్యాణ గుణ గణము గలవాడు నిత్య ఒద్ది ముక్తిల కంటెను ఉత్తముడు అనంత తేజోరాశియైనను, భక్తాంగ్రహార్ద్రము నంచూత స్వతేజస్కుడై, సర్వ నియాముకు ఉయ్యను - భక్త పరితంత్రుడై, అర్పా రూపియై యున్నాడు ఆ శ్రీరంగి యై - ఇత్యైవ ఓల దైవమై, విభవావతారుడైన శ్రీరామచంద్రునచే శరణాగతుడైన విభీషణాచార్యులకు దత్తుడై, కావేరీ ద్వీప వాసియై విరాజిల్లుచున్నాడు

‘అతడే సర్వ ఆగత్పిత, సర్వ రక్షకుడు, సర్వశైవీ అతని సేవయే దేహధారికి అనంద సంభాయక మన్న జ్ఞాన ముచ్యుడై, అతని నిరంతర సేవా సంజని తానంద పారవశ్యము గల్గిన నేను - అతని కైంకర్యము ననుభవించును’ అని తా ననుభవించు - శరణాగతికి ఫలమైన ద్వయ మంత్ర ఉత్తర ఖండార్ద్రమును లోక హితార్థము గద్య ప్రథమ వాక్యమైన “స్వాధీన త్రివిధ చేతనాచేతన” ఇత్యాది - “నిత్య కింకరో భవాని” ఇత్యాదిగా, “శరణ మహం ప్రపద్యే” ఇత్యంతముగా గలది ప్రవృత్త్యనుష్ఠాన రూపము. ద్వయ మంత్రము ప్రథమ వాక్యార్ద్రము.

పూర్వజన్మ కృత సుకృత విశేషముచే నశీకృతు డగు భగవంతుని యనుగ్రహముచకు పాత్ర మగు నీవి - ఏ యోగము చేతనైనను భవ బంధ ముక్తుడై, త్రిపా ద్విభూతిలో -

“ సోఽబ్బురే నర్వాన్ కామాన్ నహ బ్రహ్మణా ”

స. = ఆ బంధ ముక్తుడు, బ్రహ్మణా సహ = పరబ్రహ్మతోబాటు, సర్వాన్ కామాన్ = అన్ని కోరికలను, అశ్నుతే = అనుభవించును, అను శ్రుతి ననుసరించి, శ్రీపతితో బాటు - కాంక్షించిన కోరికల నన్నింటిని అనుభవించి ఆనందించవలయు ననిన, తొలుత భవ బంధములు తొలగి పోవలె గదా ! అందుకే ముక్తిసాధనోపాయమైన భక్తి యోగమును, త దంగములైన జ్ఞాన కర్మ యోగములను భగవానుడు గీతలో నుపదేశించినాగు ముక్తి యన నేమి ?

కొందరు మిక్తి ముక్తి యనుకొందు రవిద్య తొలంగిపోవుటే

కొందరు ముక్తి యందు, రిక కొందరు జన్మ ముక్తిలే

కొందరు, వా ర దెట్లు అనుకొన్నను, నిత్యవిభూతియందు గో

విందుడ ! నాకు నీ పదరవింద నవర్యము ముక్తి కేళవా !

— (కేళవ ప్రవర్తి)

“సర్వం క్షణికం” దేహము రాలిపోవుటయే ‘ముక్తి’ అని జాడ్లులు, ‘పరబ్రహ్మకు అవిద్య గ్రల్పు, తీవుడైనాడు, ఆ అవిద్యా భంగమే ముక్తి’ అని అద్వైతులు, ‘ప్రాకృత దేహ బంధము తొలగి, ప్రత్య గాత్య స్థితిని పొందుటయే ముక్తి’ అని కేవలులు - కాని, నా పాలిటికి ముక్తి యనగా - ఏకపా ద్విభూతిని వదలి, శుద్ధ సత్త్వమయ

మగు త్రిపాద్విభూతికి - శ్రీపతి యగు నీ వాచారవింద సేవా భాగ్య మనుభవించుచు ఆనందించుటయే' అని భావము.

అట్టి ముక్తిని పొందుటకు - జ్ఞాన కర్మయోగములు అంగ ములుగా గల భక్తియోగమే గతి' అని దాని నుపదేశించి, తనకు ఇష్టుడు, సఖుడు, ప్రేయః అను ఉదారాశయముతో, ఆ యోగము కష్టనాధ్యము, అదియను ఈ జన్మతోనే ముక్తి నీజాలదే, అని, సులభము, నిశ్చిత ఫలదము నగు ప్రపత్తి యోగము నుపదేశించు నాడు.

సర్వ ధర్మములను వన్యసింధుము, నీవు

శరణు చొరుము నన్ను నొడవి, నీడు

దురితజాల మెల్లఁ దొరిగింతు నే, నింత

కోక మించుకంత నీకు వలదు.

— (సరహర్ష దీపిక)

సర్వ ధర్మములను వదలుట యన్న, శరీర ధర్మములను గాదు. విసి విహిత కృత్యములను గూడ తాదు ఫలాపేక్ష లేక, 'నేను చేయుదును' అను అహంకారము, 'నాకై చేయదును' అను మమకారము లేక, నిత్య నై మిత్తిక కర్మలను చేసి, ఫలమును వదలుటయే.

అంతేగాక, ధర్మ పదమునకు - 'యోగ' మనియు పేరు.

“ స్వధర్మే నివసం శ్రేయః పరధర్మో భయావహః ” — (గీత)

స్వధర్మము తన కధ్యస్తమైన కర్మయోగము, పరధర్మము జ్ఞాన యోగము. కర్మయోగి ఆ జన్మలో ముక్తిని సాధింపజాలక మరణించి నను బాధకము లేదు. మరు జన్మమును ఉత్తముల పంశమందు గొని, నిలిచిపోయిన కర్మయోగమును కొనసాగించి, ఫలమును పొంద

చచ్చును కర్మలను సర్వాత్మనా వదలిన జ్ఞానయోగి - ఇందు జెడును, పరమునందును 'వెళును' అన్పందున, సర్వధర్మములను సన్యసింపు మనెన, మునుపు చెప్పిన అన్ని యోగములను, జ్ఞాన కర్మ భక్తులను సర్వాత్మనా వదలి, నా శరణు చొరుము అట్లు నీవు చేసిన, నీకు ముక్తిప్రతిబంధకము లగుట - చాపదూప కర్మల నన్నింటిని వదలిం తును. అందువల్ల, నీకు మరు జన్మ బీజము లగు కర్మలు లేనందున, ముక్తి కరస్థము' అని - అతి రహస్యమైన ప్రపత్తి యోగమును ఉపదేశించినాడు. అదియే ప్రపత్తి. త శ్శలీశమే శ్రీరంగ గద్యమున - తొలి వాక్యమున ప్రదర్శితము తి దదుస్థాన హుప ద్వయమంత్ర ప్రధమార్థ మర్థమే గద్యము ద్వితీయ వాక్యమున నిరూపితము.

తనను రక్షించు మని ప్రార్థించువాడు - రక్షించవలసిన తనను రక్షకుని యధీనము చేయకున్న, అత జెల్లు రక్షింపగలడు ? కాన -

“ ఓమి కాకాత్మానం యుంక్షిత ”

ప్రత్యగాత్మ యగు తా నను హవిస్సును, పరబ్రహ్మాత్మక మగు వాసకమునందు (= అగ్ని యందు) సమర్పించుట యజ్ఞము.

“ ఓమి హ్యదాహ్మత్య యజ్ఞ దాత తహ క్రియా

ప్రవర్తంతే విధానోక్తా స్ఫుతతం బ్రహ్మవాదిభామ్ ” — (గీత)

'ఓమ్' అని హుతాశనునయందు సమర్పించుట యజ్ఞము కావున, అగ్ని హవిస్సును 'ఓమ్' అని భగవ దధీన మొనర్చవలెను.

స్వరక్షణకు సాధనాంశరముల సెరుగని అక్షింపనుడు - 'త న్నతను తప్పక రక్షించును' అనెడి మహా విశ్వాసముతో త న్నతని పాదారవిండములందు దారక యును. తనను రక్షించగల సామర్థ్యము,

అశ్రుతునిపై జాలి మొదలగు గుణములు గలవానినే రక్షకునిగా ఎన్నుకొనవలెను, అతనికి అనుకూలముగా తాను మెలగవలెను. విరుద్ధముగ ప్రవర్తింపరాదు. ఈ అకించన్య - మహా విశ్వాస - హస్తప్రత్యక్ష వరణ - అనుకూల్య సంకల్ప - ప్రాతికూల్య వర్జనము లగు పరచాంగములతో స్వాత్మ సమర్పణమే పూర్ణ శరణాగతి.

మూడవ - “ఏవ మచస్థితస్య” ఇత్యాది - “నిత్య కింకర కాం ప్రార్థయే” ఇత్యంత మగు వాక్యముతో - తాను కోరిన ఫలమునకై భగవ దాశ్రయణము మహా విశ్వాసపూర్వక మని నిరూపించినాను.

అతడు పరమ కారుణికుడు అనన్య గతికు డగు నితేమ న న్నాశ్రయించినాడే ! వీనిని రక్షింపకున్న, వీని గతి యేమి గావలె ? తాన -

“ సకృ దేవ ప్రవన్నాయ తవాస్మితి వ ముచత్ ”

అథమం సర్వటాత్యో దదా మ్యేత ద్ద్యతం మమ ”

— (శ్రీమద్రామాయణము)

అనిన నేను మాట తప్పుదునా ? రక్షించి తీరుదునా ? అను పట్టుదల కరుణ లేనివానిని అశ్రయించి ఫల మేమి ? అతడు కరుణాళువే గాక రక్షింపగల స్తమతయు గలవాడూ అందుకే భగవంతుడు ముక్తి ప్రతిబంధక మగు పాప జాలమును పోకార్చగల శక్తి లేక, వట్టి కరుణ యున్న ప్రయోజన మేమి ?

నీవే దేవుడవేని, నేను వినలేవేనిన్ విలాపమ్మలన్ ;

ప్రొవన్ దీనుల కత్తి రక్తియు ననుక్రోశమ్మ లేదేని, నీ

దేవత్వ మ్మది యెన్ దండులుకు, నో దీనేభ పంరక్షణ !

కావంజాలిన సర్వ శక్తివి రమాకాండవ ! కేళవా !

— (కేళవ ప్రవర్తి)

అన్నట్లు, కరుణాళువు, సర్వశక్తి యగు శ్రీపతి - రస స్వరూపు డగు తన అనుత్తమమైన - అనంతమైన అనుభూతిని అనుగ్రహించునన్న మహా విశ్వాసముతో, ఆతని నిత్య కైంకర్యమును దయచేయు మని ప్రార్థించుచు తృతీయ వాక్యమును ముగించినారు.

ఇచ్చట మహా విశ్వాసము - అనుకూల్య సంకల్ప, ప్రాతికూల్య సర్జనములకు ఉప లక్షణము

పై వాక్యములచే ప్రతివాదితార్థములను శ్లోక ద్వయముచే సంగ్రహించుచున్నారు

“ తవానుభూతి సంఘాత ప్రీతికారిక దాన్యతామ్

దేహి మే కృపయా నాథ ! న నాచే గతి మన్యథా ”

“నాథ ! - విశ్వస్య పతిః, ఆత్మేశ్వరః’ అను శ్రు త్యను సారము జగన్నాథా ! సర్వ రక్షకా ! మే = జనన మరణ పరంపరకు జిక్కి, విల విల లాడిన నేను, ఇంకను ఈ వ్యధను భరింపజాలక, నీ దివ్య విభూత్యందు ప్రేమాతిశయముతో నీ దాన్యమును అకాంక్షించుచున్నాను నీవు తప్ప, ఈ ప్రకృతిబంధములను శౌర్యదెంచు శక్తి గలవా రెవరును లేరు వేరు గతి లేనివాడను నీవు ఉపదేశించిన భక్తియోగానుష్ఠానమునకును నేను ఆశక్తుడను వేరు గతి లేక, ఏ సేవా భాగ్య మనుగ్రహింపు మని నిన్నే ప్రార్థించుచున్నాను ‘వాసి’ యని నన్ను నిరాకరింపకుము

“ దోషో య ద్యపి తన్య స్యాత్, నా మేత దగన్తితమ్ ”

ఆశ్రితుని యెడ దోష మున్నను, సత్పురుషుల కది గమనింపదగినది గాదు’ అని నీవే వచించినావు అట్టి వాత్సల్య జలని నీవే నీ దాన్యము

వీని కనుగ్రహింపుము' అని మొదటి శ్లోకార్థము ఇక రెండవ శ్లోకము -

“ సర్వావస్థావితాశేష తేషైకరతి స్తప
భవేయం పుండరీకాక్ష ! త్వమే వైవం కురుష్య మామ్, ” అని

నిత్య నిపవద్య తైంకర్య నిరతు డగుదు

సన్యగతి హీను, పద్మపత్రారూపాక్ష !

వీనిఁ గైకొను మీద నీ వానిగాని

ట పద్మాక్షా ! నీ కను చూపులను నీ దాసునిపైఁ బొరింపుము నీ దాస్యైక పృత్తిని దయ సేయుము నిన్ను చేరు వేరు సామర్థ్యము లేనివాడను. నీవే వీనిని నీ వానినిగాఁ జేసికొమ్ము. “దేహి” యన్న పరిస్థితి నదము నా లాభము కొరకు - “కురుష్య” అనిన ఆత్మచే పదము నీ వాని రక్షించుట నీకే లాభకరము' అని ద్యోతకము.

“ఏవం భూత” - ఇత్యాది, “అద్యైవ కారయ.” ఇత్యంత మగు వేదిన వాక్యమున, నాకు నా స్వరూప జ్ఞానము, నీ మహాశ్లీ జ్ఞానమును లేదు అదుపు లేని ఇంద్రియములు, చంచల మనస్సు గల వాడను. నోట బల్కిన మాట మాత్రముతో సన్ననుగ్రహించి, నా మనస్సును, నా నోటఁ బల్కిన పలుకులకు అర్థ మగు ఉపాయోపేయ రూప మగు పరమార్థమున దృఢ లగ్న మొనర్చుము' అని, సర్వలోప పూర్తిని నీవే ఆచరించి, ఆదరించి దాసు చేలుకొను మని ప్రార్థించి నారు

అట్లు ప్రార్థించి, పదునాల్గు సంబోధనలతో - న్వామి గుణ గణమును స్మరించుచు, ఇట్టి నీకు సమస్కార మని శరణాగ త్యనుష్ఠా సమును పూరించి విరమించుచున్నారు.

1. అపార కరుణాంబుధే ! - నీవు దయా మయుడవు. నేను నీ ప్రాప్తికి నీవు ఉపదేశించిన జ్ఞాన కర్మాంగ భక్తి యోగ మనుష్ఠింను శక్తి లేనివాడను. అందుకు సమర్థులైనవారు స్వశక్తి చేతనే భవ బంధములఁ దెంచుకొని, నీ చెంతకు రాజాలుదురు. వారి రక్షణ చేయుటలో నీ గొప్పదనము, నీ దయకు సార్థక్యమును లేదు నావంటి వానిని రక్షించిననే నీ దయకు ప్రయోజనము. అది చరితార్థము గావలయు నన్న, నన్ను రక్షింపుము

2. అనాలోచిత విశేషాశేషలోకశరణ్య ! - ఆశ్రిత రక్షణ యందు వాని గూఢావగుణములను గోచరక, అర్తత్రాణ పరాయణుడ నని వాసిగాంచినావు.

శేష స్తవైవ ఖిణి తవ చైవ రిక్తః, ద్వంద్వం తవైవ పదయోః శ్రవణం ప్రసవ్యః
త్యక్త్యా వ దోషము మోచయ సంస్పృశే ర్యాం రావ జ్ఞహి న వరే

జగదేకబంధో !

— (తాష్ట్య విందువులు)

నేను నానావగుణ నిలయుడనే అగుదునుగాక నిన్నాశ్రయించినాను నన్ను 'పాపి' యని రక్షింప నిరాకరించితివేని. నీవు కష్టించి సంచా దించుకొన్న అర్తత్రాణ పరాయణత్వం, అశేష లోక శరణ్యత్వము లకు ఆఘాత మేర్పడును కావున, నన్ను రక్షింపుము నిన్ను తప్ప, ఇతర దైవతముల నాశ్రయింపబోను బ్రోచినను, ప్రోసినను నీ వాద ద్వయమునే ఆశ్రయించినాను నన్ను ప్రకృతిబంధ ముక్తుని చేయు వరకు నీ యడుగులను విడను. నన్ను కావాలము

3. ప్రణతార్తిహర ! - శరణన్న వారిని రక్షింపువాడా ! 'నా శరణు చొరుము నీ బాధలను ముక్తి బంధకములను నేను తొల గింతును' అని నీవే ఆచేశించినావు. మాట నమ్మి, నీ యడుగులఁ

బట్టినాను, నా వంతు పనిఁ జేసినాను ఇక నీదే తరువాఱు కాన, వీరిని రక్షింపుము.

4 ఆశ్రిత వాత్సల్యైక జలధే ! - ఆశ్రతుల యందలి గుణముల నాశింపని, దోషముల గమనింపని వాత్సల్యమే అవ్వారిగా గల మహానుభావా ! నా దొసగుల గమనింపక రక్షింపుము నా అవేదన గాక, నీ వాత్సల్య తరంగములలో నా దోషము లులు కానరావు

5. అనంబర విదిశ నిఖల ధూళి హత యాధాత్మ్య ! - నిత్య లీలా విభూతులయం దున్న సమస్త శీన జాతముయొక్క స్వరూప స్వభావముల నెల్ల వేళల నెరుంగజాలని మహానుభావా ! నా స్థితి గతులు, మనోభావములు, జ్ఞాన కర్మేంద్రియ వాటవము నీకు తెలియనివా ? నేను నీవాడనే గదా ! నీ అపర ప్రకృతి యగు పంచ భాషములను నాపై పురికొల్పి, వాని బంధములకు వశుని జేసి, కామ శ్రోధములకు లోబడకు మని వారించిన, నేను నీ మాయ దాటగల శక్తి శాలినా ? నా కా శక్తి లేదనియే గదా నిన్నాశ్రయించినది ! “మా మేన యే ప్రపద్యంతే మాయా మేతాంతరంతి తే” అని నీవే గదా నీ మాయను దాట నువాయ ముపదేశించితివి ! నీ మాటలు నన్ని, నీకు ప్రపన్నుడ నైతిని. నీకు దాసుడనైన నీవాని రక్షింప వలసిన బాధ్యత నీదేగదా ! నోరు దెరిచి యడుగునంతవరకు కామ సింహవలయునా ? నీయంతకు నీవే రక్షింపవలసినవాడవుగదా ! ఐనను, అడుగుచున్నాను. రక్షింపుము

6. సత్యకామ ! - శరణాగతుని రక్షించుట నీ కోరిక అది యేనాడును రిత్త వోవునది కాదు అట్టి నిన్నాశ్రయించితిని. నీ కోరిక నెరవేరి తీరును కాని, నీవు సంకల్పించవలయునుగదా ! నీవు సంకల్పించిన -

7 సత్య సంకల్ప ! - ఏ ప్రయత్నము లేకనే, నీ సంకల్ప మాత్రముచేతనే సర్వము నిష్పన్న మగును. నీ సంకల్పమే సర్వకర్మ నిర్వాహకము.

8. ఆపత్సఖ ! - ఇతరులు సంపదలందు చేరవత్తురు. వారు కలట చిత్రులు, స్వలాభ పెత్తనపురులు నీకు పరులవల్ల కావలసిన కార్యము లేదు. ఇతర దైవతములు యజ్ఞములందు ఆహుతులు వైచి ఆరాధించినవారి కోరికల దీర్తురు. అట్లని నీవే -

“ దేవాన్ భావయానేన తే దేవా భావయంత మా
పరస్పరం భావయంతః శ్రేయః పర మవాప్నోత
ఇష్టాన్ భోగా నహీన్ దేవా దాన్యంతే యజ్ఞభావితా. ”

పై గీతా శ్లోకముల ద్వారా తెలిపినావు. వారితో వ్యవహారము ఇచ్చి పుచ్చుకొను వ్యాపారము, వారును మావంటి శీవకోటిలోనివారే ! మా వంటి అకించనులు వారి నెట్లు తనియింపగలరు ? ఇంతకును నీవు సర్వశేషివి ఇతరులవల్ల కావలసిన దేదియు నీకు లేదు నీవు శ్రీపతివి. జగత్తున కంతకు పిత, మాత సేనే అని నీవే చెప్పినావు. అట్టి నీవు అపదయందున్న నన్ను చేవిడతువా ? తప్పక రక్షింతువు అపదలందు ఆదుకొనువారే నిజమైన నిచ్చెలులు. విపన్న గణేంద్రుని నీవే రక్షించితివి బ్రాహ్మీ మాన సురక్షకుడవు నీవే. ప్రహ్లాద పరదుడవు నీవే కావున, ఆప త్సఖుడవు నీవే.

9. కాకుత్స్థ ! - సర్వ జగన్నాయకుడవయ్యి - కర్మానుభూత జనిత జన్మకూన్యూడ నయ్యి చేవతల బాధలఁ దొలగింప నీ యమానుష శక్తుల నన్నిటిని దాచుకొని, కౌసల్యా తనయుడుగా జన్మించి,

దేవతా బాధక రక్షస్సులను పరిమార్చి, తపస్సులను రక్షించినావు. విభీషణుని గాదు. దారాపహరి రావణుడే నచ్చి కావాడు మని ఆశ్రయించిన రక్షింతు నన్న ఉదారడవు నీవు నీ ఇష్టచే, కరుణతో నంశమే లోక విఖ్యాతి గాంచినది. తమ కపకారము చేసినను గొప్పవారు సహింతురు తన భార్యయెడ చాష్ట్రము జూపువానిని - శక్తి గలవాడెవడును సహింపడు. అట్టితరి, అర్ధాపరాధిని కాకాసుని బ్రహ్మశ్రుము ప్రయోగించియు ఆశ్రయించినంతమాత్రముతో రక్షించిన రామచంద్రుడవు నీవే గదా ! నన్ను రక్షింపవా !

10. శ్రీమాన్ ! .. ఎవరు నిపు ? ఎవ రని నిన్ను నిర్ణయించును ? నిన్నెట్లు లక్షించుట ! వ్యాస మహర్షి - 'పరబ్రహ్మ ఎవరు' అను విచికిత్సతో - "జన్మా ద్యస్య యతః" ఈ జగత్తునకు ఎవనివలన సృష్టి స్థితి లయములు జరుగుచున్నవో - అతడే పరబ్రహ్మ అని నూత్రించెను.

“ ఎవ్వనిచే జనించు జగ మెవ్వని లోపల నుండు లీనమై
ఎవ్వనియందు డిందు పరమేశ్వరు డెవ్వడు మూలకారణం
దెవ్వ డనాది మద్యలయు డెవ్వడు నర్వము తానమైనవా
డెవ్వడు - వాని నాత్మభవ నీశ్వరు నే కరణంబు వెదెదన్

అని పోతన గణేంద్రుడు వాపోయెను. ఇవి యన్నియు నీ ఘన కార్యములే గావచ్చును. కాని, వీనిని రచించిన అసాధారణ స్వరూపుడవు నీవే యని మంద భాగ్యుల మగు మే మెట్లు గుర్తించుట ?

“ వేదాంతా స్తత్వచింతా మరఖి దురసి యత్పాద చిహ్నై న్నరంతి ”

అని, పరాశరభట్టరు - నిన్ను కనుగొను నుపాయమును సూచించినాడు. 'పరతత్త్వ మెవరు' అను విచారమును - 'లక్ష్మీ ! నీ పాద

చిహ్నాలాంభితుడె అతఁడు' అని, నీ గుర్తుతో కనుగొని, ముగించు చున్నాడు' అని ముగించినాడు. అందుకే -

“ లక్ష్మీచరణ రాజిప లాఁ లక్షిత రక్షసే
విశ్వసగ్గాది లీలాయ వేంకట బ్రహ్మణే నమః. ”

అని ఆనూరి వేంకటాద్వారి - ఇంక యేల ?

“ శ్రీయఃకాంఠో ఒనంతో పరగుణగిజై కాన్దవ పఞః ”

అనియు -

“ అలిల భువన జన్మ స్థేమ భంగాది లీల
వినక వివిధ భూత వ్రాత రక్షిత దీక్షే
శ్రుతి శరసి విదీప్తే బ్రహ్మాటి శ్రీనివాసే
భవతు మమ పరస్మిన్ శేషుషీ భక్తి రూపా ”

అనియు భగవద్రామానుజులే కీర్తించినారు పరమ పురుష ప్రతివాదక మైన పురుష సూక్త మందలి -

“ హ్రీ శ్చ కే లక్ష్మీ శ్చ వత్సే. ”

అను వాక్యమే నిన్ను గుర్తించు సాధనమై, లక్ష్మీపతియే సర్వ జగన్నియాయకు డని వాద పరిపూర్ణ మొనర్చుచున్నది. కాన, నీకు లక్షణము లక్ష్మీపతిత్వమే లక్ష్మీపతియే పరమాత్మ. ఇంత యేల ? 'ఎవరు పరమాత్మ ?' అనిన, 'పరమాత్మయే పరమాత్మ' అనునది నిశ్చప్రచము ఇందు స్వాశ్రయ దోషము లేదు.

పరమ = శ్రేష్ఠమైన ఆత్మ ఎవరు ? అను ప్రశ్నకు - “పర = శ్రేష్ఠురాలైన, మా = లక్ష్మీ గల ఆత్మయే పరమాత్మ” అని, లక్ష్మీ

వత్సము పరమాత్మ లక్షణ మైనది. అట్టి అవ్యభిచరిత లక్ష్మీచంతుడవు నీవు

“ రామపత్నే భవే త్సీతా దుక్కిశే కృష్ణ జన్మని
అన్యేషు దాహారేషు విష్ణో రేషానపాయినీ ”

విష్ణువుతో విడదీయరానిది లక్ష్మీదేవి అందుకే రామానుజులు -

“ భగవ న్నారాయణాభిమరామరూప స్వరూప రూప గుణ విభ వై శ్వర్య
శీలా ద్ధనవపధికాతిశయానంభ్యేయ కల్యాణ గుణగణాం ”

అని, శరణాగతి గద్యయందు తొలదొల్త లక్ష్మీతాయారును వీర్తించి నారు. ద్వయ మంత్రమున మనకు సాక్షాత్కరించునది ఆ మహా మాతయే గదా !

“ పతి ననునరించి తానునూ ఆ యా శరీరమలను ధరించునది లక్ష్మీదేవి ”

అనిన, ‘బ్రహ్మచారిగా నవతరించిన వామనావతార దశయందు ఈమె ఎం దేగను ?’ అని శంకించువా రుండవచ్చును నిజమే మన దృష్టి కామె గోచరించలేదు. కాని, ‘రవి గాంచనిచో కవి గాంచునే గదా !’ అనునట్లు, ఆ మాయా వటువు కాపట్యమును శ్రీ వేదాంతదేశికులు బట్టబయలు చేసినారు.

“ కృష్ణాజినేన సంవృణ్యన్ లక్ష్మీం పక్షస్థలాలయం ”

బ్రహ్మచారి లక్షణమైన కృష్ణాజినముతో తన పృక్షస్థల స్థిత యగు లక్ష్మీదేవి కనుబడకుండ కప్పకొన్నాడో అని.

మహామాత ఆమె సదా హృదయ సన్నిహిత కావుననే, శాపముల పుట్టల మగు మనపంటివారు స్వామి శరణు చొచ్చునపుడు,

లక్ష్మీపూర్వకముగా పోవలయును, ఆమె మన తప్పలను స్వామి తల కెక్కినీయక, సరిది చెప్పి, రక్షింపజేయును. కావుననే - 'శ్రీమన్' అని సంబోధించినారు

11 నారాయణ ! .. 'రీజ్ కుయే' అను ధాతువుచే నిష్పన్న మగు 'ర' నశించునది. 'న' కానిది "నరః" అను వ్యుత్పత్తిచే, 'నరము' లనిన 'నశించునది' అని యర్థము. అవి యేవి యన, తత్త్వ శ్రయమైన చిదచి త్పరమాత్మలు నాశము లేనివి. ఉన్నవానికి వేనికిని నాశము లేదు. ఆ నరముల సముదాయమే నారము. ఈ నారము నుండి లక్ష్మీనారాయణులను తొలగింప, మిగిలిన వన్నియు నార ములు వానికి అయనము = దిక్కు, రక్షకుడైనవాడే నారాయణుడు. 'అయనము' అను పదముచే శ్రీమంతు డగు నారాయణుని గ్రహించు చున్నారుగాన, నారమునుండి వారిని తొలగించుట, ఇచ్చట నారాయణ పదమునకు - 'నర రక్షకు' డని యాగికార్థమును గ్రహించి -

" పరిం విశ్వస్య ఆత్మేశ్వరగం కాశ్వతరం శివ మచ్యుతం నారాయణం "

అను శ్రుతిలోని నారాయణ పదమును శివున కచ్యుతంపగూడదు. అట్లైన, 'నారాయణ' అగునుగాని, 'నారాయణ' అని, శాస్త్రము రాదు. "రహభ్యాం నోణ స్సమానపదే" అను సూత్రమున నిమిత్తమైన రహలు, స్థానమైన 'న' ఒకే పదమున నున్ననే శాస్త్రాదేశము కాన, 'నార' పదములోని 'ర', అయన పదములోని 'న'కు శాస్త్రము నీరు జాలదు. అది యొక వ్యక్తికి సంజ్ఞయైన "పూర్వపదా త్సంభాయా మగః" అను సూత్రముచే, నిమిత్త స్థానములు భిన్న పదస్థము లయ్యెను - 'పూర్వణఖ' ఇత్యాదులందువలె శాస్త్రావశాశ్ ముండును.

కావున, శ్రీపతియే సర్వజన రక్షకుడు. సర్వ శివంకరుడు నారాయణుడే.

“ నారాయణా ద్రవ్యో జాయతే , నారాయణా ద్రుద్రో జాయతే ”

ఇత్యాది శ్రుతివల్ల బ్రహ్మ, శివుడును డివకోటిలాని మనవంటివా రే మనకంటెను గొప్పవ్యక్తులు గాన, చిల్లర కోరికల నీయగలరు గాన, వారికే లేని ముక్తిని వారె ట్లీయగలరు ? ప్రళయ కాలమున -

“ ఆబ్రహ్మ ఘనా త్లోకా వున రావృత్తి నోర్చున ” (గీ८)

అనునట్లు, వారును, వారి స్థానములును లయమునకు గురి యగు నవియే.

12 పురుషోత్తమ ! - ఆతడే పురుషోత్తముడు

“ ద్వా విమా పురుషో లోకే ధర శ్చాధర మేవ చ

ధర స్సర్వాణి భూతాని కూటస్థోఽధర ఉచ్యతే

యస్మాత్ ధరమతీహ మథరా దపిచోత్తమః

అతోఽస్మి లోకే వేదే చ ప్రథితః పురుషోత్తమః ” (గీ-)

బద్ధశీవులు యీరులు. ముక్త శీవులు కూటస్థులు అయీరులు వారి కంటెను ఉత్తముడైన నీవు - పురుషోత్తముడ నని శాస్త్రములందును, వేదములందును వాసిగాంచినావు.

13 - శ్రీరంగనాథ ! - పరవాసుడేవ - పూజనీయతారి ములు మాకు చూడ సాధ్యము గానివి. రామాది విభవాతారములూ ? ఆ కాలమందలివారికే గాని, మా కెల్లు గోచరము లగును ? ఇక మా హృదయాంతరాళమందే యుండినను, యమ నియమాది అష్టాంగ

యోగ సంసిద్ధులకేగాని, అంతర్ముఖులముగా లేని మా కెట్లు లభ్యమగుదువు ? కాన, అంతర్యామి రూపమును మాకు చేరరానిది. ఇక శేషించినది అర్చావతారమే కావున, నయన గోచరమైన శ్రీరంగ నిలయుడ వగు నీవే పరమాత్మవు. నీవు రక్షకుడవు. నేను రక్ష్యుడను. కావున, నన్ను రక్షింపుము

14 మన్నాథ ! :- నీవు మాకు నాథుడవు.

“ పతిం విశ్వస్య ఆత్మేశ్వరం. ”

అను శ్రుతి - మాకు నిన్ను అధిపతివిగా చెప్పుచున్నది. కావున మేము నీ సేవకులము.

“ త దహం త్వదృతే న నాథవాన్, మదృతే త్వం దయనీయవాన్న చ విధి నిర్మిత మేత దన్వయం, భగవన్ ! పాలయ మాన్య జీహవః ”

— (స్తోత్ర రత్నము)

అనునట్లు, నీవే మాకు నాథుడవు “స్త్రీప్రాయ మితరం జగత్” అనునట్లు - స్త్రీప్రాయులైన జీవకోటికి భర్తవు నీవే ఓ సర్వజన రక్షకా ! ఇదియే నా సమస్సు = అని శరణాగతిని సమర్పించుచున్నారు శ్రీమద్రామానుజులు

అశంస

జేజీయతాం తమల దంబుధివా లిళిత్రాం
ప్రీ దించిర స్మృదుచునా యతిసార్వభౌమాః
యో నిర్మమే పరమ దివ్య పదస్య మాగ్గం
నాకాగమం ప్రసవ పేశలతాగిరామమి

లక్ష్మీనతి పాదకమలములయందు బంభరాయమాణ మానసులు
యతిసార్వభౌములు - బహు క్షేనభూయిష్టమైన వైకుంఠ పద మార్గ
మును దివ్యలోక పారిజాత ప్రసూన సుకుమారముగా, ఎర్పజని
సుగమ్యముగా రచించిన ఉదార హృదయులు వారు అట్టి భగవ
ద్రామానుజుల సిద్ధాంతము ఆచంద్రార్కము తేజరిల్లుగాత !

గీమనిక - 'శ్రీరంగ గద్యము - శ్రీ రామానుజ భావనా విశేషము'
అను ఈ వ్యాసమున అది నది నందర్శించితముగా - గీతా నవనీతము యతిరాజీ
యము, వరహర్షి దీపిక, బాష్ప విందువులు అను కావ్యము లందలి కొన్ని పద్య
ములు, కొన్ని శ్లోకములు ప్రమాణములుగా పేర్కొనబడినవి ఈ కావ్యములు -
వ్యాసకర్త లగు శ్రీమాన్ కుంటిపెద్ది శేషశర్మ (శేషాచార్యులు) గారిచే రచింపబడి
నట్టివే యని పాఠకులు గ్రహింతురు గావుత !

— సంపాదకుడు

శ్రీమద్రామానుజులు - శ్రీవైకుంఠ గద్యము

‘ఉభయ వేదాంత శిరోమణి

శ్రీమాన్ కిడాంబి శ్రీనివాస రామానుజాచార్యులు, ఎం. ఎ.

“ వస్తే వేదాంత తిర్ప్పవర చామీకర కరండకమ్

రామానుజాచార్య మార్యాణాం చూడామణి మహా ర్షిశమ్ ”

“ యామునార్య సుధాంబోధి మవగాహ్య ర్థా మతిః

అదాయ భక్తియోగాఖ్యం రత్నం సందర్శయా మ్యహమ్ ”

గద్యత్రయ వై శిష్ట్యము

శివద్రామానుజ మునులచే అనుగృహీతములైన గ్రంథ రత్నములలో - ‘గద్య త్రయము’ అని ప్రసిద్ధి చెందిన మూడు గద్య ములు - పరమ భోగ్యములు, ప్రపన్నులకు నిత్యానుసంధేయములునై యలరారుచున్నవి. వీరి శ్రీభాష్య - వేదార్థ సంగ్రహములు సిద్ధాంత నిరూపణ పరములు కాగా, ‘నిత్య’ గ్రంథము భగవదారాధన విధాన బోధకము “అలర్ మేల్ మంగై యురైమార్ పా ఉన్నడిక్కిళ్” అమర్ న్దు పుకుచ్చేన్” అని శ్రియఃపతి తిరువర్ణిశ్శలో (= పాదపద్మ ములలో) తాము ప్రపత్తి చేసి, మనచేతను ప్రపత్తి చేయించిన శ్రీ శరణోప ముసీంద్రల వలె, శ్రీమద్రామానుజ ముసీంద్రులును శ్రియః పతి తిరునడి శ్శలో (= పాద పద్మములలో) ప్రపత్తి చేయుచు, అస్మదాచులును ఉజ్జీవించుటకు వీలుగా తాము ప్రపత్తి చేసిన ప్రకారమును ‘గద్య త్రయ’ రూపమున అనుగ్రహించినారు.

I. శరణాగతి గద్యము 2 శ్రీరంగ గద్యము 3. శ్రీవైకుంఠ గద్యము అని, వీనికి గల ప్రత్యేక నామమాలు. శరణాగతి గద్యమును 'పృథు గద్యము, అనియు, శ్రీరంగ గద్యము 'లఘు గద్యము' అనియు వ్యవహరింతురు. ఈ రెండు గద్యములును భగవత్సన్నిధిలో భగవంతుని ఉద్దేశించి విన్నవించబడినవి శ్రీ వైకుంఠ గద్యము భగవత్సన్నిధిలో - చేతనుల నుద్దేశించి ఉపదేశించబడినది శ్రీరంగమునందు మీన మాసమునందలి 'ఉత్తర' నక్షత్రమున (వంగు న్యుత్తరము) శ్రీరంగనాయకి అవతార దిన మగుటచే, శ్రీరంగనాథుడు లక్ష్మీదేవి సన్నిధికి వేంచేసి, అచట ఆమెతో కలిసి తిరుమంజుసము మొదలైన దివ్య భాగములను అనుభవించును. ఆ ఉత్సవమున శ్రీ శ్రీయశవతులను ఇద్దరిని భక్తులు కనుల పంపువుగ నేవించి, తన్నయు లగుచుందురు. అట్టి ఒక షంగు న్యుత్తర దినోత్సవ సందర్భమున శ్రీమద్రామానుజులు ఆ దివ్య దంపతుల సన్నిధిని ఆనంద పరవశులై, 'ఇదికదా విన్నవించదగిన సయము' అని తలంచి, ఛక్తిరస పరీవాహ రూపమున ఈ గద్యత్రయమును విన్నవించి, శ్రీయశుతి కటాక్షమునకు పాత్రు లైనారు.

శ్రీ రామానుజుల కృపా కటాక్షము

ప్రపన్నుడు ప్రతి నిత్యము - తాను శరీరావసాన సమయమున పొందజూపు భగవ దనుభవ ప్రకారమును అను సంధించుకొనుచుండ వలయును. దీనినే 'గతి చింతనము' అని యందురు. తాము అను సంధించుకొను గతి చింతనా ప్రకారమును స్వామి రామానుజులు చేతనుల మీది నిర్ణీతంక కృపతో వారును ఉజ్జీవించుటకై శ్రీవైకుంఠ గద్యరూపమున నిబంధించి, మహోపకారము గావించినారు. వారు జగదాచార్యులు గదా !

శ్రీ వైకుంఠ గద్య స్వరూపము

శ్రీవైకుంఠ గద్యము అరు చూర్ణి కలుగ విభజింపబడి యున్నది.

“ సాక్షిసత్త్వివిధ చేతనచేతన చ్చదావ ప్రితి ప్రకృతి భేదము. ”

మొదలుకొని -

“ త ద్గత సర్వ భావేన శరణ మనుప్రజ్ఞేత్. ”

అనునార్యవరకు మొదటి చూర్ణి క.

“ తత శ్చ ప్రత్యహ మాత్మజ్ఞేవనాయ ఏవ మనున్మరేత్. ”

అనునది రెండవ చూర్ణి క.

“ చతుర్థశ్చ భవనాత్మక మండం. ”

మొదలుకొని -

“ ప్రణమ్య ఆత్మానం భగవతే నివేదయేత్. ”

అనునంతవరకు మూడవ చూర్ణి క.

“ తతో భగవతా స్వయ మేవ. ”

మొదలుకొని -

“ భగవంత ముపాసేత్. ”

అనునంతవరకు నాల్గవ చూర్ణి క.

“ తత శ్చ అనుభూయమాన భావ విశేషః. ”

మొదలు -

“ అపరోకసేన అపరోకయిన్ అసేత్. ”

వరకు అయిదవ చూర్ణి క. తక్కినది ఆరవ చూర్ణి క.

ప్రపన్నుని కర్తవ్యము

ఇప్పుడు శ్రీవైకుంఠ గద్యము యొక్క సంగ్రహ స్వరూపమును దర్శింతము :-

1 “భగవంతం నారాయణం స్వామిత్వేన సుహృత్వేన గురుత్వేన చ పరిగృహ్య తత్సాధానిక ద్వయ ప్రవర్తేః అన్యత్ న మే కల్పకోటి శతేనాపి సాధన మస్తీతి మన్యానః తస్యైవ భగవతః నారాయణస్య శ్రీమద్వరణారవింద యుగళం శరణ మనువ్రజేత్ ”

“భగవంతుడైన నారాయణుని తనకు స్వామిగ, సుహృత్తుగ, గురువుగను భావించి (వరించి), అతని పాదారవిందములలో ప్రపత్తి చేయుటకంటె మరి యొక ఆత్మోద్ధీపన సాధనము తనకు ఎన్నటికిని కలుగనేర దని తలచినవాడై, ఆ శ్రీమన్నారాయణుని పాదారవిందములను శరణుపొందవలయును ”

2 తత శ్చ స్రత్యహం ఆత్మోద్ధీపనాయ ఏవం అనుష్ఠేత్ ”

“విమ్మట ప్రతి నిత్యము ఆత్మోద్ధీపనమునకై ఇట్లు స్మరించుచుండవలయును ”

3. “చతుర్దశ భువనాత్మక మండం దశగుణితోత్తరంబి అపరణ నస్తకం సమస్తం కార్య కారణ జాతం అతీత్య వర్తమానే శ్రీమతి వైకుంఠే దివ్యలోకే - దివ్య పురుషైః ఆహారితే దివ్యాయతనే తస్మింశ్చిత్ దివ్య రత్నమయ దివ్యాస్థాన మండపే - దివ్య పుష్పీనవనైః సొగంధిక వాసీ శత సహస్రైః అమృతే - క్రీడోద్దేతైః విరాజితే - తత్ర తత్ర దివ్య పుష్ప వర్షంకోవళోపితే - దివ్య గాంధర్వేణ ఆహారితే - మందానిలాసేవ్యమానే - మహతి దివ్యయోగ వర్షంకే - అనంత భోగిని - క్రయా సహసేనం శ్రీమతి విష్వక్సేనే న్యస్త సమస్తాత్మైశ్వర్యం వైసతే యాదీభిః సేవ్యమానం కోమలావలోకనేన విశ్వ మాప్లవదయస్తం - దివ్య లీలాలా

పామ్యులేన అఖిల జన హృదయాంతరాజీ అపూరయంతం భగవంతం నారాయణం
ధ్యాన యోగేన దృష్ట్వా, పరివర్యాయాం ఆకాం వర్ణయత్వా, భగవంతం ఉపేత్య -
'సమస్త పరివరాయ శ్రీమతే నారాయణాయ నమః' ఇతి ప్రణమ్య, భగవంత
ముపేత్య, శ్రీమతా మూరి మంత్రేణ - 'భగవన్' మాం ఐకాత్మంతిక పరివర్య
కరణాయ పరిగృహీష్వ' ఇతి యాచమానః ప్రణమ్య, అత్యావం భగవతే నివేదయేత్ "

“పదునాలుగు లోకములు గల బ్రహ్మాండమును, దానిని
చుట్టి - ఒక దానికంటె మరి యొకటి పదింతలు అధికముగ నుండు
ఏడు ఆవరణములను సమస్త కార్య కారణ సముదాయమును అతి
క్రమించియుండు శ్రీమంత మగు 'శ్రీవైకుంఠము' అను దివ్య
లోకమునందు - దివ్య పురుషులచే (నిత్య ముక్తులచే) నిండియుండు
సువిశాలమైన దివ్యాయతనమున గల దివ్యరితన సంశోభితమైన ఒకా
నొక దివ్యాధాన మండపమున దివ్య పుష్పోపచనముల తోడను,
చెంగలువలు గల నడబావుల తోడను పరివేష్టితమై, వివిధ విహారి
భూమి సంశోభితమై, అట నట దివ్యపుష్ప పర్యంక పరిగతమై, మధుర
గాన పరిపూర్ణమై, మంద మారుత సంసేవితమై యొప్పియున్న గొప్ప
దివ్యయోగ పర్యంకము అగు ఆదిశేషుని మీద (శేషశల్పమున)
లక్ష్మీదేవితో కలిసి ఉపవిష్టుడై యున్నవాడును, శన సమస్తైశ్వర్యమును
విష్వక్సేనునికి సకము గావించినవాడును (బదలాయించినవాడును)
వై నతేయాదులచే సంసేవితుడును, సుందర వీక్షణములచే సమస్త చును
అనందింపజేయుచున్నవాడును మధుర భాషితములచే సకల జన
హృదయముల నాకర్షించుచున్నవాడును అయిన భగవంతుని,
నారాయణుని ధ్యానియోగమున దర్శించి, అతనికి పరిచర్య గావించు
టలో అతిశయించిన ఆశతో భగవంతుని దరి తేరి, 'సమస్త పరి
వరాయ శ్రీమతే నారాయణాయ నమః' అని నమస్కరించి, కొలదిగ

చూపించి, మూల మంత్రముతో (అష్టాక్షరీ మంత్రముతో) -
 'సర్వదేశ సర్వకాల సర్వావస్థల యందును నీకే పరిచరిస్తా
 నానిప పన్ను స్వీకరించుము' అని ప్రార్థించి, ప్రణా మిల్లి, ఈనను
 నునందునకి సమర్పించుకొనవలయును ' "

4 "తతః భగవతా న్యయ మేవ అపరోక్ష్య, అత్యంత శేషభావాయ
 క్రిత్యైః కృతాంబలిపుటః భగవంత ముపాసీత "

"అమ్మట భగవంతుడు స్వయముగ కటాక్షించి, ఈన కైంకర్య
 ములకు స్వీకరింపగా - అంజలి ఘటించి, భగవంతుని భావనింప
 వలయును ' "

5 "తత త్చ అనుభూయమాన భవ విశేషః అస్యత్ కింఛి త్కర్తుం,
 ద్రష్టం, నృత్తుం చ అత్యక్తి, భగవంత మేవ అవబోధయ న్నాసీత్ "

"అటు పిమ్మట భక్తి భావ పరనశుడై, ఇత దేనిని చేయుటలు
 గాని, చూచుటకుగాని, స్మరించుటకుగాని శక్తి లేనివాడై, భగవంతునే
 తెలియించు ఉండవలయును."

6 "తతః భగవతా అపరోక్ష్య సస్మిత మాహూయ, అత్మీయా శ్రీమత్సాదార
 వింద యుగళం విరిసి కృతం ధ్యాత్వా, అమృత సాగరాంత ర్నిమగ్న సర్వావయవః
 మఖ ముపాసీత్."

"అమ్మట భగవంతుడు కటాక్షించి, మందహాస పూర్వకముగ
 అర్పించి, దివ్య వాదారవిందములను తన శిరమున నుంచినట్లు
 ధ్యాసించి, తాను అమృత సాగరమున మునిగిన రీతిని నిరతిశయ
 ముగానుభూతిని పొందవలయును."

ఉపదేశము

ఇది ప్రపన్నుని అనుదిన కర్తవ్య గతి చింతనా ప్రకారము ఇందు మొదటి చూర్ణికలో - ప్రపన్నుడు శరణుడైన సర్వేశ్వరుని స్వరూప రూప గుణ విభూత్యాదుల వైలక్షణ్యమును, తద్విపరీతమైన తన స్వరూపమును అనుసంధించుకొని, ఇంతటి అయోగ్యుడైన నేను అంతటి విలక్షణుడైన సర్వేశ్వరుని పొందుటకు - 'ప్రపత్తి' తప్ప, వేరొక ఉపాయము లేదని నిశ్చయించుకొని, ఆశ్రయణ సౌకర్య వాదకములైన అతని సౌశీల్యాది గుణములచే ఆధారముగ జేసికొని, ఆ శ్రీయఃపతిని శరణు పొందవలయును' అని ఉపదేశింపబడినది

రెండవ చూర్ణికలో - ఒక్కమారు ప్రపత్తి చేసిన చాలును ఫలము తప్పక సిద్ధించును. తాని, మనస్సు ఇతర విషయముల మీదికి ప్రసరింపకుండుటకును, సత్కాలక్షేపము కొఱకును దీనిని ప్రతి నిత్యము అనుసంధించుకొనుచుండవలయును' అని తెలుపబడినది.

మూడవ చూర్ణికలో - ఇట్టి ప్రపత్తి నిష్ఠుడు అర్చిరాది మార్గమున పయనించి, ప్రకృతి మండలమును అధిగమించి, దానికి పైన గల పరమ వ్యోమము (త్రివాద్విభూతి, నిశ్శ విభూతి) అనబడు శ్రీవైకుంఠమును చేరి, ఊహితమైన దాని వైభవమును, అచటి నిత్య ముక్తుల కైంకర్య నిష్ఠును దర్శించును పిదప, ఆ సర్వ మధ్య మున నానా ప్రాకార దివ్యోద్యానాది పరివృతమైన ఒక దివ్య ఛవన మును, అందు వివిధ యవనికా వితాన రత్నదీప సింహాసనాది పరిష్కృతమైన ఒక మణిమయ దివ్యాస్థానమండపమును దర్శించును దాని చుట్టును గల పుష్పోద్యానములు, క్రీడా శైలములు, విహార వాటికలు, క్రీడాంగణములు కనుల పండువ గావించుచుండును అచటి పక్షుల కిలకిలారావములు, రాజ హంసల నడకల బెడగులు, మధు

కరముల మధుర గానములు, వివిధ పుష్పముల పరిమళములను గొన నచ్చు మంద మారుతములు - ప్రేక్షకులకు ఆహ్లాదమును చేసూచు చుండును ఆ మండపముయొక్క మధ్య భాగమున అది శేషుడు దిన్న యోగ పర్యంకము (పాన్పు)గ నమరియుండును పుష్పాలంకృతమైన ఆ శేషశయ్య మీద శ్రీవైకుంఠ నాథుడు శ్రీదేవితో వేంచేసి యుండును. ఆ శ్రీయశస్తి దివ్య మంగళ విగ్రహ సౌందర్యముచు దివ్యావయవ సౌందర్యమును, దివ్యాభరణముల సౌందర్యమును దివ్యాయుధముల సౌందర్యమును తనివితీర నేవించి - 'అతడు తనకు ప్వామి, తాను అతనికి దాసుడు' అను విషయమును చక్కగ అనుసంధించుకొని, మా కుల దైవము, మా కుల ధనము నాకు పరిపూర్ణోగ్యుడు, తల్లి, గోండ్రి అన్నియు అయిన ఆ శ్రీశున్నారాయణుని ఎన్నడు దర్శింతునో - ఎన్నడు అతని వాదసన్నిధిని పరిచర్య గావించునో - భగవంతుడు నన్ను ఎన్నడు తనకు పరిచారకునిగ స్వీకరించునో అని, అతిశయించిన ఆశతో అతని సన్నిధికి చేరి, దండ ప్రణామము గావించి, లజ్జా వినయ వినమిత గాత్రుడై, ద్వారపాలకులకు ప్రణమిల్లి. వారి అనుమతి గొని, భగవంతుని సమీపించి, 'భగవన్ ! ఈ దాసుని పరిచర్యకై స్వీకరింపుము' అని ప్రార్థించి, తనను భగవంతునికి సమర్పించుకొనవలయును' అనుచు - భగవదనుభవ ప్రకారము ఉపదేశింపబడినది

నాల్గవ చూర్ణికలో - ఈ ప్రపన్నుడు కోరిన రీతిగనే భగవంతుడు ఇతనిని స్వీకరించి, కైంకర్యమునకు నియమింపగా, భగవాన్ కైంకర్య నిరతుడు కావలయు నని బోధింపబడినది

అయిదవ చూర్ణికలో - అనాదిగ అనుభవించుచున్న దుఃఖము అంతయు తీరునట్లు, అన్య పరత ఏమాత్రము లేక, నిర్విమేష భావముతో సదా దర్శనము చేయుచుండవలె నని తెలుపబడినది.

అరస చూర్ణి కలో - శ్రీయూపతి ఈ ప్రపన్నుని కటాక్షించి, స రాపమునకు ఆహ్వానించి, తన శ్రీపాదములను ఇతని శరీరమున సంచగా, రాజులు కిరీట ధారణ చేయు రీతిని - శేషత్వ సామ్రాజ్య ఘరంధరీకు చిహ్నము, కిరీటాయమానము అయిన ఆ పాదారవింద స్పృండ్వమును శిరమున దాల్చి, స్వారాజ్య ఘరంధరుడు అగును' అని ఉపదేశింపబడినది.

ఇట్లు ద్వయార్థ వివరణముగా ప్రసిద్ధమైన గద్యత్రయములో - శ్రీవైకుంఠ గద్యము ముముక్షు జన కర్తవ్యమైన ధ్యానయోగ ప్రకారమును భక్తిరస భరితముగ వర్ణించినది

విష్ణు లోక ప్రాప్తి

బ్రహ్మవేత్త శరీరావసాన సమయమున హార్ద జనార్దనాను గృహీతుడై, తాను ఉన్నట్టి హృదయ కమలము యొక్క అగ్ర భాగము చక్కగ ప్రకాశింపగా - మూర్ధమును చేరి, దానిని భేదించు కొని, రక్తి - దిన - పూర్వపుత్ర - ఉత్తరాయణ - సంవత్సర - వాయు - సూర్య - చంద్ర - విద్యుత్ - వరుణ - ఇంద్ర - చతుర్ముఖ బ్రహ్మలు అను అతివాహినులచే ఆ యా లోకములయందు సన్మానితుడై, ప్రకృతి మండలమును భేదించుకొని, శ్రీవైకుంఠమును చేరి, అచట విరజా నదిలో స్నాన మాడి, ప్రకృతి వాసనలను సమూలముగ తొలగించుకొని, బ్రహ్మలంకారాలంకృతుడై, తిల్య (అశ్వత్థ) గృహమును చేరి బ్రహ్మ గంధమును, 'సాలధ్యము' అను ధ్వానమును చేరి బ్రహ్మ రసమును, 'అపరాజితము' అను బ్రహ్మ భవనమును చేరి బ్రహ్మ తేజమును, అచటి 'ఇంద్రుడు' ప్రజాపతి' అను ద్వారపాలకుల

అనుమతిని పొంది, అందు గల 'విభుప్రమితము' అను సువిశాల మగు అద్దాన మండపమును చేరి బ్రహ్మ యశస్సును పొంది, దాని మధ్య గల దర్శనీయమైన శయనాసనమును, దానివీరాది 'లమితోజము' అను పర్యంతమును, దానివీరాది చంద్ర కిరణ భవళ మైన ప్రచ్ఛద పటమును (దుప్పటిని), దాని ప్రక్కన 'ఉద్గీధము' లనెడి శ్రీ దేవి యాస్తరణమును, స్వచ్ఛమైన పాదోపధానమును (దిండును), ఇట్టి శయనాసనము మీద ఉపవిష్టుడై యున్న పరబ్రహ్మ మగు శ్రీమన్నారాయణుని - అచటి ప్రజ్ఞాదేవి అనుగ్రహమున సమగ్రముగ నేవించును" - అని కొవ్వేశ్వర్యాది ఉపనిషత్తులు ముక్త పురుషుని అర్చిరాది మార్గ ప్రయాణమును, బ్రహ్మచుభాతిని వర్ణించి యున్నవి.

“ అర్చిరాదినా త త్రపదితేః ”

ఇత్యాది సూత్రములచే బ్రహ్మసూత్రకారులు -

“ అద్వై ర్వ్యోతి రహ శ్చక్ల షడ్కాపాః ఉత్తరాయణమ్

తేన ప్రయాతా గచ్ఛంతి బ్రహ్మ బ్రహ్మ మివో జనాః ”

అనియు -

“ ఏకయా యా త్వనావృత్తిం అన్యయా పరతే ష్టః ”

అని గీతాచార్యుని కు ఈ విషయమును విశదీకరించియున్నారు.

ఏని ననుసరించియే న్వామి శ్రీమద్రామానుజులు - శ్రీ వైకుంఠి గద్యమును అనుగ్రహించినారు ప్రపన్నులు అనుదినము ఈ అర్చిరాది మార్గమునుకూడ ధ్యానింపవలసియున్నది. కాని, రామానుజులు ఈ పూర్వ భాగమును విస్తరించి వర్ణింపలేదు పరమ ప్రాప్య మైన పరబ్రహ్మ లోకానుభవమును మాత్రమే శ్రీ శరణోప మునిం

బ్రతులు - “శూర్ విశుంబణి ముగిల్” అను దశకమున దర్శించి వర్ణించినారు ప్రయాణ మార్గము కంటె ప్రాప్యదేశ వైభవము గదా ప్రధానమైనది !

స్వర్గ బోగములు

ఇక స్వర్గాదులయందును ఇట్టి భోగము లున్నట్లు - శ్రుతి స్మృతీతిహాస పురాణాదులు తెలుపుచున్నవి. కాని, అవి ప్రకృతి మండలాంతరములు, కర్మవశ్యములు. కావుననే - “క్షీణే పుణ్య మర్త్యలోకం విశంతి” పుణ్యము క్షీణించినంతనే స్వర్గమునుండి భూలోకమునకు వత్తురు’ అని - స్వర్గ వాసులకు పునరావృత్తి చెప్పబడినది.

పునరావృత్తి రాహిత్యము

శ్రీవైకుంఠమును చేరినవారికి పునరావృత్తి లేదు’ అని .

“ సోఽద్వపః పార మాబ్ధీతి తద్విష్టోః సరమం వవమ్. ”

అను కర్మశ్రుతి స్పష్టముగ చెప్పుచున్నది గీతాచార్యుడును .

“ అబ్రహ్మ భవనా త్లోకాః పునరావర్తినోఽర్హసః !

మా ముపేత్య తు కౌంఠేయ ! పునర్జన్మ వ విద్యతే. ”

ఈనను పొందినవారికి పునర్జన్మ ఉండదు’ అని స్పష్టము గావించినాడు. దేవతాంతరోపాసకులకు ఇట్టి పునరావృత్తి రూప మగు మోక్షము సిద్ధింపదు ఈ విషయమును గీతాచార్యుడు .

“ కామై పై పై స్థైర్యుశీజ్ఞానాః ప్రపవన్తంకేఽన్యదేవతాః

తం తం నియత మాప్తాయ ప్రకృత్యా నియతా స్వయా.

యో యో యాం యాం తమం భక్త క్రద్ధమార్పిత మివృతి

తన్య తస్మాదలాక్రద్ధం తా మేవ విదధా మ్యహమ్

“ స తయా శ్రద్ధయా యుక్తిః త్వారాధన మిహతే
 లభతే య తతః కామాన్ మ మైవ విహితాన్ వితాన్
 అంతవత్తు ఫలం తేషాం తద్విప త్వల్ప మేషసామ్
 దేవాన్ దేవయజ్ఞో యాంతి మద్వైరాంతి మా మపి ”

వివిధములైన కోరికలచే వివేకమును కోల్పోయినవారు తమ తమ స్వభావములకు అనుగుణముగ నియమ నిష్ఠలతో ఇతర దేవతలను ఆరాధింతురు. ఎవ రెవరు ఏ యే దేవతా మూర్తిని శ్రద్ధా భక్తిలతో ఆరాధించినను, వారికి ఆ విషయమున దృఢ విశ్వాసమును నేరే కలిగింతును. ఆ యా దేవతల రూపమున వారికి ఫలము నొసంగు వాడను నేనే కాని, తత్త్వదృష్టి లేని ఆ దేవతాంతరోపాసకులు పొందు ఫలితము నశ్వరమైనది. ఆ యా దేవతోపాసకులు ఆ యా దేవతల లోకములను పొంది, భోగములను అనుభవించి, మరల జన్మింపరు నన్ను అనన్య చిత్తముతో ఉపాసించువారు నన్ను పొందు చున్నారు' అని నొక్కి పక్కాఁగించినాడు.

ఇచట శ్రీ శంకరాచార్యులవారి భాష్యమూర్తిని పరికింపుడు -

“ఏవం సమానేఽపి ఆయాసే మా మేష స ప్రపద్యంతే అనంత ఫలాయ ఆహోనులు కష్టతరం వర్తతే ఇతి అక్రోధం దర్శయతి భగవాన్ ”

దేవతాంతరోపాసకులకును ఉపాసనలో శ్రమయు సమానమే యైనను, దేవతాంతరోపాసకులు నన్నే చేరి, అనశ్వరమైన మోక్ష రూప ఫలితమును పొందలేకున్నారు ఏమి కష్టము విరిది - అని భగవంతుడు వారి విషయమున జాలి పడుచున్నాడు - అని యనుచున్నారు ఈ విధముగ మత త్రయోచార్యులును విష్ణులోక ప్రాప్తి నే మోక్ష మనుచున్నారు - అనుట స్పష్టము గదా !

శ్రీ శంకరాచార్యులవారు నిర్గుణ బ్రహ్మ భావమే జీవునికి నాస్తున మగు మోక్షి మని పునరావృత్తి లేని విష్ణులోక ప్రాప్తి (పరబ్రహ్మప్రాప్తి) దానికి పూర్వదశ అని భావించుచున్నారు. కాని, శ్రీమత -

“క ద్విష్ణోః పరమం పదం నదా వక్యంతి సూరియః దివీన వక్షి రాశతం
ఏ ద్విప్రాసో వివస్వతో జాగృవాగ్ం న స్సమిందతే. విష్ణో ర్య త్వరమం పదమ్ ”

విష్ణువు మొక్క పరమ పదమునందు ముక్తులు, నిత్యులు అయిన జ్ఞానులు నిర్మిదులై, భగవంతుని నదా దర్శించుచు, స్తుతిం చెంచు ఆనందించుచుండురు’ అనుచు, బ్రహ్మనుభవ ప్రకారమును తెలుపుచుండగా, దీనిని కా దని, తాము నైయాయుకుల మతమున దూషించిన వాపాణ ముక్తినే పరమ ముక్తిగా రూపాంతరమున సంభావించుట - ఘట్ట కుటీర న్యాయమును తలపించుచున్నది భగవ దనుభవ రసాభిజ్ఞులు ఇట్టి కేవలాత్మానుభూతి రూపమైన ముక్తిని ఊనిర ఊత్ర తీర్దము వలె పరిహరింతురు. “లోకో భిన్న రుచిః” కదా !

అర్చిరాది గతి

శ్రీ స్థితైలోకాచార్యులవారు అనుగ్రహించిన అష్టాదశ రహస్యములలో ఒక్కటైన ‘అర్చిరాది గతి’ అను గ్రంథమున అర్చి రాది గమనము, శ్రీవైకుంఠలోక ప్రాప్తి, భగవ దనుభవ ప్రకారము - అత్యంత విశేషముగ వర్ణింపబడి యున్నవి ప్రపన్నులకు అదియు అవశ్య పరసీయము

ప్రపత్తియే ఆచరణీయము

శ్రీ యామున మునీంద్రుల ప్రోత రత్నమును శ్రీవైకుంఠ గద్యము శబ్దమునుబట్టి, అర్థమును బట్టియు అనేక సందర్భములలో

చేసరించుచున్నది. పరమాచార్యుల విషయమున శ్రీ స్వామికి గల ప్రత్యేక భక్తికి ఇది తార్కాణము. ఈ విషయమును - “యూము న్నాన్య సుఖాంబోధిం” అను ఇందలి మంగళ శ్లోకము స్పష్టము చేయుచున్నది ఇందు ‘భక్తి’ అనగా - ప్రపత్తి’ అని యర్థము ఇది - ‘భక్తి’ వల్ల విరోధి స్వప్రవృత్తి నివృత్తి రూపమైనది భక్తి యందు కర్తృత్వా ద్యభిమానము ఉండును కావుననే భక్తి - విరోధి కార న్యాయమును అనుసరించుచుండగా, ప్రపత్తి - మార్జనాది కార న్యాయమును అనుసరించుచున్నది

సాధన భక్తిని ‘భక్తి’ యనియు, సాధ్య భక్తిని ‘ప్రపత్తి’ యనియు వ్యవహరింతురు భక్తి - ఉపాసనా రూపమైనది కర్మక్షయములు దీనికి అంగములు. కావున, ఇది శ్రేయోనికాధికారికము. అనగా - ఉపనయనాధికారము గలవారికి ఇది సాధ్యము ప్రపత్తి అట్లుగాక, సర్వాధికారికము గజేంద్రుడు, కాకాసురుడు, శిటాయువు మున్నగువారును ప్రపత్తి చేసి, భగవ దనుగ్రహపాత్రులైరికదా ! ప్రపత్తి సర్వాధికారికమేగాక, సర్వార్థ సాధకము కూడ ఎట్లన, గజేంద్రుడు భగవ ద్దర్శనమును, కాకాసురుడు ప్రాణ సంరక్షణమును, శిటాయువు మోక్షమును, విభీషణుడు రాజ్యమును, ద్రౌపది మాన సంరక్షణమును పొందినది ప్రపత్తి చేతనే గదా ! కావుననే, మన పూర్వాచార్యు లందరు ప్రపత్తి నిస్తులైనారు. గీతాచార్యుడు -

“వాసుదేవ వర్త్య మితి స మహాత్మా మదుర్లభః”

అని కీర్తించినది జ్ఞానియైన ఈ ప్రపన్నునే - అను విషయమును విస్మయించరాదు. ఈ శరణాగతి మంత్రమును అనుసంధింపుడు -

“ యో బ్రహ్మాం విదధాతి వార్షం
యో వై వేదాం శ్చ ప్రహితోతి తస్మై
తగ్ంహ దేవ మాత్యుబద్ధి ప్రసాదం
ముముక్షుర్వై శరణ ప్రపద్యే ”

ఎవడు తొలుత బ్రహ్మను సృష్టించి, అతనికి వేదములను ఉపదేశించినాడో, ఆత్మజ్ఞానము నొసంగు అట్టి భగవంతుని - ముముక్షువు వైచ చేను శరణు పొందుచున్నాను '

బ్రహ్మను తన నాభి కమలమున సృజించి, అతనికి వేదములను ఉపదేశించినవాడు, “మోక్ష మిచ్ఛేత్ జనార్దనాత్” అని ముముక్షువులకు మోక్షము నిచ్చువాడు, “మా మేకిం శరణం ప్రపజ” అని, తనను అనన్య భక్తితో శరణు పొంద మన్నవాడు - ఆ శ్రీమన్నారాయణుడే కావున, స్వామి రామానుజులు ఈ వైకుంఠ గద్యమునందు భగవత్ప్రార్థిరూప మగు మోక్షానుభూతిని భక్తితో అతిమనోహరముగ నర్పించి, ఆ పరమ సత్యమును మన కనులకు కట్టునట్లు చేసి అనుగ్రహించినారు

గద్యత్రయము విత్యాసుసంధేయము

గద్యమునకు దీవితమైన ఓశో గుణము గద్యశ్రయమునంగు పుష్కలముగ నుండుటచేత, కంఠస్థ మొనర్చుటకును, శ్రావ్యముగ అనుసంధించుకొనుటకును ఇది సులభమై యున్నది అందరు నిత్యము దీనిని అనుసంధించి తరింతురుగాక !

“ లక్ష్మీవతే ర్యతివతే శ్చ దమైకదామ్నాః
 యోఽసౌ పురా నమజనిష్ఠ జగద్విభావమ్
 ప్రాప్యం ప్రాతాశయతు హః పరమం శహస్యం
 నంబద ఏష శరణాగతి మంత్రసారః ”

దయాసముద్రులైన లక్ష్మీవతికి, యతివతికి మధ్య - లోక
 యేమమునకై జరిగిన శరణాగతి మంత్రసారమైన ఈ పంపాదము
 పరమ రహస్య మగు ప్రాప్య తత్త్వమును విశదీకరించుగాక !

“ రామానుజార్య దివ్యాజ్ఞా వదరా దుభిష్ఠరామ్ ”

శ్రీమద్రామానుజులు - వర్ణాశ్రమ దర్శములు

‘విశిష్టాద్వైత పదాం విరచత’

శ్రీవాస్ తె. వి. రాఘవాచార్యులు, ఎం. ఏ. డి. యజ్ఞి

అంజలి

“ శ్రీభాగ్యం నకల శ్రుతి స్మృతి లనన్ నాన్త్రన్ నిర్దాయకిం
సదాశ్రావ్యం ధర్మిదారి పరిపదిం విష్ణుఃపరం జానన్
కిల్బాదాఖిల సద్గుణః పలుల ఇత్యక్తాన్ విష్ణుణ్య త్వరిం
పందె భాష్యంతిం హరిం యతిపతిం సిద్ధాంత సంద్రావన్ ”

అపతారిక

శ్రీ మహావిష్ణువు చరాచరాగ్రాకమైన స్రవంచ నిర్మాణమునక, తారణ భూతుడన్నది - త్రిగుణ వైదిక సమ్యక్మైన సిద్ధాంతము. ఇది - ద్వైతాద్వైత విశిష్టాద్వైత భాష్యములలో ప్రపంచితము. వైదిక వర్ణాశ్రమాచార సిద్ధిలో ఏక గూఢతయు, సిద్ధాంత భేదిమున సదస్రదాయ భిన్నతయు కలిగి, పైనిక బ్రాహ్మణాచార సంపద కలిగిన శ్రోత్రియ సంఘములను నెలకొల్పినది మత శ్రేయము.

11 - వ శతాబ్దంలో శ్రీమద్రామానుజాచార్యులు మత ప్రవాహములో ఎరురీత యొగిన మహా సాహిసికలు అచార్యాజ్ఞులు

మీఱుట వలన తాను నరకమునకు పోయినను మంచిదే - తోటి మానవ తోటి మాత్రము మోక్షము పొందవలసినదే యని గోపుర మెక్కి, గొంతెత్తి తిరుమంత్రము నుచ్చరించి, సాహసము చేసిన ఘనత - భగవద్రామానుజాచార్యులకీ దక్కినది

“ధర్మ వ్యతిక్రమో దృష్టో, మహాం సాహసం కథా”

— (మనుస్మృతి)
‘మహా పురుషులు ధర్మ వ్యతిక్రమమును సాహసముతో చేయుదురు’ అను మను వచనమునకు వీరే తార్కాణము భగవద్రామానుజాచార్యులు సాహసించుటే గాక, త్యాగ పురుషులు, దీర్ఘ శీఘ్రులు, విశిష్టాద్వైత సిద్ధాంత సందాపకులు, అనేక శీతనగ పర్యంతమువ్యాపన పైర్య లక్షణ సిద్ధాంత ప్రవర్తకులు సర్వ దేశ దేశా కాలములలో అవ్యాహత పరాక్రములు. అనేకాచార్య వీర హృదయాలై, ‘చతు స్సప్తతి శిష్యాభ్యు’ లని కీర్తి గాంచినవారు

జ్ఞాన కర్మానుష్ఠాన సంపూర్ణత్వమే ఆచార్యత్వ పూర్తికి సంలక్షకము, భగవత్ప్రతి సంధాయకము.

శ్రుతి స్మృతిహాసములు ప్రమాణముగాను, శ్రుతి విహితమైన కర్మములచేత ఆరాధ్యుడైన పరబ్రహ్మయే ప్రమేయముగాను నిరూపించినవారు రామానుజులు. భగవద్దోషధాయనులు, టంకాచార్యులు, ద్రమిడాచార్యులు, గుహదేవ, కపర్ది, భారుచి మున్నగు శిష్టులు పరిగ్రహించినట్టి పురాతన వ్యాఖ్యానములతో, సృష్టార్థ ప్రతిపాదకములగు అనేక శ్రుతుల ననుసరించిన మార్గము వారిది. వీరి సిద్ధాంతము, వ్యాఖ్యానము, అర్థ నిర్ణయము న్నకపోల కల్పితముగ ఊహించినది కాదనియు, పూర్వాచార్యులు ప్రవర్తించిన వేద మార్గ మనియు

విశదీకరించినారు. శ్రీ భాష్యములోను వ్యాఖ్యాన వ్రాకరణిక ప్రదర్శనము ఎంతో ప్రభావ పూరితమైన ప్రతిజ్ఞగా గోచరించుట గమనార్హము.

వేదమునకు వ్యాఖ్యానమైన మీమాంసా శాస్త్ర మొక్కటే కాని, రెండు కావు. కర్మ మీమాంస, బ్రహ్మ మీమాంస - అని, వేదముయొక్క పూర్వోత్తర భాగములు వ్యాఖ్యాన రూపమున సూత్రీకరింపబడినవి వ్యాస మహర్షి శిష్యులైన జైమిని - “అథాంతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా” అని యారంభించి, వర్ణాశ్రమ విహిత కర్మల పౌర్వాపర్యమును చర్చించిన సిద్ధాంత గ్రంథమే పూర్వ భాగము వేదవ్యాస మహర్షి - “అథాంతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసా” అని యారంభించి, పర బ్రహ్మ స్వరూప హాప విధానములను చర్చించి, “అనావృత్తి శృద్ధా దనావృత్తి శృద్ధాత్” అను సూత్రముతో ముగించిన సిద్ధాంత గ్రంథమే ఉత్తర భాగము బ్రహ్మ విచారము కంటే పూర్వ వృత్తి ము కర్మ విచారము

“పృతా త్కర్మాపిగమానంకరం బ్రహ్మ వివిదిషా ” — (వృత్తికారుడు)

“ రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః ” — (రామాయణము వార్హికి)

“ కృష్ణం ధర్మం వనాతనమ్ ” — (భారతము వ్యాసుడు)

ధర్మ మనగా - పరబ్రహ్మ మని అర్థము మీమాంసా శాస్త్రములో పూర్వోత్తర శబ్దములతో నిర్దేశించిన విధానమునకు - ఉపసీవ్యోపశివిక భాన మని అర్థము కర్మ బ్రహ్మ విచార విశేషము లతో విషయ మంతయు ఇందు విస్తరింపబడిన దని శాస్త్రోక్త్యమును సమర్థించినారు

సృష్టి విలాసము

సిద్ధి భర్త సృష్టాపుడును, కరుణా ఎరుకాలయును నైన యింద్రుడు - సృష్టి జన్మ జరా మరణ సరికాది నానావిధానంతి ముఖగావాల్సియుతో మాడుకొనియున్న యింద్రుడు సృష్టించుటకు కేవలము విలాసమే ప్రయోజన మని శ్రీభాష్యకారులు దృష్టాంతముగను ప్రసాదించినారు.

“నవ్వు క్రింద యగు సృష్టివి కంటటికిని అభివర్తిమై, మొక్కువోని పరాక్రమము గల సహరా - కేవలము విలాసము కొలుకు బంతి యాట మొన్నగు హర్షమలంకరింపబడునట్టి పరబ్రహ్మ కూడ విలాసార్థమే తన నంకిల్చి మాత్రముగ జగత్సృష్టి స్థితి లంకముల నొనర్చుచున్నాడు ”

— (ప్రభాష్యము 2 - 1 - 33)

శత్రులును, వారి కర్మ ప్రవాహములును అనాదులే కాబట్టి, దేవ తీర్థ స్మృతుష్య స్థావర రూపమైన విషమ సృష్టికి - సర్వేశ్వరుని సమిత్త మాగ్రుడై, సర్వేశ్వరునియందు నైషమ్య నిర్దయత్వ దోషములు ప్రసక్తింపవు.

“ నిమిత్తమాత్రమే నాసౌ స్వకాశం సగ్గ కర్మణి
ప్రళాస కారిషీధాతా యతో వై వృత్య కత్తయః ”

జీవుని తమయందు దున్న వ్రాచిన కర్మశక్తి చేతకే దేవాది శరీరములను పొందుచున్నవి అని విష్ణు పురాణము విశవసయచున్నది.

పుణ్య పాపములు

‘ఈ కర్మములు మంచివి, ఈ కర్మములు చెడ్డవి’ - అని భగవంతుడు కర్మములను దైనిధ్యము చేర్చరచి, చానిని ప్రహించుటకు -

ఉదితము లగు దేహేంద్రియములను, వానిని నియమించు శక్తిని కూడ సామాన్యముగ ప్రదర్శించి, ఆ శాస్త్రమును ప్రవర్తింపజేయుటకు తాను అంతరాశ్చర్యము కలిగియున్నాడని ప్రవేశించి, అంగీకారము నిచ్చువాడుగా జీవులను నియమించుచున్నాడు. ఆ ప్రభు కూడ భగవంతు డొనరిన శక్తిని, కరణ కర్మచూడులను కలిగి, భగవదాగ్రహణై, శమనము తామె యుష్టానుపారముగ పుణ్య నామ సాసము లగు కర్మముల నొనర్చుచున్నాడు' అని శ్రీభాష్యములో సరి మాత్మున సర్వత్రేషిగా, జీవాత్ముని శైశవమునిగా వివరించినారు భగవద్రామానుజులు

“పుణ్య పుణ్యమున విని శాస్త్రాధిక సమవిగమ్యే వాంఛ లభించి నివసించిన్న పార సంప్రదామాచార్య ప్రమాదాది దోష గంభీరపదావ్యాపి రితి, తస్మిన్ సమమితి పాదాధనం ద్వివిధ్యు రూపే కర్మకర్తృత్వాభ్యుదయే, తదనుగ్రహ నిగ్రహంతై చ తత్పరే పుణ్య విధి ఇతి వదతి ”

— (శ్రీభాష్యము 2 - 2 - 3)

పుణ్యవాస కర్మల సాధనము శాస్త్రము వలననే తెలిసికొనదగినది. శాస్త్ర మనగా - అనాదియు, నాశ రహితమును, పరింపరాగతమై, ప్రయోదాది దోష గంభీరము లేని వేదము. అది భగవదారాధన రూపములైన కర్మముల సాధనములు పుణ్య మనియు, భగవదాజ్ఞారూపమైన వేద శాస్త్ర వినిర్ధ మగు కర్మముల సాధనములు పాప మనియు తెలుపుచున్నది

పుణ్యములచేత అనందించి భగవంతుడు కలిగించు సుఖము పుణ్య ఫలము. పాప కర్మముల చేత క్రోధము చెంది, భగవంతుడు కలిగించు దుఃఖము పాప ఫలము. ఈ విషయము సర్వ సమ్యక్ము

“ ఫలసంవిభక్తియూ హి కర్మని రాజ్యసం విభిషంబి

న ప్రీతీలం యతా యేతి శాస్త్ర మన్యథా. ” — (బ్రహ్మ సూక్తము)

ఫల వ్రాప్తికై, విహిత కర్మల ననుష్ఠించి, పరమాత్మను ఆనందింపజేయుచు, పరమాత్మను ఆనందించిన చాలు ననుకొనుటయే 'శాస్త్ర మర్యాద' - అను పూర్వాచార్య నూక్తి నుదహరించినారు భగవద్రామానుజులు తమ శ్రీ భాష్యములో.

ఫలప్రదాత పరమ పురుషుడే

కైమిన్యాచార్యుడు పూర్వ మీమాంసా శాస్త్రములో - కర్మ జనితమైన 'ఆపూర్వమే' స్వర్గాది ఫలము నిచ్చు నని చెప్పినందున, కేవలము అనుమాన సిద్ధ స్వరూపమై, కల్పితమైన 'ఆపూర్వ' మను అచేతనమునకు ఫల ప్రధాన శక్తి యున్న దని చెప్పుట పొసగదనియు, కర్మఫల ప్రదాత పరమ పురుషుడే యని శ్రీ వ్యాస భగవానుని మత మనియు శ్రీమద్రామానుజులవారు స్థాపితకరించినారు

“ ఇష్టా పూర్తిం విహితా జాతం జాయమానం

విశ్వం విభర్తి దుష్టనన్య నాభిః. ”

— (తైత్తిరీయము)

“ యతః ప్రపృత్తి ర్భూతానాం యేన నర్వ మిదం తతమ్

నృకర్కణా త మభ్యర్చ్య పిద్ధిం విందతి మానవః ”

— (భగవద్గీత)

సర్వ భూతములను సృజించి, యీ సమస్తమును వ్యాపించి యున్న పరమాత్ముని వణ్ణాశ్రమ కర్మానుష్ఠానము చేత ఆరాధించి, మానవుడు సిద్ధిని బొందుచున్నాడు' - అని స్మృతి వక్కానించుచున్నది.

“జనులు కృష్ణాదులచే సంపాదించిన నానావిధ ద్రవ్యములతో, తమ నేలిన వానిని భృత్యుల ద్వారానో, స్వయముగానో పూజించురు పూజతుడైన ప్రభువు వారి పూజలకు తగినట్లు ఫల మిచ్చుట లోకమున తనబడుచున్నదిగదా !”

— (శ్రీభాష్యము)

“వర్ణ ఆశ్రమాశ్చ నక్కు నిష్ఠాః ప్రేత్య కర్మఫల మనుభూయ, తతః శేషే విష్ణు దేవ జాతి కుల రూపాయా శ్చుత విత్త వృత్త ముఖ మేదిషో హి వ్రతీ వద్యంతే” — (గౌతమ ధర్మసూత్రము)

బ్రాహ్మణాది వర్ణస్థులు, బ్రహ్మచర్యా ద్యాశ్రమస్థులును తమ తమ వర్ణాశ్రమముల కనుగుణములైన కర్మ కైషము వలన - శ్రేష్ఠ దైశమునందు, ఉత్తమ నర్ణమునందు, సద్వంశమున - రూపవంతులు గాను, ఆయుష్కంతులుగాను, విద్యావంతులుగాను, ధనవంతులుగాను, ఆచారవంతులుగాను, సుఖివంతులుగాను, బుద్ధివంతులుగాను పుట్టుచున్నారని గౌతమ ధర్మసూత్రము చెప్పుచున్నది. సర్వేశ్వరుని యనుగ్రహము వలన సత్కర్మాప్తానందరులు ధర్మార్థ కామమోక్షములను పొందుదురు

పురుషార్థములు

మానస ఉన్మలభించిన జీవులు పురుషులు ఆ పురుషులచేత కర్మింపదగినవి పురుషార్థములు అవి - ధర్మార్థ కామ మోక్షము లని చతుర్విధములు ఇందులో - మొదటి మూడింటిని త్రివర్గమందురు చరమమైన - పరమమైన పురుషార్థము మోక్షము మోక్షమును పొందుజకు ధర్మార్థ కామములు సోచానముల నంటివి

ధర్మము - ‘సాధ్యము, సిద్ధము’ అని ద్వివిధము సిద్ధ ధర్మము భగవానుడే ఆ సిద్ధ ధర్మము నిరపేక్షము, ఒకరి మీద ఆధారపడి

యుండునది కాదు అది ఇనంత తానే యుండును. పరమ చేతనము, సరిగ్రార్థ మది

సాధ్య ఖర్చునూ పురుష ప్రయత్నముచే సాధింపదగిన కిర్క -
 శ్లో - శ్రీ యోగములు - పురుషావేష లేకుండ, తనంత తా
 సులభములని యచేతనము కాబట్టి, ఇది సావేక్షము. ప్రయత్నమునకు
 దగినది సులభము నీయగలదు కాబట్టి, ఇది సావధియు

“అంతఃసహజ్యం నిర్వేయం సాధనం ధర్మః”

— (కావ్యము వైశిష్ట్య సూత్రము)

ధర్మము అట్లానే జ్ఞాపనమైన విధిని, నిజే ధర్మమును బోధించుచు,
 అభ్యుదయి యను శోహుచ్చును. పరమ పురుషార్థ స్వరూపమును ప్రతి
 పాదించి, సరియైనదిగా పొందు నుపాయమును తెలిపి, నిశ్చేయచ
 యను మోక్ష యోగమును అతాకిత శ్రేయ చ్ఛాభవమే ధర్మము
 గదా !

“న్యాయే నాన్యత మధానమ్.”

అన్నట్లు - వర్ణాశ్రమ ధర్మానుగుణముగా భవనము గడించి, శివన
 మను గమనవలెను.

“అపై ర్మా కీర్తిః, కృషిమక్కుటానాం, పిప్రే రమన్య.”

సామనాదకుము, కష్టపడి పని చేయుచు, కలిగిన కలిమిలో
 శ్రేష్ఠి యగు చును - శ్రీమతి బోధించుచున్నది.

చోక్కికా బుద్ధి పోవడ కేవలము శిర్సి నిరితితో కాచుము
 గనుక నిండుట మేలు.

“ఉర్వావిరుద్ధం దూరేషు కామోన్మేషి యుర్జుధ !”

ప్రాణులయొక్క ధర్మ విరుద్ధము కానట్టి కామ పురుషార్థమును చేసినా - అది గీతాచార్యుని ఉపదేశము.

“ అచాక్షుః స్వధార్యా ఉ పరస్మిన్ వరాసుగో
అథా యోగ్యో రాహిసాం బ్రహ్మచా మపి నంగిమః ” — (భాగవతం)

ధర్మము పురుషుడు, అర్థము పత్ని, చకారముచేత కామము సంతాన మిది యర్థము. పీఠ అన్యోన్య్యాసకత్వై, గృహమేగి వశచూన నంకి సుచర్మించునట్లే, ధర్మము ననుసరించి అర్థ కామము లున్న వోట - త్రివర్గ ఫల ముండును

“ అపి పుర్యేష అపిం పునస్పిహః
సంస్యన్త్య సంసూ త్యుమిం చదం వారెః ” — (భాగవతం)

మోనవులు అల్పాయుష్మంతులైనా - నష్టాశ్రమోచారముల నొనరించి, కర్మ ఫలమును భగవ దర్పణము చేసి, ఎరిమ వగము పొందుచున్నారని దేవతలు అబ్బునిపడుచున్నారు.

కర్మములు - నిత్యము లనియు, నైమిత్తికము లనియు, కామ్యము లనియు త్రివిధములు.

కర్మములు - తత్ఫలములు

1 నిత్య కర్మములు - స్నాన సంధ్యావందినాదులు ఇవి కర్మాంతరముల నొనరించుటకు యోగ్యతను కల్పించును

2 నైమిత్తికములు . పర్వ దినము లందునూ, గ్రహాది నిమిత్తములందునూ ఆచరింపవలసినవిధాలు, వ్రాయునైమిత్తములును

ఈ నైమిత్తిక కర్మములకు - “అయి రాశాస్తే, సుసూక్ష్మ
మాశాస్తే, దివ్యం ధామాశాస్తే” అని - ఆయుష్యము, సత్సం
తానము, స్వర్గ ఫలాదులు చెప్పబడినవి

3 కామ్యములు - స్వర్గ పుత్ర పశు సృష్ట్యన్నాది ఫలముల
నుద్దేశించి - అశ్వమేధ, పుత్రకామేష్ఠి ఇత్యాది యాగముల నొనర్చి,
ఈ ఫలములను పొందుట.

పైదిక కర్మానుష్ఠానపథము ముముక్షువు లనియు, హ్యన్య
కర్మల నాచరించువారు భోగైశ్వర్య కామి లనియు చెల్లెమున్నది

ముముక్షువునకు స్వర్గ కర్మములును ఒక్క మోఁద ఫల
సాఫలమునకే వినిపబడుచున్నవి ముముక్షువులు కర్మాంశులు
హోదాద దన్నారు శ్రీమద్రామానుజులవారు

“అన్య న్నేవేహ కర్మాణి శీవీషే భృతగం నమాః

ఏవం అన్యై నన్యదేవోఽస్తి స పర్క రిష్యతే సతే ”

— (శబావ్యాసవిషయ)

హానప్రప యావజ్జీవము విద్యాంగమైన కర్మయోగమును
త్రవ్వినది త్యాగ బుద్ధితో ననుష్ఠించుటకై శీవంప దలచవలెను కర్మా
చరణమును మానుకొనరాదు. ఫలాపేక్ష లేకుండ చేసిన కర్మములు
ఫల సుఖము కావు

ఆచారములు

శ్రీమద్రామానుజులవారి శ్రీసూక్తి అయస్కాంతము వలె
అందఱుని ఆకర్షించినది సమస్త దురితక్షయార్థముగా నొగడిన
హ్నానాది సంకల్పములు - గోవిందాది నామ స్మరణముతో భగవ

ప్రక్షాళనము. గంగ వైశంకర్పార్థము నని పంకల్పించువల్లుగా నూతనిని

“ ఛాపే న్నారాయణం దేవం స్పృశామి చ క్షుణ్ణ
బ్రహ్మలోక మపాప్నోతి, ఏ దేవో వైతే పునః ” — (పక్షి స్మృతి)

న్నానాది కర్మల వాచరించునప్పుడు శ్రీమన్నారాయణుని భ్యానించు నెక్కి - పరింధాముని చేరుకొనును పునర్జన్మ ముండదు న్నానాది కర్మము లందఱికి సామాన్యమే యయ్యును, ప్రతి నిష్ఠ నకు అవశ్యా చరిణీయములు పుణ్య కర్మము ఆచారము నపేక్షించును ఆచార నాతునికే కదా పుణ్య కర్మలయం దనితారము !

“ ఆచార హింస పశ్యంతి వేదాః ” — (పక్షి స్మృతి)

ఆచార హింసని వేదములు పవిత్రుని చేయజాలవు

“ ఉక్తిః సమయా ప్రమాదః ” — (గృహ్య సూత్రము)

ధర్మము తెలిసి యాచరించు వారి యాచారము ప్రమాణమే

‘నింద్యములు గాని కర్మములు నేమింప దగినవి’ మేము చేయు పనులలో నింద్యము లైనవి నీకు శోచరించిన యెడల, చేయకము, మేము చేయు మంచి పనులనే నీవు ఉపాసింపదగును’ అని అచార్యుని శిష్యునికి చేయు అనుశాసనము - శ్రుతిలోని ‘కర్మములు’, ‘సంధి తములు’ అను పదములు వేర్వేరుగా నున్నను, ‘కర్మము’ అను అర్థ మొక్కటే శోబరీపద్ధి న్యాయ ప్రకారము బోధగునని కృతాశ్చర్యాధి కరణమున శ్రీభాష్యకార శ్రీసూక్తి

“ యన్య దాచరితి శ్రేష్ఠ వృత్త దేవేలరా జనః ”

ప్రేక్షా హరిరించె దానిచే ఇతర శన మాచరించు నని గీతా
చాక్రీపుడేతియు

“ పద్మావతీనా మహాం ప్రసంగం పరిల్యుతే ”

సకల వేద శాస్త్రములకు తొలుత ఆగారమే చెప్పుచున్నది.
ఆగారము ఎలక ధర్మము, ధర్మమునకు ప్రభువు అచ్యుతు డని
భీష్మాపదేశము.

“ ఆచారా వ్యుత్క్తా స్మృతే జ్ఞాంతి ర్మనః ”

లోకాచారమునకు స్మృతులు, స్మృతులకు, శ్రుతులు ఆధార
ములు ధర్మార్థధర్మములను తెల్పుటయే వేదమునకు సార్థకత

ధర్మము షడ్విధము

(1) ఎర్ల ధర్మము (2) ఆశ్రమ ధర్మము (3) సత్తాశ్రమ
ధర్మము (4) గుణ ధర్మము (5) నిమిత్త ధర్మము (6) సాధారణ
ధర్మము అని - ధర్మము ఆఱు విధములుగా నుండును. ధర్మము
శాశ్వతమైనది. కర్మము తాత్కాలికమైనది. ధర్మము ప్రబోధకము,
కర్మ ప్రబోధితము. కాబట్టి, ధర్మమే కర్మము. ధర్మ కర్మములను
ఆచరణమున విడదీసి చెప్పాలము

పర్వ ధర్మములు

“ అమృత్యుం ఎవా నృప్తం గుణవం విభాగః ”

అన్య ఏతాం ఐవ హిం విభ్యుతైరపవ్యయైః ” — (గవర్గం)

చాతుర్వర్ణ ప్రచుగమైన - బ్రహ్మది స్తంబ పర్వంత మగు
సమస్త జగత్తును, స్వాధి గుణములయు, శక్తి శోధిత శమ దయాది
వ్యాపారి విభాగము చొప్పున భగవంతుడు స్పృశించినాడు.

“ యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లాని ర్భవతి ధాృతః ।
అమృతైవ షుభత్యన్య కదాచ్ఛానం నృచా ష్యహమ్ ” — (భగవద్గీత)

“ పరివ్రాజాయ సాఘానం విచారయ త దుష్కృరామ్
ఓర్మ సంస్తాపనార్థాయ, సంవామి యుగే యుగే ” — (భగవద్గీత)

తాను స్పృహించిన సమాజములో - వేదోక్తమైన చాతుర్వర్ణ్య-
చాతురారాశ్రమ్య ప్యవస్థా రూపముగాను, కర్తవ్యముగాను ఉండునట్టి
ఛిర్మమునకు గ్లానియు, అధర్మమున కభివృద్ధియు కల్గినప్పుడు - సహిం
సక, భగవంతుడు శిష్ట రక్షణకై, దుష్ట శిక్షణకై, ఛిర్మ సంధైవ
నాధ్యము తన సంకల్పము చేతనే దేవ - మానవాది రూపము
లచూపించెను — (శిశు భాష్యము)

“ ఎవ్వారో ఐర్ణాః వ్రాహ్మణ త్రివిధుః పైశ్య బ్రాహ్మణః ”
— (గృహ్య సూత్రము)

బ్రాహ్మణులు, క్షత్రియులు, వైశ్యులు, శూద్రులు అని -
చర్మములు నాలుగు.

బ్రాహ్మణ వర్ణ ధర్మములు

“ ఏహే దమ స్తవ శ్వానం జింఠి రార్జవ మేవ త
చానం విదాని మాప్తిత్యం బ్రాహ్మ్యం ఓర్మ స్వభావజమ్ ”
— (భగవద్గీత)

జన్మ పేతువైన బ్రాహ్మీన కర్మోద్భవమైనవి సత్త్వాది గుణ
ములు రిజ స్తమస్సుల నణచుట వలన పుట్టునట్టి సత్త్వ గుణము
బ్రాహ్మణ స్వభావము బాహ్యేంద్రియ నిగ్రహము, అంశోకరణ
నియమనము, శాస్త్ర సిద్ధమైనకాయశ్లేశము, శాస్త్రీయకర్మచిత్తమైన

శుచిత్వము, పరులు బాధించినను - చిత్తము వికృతి నొందకుండుట.
ఆర్జవము, పరావర తత్త్వ విషయమైన వివేకము, పరతత్త్వ ముండలి
అసాధారణ విషయములను తెలిసికొను విజ్ఞానము, ఆస్తిక్యము,
నైదిక కర్మలచే సంప్రీతుడైన భగవంతుడు - ధర్మార్థ కామ మోక్ష
రూపమైన ఫలము నిచ్చు విషయము సత్యమే యను అధ్యవసాయము
కలిగి యుండుట శ్రావ్యుని ధర్మములు.

క్షత్రియ పర్ణ ధర్మములు

“ కర్మం కేతో ధృతి ర్వాక్యం యద్ధే చ వ్యవలాదానమ్
చాన ద్వికం థాప కృ జిత్రం కిం వ్యధాపణమ్. ” — (భగవద్గీత)

తమ స్వత్వ గుణముల నణచుట వలన పుట్టుచట్టి రజోగుణము
క్షత్రియునికి స్వభావ సిద్ధము. యుద్ధము నందు నిర్భయముగ ప్రవే
శించు సామర్థ్యము, తేజస్సు, నిర్విఘ్నముగా కార్యమును పూర్తి
చేయు శక్తి, సర్వ క్రియా నిర్వహణము, రణమున తన మరణము
తప్పదని తెలిసినను వెను దీయకుండుట, తన విత్తమును పరుల
బాత్తుగా జేయునంతవరకైన త్యాగము, తనను తప్ప - తక్కిన జను
లందరిని నియమించు సామర్థ్యము క్షత్రియ వర్ణమునకు జన్మసిద్ధ
కర్మములు.

వైశ్య పర్ణ ధర్మములు

“ వ్య - గో ర్వియ వాజీజ్యం వైశ్యం కిం వ్యధాపణమ్. ”
— (భగవద్గీత)

వైశ్యునకు స్వభావ ప్రధవమైన శామోగుణము సత్త్వ రజ
ప్రమోగుణముల నణచి, స్వల్పముగా నుద్రేకించునట్టిది. సేద్యము
చేయుట, పశు పాలనను, ధన సంరక్షణమును కారణమైన క్రయ

విక్రయ రూప సర్వకము, వడ్డీవ్యాపారిము చేయుట - వైశ్య స్వభావ సిద్ధ కర్మములు.

శూద్ర వర్ణ దర్శములు

“ ఎవిపర్యావృంఁట కర్మ శూద్ర న్యాసి స్వభావజమ్. ” — (భగవద్గీత)

సత్త్వ రజ స్తమోగుణములచే ఉద్భవించిన తమో గుణము రూద్రవర్ణమునకు ప్రాచీన కర్మ సిద్ధము తమో గుణముతో పాలు చిధ కమైన కర్మము - త్రివర్ణముల వారికి పరిశుర్య చేయుటయే

యేదో అయిన దాని కర్మము మూడు పట్టములవారికిని సాధారణముగా అయిన వాత మూడు పట్టములందరి కుముఖముగా సాధారణముగా ప్రాప్తించి పుట్టి - అభివృద్ధిని ప్రతిగ్రహములు క్షత్రియ పుట్టి - జనపదవిపాలనము వైశ్య పుట్టి - అభివృద్ధి, శూద్రపుట్టియు కర్మవర్ణములు - త్రిపట్టి పట్టములందరి కుముఖముగా న్న పద్యములలో కర్మములచేత మూడు సర్వముల ర్యామిని ఆరాధించి, గత ప్రాప్తి అని సిద్ధిని పొందునట్లు అరాధనకు అహితము, అని దాదాన అవసరమైన కర్మము అనుబంధము ఇది ప్రహారము సిద్ధిని నిరూపించుచే సాధించవలగిన క్షాత యోగము అని అర్థము ఇది ప్రహారము అరాధనచేత వాటిని, అర్థములు గుణ అహితములు - అయిన ఆనందములను అని అర్థము అని ప్రాప్తిము ” — (గీతా భాష్యము)

“ యదైక్య కిం య పను అవ ప ద్యైషజమ్ ” మనువు చెప్పినది మఁడు.

“ అయ్యుండు నహియో విద్యః అని వ కారయిం ”

— (గీతా భాష్యము)

యజన యాజన అధ్యయన అధ్యాపన దాన ప్రతిగ్రహములు మట్టుకర్మములు ప్రాప్తములు యాజన అధ్యాపన ప్రతిగ్రహములు

లనెగు మూడు వృత్తులలో చక్కగా కుటుంబ సోమణము జరుగనిచో -
వ్యవసాయమును కూడ చేసికొనవచ్చును.

ద్విజుల హితమును గోరి - వారికి సముచిత సమయములలో
కరిచర్య చేయుచు - వ్యాపారిము చేతను, వివిధ శిల్పముల చేతను
శూద్రుడు జీవింప నగునని యాజ్ఞవల్క్య స్మృతియు -

తమ వర్ణ ధర్మము నాచరించుటతోపాటు - దోష రహితమైన
వివిధ వృత్తులతో - కర్షణ, పశుపాలన, భారోద్వహన, ఆపణ
స్యవహార, చిత్ర కర్మ, నృత్య గీత, వేణు - వీణ - మురళి -
ఘ్రదంగి వాదనాది శిల్ప కళలతో శూద్రుడు జీవింప నచ్చునని
దేవల స్మృతియు వివరించుచున్నవి.

ఆశ్రమావస్థాకాల

ఆశ్రమ విహిత కర్మానుష్ఠానము వేతనే విద్యా నుపపత్తి.

“ అనుష్ఠేయం వాదరాందం న్నాప్యశ్రుతేః ”

— (త్రితాప్యమి 3-4-19)

“ బ్రహ్మో ఘృతంబా యక్షోఽభ్యయం దానం బ్రహ్మచర్యమే. ”

— (ఛాందోగ్యము)

బ్రహ్మనిష్ఠుడుగా నుండు స్థితి - చతురాశ్రమములవారికిని
సంధానముని ఆశ్రమ చతుష్టయమును వినించుచున్నది ఋణ శ్రుతి,
యావత్తీస గ్రుతి, ఆపవాద శ్రుతియు సంసారము నుండి విరక్తులు
గాని వారిని శార్చ్చ ప్రస్తావించినవే.

1. బ్రాహ్మ శ్రుతి -

“ త్రివి ర్విజవాన్ యతే , బ్రహ్మచర్యేణ

ఋషివ్యక్తి, యక్షేన దేవేభ్యః, బ్రజయా పితృభ్యః ”

పుట్టుకతోనే బ్రాహ్మణుడు 1. ఋషి ఋణము
3 దేవ ఋణము 3. పితృణము అను ఋణములను
గృహింపును.

౧ ఋషి ఋణము :-

ఋషులు పంపరగా వేద వేదాంగములను కాపాడి, తన
కంద శేషినవారు కాబట్టి, బ్రహ్మచర్యాశ్రమములో వేదాధ్యయనము
చేసి, ఋషి ఋణమునుండి విముక్తుడు కావలెను.

౨ దేవ ఋణము :-

దేవతలు తన సంశమునకు పలు పుత్ర వృష్టిన్నాదులను
జలుగజేసి, సంపాదించినవారు కావున, గృహస్థాశ్రమమున యజ్ఞాది
కర్మఫల సాగరించి, దేవ ఋణము నుండి విముక్తుడు కావలయును.

1. పితృణము :-

తన సంశ మంతరించకుండ తన వంశ సంశమును నిలుపు
కొనుచు సచ్చినవారు పితరులు. కనుక, తాను సత్సంతానమును
సాంది, సంశమును నిలబెట్టి, పితృణము నుండి విముక్తి నొంద
వలయును.

2 యావద్భీష కృతి :-

“ స ఖ ల్వేదం పృథుర్వాపి దాయశం బ్రహ్మణో హినింపన్యతే ”

“ స చ పితృవర్తం ఇతి ద్విగు దాయశం గాఢవ్యక్తం ధర్మేణ ప్రియ
దంబం నవపన్యతే ”

—(గ్రీధాశ్రమ 3-4-46)

బ్రహ్మ నిర్వాణంకియు పృథుమున గుప్త ప్రదేశమం గుండి,
 బ్రహ్మ నిర్వాణంకియు పృథుమున వేదాధ్యయనము చేయు మానవుడు -
 బ్రహ్మలోకి మును గొంతుకు పువర్జన్య నొంద డనుచు - యాత్మ
 యు రాత్రి స్వము, నుండవలెనని గాండోగ్యోపనిషత్తు ప్రవేశించు
 మన్నది

3 అపవాద శ్రుతి

“అపవాదో యోగ్యో నాత్మయతే”

అన్యుద్వాదమును చేసినవాడు సరిహంతుడు యని శ్రేష్ఠి
 అనుచున్నది. ఈ శ్రుతి - పృథ్వాశ్రమమున
 కిగలదు. స్వినోత్రాదిరహితమగు ఆశ్రమాంకిరమును నిశ్చించు
 నున్నది

“బ్రహ్మచర్యం నాత్మ గృహీతం, గృహీతం నాత్మ ప్రప్రసాదం,
 అపవాదం బ్రహ్మచర్యం యోగ్యం”

బ్రహ్మచర్యమును గ్రాహి చేసి గృహస్థాశ్రమమును, తర్వాతి
 వాసస్థానము, సిద్ధుట నన్యానాశ్రమము నవలంబింపవలెను లేక -
 బ్రహ్మచర్యము నుండియే సన్యాసింపవచ్చును వైరాగ్యము కలిగి
 ననునది - ఆశ్రమము నుండి యైవను సన్యాసింపవలెనని బాబుల
 విషయము

బ్రహ్మచర్యాశ్రమము

“నాత్మచర్యం - యోగ్యం”

“అత్మచర్యం బ్రహ్మచర్యం నాత్మచర్యం నాత్మచర్యం”

— (ప్రశ్నాది - బ్రహ్మచర్యం)

మా అంబుత్తా, భిక్షాచర్యం చరు, ఆచార్యాధీనో గురౌ' అని ఆచార్యులను వసుశాసించుచును

“ అస్మి స్మృతాః విద్యా న సకలైశం నమానైశం సంహారైః సేవ్యైః ”

ఈపనిలుమున్నై వేదాధ్యయన ముందు అపేక్ష కలిగినను, కలుగునన్నను - అధ్యయనము చేయువలె నని ఆపస్తంబ ధర్మసూత్రము మూలముని హుచ్చి విధించినది

సత్సంతాన ప్రసూత, సదాచార్య నిష్ఠ, అన్వేషాది ఆత్మగురూ శేత యగు వేదవిద్యాచార్యుడై ఉపనయనము చేయులయును.

‘ ఆచార్య ధైర్య విదితా విద్యా సాధ్యం బ్రహ్మ ’

ఆచార్యుని నుండి పొందిన విద్యయే ఫల మనకము కాగలదు కాబట్టి, ఆచార్యోద్ఘాతమునానుచ్ఛరణమే అధ్యయనము అనఁగి దానిని లాభముగా అక్షర రాశి గ్రహణమే ఫలము. అనుష్ఠానానుగుణ వివాదులు, ధర్మార్థ కామ మోక్ష చతుర్విధ ఫల పురుషార్థము లును వేదాధ్యయనముతోనే కలుగును’ అని శ్రీభాష్యకారులు పేర్కొనరించినారు.

ఉపనయన సంస్కారము కేవలము శరీరమునకు కాక, శరీరముతో కూడియున్న ఆత్మకు సంబంధించినవి కాబట్టి, బ్రహ్మచారి నర్వచా శుచి గృభాదుడై, ఆశ్రమ ధర్మము ననుష్ఠింపవలెను.

బ్రహ్మచర్యాశ్రమ ధర్మములు

బ్రహ్మచారి త్రికాలములందు సంధ్యా వందనమును, ఉభయ సంధ్యలకుండు అగ్ని కార్యము చేసి, స్వనోత్ర నామోచ్ఛారణ

మనో గురు వృద్ధుల కచివాడము చేయుటను శాస్త్రము నిషేచించుచున్నది.

“ సోఽపి ప్రాతః స్మరేత్సర్వం గురవే చ నిరవధృతమ్
 యోషేః తా ద్యనుద్వేషా, నోవే మివలంబ్యహమ్ ”

ఈవనయన సంసారములో ప్రపగమమున - ‘మాతా గురవే’ కాబట్టి, ‘మాతృ భిక్ష’ గ్రహించి, ఆ స్త్రీ జీవనార్థము ప్రాణస్నాయం కాలములందు స్వధర్మ నిరతులైన బ్రాహ్మణులను నిరవధించవలెను.

“ అది బుద్ధ్యానామకం పంచమ అధ్యాయం
 బ్రాహ్మణ ఉద్రేచ విరాం “గిషెష్యా ఉపాక్రమం ”

బ్రాహ్మణ బ్రహ్మచారి - ‘భవతి భిక్షం దేహి’ యనఁము, బుద్ధిశు బ్రహ్మచారి - ‘పాదేనైవ తి దేహి భవతి’ అనఁము, పురుషుని భిక్ష సమగ్రచో - ‘భవత్ భిక్షం విదాతు’ అనఁము యాచింపవలయును.

బ్రహ్మచారి యేకాన్యమను గ్రహించువాడు. భిక్షున్నమును గురువునకు నివేదించవలెను పరీక్షార్థమై భోజింమునకు ఆహ్వానింపఁబడి లభించనిచో - ఆపవనింపవలసినదే

“ అనిష్ట స్మరేత్సర్వం మర్యాదాహీనమ్ ”

అపోశవ క్రియా పూర్వకముగా భుజింపవలెను

“ తస్మాద్వా ఏత మిష్యంత ఆంసా గ్గోమరీషా గృహ్యం చ ఏ ఏమి త్యధ్య ” “పరిదాన మేవ క్తంః సావేనమ్ ”

“ ఏత మేవ త దన్న మివగ్నం బుధతే ”

పరిషేచనము చేసి భుజించుటకు ముందు, భుజించిన తర్వాతను ఉదకమును వ్రాణము యొక్క నిశ్చ్రముగా భావించి, మొదట యువస్తరణము, తర్వాత అపభాషముగా చేయుదురు. అపోశన క్రియను ఆచరూప మనరా కు గగనద్రామానుజులు తమ శ్రీ భాష్యమున - కార్యాగ్రానాధికరణములో సిద్ధాంతీకరించినారు ముఖ్యముగా - ఉన్నమును నగ్నముగా నుంచరా దని శ్రుతిస్మృతియు.

“అపై పై యెచ్చెవ ప ప పాడువై గృహే”

అధ్యాపకుడు పరుండిగాని, కాలుపై కాలు వేసికొనిగాని, అలంటుకొనుచుగాని, మంచముపై కూర్చొనిగాని వేదాధ్యయనమును చేయింపరాదు. ఇంద్రియ నిగ్రహము కలిగియుండవలెను. పరుష హక్కు లాడరాదు. శిష్యింపవలసిన వో - త్రాడుతోగాని, బెత్తి ముతోగాని పీపురూడ కొట్టలెను కాని, తలపైక కొట్టరాదు. “నోత్తమాంగే కదాచన.”

శిష్యుడు కృతజ్ఞుడు, మేధావి, అధి వ్యాధి రహితుడు, కీలంతుడు, అసూయ లేనివాడు, కుశ్రూపాపరుడు, అప్తుడు, వాగ్మయ మము కలవాడు, స్త్రీ ప్రసంగి మెఱుగనివాడు, బితేంద్రియు యనై, సర్వదా గురుహిత మాచరించుచు, ఉపసంహృణ్యతై యుండవలెను.

అపవర్తనా దనగా - పాపాత్మకమైన గ్రహచరమైన పరివృత్తిలక్షణములను, అపవర్తన గుణములను యిచ్చి, స్వయం ప్రేమ యాపరించి, గృహస్థాశ్రమమున ప్రసరించుట బ్రహ్మకారి.

“ అయ్యో వాని వ్యధియెంత లబ్ధిం గానై వివేదయే ”

గురువును - ‘ఇక చెప్పండి’ యనక, గురువు చెప్పదలచినప్పుడే కృతాంజలియై, దేవతాగ్రచిత్తముతో గ్రహాధారణ శక్తిమంతుడై, నేనా ధ్యాయము చేయవలెను వొందిన విద్యను గురువునకు చివేదించునెను

“ ప్రాంతం స్త్రీ స్త్రీ సేవ్యమౌచ్యే గ్రామే వా మూర్త్యం
స్వాధ్యాయం ముఖ్యం ” — (తైత్తిరియం)

నడచునప్పుడు, సేవకొనప్పుడు, కూర్చొన్నను, పరున్నను, నిరంకుశముగా యధావిధి, భిక్ష కొనుగోలు గ్రామములలోనికి వెడలినప్పుడును అంత్యస్థితిలో వేదమును అధ్యయనము చేయుచుండవలయును.

“ ప్రాంతాంతం ప్రాంతసద్యాం వా మౌర్యం మౌర్యం
ముఖ్యం వృందా న్యగిరియం మాసాన్ నిర్వృత్య సంపదాన్ ” — (మహాభ్యుత్థి)

ప్రాంతాంతమైన అధ్యాపకార్థము - ఓషధు లావిచ్ఛినించి మనో, శ్రావణ ప్రార్థనలనాడు - శేక, మాన్తా నమస్త్ర యుక్త ప్రాంతం పంచమనాడైనను చేయవలెను

“ అశ్వశానం మౌర్యం వృందా న్యగిరియం మౌర్యం మౌర్యం ” — (తైత్తిరియం)

ఓషధులతో దిద్ది పవిత్రమైనది దర్శనమునై అధ్యయనము చేయుట సరిగ్గా ముఖ్య సాయం భోజనము శ్రావణము గాని, భాద్ర పదిమూడు గాని ఉపక్రమించి, తొమ్మిది ఎత్తులు వేదాధ్యయనము చేయవలెను.

“వాన్మేషం సంపాద్య పృథా పుత్రం సంబధే”

“సంపాద్య వా ప్రాప్తే పృథా ప్రసవేనహసి.”

— (ఓంకారము)

పుష్ప నూనమున గాని, హానుకుక్ష ప్రథమ దిశమునగాని -
 ఉదయమున, తీరి ఒయట - బల సహాయముగ వేద న్రోత్సర్జనము
 చేయవలెను మిగునాడు మరల ఉద్యయనము చేయుచుండవలెను
 అనభ్యయములను పాటించుచు, వేదములను, శుక్ల పహమున,
 వేదాంగములను కృష్ణ పహమునను పరిరచవలెను, స్వరముక్త మగు
 అక్షరచారణను బోధించుచు శిష్యా శాస్త్రము, వ్యాకరణము,
 గణిత శాస్త్రము, నిరుక్తము, జ్యోతిషము, కల్పము అను అఱు
 వేదాంగములను అధ్యయనము చేయవలెను, వేదములలో గాంచి
 పునరావాడు - ‘బ్రాహ్మణము,’ ఒక శాఖాధ్యేత - ‘శ్రోత్రియుడు,
 అంగాధ్యాయి - ‘అనుచానుడు,’ కల్పాధ్యాయి - ‘ముషి,’ కల్ప
 సూత్ర ప్రవచనాధ్యాయి - ‘బ్రాహ్మణము.’

“యద్యో దీనే వంత అహరి శాపి ల దైవాగం పైబ్బించి”

— (తైత్తిరీయము)

“సరివేదం నమాప్తే తు క్త్యాం శాపియే ద్గురుః.”

వేదాధ్యయనమును బ్రహ్మ యజ్ఞ మందురు. ఋగ్వేదాధ్యేత -
 మిగు పయస్కులచే దేవతలకు, మగు ఘృతములతో పితృదేవతల
 ‘సం, యజుర్వేదాధ్యేత - పృథామృతములతో దేవతలకు, మగు
 సృతములతో పితరులకును, సామాధ్యేత - సోమ ఘృతములతో
 దేవతలకు, మగు సర్పి ద్రవ్యముచే పితృదేవతలకును, అధర్వాంగి
 రస్సలగు పరించువాడు దేవతలకు, పితరులకును మగు సర్పి ద్రవ్యము

లతో తర్పణము చేయనంత స్పృహ కలుగును' అని శ్రుతి. 'తర్పణము చేయవలె' నని స్మృతి తర్పణయే ద్వైవతా ఋషీన్" ప్రతి వేదాధ్యయనము సమాప్తి యొనంతనే ఆచార్యుని పూజింపవలయును.

అక్షరరాశి మాత్రముగ గ్రహింపబడిన వేదములు ఫలచంతములైన కర్మములను బోధించునట్టి వని తెలిసి, వాని నిర్ణయమునకై వేదార్థ విచారమునందు పురుషుడు - బ్రహ్మచారి, సకల శాస్త్రబలమున స్వయముగనే ప్రవర్తించును. తత్ఫలితముగా - కర్మార్థ కర్మజ్ఞానమునందు, ముముక్షువు బ్రహ్మజ్ఞానమునందు ప్రవర్తించునని ధర్మప్రమాణములు తమ శ్రీభాష్యమున పురుషార్థాధికరణము లో వివరించియున్నారు.

గాయత్రుడు, బ్రహ్మచారుడు, బృహత్తు, ప్రాణాపత్మ్యుడు - అని బ్రహ్మచారులు నాలుగు విధములుగా నుందురు. ఈ బ్రహ్మచారుల విధులు శాస్త్రములలో విశదముగా నిర్దేశింపబడి యున్నవి.

గృహస్థాశ్రమ ధర్మములు

“అపార్యం చలా ద్వేద మధీత్య యథా విధానం గురోః కర్మాతికేషేభాః సూచ్యత్య కుటుంబే శుచౌ వేశే స్వాధ్యాయ మధీయానాం చార్మికాన్ విదధతి లచ్చని వర్తెంద్రిహతి సంప్రతిష్ఠా వ్యాసాంసన్ సర్వా ధూవాని ”

— (చాందోగ్యోపనిషత్తు)

ఆచార్య సన్నిధిలో వేదముల నభ్యసించి, ఆ యాచార్యునకు జక్షణ నొసగి, “ప్రజా తంతుం మా వ్యవత్సేఘ్నిః” వివాహ మాడి, సంతానమును పొందు మని, ఆచార్యునిచేత అనుజ్ఞాతుడై వచ్చి,

యథావిధిగ దారిను పరిగ్రహించి, గార్హస్థ్య విహిత కర్మనిష్ఠుడై, అభ్యసించిన విద్యను విస్మరింపక, అప్యయనాచకూలమైన భగవద్భాగవతాధిష్ఠిత దివ్య జ్యోతాది పుత్ర స్థలములలో వేదాధ్యయనము గావించుచు, పుత్ర శిష్యాదులను కూడ ధర్మమున నియోగించుచు, ఆత్మ నిగ్రహము కలిగి, సర్వ భూతములయందును దయ గలిగి యుండవలె నని శ్రీమద్రామానుజులు తమ శ్రీభాష్యమున పురుషార్థాధికరణములో గృహస్థాశ్రమ ధర్మములను సింహాంతీకరించి నారు

“ చతుర్థా మాశ్రమాదాం ఏ గార్హస్థ్యం శ్రేష్ఠ ముచ్యతే ”

— (పార్వీతి రామానుజము)

సత్సంతాన ప్రాప్తికి, సకల ధర్మ ప్రసంగ సర్వహానుసరు, వాపీ కూప తటాకారామ మందిర నిర్మాణ సామర్థ్యమునకు - ఇది యది యన నేల ? సకల జీవ సముదాయమునకు సర్వోత్తమకార ఓమ మైన గృహస్థాశ్రమము చతురాశ్రమములలో ద్వితీయ మయ్యు - అద్వితీయమైనది వాస్తవముగా గార్హస్థ్యము విహితాభ్యుదయమున కాధారము. పారమార్థిక నికాయమునకు ముఖ ద్వారము

“ ఆ దేవం వేదానుబంధేన బ్రాహ్మణా వివిదిషన్తి - చంద్రేణ ”

దానేన తపసో నాచన ”

— (బృహదారణ్యకోపనిషత్తు)

శ్రౌత స్మార్త కర్మానుష్ఠాన పరులైన బ్రాహ్మణులు - యజ్ఞ దాన తపముల చేత పరబ్రహ్మను తెలిసికొనగోరుచు రని శ్రుతి.

“ కర్మ జైవ హి సంసిద్ధి మాప్తిహి జనపదయన. ” — (భగవద్గీత)

జనకాదులు బ్రహ్మవిద్య గ్రేసరులు, కర్మనిష్ఠులునై సిద్ధిని పొందినారు, “సహకారిత్వేన చ ” అను సూత్రము - యజ్ఞాది కర్మ

ములు జీవన నిమిత్తము గారు, బ్రహ్మవిద్యా సహకారగాను విని యోగపడు నని వ్యాస భగవానుని యాశీయుమును ప్రకటించు చున్నది. కాబట్టి, కర్మజ్ఞున సహకృత మగు భక్తి - సాధనాను స్థానముచేత బ్రహ్మప్రాప్తిరూప మగు మోక్షఫల లాభము కలుగును.

ఉపాస్య బ్రహ్మస్వరూప జిజ్ఞాసువై, సమిత్వాణీయై, శ్రోత్రి యుషు, బ్రహ్మనిష్ఠుడునైన సదాచార్యుని సమాశ్రయించి, తదుప దిష్టమైన విద్య నుపాసించువాడుగాని, ఉపాసించనివాడుగాని - ఉభ యులు యజ్ఞముల నాచరింపవలె నని శ్రుతి.

“తేకోభా కరుతా య తైత్తిర దేవం ివ భృ య స పేద”

— (ఛాందోగ్యోపనిషద్)

“అథ ఎరపైవాంతినో భగవ దాదాన ప్రయోగం కష్టే”

అని శ్రీమద్రామానుజాచార్యులు ‘నిశ్య గ్రంథము’లో - సూత్రప్రాయముగ జెప్పినారు

భగవంతునకు పరతంత్రుడను, పూజాద్రవ్యము అన్నియు పు మాత్మునివే, ఈ కల్యాణోపకరణములతో -

“స్వాత్మానం క్రితం రాదయిదు మువప్రపదే”

నాచేత తన యర్చనను చేయించి, భగవంతుడు సంక్రితు డగుచున్నాడు’ - అని యనుసంధించి, జైపచారికము, సాంస్కర్మికము, ఆభ్యవహారికము, సారదృష్టికము - అను ప్రక్రియలతో¹ దేవుని పూజింపవలయును.

భగవంతుని యసాధారణ మంత్రములైన ‘వాసుదేవ, సంకర్షణ, శ్రుమ్యమ్న, అగరుద్ధ’ - అను చతు ర్యవ్యూహ నామములతో² గాని,

‘సత్య, అమృత, ఘన, వాసుదేవ’ నామములతోగాని శ్రీవైష్ణవుడు
వైష్ణవదేవ బలిని నిర్మూర్తిపరచె నని శ్రీ వేదాంతదేశికులు ‘సచ్చరిత్ర
రక్ష’ అను గ్రంథమున తెలియజేయున్నారు

ప్రపన్నుల గృహగృహనందును భగవద్విగ్రహములతో
గాటు-అశ్వారాచార్యుల విగ్రహము లుండునుగదా ! భగవంతుడును,
అశ్వారాచార్యులను నివేదింపన ప్రసాదము యశీంద్రుల తేజ మని
భుజించుటవలన, వారికి సత్యము వైష్ణవము చేయుని దోషము
ఉండనేర దని శిష్టాచారము

వాస్తాకుడు, యాయానరుడు, శాలీనుడు, ఘోరి న్యాసికుడు
అని, గృహస్థులు నాలుగు విధములుగా నుండురు వీరి విధులు -
శాస్త్రములలో విశదముగ నిర్దేశించబడియున్నవి

వాసప్రస్తావన ధర్మములు

“ పయ. ఎరిణతో రాజన్ తృతుత్పత్క్య గృహశ్రమీ
పుత్రేమి తార్యాం నిషివ్య మాం గచ్ఛే త్వహేన వా ”

— (విషు వృతాను)

అన్న శుద్ధులైన భారతీయులు - “అశ్రమా చాశ్రమం
గచ్ఛేత్” అను రీతిగా - గృహస్థాశ్రమ ధర్మములను సక్రమముగా
సెరివేర్చి, ప్రాయము ప్రాలగనే పత్నిని పుత్రులవద్ద నుంచిగాని,
లేక - తమ వెంట గొని గాని వాసప్రస్తావనమును స్వీకరించి,
నవవాసము చేయుదురు.

“ వాసప్రస్తో జటి చ ప్యా త్వదా శ్మశ్రాదీ లోమ్యుః
కాకమూల పలాశస్యా ద్వనన్తః సతతం ద్వీజః ”

వానప్రస్థకు కేశ శ్లోమి జటలము పెంచి, కంచముల పళ్ల
ఫలములను భరించుచు, నేలపై పరుగుచు, త్రికాల స్నానము
చేయుచు, చర్మ - కాశ - కుశలతో చేయబడిన కట్టు వ్రుట్టములను
ధరించుచు, ఔషధాహార, దేవతార్చన గాంచుచు, వైశ్వదేవమును,
అశ్విని సత్కారమును చేయుచు, హిమ వాయుగ్ని వహ్నిశపముల
నొర్పుచు, గిరివముగి పండ్లజండ్లలు, కనిష్ఠముగ నొక సంచక్ర
మైనను - శమ దిమాది గుహాపెక్కుడై ననున నుండుట ధ్యాయ

"అరయ్య మిమ్మా త్తరో న పున రేయ్యారె. "

అను శ్రుతి - 'జనమనకు పోయిన ఆశ్రమస్థుడు ఏనాఁడు తిరిగి రాకూడదు' అను వాచస్పత్యశ్రమ ధర్మమును విధించుచున్న దని శ్రీ భాష్య మార్థి.

పైసాగ్య పోషకమైన వానప్రస్థము - తిప్పోనిష్ఠకు సహకారిగ నుండినచో, భగవత్ప్రీతి జనకమై, తిశ్శులుముగ వ్రాకృత దోషములు దగ్గ మగును, శాశ్వత పరచి లభింపును

వానప్రస్థులు - వైఖానసు డనియు, ఔదుంఠరు డనియు, చాలకల్యు డనియు, కేనపు డనియు నాలుగు విధములుగా నుండును. వీరి విధులు - శాస్త్రములలో విపులముగా నిర్దేశింపబడి యున్నవి

సన్మాదితాశ్రమ చిహ్నములు

“వ్రాహ్మణః షట్ప్రేషకాయా శ్చ క్షైవకాయా శ్చ తౌషికాయా శ్చ సుత
యోగిశైవర్జం చలంతి పాలిత్యాద్యైకాంతధర్మమ్.”

ప్రొహ్లాదువు పుత్రేషణ, ధనేషణ, లోకేషణ - అనేను ఈషణ త్రయమునుండి వినిర్ముక్తుడైన తరువాత భిక్షాటనము

చేయును' అను బృహదారణ్యక శ్రుతి - సన్న్యాసాశ్రమ మందలి
యసాధారణ ధర్మమును ప్రతిపాదించునన్నారు శ్రీ భాష్యకారులు.

“ గృహస్థో బ్రహ్మచరీ వాప్రస్థోవా రక్షిణ్యీ సుదరాగ్నీ సహారోసయేత్ ”

గృహస్థుడు గాని, బ్రహ్మచారి గాని, వానప్రస్థుడు గాని
సన్న్యాసాశ్రమ స్వీకారమునకు ఆగ్నేయశ్రమ స్వీకారమునకు అశక్తు
డైనచో - ఆహంకార మమకారములను త్యజించి, భూత సరిఫూహి
హృపమైన శరీరేంద్రియ జాతాదికము యొక్క అయానుసంధానమును
“తమః పరే దేవ ఏకీ భవతి” - ప్రళయానుసంధానమును చేసి, భగవ
దనుగ్రహమునకు వాటుపడవలెను.

“సన్యస్తః శ్రవణం కుర్యాత్” - అను న్యాయముచే, పైరా
గ్యాతిశేయముతో శ్రవణాదులను చేయుటకై సన్యసిండుట -
‘వినిదుమా సన్న్యాస’ మనబడును.

“ వాచసపాత్మా జలహీనే న లబ్ధః న చ ప్రమాదా త్తపసో వాఽగ్నిం గాఢ ”
— (మండోకోపనిషత్తు)

మనోబలము, ఏకాగ్రత, శీఘ్ర యజ్ఞోపవీత కామాయపత్ర
దీపదీ ధారణాది చిహ్నములతోనాటు - ఆహార విహారాది ఆశ్రమ
ధర్మములను వాటింపవి సన్న్యాసితిని మోక్షము లభింప దని తెలిసి,
విషయ భోగము లందు ఆత్మైతిక హేయ బుద్ధితో - ఏ యాశ్రమము
నుండిగాని సన్న్యాసమును స్వీకరించుట - ‘విద్వత్సన్న్యాస’ మన
బడును.

“తద్య ఇత్తం వీయత్యేవేమేఒరణ్యే క్రద్ధా తప ఇత్యుపావతే ”

— (ఝండోగోపనిషత్తు)

గర్భ జన్మ జరా మరణ సందార మహా సయము చేత భోగా పేక్షా రహితులైన బ్రహ్మజ్ఞులును అరిణ్యమునం దుండి. తప సునెడి ఆశ్రమ కర్మములకు, శ్రేష్ఠ యనెను బ్రహ్మోపాసనము చేయుదురు.

“ తపశ్రద్ధే యే హ్యపపం ద్యుర్యోగా దై విద్వాంసో వై తపఃకం బుంః ”
— (మండూక్యం, ౧.౪౨)

విద్వాంసులు సర్వానాశ్రమమందు భిక్షాటనము జేయుచు, జీతేంద్రియులై, తప శ్రేష్ఠ లనెను కర్మ జ్ఞానముల నువాసించుచు, అరణ్యమందు నుందురు.

“ ఏత మేవ ప్రవాహో లోక ఉచ్చత్తః ప్రప్రజన్తి ”
— (ద్విపాదవిద్యుః, ౧౬౨)

సర్వాసులు సరబ్రహ్మ సాన్నిధ్యమును గోరి, ఆశ్రమ స్వీకారము చేయుచున్నారు

ఊర్ధ్వ రేతసుల విషయమున అచ్చటచ్చట ఈ శ్రుతి వాక్యములు శ్రీ భాష్యములూ పేర్కొనబడినవి.

“ మఠం తప బ్రూతం తప హంఠం తపో ఏష సైవ స్వీకృతః దాసం తపో లంజ్ఞి స్తపో హత్యవపువ ర్చస్తా త ఉపా వైశిత్యం ”
— (తైత్తిరీయ సారాంశవినిర్ముత్యం)

ఈ ఋత సత్య శ్రుతాదు లన్నియు తప శ్చబ్ద వాచ్యములే. ఈ తపస్సు లన్నింటిలో - న్యాస మనెను శరణాగతియే శ్రేష్ఠ మైనది

“ ఉస్మా స్మాన మేషాం తపసా మితి త్త వాచకః ” — (తై-చరా)

“ ఒకరిని ఒకరిని పెండ్లి వ్యాసాధ్యాయా మామ. అట్లయితే
పెండ్లి వ్యాసాధ్యాయా కర్తవ్యం రిజిస్ట్రే. ”

— (విష్వక్సేన సంహిత)

పాప సాధనము లలో - న్యాయమే ఉత్తమము. సన్న్యాస
శబ్దము - ప్రకృతి, త్యాగము, కర్తవ్యం అనునవి పర్యాయ
పదములు.

“ ఒక స్త్రీని ఒకరిని పెండ్లి వ్యాసాధ్యాయా కర్తవ్యం రిజిస్ట్రే ”

త్యాగము, సన్న్యాసము, కర్తవ్య బోధకము లని రామానుజ
గీతాభాష్యము (18-3) వినయించుచున్నది.

సన్న్యాసములలో ఆచరణ భేదములనుబట్టి - కుటీచకుసు, బహు
దకుసు, హంస, పరమహంస అని నాలుగు శ్రేణులు కలవు. ఈ నాలుగు
శ్రేణుల విధులను - శాస్త్రములలో విపులముగా నిర్దేశించబడియున్నవి

శ్రీపైష్ఠప యతి ధర్మములు

పండితుడు, తపశు మొదల వేదాంత శాస్త్ర బోధకుడు నైన
యొక ప్రకాశుడు నిర్విఘ్నముగా, తన నుద్ధరించవలసిన దని ప్రార్థించి,
శ్రీ రామానుజ యతినాన్వితములు - పూర్వము శిష్యా యజ్ఞోప
వీతిములు ధరితగ్రంథించిన యాదవప్రకాశుడు - ప్రాయశ్చిత్తి
పూర్వకముగా మూల బంధనాలను చేయించి, సంపదసంస్కారము
లను చేసి, సన్న్యాసము పొంది, ‘గోవింద దాసు’ అను నామము
నుంచెరి

“ ఒక యజ్ఞోపవీతం యిది స్వాధ్యాయాధ్యక్షాః

అన్యోన్యం సన్న్యాసము ప్రాయశ్చిత్తం విధియతే

గాత్రానామ ప్రాణాశ్వాసానాం శాంతిరేత

అని సన్న్యాస మహాసం నిర్ణయం యజ్ఞోపవీతకః ”

— (ప్రసన్నామృతము)

జ్ఞాని యైన సన్న్యాసి - యజ్ఞోపవీతము లేకుండ చేయు క్రిమలు నిష్ఫలములు కాబట్టి, వ్రాతశ్చిత్తమును చేసికొనవలెను గాయత్రీ మంత్రముతోనే బ్రాజాపత్యాది షట్కముల నాచరింపవలసి యున్నందున, మఱల ఉపనయనమును చేసికొని, యజ్ఞోపవీతమును ధరించుట ధర్మము.

అద్వైత పండితు డగు యజ్ఞమూర్తికిని ఇట్లే పున స్సంస్కారము చేసి, పంచసంస్కార పూర్వకముగ సన్న్యాసము నొనగి, దేని రాజముని నామము ననుగ్రహించి, యతిరాజు లిట్లాజ్ఞాపించె నారు ..

“ ఆచరిం ద్రింధి ఏ పౌంధ జల పవిత్రంబె

కౌకిలం తటిసూత్రం ఏ వ త్యాజ్యం యావ దాయుషమ్ ”

— (ప్రసన్నాపృథక్)

యజ్ఞోపవీతమును, త్రిదండమును, కమండలుపును, జల పవిత్రమును, కౌకిలమును, మొలత్రాచును ఆయు పున్నంత పఱును విడువరాదు.

పూర్వకృత శ్రీ వైష్ణవ కుల దూషణ దోషమును పరిహరించు కొనుటకు యతిరాజుల ఆజ్ఞానుసారము - 401 వింధి దాన నామాంకితులగు యాదవ ప్రకాశులు - ‘యతిధర్మ సముచ్ఛయ’ మను గ్రంథమును రచించినారు.

“ అప్రపత్త కృతే ద్వైతం సామాన్యే వాఽలపితః

తహితే విభక్తై ర్గ్రామే యాత్రామాత్ర మతౌలుపః ”

— (యతిధర్మ సముచ్ఛయము)

యతి - సాయంకాలము వఱకును అప్రమత్తుడై, నిరీక్షించి యైనను మాధూకర భిక్షు నాచరింపవలెను భిక్షుకులు లేని గ్రామ మందు - దాన నిరతులైన గృహస్థుల యిండ్లలో నొకరి యింట - దేహ యాత్ర జరుపుటకుచు ఏక భిక్షు ప్రక్రియగా భిక్షును గ్రహింప వచ్చును.

“ వ శిష్య బంధు మిత్రాదీన్ ఛిజై మిషేత తస్మిన్ ”

తనకు శిష్య బంధు మిత్రులైన వ్యక్తులనుండి యి) భిక్షును కోరి స్వీకరింపరాదు.

“ థాతు ప్రకృప్యతే యేన త దన్నం తు విసర్వయేత్ ”

“ ఇర లపణ వర్జ మష్టా గ్రాసా నేవ ఘణీత ”

— (జాడాల పరినామ)

శుక్రధాతువు నుద్రేకింపజేయు పదార్థములను భుజింపరాదు ఉప్పు, కారము లేని యెనిమిది గ్రాసముల యాహారమును మూత్రమే విజన స్థలమున గాని, విష్ణ్వలయమున గాని భుజింపవలెను.

చిక్తా పంచకము

“ మాధూకర మనంతిప్తం ప్రాక్రిప్తిజీత మయాచితమ్

ఉపక్లప్తం చ తాత్కాల భైక్షం పంచవిధం స్మృతమ్ ”

(1) మాధూకరము (2) అనంతిప్తము (3) ప్రాక్రిప్తితము
(4) అయాచితము (5) ఉపక్లప్తము - అని, భిక్షు అయిదు విధములుగా నుండును.

1. మాధుకరము -

తు మ్మెద పూలనుండి మధువును స్వీకరించునట్లు, నియమముగా కొన్ని గృహములనుండి స్వీకరించు భిక్షము.

2. అనంతప్రము :-

గృహస్థులు సిద్ధము చేసికొనినవారిలోనుండి యర్పించిన భిక్షము

3. ప్రాక్రప్తజీతము :-

యతి తన యరుస్తానమును పూర్తి చేయక ముందే, గృహస్థుడు యతి నర్థించి, యేక భిక్షౌ రూపముగ సమర్పించునది.

4. అయాచితము -

యతి యీచనకు కాక ముందే గృహస్థుడు యతిని సమీపించి, తా మీ దినమున మా యింటనే భిక్షమును స్వీకరింపవలె నని ప్రార్థించి అర్పించు భిక్షము

5 ఉపక్లప్తము :-

యతి అస్వస్థుడై, తన మరణముతో నివసింపగా, గృహస్థులు స్వయముగా తెచ్చి సమర్పించు భిక్షము

మాధుకరము వర్ష యటలకు సాధారణము ప్రపన్నులైన యతివరులకు శిష్టులైన శ్రీవైష్ణవ గృహస్థులు భిగవంతునికి నివేదించి సమర్పించిన పంచవిధ భిక్షము పరిగ్రహ్యమే ”

— (యతిధర్మ వసుచ్చయము)

“ దేవ విప్రాధికారిం పై యీశాం నదివి ల్భవన్
పదాన్త శ్రవణం వాంఛం వాక్యాయం పైన్ద్రవం లభా ”

“ మారాసత్వం లురిః కున్య ”

దేవాలయములకు, మఠములకును ఆధిపత్యము నహించి, సక్రమముగా విఘ్నమును నిర్వహించియుచు, వేదాంత శ్రవణమును, శ్రీ మహావిష్ణు కథా కథనమును, వేదాంతోపన్యాసములను చేయుట యతీశ్వరుల ధర్మము

శ్రీమన్నాథ - యామునమునులు చరితము నొరవడిగా చేసి కొని, శ్రీ రామానుజ యశీంద్రులు - ఆత్మ సంబంధులైన యతి నరులను - శ్రీరంగ కరిశైలాది దివ్య స్థలముల, మఠముల యాధిపత్యమును నిర్వహించుటకు నియమించిన సంగతి సుప్రసిద్ధమా కదా !

వందన విధి

సకల వర్ణాశ్రమస్థులు యతికి వందన మాచరించినంతనే, యతి - ‘నారాయణ’ నామము నుచ్చరించినచో - వందన మాచరించినవారికి ఆయువు వృద్ధి యగును యతి - ప్రతివందనము చేయరాదు

“ వాష్టవో ద్యౌ వ దా నద్యః సంగౌ తు పరిష్కరమ్
ప్రవాపం పురుష ప్రత్ర తదౌ ల్భుద్యౌ హరి స్థితః ”

శ్రీవైష్ణవు లిద్వరు ఎదురుగా కలిసినపుడు - వెంటనే పరిష్కరముగ నాష్టాంగ ప్రణామము చేయవలెను వారి నభిముఖ శ్రియఃపతి యుండి, ఆ ప్రణాతిని స్వీకరించును

‘ప్రత్యుద్గమ ప్రశ్రయణాభివాదన గౌరవము అంతర్యామియైన శ్రీమన్నారాయణునికే చెందు’ నని శ్రీమద్భాగవతము విశేషికిరించు

చున్నది యశీమదులు, బ్రహ్మజ్ఞానులు - సర్వదా పుత్రత్వముచే
కొలుతురు.

‘బ్రహ్మవిద్యలయందు డెల్లను - అశుర, శివ, శేష, పరబ్రహ్మ,
సరింశ్యోతి, పునశ్శక్తి, పరమాత్మాది శబ్దములచేత నిర్దిష్ట భేద
పట్టునైన పరతత్త్వము శ్రీమన్నారాయణుడే’ యని, శ్రీమద్రామా
నుజులు ప్రభాగమును బ్రబోధించినారు

“ ప్రపంచవార్యనం భగవంః విశాదియోచితమ్ ”

వైష్ణవతేజః స్ఫుంజన్ములైన భాగవతోత్తముల నర్పించుట -
భగవం యువాకాధి పదము ఉత్తమమైన దని భగవద్రామానుజుల
చరమోపదేశ రహితములైనవగుచున్నది !

అపార్య నిష్ఠ, భాగవత సేవ, భగవత్ ప్రేమకర్మము - ఈ
రత్న త్రయము మరల, అడహిత వాస్తవత్వాది మహిమ సిద్ధించును

“ గుర్యతే వ్యాపయ గ్రంథి నిర్మలతే నర్మ సంసారాః ”

‘గ్రంథిం నా వ్యాపయతి తస్మిన్ వ్యక్తే స-వరే ’

— (మంగళాని ౨౨)

స్వదర్శనానుస్థానముచేత భగవంతునియెడ - దర్శన సమానా
కార మగు భక్తి సిద్ధిమనఃపూర్వము - ఉపాసకుని స్వాధ్యక్షము లు
నకల పుణ్యవాసమున కర్పములు నశించు నని శ్రుతి వాక్యము

ముగింపు

ఏవ మహావిద్యామయమైన వర్ణాశ్రమ భర్తృత్వ గృహీత ర విహింస
హింస త త్సమాధాన శ్రీః. అనవధికారికవాదం ప్రాయశ్చిత్త. గ్రం
రావర్తయతి ”

దైవందిన మనుష్యేంచుచున్న వర్ణాశ్రమ ధర్మానుగృహీతో
 వ సన రూపమైన ఆరాధనముచేత భగవంతుడు సంప్రీతుడై, భక్తుల
 యందు అత్యంత కృప కలిగి, అనాది కాలముగ వారు చేసిన అనంత
 నాప కర్మము లనెడి అవిద్యను నివారించి, వారికి తమ ఆధ్యాత్మారు
 భవ రూపమైన నిరతిశయానందమును మఱల పొందకుండ చేయు
 చున్నాడు

“ న చ పున రావర్తతే న చ పున రావర్తతే ”

“ మా ముపేత్య పున ర్దన్య దుఃఖాయ మహాత్మవః

నావృవంతి పహోర్హతః సంసిద్ధిం పరిహం గతాః ”

మానవుడు తన వర్ణాశ్రమ ధర్మ నిర్వహణముతో భగవ -
 దనుగ్రహ వాత్తుడై, నాయుజ్యమును పొందవలె నని, జ్ఞానియైనవాని
 నెన్నఁగును భగవంతుడు విడనాడ దనెయు - శ్రీమద్రామానుజులు
 అనేక శ్రుతి స్మృతి పురాణాదిచాన ప్రమాణములతో నిరూపించిన
 గీతాభాష్య, శ్రీభాష్యాది గ్రంథ రాజములను మన కనుగ్రహించిన
 మహాగీయులు వారి కివియే తోహదరులు.

“ రామానుజం దరిపరిం ప్రణమామి మూర్ధ్నా ”

శ్రీ రామానుజ వైభవోల్లాసము

‘కవితావతంస - గానకళా నిపుణ - హరికథా వహుఃస’

శ్రీహన్ కరి నారాయణాచార్యులు

శ్రీ శాఙ్గన్ శిరసా నహించి, పరమ ప్రీతిన్ విఘాతి ద్వయా
ధీశత్యంబు గ్రహించి, సర్వ జన ముక్తి శ్రీప్రవాసక్రియా
కౌశల్యంబు లభించి, ధాత్రిని భుజంగస్వామి యంశంబునన్
బ్రాశస్త్ర్యంబున నుద్భవించిన ఘనున్ భావించు రామానుజున్.

ఆ నిగమాంతవేద్యుడు శ్రియఃపతియో ! ఘణిసార్వభౌముః
పైనిక నాధుఁడో ! యిటుల సర్వ జనమ్ముల నుద్ధరింప నీ
తోణి జనించె నేమొ యని మూరి జనుల్ దలబోయనైన రా
మానుజ దేశికోత్తము నమానుష వైభవ మెన్న శక్యమే !

అయన్ దొల్లి జగన్మరంధరుడు శేషాహితుఁడే, దా ననం
తర మా రాఘవ సోదరుని డగును సుమిత్రానందనుంకై యొగిన్
మఱి శ్రీకృష్ణుని యగ్రజంపు బలరామస్వామియై, యంత ను
ర్వరలో నీ గురు శేషిఁడు డయిన శ్రీ రామానుజుం డాయెగా !

షీతి రామానుజు డాద్యుఁ డర్జునునకున్ గీతన్ బ్రసాదించి, యీ
దృతిమైఁ దన్నిజ భావముల్ బ్రజల కర్థిన్ దెల్పుదాఁ గ్రమ్మజన్
బ్రతివన్ బూని, ద్వితీయ రూపమున శ్రీ రామానుజావ్యాఖ్యుడై
ప్రతిభాస్ఫూర్తి జనించి, దాని కనువౌ వ్యాఖ్యన్ రచించెన్ గదా !

కవి పండిత పరిచయము

శ్రీ పువ్వాడ శేషగిరిరావు

జన్మస్థానము - మొవ్వ, (కృష్ణా జిల్లా)
జననము 12-7-1906 - విద్యాభ్యాసము
మైసూరు విశ్వవిద్యాలయము నుండి ఆంధ్ర విద్యాలయము
ముదిరి. స్వయంప్రేరేపిత - ఆధునానిక
ప్రవిద్య, పి. డి. యల్. పట్టములను సంపాదించిరి.

ఉద్యోగము - S. K. P. V. V. హైస్కూలు, విజయవాడ - 1929 -
34. హిందూ హైస్కూలు, మచిలీపట్నము - 1934 - 35, హిందూ కళాశాల
మచిలీపట్నము - 1935 - 47. ఎహరాజా వారి కళాశాల, విజయనగరము -
1947-51. ఆంధ్ర వారీయ కళాశాల, మచిలీపట్నము - 1951 - 70,

రచనలు - పద్య రచనలు - 1) కవిత 2) గోవళము 3) రాజ
కవితలు 4) దాదా 5) శతపత్రము 6) పాలవెల్లి 7) అంజనములు 8) ఆంధ్ర
సామ్రాజ్యము.

గద్య కృతులు - 1) మమ కలకము 2) తెలుగు వెలుగులు 3) దీప
కవితలు 4) పరమరాముడు 5) ఆంధ్ర తేజము 6) వీరువాస 7) దాదా
8) ఎవరు ? 9) ఉత్తములు (వీనిలో 9 - వ గద్యకృతి అనుబంధము)

పరమ దివ్యస్థల ప్రఖ్యాతి యదుశైల
 భవుని కర్ణిలై గన్నతండ్రి యయ్యె
 భూమ్యంగనాంశ సంభూతియహా గోదాంబ
 కాదరింపగనైన యన్న యయ్యె
 విపుల సంపల్లస ద్వేంకటేశునకు ను
 త్తమ శంఖచక్ర ప్రదాత యయ్యె
 కూర్మి దిరుక్కురుంగుడి పెగుమాళ్ళకుఁ
 గోరొక్కన్న మంత్రార్థి గుగుఁడు నయ్యె

భరత దేవేయ భవ్య దివ్యస్థలస్థ
 దేవతానిక సంపూజ్యతా విశిష్టఁ
 డైన మహనియవద్యు, రామానుజాయ్య
 వైభవం బెన్నఁ దరమె ? వాక్పతి నైన.

శరీరా వహించి యిచ్చెను గదా ! శ్రీభాష్య
 సద్గ్రంథమునుఁ గాంచి శౌరదాంబ
 శర వాహనం బిచ్చి యనిపెగదా ! కూర్మ
 నాథు నొద్దకు జగన్నాథ విభుఁడు
 హరింబ యొసంగిన రూప మూనెను గదా !
 కూర్మితో శ్వేతాద్రి కూర్మచిహ్నంబు
 పిలకించి హుంబ్రీతిని ముక్తి నిదెఁగదా
 గుటి వేరి టేశుండు గోపతికి

స్వామి రామానుజార్య ! తావతి యీ
 మధురసూక్తి ప్రభావంబు, మాన్యతయను
 నాథ భావంబు, ముక్తిదానాధిపత్య
 మహాహా ! వాచారుగోచర మగుట నెఱయు,

నాఁ డా గోపుర మెక్కి- లోక తరణానల్పక్రియాసక్తిమై
వాడల్ వాడల నెల్లఁ గల్లు ప్రజలన్ వైశముగ్గా బిచ్చి, మేల్
బాడన్ వారికి మంత్రరత్న ముపదేశం బిచ్చి, రక్షించె నె
వ్వఁడో ! ఆ యతిసార్వభౌముని మహత్త్వం బెన్నఁగా శక్యమే !
మొదటన్ శేషుండ కిచ్చినాఁడ గద ! నే మోక్షాధిపత్యం బటం
చెద నూహించియె సింహశైలవతి దాఁ కృష్ణార్చ్యతో ధీవిశా
రద ! మోక్షప్రదుఁ డా గురూత్తముఁడు శ్రీ రామానుజార్యుండె గా
న, దదంఘ్రి ద్వయి నాశ్రయింపు మనుచున్ స్పష్టముగ్గాఁ జెప్పెఁగా,
జయ రామానుజ ! బాలభాను నిభతేజ ! శేషమూ ర్త్యంశః !
జయ శ్రీ కాంతిమతీ సతీమణి తనూజ ! కేశవార్యాత్మజ !
జయ ! విశ్వావస కారణావతరణ ! సర్వప్రజోద్ధారణ !
జయ సర్వోపనిష ద్విచారణ చణ ! సత్యార్థ నిర్ధారణ !

* * *

మానిత సత్రప్తకాశ పరిమండితమై, విధు సుప్రసాద భా
వానఘమై, లస త్కువలయ ప్రియమై, మతిమచ్చకోర సు
తాన సుఖప్రదం బయి, నితాంత జగ త్తి మిరఘ్నమైన రా
మానుజ కీర్తి కౌముది సమస్త దిశల్ వెలుగొంద జేసెడిన్.

శ్రీ పరాశర భట్టరు

‘విద్యా రత్న’

శ్రీమాన్ ఈయుజ్ఞే వేంకట విరరాఘవాచార్యులు,

ఎం ఏ. ఏ య యన్

“ శ్రీపరాశర భట్టార్య శ్రీరంగేశ పూజాపాత్రః

శ్రీవత్సాంక సుత శ్రీమాన్ శ్రేయసే మేఽస్తు ఖాయసే ”

అవతారిక

శ్రీవైష్ణవ సంప్రదాయమున భగవద్రామానుజులచే తమ స్థాపమున అభిషిక్తులై, అఖండ జ్ఞాన వైరాగ్య సంపన్నులై విలసిల్లిన ‘పరాశర భట్టరు’ అను విద్వత్కవి పవిత్ర శీవిత చరిత్రము సర్వ లకును అవశ్య గ్రహణీయమై యలరారుచున్నది.

విశిష్టాద్వైత మతోద్ధారకు లగు భగవద్రామానుజులకు (క్రీ.శ 1017 - 1187) అత్యంత ప్రయాంతేవాసి - కూరేళు లనబడు కూరత్తాళ్వారు (జన్మ - క్రీ. శ. 1089) హరితకుల తిలకు లగు వీరికి - ‘శ్రీవత్సాంక మిత్రులు’ అని నామాంతరము వీరి జనకులు రామ సోమయాజి, కూరత్తాళ్వారు అతి నిశిత మేధా నిధులు, జ్ఞాన భక్తి వైరాగ్య సంపన్నులు. అప్రతిమ కవితా ప్రభావాన్నియు, సిగ్ధాంత ప్రతిపాదక వాద ధురీణులు. రామానుజులకు కుడి భుజమై, బ్రహ్మ సూత్రములకు అపూర్వ వ్యాఖ్య యగు బోధాయన వృత్తిని ఒక-

సారి విని, శ్రీ భాష్య రచనమున విశేష సాహాయ్య మొనరించిన ప్రజ్ఞాశాలి. వీరు - అతిమానుష స్తవము, పరదరాజ స్తవము, వైకుంఠ స్తవము, శ్రీ స్తవము, సుందరబాహు స్తవము - అను స్తవ పంచకమును రచించిరి. ఈ స్తవములు కవితా కళా ప్రపూర్ణములు, భక్తి వైరాగ్య సోపరకములై యలరారుచున్నవి.

ఇట్టి మహానీయులకు శ్రీరంగనాయక రంగనాథుల కటాక్ష విశేషమున, పరాశర భట్టరు శ్రీ. శ. 1123 - వ సంవత్సరమున ఆంధ్రుల గర్భ శుక్తి ముక్తా ఫలముగా అవతరించిరి.

ప్రతిభా విశేషములు

శ్రీ శంకర భగవత్పాదులకు వలెనే - బాల్యమునండే శ్రీ వేదాంతదేశికల వలెనే పరాశరభట్టరు నిశిత ధిషణా పాటవము ప్రస్ఫుటము కాజొచ్చెను. రామానుజులకు పరమాచార్యులగు యామున మునికి సంకల్ప మాత్రమున నుండిపోయిన కోరిక ననుసరించి తమ శిష్యులయిన కూరత్తాళ్వారుల జ్యేష్ఠ పుత్రులగు ఈ భట్టరుకు - విష్ణు పురాణ నిర్మాత యగు పరాశరుల పవిత్ర నామము బెట్టించిరి. వీరి డీవిత కాల మత్యల్పము - 28 సంవత్సరములు.

ఇందును - వీరికిని, శంకరాచార్యుల వారికిని సామ్యము కలదు. ఇంత స్వల్పకాలముననే రామానుజుల చరణ సన్నిధిని, జనకు లగు కూరత్తాళ్వారుల యొద్దను, గోవింద భట్ట రను ఎంబారు వద్దను - భట్టరు సమస్త విద్యల నభ్యసించి, వేదాంతి యను ఉద్దండ పండితుడగు అద్వైతిని తమ వాద కౌశలమున జయించి, విశిష్టాద్వైత మతి మునకు ద్రిప్పి, శిష్యునిగా స్వీకరించి, పంచ సంస్కారము లొనర్చి, ఆయన మూలమున విశేషముగా విశిష్టాద్వైత మత ప్రచారము

నొనర్చిరి. జీవించిన అత్యల్ప కాలముననే వీరనేక గ్రంథములను రచించుటయే గాక, శ్రీరంగనాథ దేవాలయమున నిత్యమును జరుగు పూజోత్సవాదులకు గూర్చి యెన్నియో కట్టుబాటు లొనరించిరి. నేటికిని శ్రీరంగమున ఈ నియమములు మిక్కిలి భక్తి శ్రద్ధలతో పాటింపబడుచున్నవి.

మోళింగర్ (వోళలింగపుర) వాఁడొడ్డయాచార్యులు (మహాచార్యులు) కందాడై వంశమున, వాఘాల గోత్రమున నవతరించెను ఈయన 'పరాశర విజయము'న, పరాశర భట్టర్ జీవితమును, వైభవమును చిత్రించెను. కృష్ణదేవరాయల జామాత యగు అనియ రామరాయలును, మహాచార్యులును సమ కాలికులు చండ మారుతము, (= వేదాంత దేశికులు 'శత దూషణి' పై వ్యాఖ్య) వేదాంత విద్యా విజయము, సద్విద్యా విజయము, వేదాంత దేశిక వైభవ ప్రకాశిక - మహాచార్యుల యితర కృతులు.

పరాశర భట్టరు రచనలు

1. అధ్యార్య ఖండర్దయ వివరణము :-

'భట్టార్య ముక్తకములు' (1940) అను గ్రంథమునందలి భూమికలో నుదాహృతము.

2. అష్ట శ్లోకి :-

అష్టాక్షరీ ద్వయ చరమ శ్లోక వివరణార్థ మగు లఘు కృతి.

3. క్రియా దీపము :-

భట్టార్య ముక్తక భూమికయం నుదాహృతము.

4. తత్త్వ రత్నాకరము :-

విశేష వైదుష్య ప్రదర్శక మగు ఈ గ్రంథరాజి మున్నున్న మైనది. శ్రీ వేదాంత దేశికుల 'న్యాయ పరిశుద్ధి' యందలి కొన్ని యాకరములు మాత్రము ఈ గ్రంథమునుండి లభించుచున్నవి.

5. తిరునెడుం చాండగమ్ :-

అను తిరుమంగై యాళ్వారు కృత దివ్య ప్రబంధమునందలి కొన్ని కొన్ని భాగములకు ద్రావిడ భాషా వివరణము.

6. భగవద్గుణ దర్పణము :-

శ్రీవిష్ణు సహస్రనామ స్తోత్రమునకు భాష్యము. భట్టరు నిశిత ప్రతిభా సంపద, అపార వైదుష్యమును - ఈ గ్రంథమునబట్టి ప్రస్ఫుటము లగు చ న్నవి.

7. భట్టార్య ముక్తకములు :-

తత్త్వ యాధాత్మ్య విచారము లగు ఖండ కృతులు ఇం దుపలభ్యము లగు పదునొకండు శ్లోకములకు తెనుగు వివరణము - శ్రీమ త్పరవస్తు గోవిందాచార్యస్వామిచే శ్రీనివాస గ్రంథమాల యందు మూడవ పుష్పముగా ప్రకటింపబడెను. గోరింట. విశాఖ వండలము (1940).

భట్టార్య ముక్తకములకు మచ్చునుక :-

శ్లో॥ 'తస్యం పే' 'ఓహం పే' కుత స్తత్త దపి హిత ఇదిం పెదమాల ప్రమాదా దేత వ్యానాది సిద్ధా దనుభవ విభవాత్స్థితి సాక్రొక ఏవ ర్వాక్రోశః తస్య గీతాదిషు మమ విదితః కోత్ర సాక్షీ యితి స్యా ద్దస్త త్వత్ పక్షిసాతీ న ఇతి పృథలహే పృగ్య మద్యస్తవ త్వమ్'

ఈ శ్లోకము శీవేశ్వర సంవాద రూపము. దీని వివరణము ఈ క్రింద ఈయబడుచున్నది :-

రంగనాథుడు :- నీవు నా యధీనుడవు.

శీవుడు :- నేను స్వతంత్రుడను.

రంగ :- నీ వెట్లు స్వతంత్రుడవు ?

శీవుడు :- నీవు చెప్పినది మాత్ర మెట్లు ?

రంగ :- వేదాది ప్రమాణములచే నాది సిద్ధము.

శీవుడు :- అనాది సిద్ధ మగు అనుభవము వలన, నా స్వాతంత్ర్య సిద్ధము.

రంగ :- ఆ అనుభవ మాక్షేపము గలది.

శీవుడు :- ఏమి యా షేషము ?

రంగ :- నేను చెప్పిన గీతాదులయందు శీవ స్వాతంత్ర్యము ఆక్షేప్తము.

శీవుడు :- ఈ విషయమున సాక్షి యెవరు ?

రంగ :- పండితుడు.

శీవుడు :- పండితుడు నీ పక్షవాతీయే.

అని శీవు డనగా - రంగనాథుడు ప్రమాణము చేయ నుద్యుక్తు డాయె సట. ఈ విధముగా భట్టయజ్ఞుడు శీవ స్వాతంత్ర్య వాదమును ఖండించిరి.

ముక్తకములలోనిదే యిది కొక శ్లోకము. పై గ్రంథమున మాత్రము చెప్పబడలేదు.

సృష్టి. 'దిదేవిశత మానుష స్స చ తత ద్విఘాత త్యహ'

శశ ర్విషతి సర్వదా వివిధయ్యతే తేన చ,

మమక్తిషతి తర్త్తిగ త్యనగతే స్స నిర్గుణయః,

వినిత్యనతి సర్వదా న చ రిరంగ భిషతి'

ఈ శ్లోకమునకు శ్రీ మేడపల్లి వేంకటరమణ చార్యులవాటి యాంధ్రీకరణము :-

10. శ్రీగుణ రత్న కోశము :-

61 శ్లోకములు గల యీ స్తుతిని మధుర మధుర పద్యములు గల లఘు కార్యమును వలె శ్రీవైష్ణవ మండలి నిత్యమును పఠించుచుండును.

ఉదాహరణ పద్యము :-

శ్లో॥ “ పాదాదుంతుద మేవ పంకజరజ శ్చేటికృతాకృతి
రింగహ్లాని ర దాంబ, సాహసవిధో లీలావందితగ్రహః
దోలా శే వనమాలయా హరిభుజే హాకష్టకణ్ణాస్పదం
శేన శ్రీరతి కోమలా తను రియం వాహం విమర్శక్షమా ”

11. శ్రీ రంగరాజ స్తవము :-

ఇందు - పూర్వ శతకము, ఉత్తర శతకము అను రెండూ విభాగము లున్నవి. పూర్వశతకము 127 శ్లోకములు, ఉత్తర శతకము 105 శ్లోకములు. ఇట్లు ప్రధాన గ్రంథములలో ఇది యొకటి. దీనిని దామోదర శ్రీవైష్ణవులు కావ్యమునుగా పరిగతురు. ఇది అతి మనోహర కవితా సురభిశము. శ్రీరంగనాథ సన్నిధిని భజారాధన మున నొక రోజున ఈ స్తోత్రమును సేవాకాలము (వారాయణము) నేటికిని చేయుచుండురు

రసక వినోదమునకై యొక శ్లోకము :-

శ్లో॥ అతంద్రిత చమూపతి ప్రహితహస్త సుస్మృత
ప్రణీత సుశిషాదుకం కి మితి రామలాంతఃపురమ్
అవాహన పరిష్కరియం ఎతగరాజ మారోహణః
కరిప్రవరబ్ధుంహితే భగవం స్త్వరామై వహః ”

బమ్మెర పోతన - ‘గతేంద్ర మోక్షము’ అని - ‘సిరికిం జెప్పడు శంఖ చక్రయుగయుగ శేదోయి సంధిపడు’ అను పద్యమున కిది సంబంధ రూపమున నన్నది

శ్లో॥ “ వై కాళియా వ్యసూరాధా దాతం ఎత్తార్క దేవం
గోవిందయతిపాదాబ్జ చలవరీక సహం భజే. ”

కవి పండిత పరిచయము

శ్రీ పువ్వాడ శేషగిరిరావు

జన్మస్థానము - మొవ్వ, (కృష్ణా జిల్లా)
జన్మతేది 12-7-1906 - విద్యాభ్యాసము
మి. లింగప్పరావు నంపలి ఉన్నత విద్యాలయ
ములో స్వయంప్రసిద్ధి - ఉభయభాషా
ప్రవీణ, పి. డి. యల్. పెద్దమనుషుల సంఘా
దించిరి.

ఉద్యోగము :- S K P V. V హైస్కూలు, విజయవాడ - 1929 -
34 హిందూ హైస్కూలు, మచిలీపట్నము - 1934 - 35, హిందూ కళాశాల
మచిలీపట్నము - 1935 - 47. ఎహ్రాజా వారి కళాశాల, విజయనగరము -
1947-51, ఆంధ్ర వారీయ కళాశాల, మచిలీపట్నము - 1951 - 70,

రచనలు - పద్య కావ్యములు - 1) కవిత 2) గోవల్కము 3) రాజ
మాలలు 4) దాదా 5) శతశత్రుము 6) పాలవెల్లి 7) అవశ్రుతులు 8) ఆంధ్ర
సామ్రాజ్యము

గద్య కృతులు - 1) ఎదు కలశము 2) తెలుగు వెలుగులు 3) దీప
శిఖిలు 4) పరశురాముడు 5) ఆంధ్ర తేజము 6) వీరువాక 7) దాదా
8) ఎవరు ? 9) ఉత్తములు (వీనిలో 9 - వ గద్యకృతి అముద్రితము

బుట్టకది - రక్త తర్పణము నాటకములు - 1) ధీర్ల దర్శన 2) దుగ్గ దారు 3) పృథ్వీపురి 4) స్రావ్య ప్రబంధి 5) నహం క్తి 6) ప్రాణ రక్షణ 7) బిల్వ రావ్యము 8) తిప్పి అరిష్టాంశము 9) కొద్దిపాటు 10) సంవత్సర 11) విల్వజీయము 12) లక్ష్మీ స్వయంవరము 13) సర్వ శ్రమ 14) చద రంగము. (వీనిలో - 3, 4, 5, 6, 7, 8, 10, 11, 12 సంఖ్యలు గలవి ముద్రితములు) బిరుదము - కవి పాదుషా

విశేషాంశములు - 1) కవిపాదుషా వారి రచన లగు చద్య రావ్యములలో కాజ మహలు, దారా, గోపల్పము, గద్య కృతులలో - ముఖ కలకము, వీరువాతి, క్షౌరీ, ఆంధ్ర తెజము, నాటకములలో - వృద్ధి పురి, నహం క్తి మొదలగునవి- ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ, వేంకటేశ్వర విశ్వ విద్యాలయ, నాగార్జున విశ్వ విద్యాలయ ములకు - డియ్యే, ఇంటర్, థానాప్రవీణ అరిగడల పాఠ్య గ్రంథములుగా నిర్ణయించబడినవి

2) కవిపాదుషా వారి తొలి ప్రపంచ మనోనభలలో సన్మానితులైన 1975 ఎ.పాఠ్యాయ దిశోత్సవములలో ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వ సన్మానము వందుకొని ముద్రపట్టణములో ఉన్నచేసిన పట్టిపూర్తి సన్మాన సభ జరిగినది

3) కవిపాదుషా - పుష్పాక్ష శేషగిరిరావుగారి రచనలపై పరిశోధన చేసిన శ్రీ A. చందోజీ సిద్ధాంత వ్యాసమున అనంతపురమునందు ప్రొఫెసర్ పి.ఎ.ఎ. విద్యాలయము 1989 లో M Phil పట్ల ప్రధానము చేసినది

4) 'రావ్యము నాటకం రమ్యమ్' అను ఖానము - అన్ని వ్యాసము లందును సీర పది యంధగా, అది సోపాన శ్రీకము కాదని, దృశ్యము కందెను శ్రవ్యమే ప్రస్తావన దని సరిపాదించి, సిద్ధాంతీకరించిన వ్యాసము - సాహిత్య లోకమున సంపదనము సుప్రసిద్ధి (ఈ వ్యాసము - 'ముఖ, కలకము'లో ముద్రితమైనది)

ఈ శేషగిరి విద్యార్థి-విశేషములు - 1981 లో కీర్తి శేష లయన.

శ్రీమాన్ మరింగంటి శ్రీరంగాచార్యులు

జననం - సామలూరు - ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్రం - 16 ఫిబ్రవరి 1933 జన్మించిన గ్రామము - పెనువెళ్ల (పల్లి), తిరుపతి జిల్లా. విద్యాభ్యాసము - వేదాంత వర్ణి సంస్కృత కళాశాల - నీలకంఠం, హైదరాబాద్. పరిచయములు - 1 వేదాంతము, 2 వ్యాఖ్యలు, 3 న్యాయము, 4 సాహిత్యము శాస్త్రాచార్యులు -

శ్రీ ఆ. వే. శ్రీమాన్ కోయిల్ కందాడై అప్పన శర్మకు రామానుజాచార్యులు వారు [నీలకంఠాగ్రంథ సంస్కృత కళాశాలా సంస్థాపకులు, ముద్రాపిత చతుర్థులు] ఉత్తీర్ణత నొందిన పరిక్షలు - 1 సున తర్క విద్యాన్ [వైవాది విద్యనృహసభ - మైసూరు ప్రభుత్వము] 2 విష్ణుద్వైత వేదాంత విద్యాన్ [వేద శాస్త్రాగ్రంథ విద్యార్థ నవము - తిరుపతి] 3 సాహిత్య విద్యా శ్రుతి [అంధ్రకా పరిషత్తు - వార్తలు] 4 వ్యాకరణ వి శిష్యుడు 5 సాహిత్య శాస్త్ర [ప్రభుగ.పిండి విద్యాలయ] 6 తెలుగు వి శిష్యుడు 7 ఎం పి డిగ్రీ 8 ఎం. పి. సంస్కృతము [4, 6, 7, 8 నంబులు గు డిగ్రీలు హైదరాబాదులో గలి ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమునకు సంబంధించినవి]

సన్మానములు - విరుదములు - 1 మైసూరు విద్య నృహసభ పీఠిని సమన్వయ కర్తగా విద్యాంశులుగా పరిగణించి, మహారాజావారి ద్వారా సన్మానింప జేసినది 2 వేదశాస్త్రాగ్రంథ నవము పీఠిని విష్ణుద్వైత వేదాంత విద్యాంశులుగా పరిగణించి, ప్రతి సంవత్సరము సన్మానించుచున్నది 3 హైదరాబాదులోని 1 సురభిరతి

2. సంస్కృత భాషా ప్రచారిణీ సభ - ఆను సుప్రసిద్ధ సంస్కృత పండితుల రెండును వీరిని మహా విద్వాంసులుగా గౌరవించి నన్నానించినవి 4. ఆంధ్ర ప్రదేశ్ ప్రభుత్వ ప్రాచ్యరిశిత పుస్తక బాంకారము విరివి గ్రంథ సంపాదకులుగా భావించి నన్నానించినది. 5 విశిష్టాద్యైత ప్రచారక సంఘము విజయవాడ రాజుగా - వీరిని విశిష్ట మహా విద్వాంసులుగా తలంచి నన్నానించినది 6 నడిగడ్డ పాలెమున గల శ్రీమ దుభయవేదాంతాచార్య పీఠము వీరిని మహా విద్వాంసులుగా భావించి ప్రతి సంవత్సరము న్నానించుచున్నది 7 వేమరవాడ, సిద్దిపేట, యాదగిరి, పాలకొల్లు, నరసాపురము, కోడలకొండ, సింహచలము, భద్రాచలము మొదలగు పట్టణములలో గల అనేక దేవస్థానములు వీరిని మహోపన్యాసకులుగా భావించి నన్నానించినవి. 8. విజయవాడ, ఉయ్యూరు, మచిలీపట్టణము, రాజమండ్రి, గుంటూరు, పాలకొల్లు, పెంటపాడు, విశాఖ పట్టణము, విజయనగరము మొదలగు అనేక పట్టణములకు సంబంధించిన సాహిత్య అధ్యాత్మిక సంస్థ లనేకములు వీరి ఉపన్యాసము లేర్పరచి, 'ప్రవచన వాచస్పతి' 'మధురోపన్యాసక', 'విశద వా క్షిభా ముచి' ఇత్యాది విరుదులతోకూడ వీరిని నన్నానించినవి. 9. జంతు శరణు లందును ఎల్లవృద్ధు పిడియో యొక సంస్థ పక్షమున, రామాయణ-భారత-భగవద్గీతాదులకును, మునుజుజీవుడి, గీతా భాష్యము, తిరుప్పావై, భగవద్గీతాపరమ మొదలగునానికీని సంబంధించిన వీరి ప్రవచనము జరుగుచుండును. నన్నానము, దిరువ ప్రదానము కూడ జరుగుచుండును. 10. హైదరాబాదులోని జేయర్ ఎడ్యుకేషన్ ట్రస్టు భవనమున - ప్రతి ఆదివారము ఎరి భగవద్గీతాపరమ ప్రవచనము, శ్రీశ్రీశ్రీ త్రిదండి - శ్రీమన్నారాయణ రామానుజ చిన్న జేయరుప్పామి వారి నియ మమున జరుగుచున్నది 11. హైదరాబాదు రేడియో కేంద్రమున సుమారు 35 సంవత్సరములనుండి వీరి సంస్కృత శాస్త్రగ్రాసము కాని, సంస్కృత శాస్త్ర నాటక సంబంధము లగు ప్రసంగములు కాని ప్రసార మగుచున్నవి. 11 సంవత్సరములనుండి వీరి సంస్కృత పాఠములు కూడా ప్రసారము చేయబడుచున్నవి ఇది రేడియోవారి నన్నానము.

మృత్తి :- హైదరాబాదు శరణు సంఘి శ్రీ వేంకటేశ్వర వేదాంత పరిషత్ సంస్కృత కళాశాలలో 1952 నుండి ఏడు న్యాయశాస్త్రీవాదులుగా ఉన్నాడననము.

- రచనలు - 1. భాగవత రత్నములు [సురితాంత్రీప్రబంధ] 2. అలం
కార మతరంధ [ఆంధ్ర ప్రభుత్వ ప్రాధ్యునిభివ ఎత్తక బాంధాగార ప్రతులు]
3. వివిధ గ్రంథములకు పీఠికలు, ఎదిరా ఒందితలు, వ్యాసలు అనేకములు

శ్రీమాన్ ప్రతివాది భయంకర వేదాంతాచార్యులు

జననము - నవంబరు నాడు సంవత్సరం-
నిజ ఆషాఢము (17-7-1912) ఉన్న
స్థానము ముల్కమ్మపేట (తెలంగాణ రాష్ట్రం)
శ్రీరామకృష్ణమ్మ) జనని జనములు -
చూడమ్మ, శరీరం రామమూలకాచార్యులు
గారు ప్రస్తుత నివాసము - హైదరాబాద్
ఆంధ్ర, సంస్కృత, ఆంగ్ల, హిందీ
తమ భాషలలో విరు విద్వాంసులు, ఎల్ల
శిల్పాలలో గూ చిట్టిగూడులు గ్రామము
హైదరాబాద్, సికింద్రాబాద్ నగరాలందును

అను అవధాన్యములుగా ఎని చేసిరి విరు - సహజ కవి, విద్యా రత్న - అను
అనునందును సంపాదించిరి

- ముద్రిత రచనలు - (1) పురుషోత్తముడు (ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయ
పాఠ్యము) (2) రామాయణ తల్పవృక్ష విమర్శ (1957 జూలై భారతి) (3) ఆంధ్ర
సంకుంధమాలా కులశేఖర చరిత్రలు (1964) (4) అవార్త - జగదీశ చంద్రదోసు
(1971) సంవత్సరమున న్యూఢిల్లీలో - శేంద్ర ప్రభుత్వ విద్యాశాఖవారి అవార్డు
పొందినది) (5) భారత హృదయము (గీతా రావ్యము - ఆంధ్ర షగవద్గీతలు)
(6) ఆంధ్ర సుదర్శన శతకము.

- అముద్రితములు - (1) అవార్త జగదీశ చంద్రదోసు (గవ్యము) (2)
కళాశాల (సికింద్రాబాద్ నందలి మహాబాద్ కాలేజీ పరిశ్రమ)

నవ్యానమ - మాజీ మంత్రివర్యులు - ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయ ఉపాధ్యక్షులగు యం ఆర్ అప్పారావుగారి అధ్యక్షతన, వివాచనంద వరిషత్తువారిచే ఘన సన్మానము

డాక్టర్ తట్టా విజయరాఘవాచార్యులు

జననము - 3-6-1959 జన్మ స్థానము - కృష్ణా జిల్లా, చిన శ్రీరంగ పురము జనపీ జనకులు - వేంకట నరసయ్య, గోపాలకృష్ణాచార్యులు గారలు విద్యాభ్యాసము - కృష్ణా జిల్లా - జగ్గయ్యపేట జిల్లావరిషత్తు ఉన్నత పాఠశాలలో సీనియర్ తరగతి వఱకు, ఆనంతరము 1967 వఱకు చిట్టాచార్యులు సంస్కృత కళాశాలలో విద్యాభ్యాసము - సాహిత్య విద్యా ప్రవిజ్ఞో ఉత్తీర్ణత 1981 నుంచి 1983 వఱకు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయమునందు సర్వ దర్శన విభాగమున అధ్యయనము, సంస్కృతములో - ఎం ఏ డిగ్రీ స్వీకరణము

పరిగోధన వ్యాస రచనలు - (1) 1984 నుంచి తిరుపతిలో కేంద్రీయ సంస్కృత విద్యాపీఠమునందు విజ్ఞానైతక దర్శనమున పరిగోధనము త త్పూర్వము, చతుర్మాత్ర పండితులు - 'తర్క వాచస్పతీ' విరుచుకొన్నవారు, రాష్ట్రీయత విమర్శన గ్రహీతలు నగు క్రిమాన్ N S రామానుజారాచార్యుల వారి పర్యవేక్షణమున 'వేదార్థ సంగ్రహ సమీక్షాత్మక మధ్యయంత' అను విషయముపై పరిగోధన వ్యాసమును రచించి, Ph D డిగ్రీ విముక్తమై రాష్ట్రీయ సంస్కృత విద్యా పీఠమునందు 9-10-1986 తేదీన సమర్పించి (2) అంకి హ ఓరియంటల్ కాలేజిలోని కైఫూరునందు - 'అర్క విశారదు' అను పరిగోధక వ్యాసమును రచించి (3) ఆంధ్రప్రదేశ్ ఓరియంటల్ కాలేజిలో గుంటూరులో - 'భక్తి మోక్షసాధనశ్రే వివిధాభిప్రాయాః' అను కీర్తికతో పరిగోధక వ్యాసమును రచించి

పరిగోధనము - 'విజ్ఞానైతకన్య ఆంధ్రాచారి యోగదానమ్' 'ఆంధ్రము - విజ్ఞానైతకము' అను విషయముపై ఇటీవల పరిగోధన చెసి

సంపాదకత్వము - శ్రీచూర్ విజయనాథ కృష్ణ నాచార్యులవారి ఆంధ్రీయ చింతన పేదార్థ సంగ్రహమునకు సంపాదకత్వము వహించి, దానిని 'ఆంధ్ర

పేదార్థ సంగ్రహం' పను పేర టి టి టి వారి ఆర్థిక సహాయముతో 1986 లో ప్రచురించిరి

వ్యాఖ్యానము - శ్రీ యాదుకాయ్యులవారి 'గీదార్థ సంగ్రహము'నకు వ్యాఖ్యానమును రచించిరి

అనువాదము - (1) ఖిత్తి సిద్ధాంతం (2) ఆప్తాక్షరీ సంక్రత మాహాత్మ్యం (3) నవిశేషం బ్రహ్మ (4) లక్ష్మీ యుగంబు వై భవము (5) విష్ణుదైవతం (6) తత్త్వత్రయం అను సంస్కృత వ్యాకరణ, వానికి ఆంధ్రానువాదమును రచించినది నవి

సంస్కరణము - (1) శ్రీనివాస రామవతి విరచిత మగు 'రామానుజ సిద్ధాంత సంగ్రహం' (2) శ్రీ వాచ్య పరిధాన్య విరచిత మగు 'రామానుజ సిద్ధాంత సార' (3) ప్రియవ్రతాచార్యుల వ్రాసిన మగు 'ఇత్య చంద్రికా' అను సంస్కృత గ్రంథమును నిరీక్షించి సంస్కరించినది, ముద్రణము పేర్కొని యున్నది (4) సుబ్రహ్మణ్య శ్రీనివాసాచార్యులవారి వ్రాసిన రత్న ప్రకాశికా (5) శ్లోక దర్పణం అను సంస్కృత గ్రంథమును (6) వామనాచార్య భాష్యం (7) 'పరితాపి' యొక్క విశారద (8) 'ప్రపత్త్యనుపాయత్య విమల' అను సంస్కృత ప్రకరణ గ్రంథమును (9) కుద్దనత్త రామానుజాచార్యులవారి 'రమాన్యత్రయ పీఠాంశ భాష్యం' అను సంస్కృత గ్రంథమును - ఇవిను నిరీక్షించి సంస్కరించినది

ఆంగ్ల వ్యాసము - (1) క్రియేషన్ అఫ్ ది ముద్ది (2) గాస్ అండ్ సోర్ (3) కాక్టరీస్ అఫ్ విక్టోరియన్ - అనునవి వీరి ఆంగ్ల వ్యాసములు

ఉద్యోగము - రాష్ట్రీయ సంస్కృత సంస్థానము - హ్యూమన్ వాసు నివసించినది న 'ఇంటి సూక్ష్మ' పీఠ 'మెట్ట' అయి, రిటనిరిటా రెండూ సంస్కృత విద్యా పీఠమున, విష్ణుదైవత విభాగమునందు 31-7-1987 రెండింటి వ్యాసముగా వియుక్తులైరి ఇవి డి విద్యా సంస్థ - 'రాష్ట్రీయ సంస్కృత విద్యా పీఠ' పురు పెరి వ్యవహరించినది, విశ్వ విద్యాలయ ప్రతిష్ఠాని ఏర్పడి యున్నది

క్రిమాన్ నల్లాన్ చక్రవర్తి రఘునాథాచార్యులు

జననము - 10-10-1928 ఇనని
జనకులు - శేషప్ప, తాతాబాయి గారలు.
జన్మస్థానము - తృష్టాల్లా - గుడివాడ
సమీపమున గల మోటూరు గ్రామము
ప్రస్తుత నివాసము - వరంగల్

పేరు సంస్కృతాంధ్రములో గొప్ప
విద్వాంసుడు వి. పి. యల్. పట్టమును
ఉస్మానియా విశ్వవిద్యాలయమునుండి ఎఫ్
రించిన ఈ పట్టము - సంస్కృతములో ఎం. ఏ పట్టముతో సమానగా గుర్తింప
బడినది.

ఉద్యోగములు - సింహద్రిదా, వరంగల్ లో గల సంస్కృత పాఠశాలలో
1946 నుండి 1966 వఱకు సంస్కృత ఉండితులుగా పని చేసిరి వరంగల్ లో గల
(ప్ర) విశ్వేంద్ర సంస్కృత కళాశాలలో 1967 నుండి 1986 వఱకు సంస్కృతకోస
న్యాసములుగా పని చేసిరి.

జహానుకుల - సంస్కృతమున ఉత్తమ అభ్యాసకులుగా 19/2 లో
గుర్తించబడి, భారత రాష్ట్రపతి నుండి అత్యుత్తమమైన పతీయ బహుమానమును
పొందగల్గిరి.

నిరుపము - కవి చాప్రకీసరి.

రచనలు - 1) మదితేక్షణ పరిష్కారః 2) శివకావ్యే 3) పంచోళి -
(ఈ మూడును సంస్కృతమున గద్య రచనలు) 4) తృతీయావిష్కరణమ్
(సంస్కృత పద్య కావ్యము) 5) దివ్యయారి నాక్తి సుధ (ప్రాచీన పాశురములకు
సంస్కృత పద్యానువాదము - సంస్కృత వ్యాఖ్యానముతో) 6) రివాసాస్మిని
షష్ఠ 7) హంకారోన్యసిన్ 8) కరావనిషత్ (ఈ ఉపనిషత్తులు మూడును

అరిక్రామపాదములు - అంధ్రవ్యాధ్యా సహజములు) 9) శ్రీమద్రామాయణ రత్న
మాలిక 10) గ్రామ పాఠాగారము (సంస్కృత పద్య భాష్యము) 11) యుక్తిపారి
వచిక (సంస్కృత నాటకం) 12] గాంధీ తారావళి 13] శ్రీరామ చంద్ర
సుప్రభాతము 14] లక్ష్మీ స్మరి మంజరి [12, 13, 14 సంఖ్యలుగల ఈ మూడును
సంస్కృత పద్య రావ్యములు]

సంస్కృత గ్రంథములను సంపాదకత్వము - 15] మద్రాసు రాష్ట్రమున
వివాత్కవిగా విప్రశ్రీ గాంచిన యచ కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారిచే సంపాదించిన
'ప్రకృతి వీరానమ' అను రావ్యమునకు సంపాదకత్వము 16] శ్రీమన్నారాయణ
సంపాద.

పరిశోధన - 17] జగన్నాథ పండితరాయల రసగంగాధరపై పరిశోధన
18] అముక్తిహాల్యపై విమర్శాత్మక వ్యాసము [1980 లో - రాకతియ విశ్వ
విద్యాలయమున తెలుగురాజులో నిమగ్నించినివి 19] 'మహా భాగవతము - పోలన
కవి' అను విషయముపై విమర్శనాత్మక వ్యాసము. [తిరుమల తిరుపతి దేవస్థాన
ము వారి 'భాగవత పీఠానము' అను గ్రంథమున ప్రకటించబడినది] 20]
రామాయణము - సుందర కాండము [టి.టి.టి. తిరుపతి వారి స్వర్ణోత్సవ సంచికలో
ప్రకటించబడినది]

విశిష్ట సమస్యలు - సంస్కృత పరిశోధనలు - 1] శ్రీభాష్యము [విమర్శ
నాత్మక ప్రచురణము] 2] విశిష్టాద్వైత పదకొత్త ప్రకాశిక 3] ఉపనిషద్భాష్య
ములు [విమర్శనాత్మక ప్రచురణ - సంస్కృత పరిశోధన అరాధన - మేల్కొట్ట, ఓ
కర్నాట రాష్ట్రము

పరిశోధన - హోదా - హనుమంతలో గల శ్రీ ఎకారామచంద్ర
స్వామి వేదాయ పాలక వర్గమునకు 1975 నుండి 1965 వఱకు అధ్యక్షులుగా,
2] వరంగల్ విజ్ఞాన పరిషత్తుకు 1965 నుండి 1968 వఱకు కార్యదర్శిగా 3]
గీతా ప్రసార పరిషత్తుకు 1970 నుండి 1988 వరకు కార్యదర్శిగా, 4] ఉధయ
వేదాంత పీఠము - వరంగల్ కాలకు 1970 నుండి 1988 వఱకు అధ్యక్షులుగా -
ఆయా పదవుల నధిష్ఠించి, మిక్కిలి సమర్థతతో నిర్వహించినాడు

కిర్నాటక రాష్ట్రము నందు చేర్చబడిన గ్రామ — 'సంస్కృత సంస్థానం' వారి ఆహ్వానముతో ఏట 1989 నుండి, అదే సంస్కృత భాషా పరిరక్షణ గావించుచున్నది.

శ్రీమాన్ నల్లాన్ చక్రవర్తిల కృష్ణమాచార్యులు

జనవరి 19 4 జన్మదినము —
 శ్రీమన్ నల్లాన్ చక్రవర్తిల కృష్ణమాచార్యులు —
 పదమూడు సంవత్సరాల పాటు
 లోనై ఉండియున్న అర్హత
 వ్యాసరాజు, అలంకార శాస్త్రము
 సంగీత విద్యా విభాగము వారు
 విద్వాంసులు కవిత్వాంధరులు
 ద్రావిడ విద్య ప్రబంధకర్యము లన్ని
 యివి 'సంగీత నాటకము' నిధి
 విరుదాలంకృతులు

త్యాగరాజ చరిత్రము, నారాయణ శతకము, విశాల మోక్షము కవిత్వము
 వీరి తెలుగు రాష్ట్రములు 'సంస్థాన రాంకవమ్' అను నొక హరికథ, అం
 బులము, చంద్ర కళా పోటీలలో, నాటక చరిత్ర, రామాయణ కథానామము, అం
 దేవా మొదలగు వీరి గ్రంథములు - పండిత ప్రకాశలకు ప్రాత్రము లైనవి
 శ్రీమన్ నల్లాన్ చక్రవర్తిల కవిత్వము, కవిత్వము, సింహావధానము [సంస్కృతము],
 శ్రీనివాస కల్యాణము, రామకృష్ణ పరిమళము, వరదాభ్యుదయము [చారిత్రకము],
 ద్వినివాస కల్యాణము [యక్షగానము] మున్నగునవి ముద్రణ భాగ్యమును పొందవలసి
 యున్నవి

నాటకము, గానము మొదలగు ప్రక్రియలో — వీరి సంగీత సాహిత్య
 వ్యాసము గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి త్యాగరాజు, రామాయణ, గోదాదేవి మొద
 లగు చారిత్రక కాలక్షేపము గ్రంథముల కర్మముల గావించుచు, చానినాడబడిన
 మున్నవి.

చేటు వాడ్యమునా అనేచు నొచలము పెద్ద పెద్ద నఖలలో వీరి ప్రక్క వాడ్యమునా సోదా కచేరీలు అనేకములు జరిగినవి ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత అకాడమీ వద్దను నెరు పెంపు రావులలో సంగీతమును గూర్చి ఉపన్యాసము లొసంగిరి 1982 డిసెంబరులో - ముద్రాను మ్యూజిక్ అకాడమీలో - సంగీతోత్సవమును నిర్వహించుటలో - సంగీతకళను గురించి తమిళ భాషలో ప్రసంగించి, క్రాంతి చుట్టవల వివరములు సహజము పరిచిరి

కమితోక్తర పురము జమీందారగు శ్రీ SBPBK సత్యనారాయణరావు గారి కొరింపు పురిస్కరించుకొని - మూలవిద్యాగ్ని మిశ్రమ, మేఘ సందేశము, వార్షిక రామాయణము కలిపి రచనలను సారముగా రామ చరితము, శ్యామరాజు చరితము - అని, పంక్తిల చారికధను నీరు సంస్కృతమున ఇటీవల రచించిరి ఇవి అనితర సాధ్యములు

శ్రీమాన్ మంజుమద్ది శేషశర్మ (శేషాచార్యులు)

జననము - పరీధాని ముఖ
వివాహ ఆత్మమి (-8-2-1913) జన్మ
స్థానము - అనంతపురము జనన
కాలము - మేము, రంగారావులు
గాలలు శ్రీవాన్ కుండిమద్ది వేంకట
రంగారావులవారికి 18 శేషార్య గారిని
జాల్యమునందె దత్తపుత్రులుగా గైకొ
నిరి

విద్యాభ్యాసము - ప్రాథమిక
విద్యాభ్యాసానంతరము - పాఠశాల

అగు శ్రీవాహార్యులవారి వద్ద కావ్య పరిచయము అనంతపురము - రివి, రి వెంకటేశ్వర సంస్కృతకళాలలో విద్యాభ్యాసము - 'సాహిత్య రివెల్యూషన్' అనేది ఉత్తమ అంశములగు విద్యాన్ పురస్కారముతో SSLC విద్య పైనింగ్ (రామమండ్రా) చెరుగు వెంకటేశ్వర (పాల్వేరు)

అనంతపురం జిల్లాలో నూకొట్లలో 1937 నుండి
 పంపూత, ఆంధ్ర వండిత వదవి 1943 నుండి ప్రిత
 అనంతపురం జిల్లా హైస్కూల్లో. 1971 లో ధర్మ
 కాలనండి ఉద్యోగ విరమణము

1) సుఖము - (అధికములు, పద్య గ్రంథములు, రేణుగు) 2) సుఖము - 2) సుఖము 3) రామకృష్ణ 4) యతిరాజీయము (మూడు భాగాలు) 5) సుఖ ప్రసత్తి 6) శ్రీనివాస కుసుమాంజన 7) విజయగిరులు 8) హరి, సంకేతము ఉపాసన పాద్యములు - 9) గీతామృతము 10) పరశురామ పై పాద్యము 11) పరమార్థ దీపిక 12) రామాయణ పర్యాయోక్తము 13) విజయగిరులు 14) సుఖము - వివరణ కోటి పద్యానువాదములు - 14) న్యాయము (సంస్కృతము) 15) ముకుంద విలాసము 16) ఇందిరా పంచనమము 17) సుఖ సంకేతము 18) విష్ణుదీప్తియమ్ (అమృతము) 19) రామచంద్ర విజయము 20) శ్రీనివాస ప్రసాదము 21) సుమతి శతకము (అమృతములు) 22) రామచంద్ర విలాసము 23) సుఖ సంకేతము 24) శుకకోప పాద్యము 25) సింధుజా పంచనము 26) గోదా పాద్యము 27) సుఖ శతకము 28, 29, 30) కరావలంబన, కనకభారా స్తవము, శుభ్ర పాద్యము 31) పైరాగ్య పంచకము 32) 33) 34) శుభాపాద్యము, కేస, పాద్యములు 35) పరశురామ పద్యానువాదములు, పంచనములు - కాలక్షేప వ్యాసము, వాచరీయ పంచకము, గురు దక్షిణ, విష్ణుదీప్తియము, శారా మనుషుని నల్లము, అలంకార విరామము, వ్యాకృతి బాధిని, గీతావతరీతము (పద్యము)

అంశుప్రదో, నేపథ్య, సృష్టిరహా వ్రేయ ఇత్యాది పత్రికలందు అనేక పద్య
సృష్టి వ్యాసములు, శతాధిక ఖండితము, పద్యములు

అనుబంధం - అనేక ఉన్నత పాఠశాలల్లో, చివరి కళా పరీక్షకు (అనంత
అనుబంధం) ప్రయోగాత్మక స్వతంత్ర పరీక్షలు ముగిసిన (మొనూరు).

శ్రీమాన్ తిడాంబి శ్రీనివాస రామానుజాచార్యులు

జననము - 1-7-1930 జన్మ
స్థానము - తిరువతి జననీ జనకులు -
జానకమ్మ, వేంకట నరసింహాచార్యులు
గౌరవ విద్యాభ్యాసము - నెల్లూరు
నందలి మొలంకొత్త కళాశాలలో
ఉన్నత పాఠశాలలో నుండి - తండ్రి
గారి నుండి చిట్టా డిగ్రీలు - 1) విద్యా
ప్రసాద 2) భాషాప్రసాద 3) ఎం.ఎ.
(నంబూరము)

ఉద్యోగము - నెల్లూరులో - వేద
నంబూర కళాశాలలో ఉపాధ్యక్షుడు అని పని, ఇదివరకే ఉద్యోగ విరమణ
గావించి

రచనలు - (ముద్రితములు) 1) కుకి సంధేశము (నంబూర కౌశ్యమ)
2) సంస్కృత భాషా ప్రవేశిక (వ్యాకరణము) 3) పైకంబనామ పంచాంగ
(స్తోత్రము) 4) ప్రియవర్తమానగీర్తన (కెంబలకొన) సుప్రభాతము 5) స్వాగతమ్
(ఇంద్ర కౌశ్యము) 6) చాలా చూపూ (విశ్వానాథ నాథనారాయణగారి వచనము
సంస్కృతము) 7) శ్రీరామ్య పాఠము - 1, 2 భాగములు 8) శ్రీ భగవద్గీతా
లెఱుంగు - 1, 2, 3 భాగములు 9) శ్రీ గోదా సూత్ర కమల మాలిక (శ్రీ గోదా
సూత్రమును స్తోత్రము) 10) 'మెల్ల (చంద్రుని వ్యాధ్యానముతో - 'అప్రాప్తము'
మీగనుటో.)

అముద్రితములు - 11] రత్నమాలా [పాఠ్య పరివర్తన గోపాలరెడ్డిగారి
పదన కవితకు సంస్కృతమువాదము] 12] శర్యరీ [అకిరి శ్రీరామచంద్రగారి ఆంధ్ర
ముఖ్య కౌశ్యమునకు సంస్కృత వ్యాఖ్యమువాదము] 13] బాదరాయణ హృదయము
[బాదరాయణ, రాధాకృష్ణ సంపాద రూపమున బ్రహ్మసూత్రార్థ వివరణము నలుపుట]
14] ఉపనిషత్ సంగ్రహము [ఆంధ్రమున ఉపనిషత్తులను ప్రతిపదార్థ తత్వమున
గలది, ఛాందోగ్య, బృహదారణ్యకములు మినహా]

శ్రీమాన్ కాంచీటి తిరుమల వేంకట రాఘవాచార్యులు

జననము - వి. వ. నామ సంవత్సరం
అయ్య పంచ దాసరి (1929) జన్మ
స్థానము - కరీంనగర్ జిల్లా - నారా
యణ్ణపేట జనని జనకులు - పెంక
టమ్మ, ముక్కాదాదాగారి గారులు
అభ్యసించిన పాఠాలు - 'సంస్కృత
పాఠ' - ఎం. ఏ. తెలుగులో - ఎం. ఏ.
హిందీలో - 'హిందీ' బి. యెడి
ప్రైవింగు, స్వయంకృషికో ఉరుదు
అభ్యసించిన విద్యలు - పెదము,
ఎంబ దళ కల్పలు, ద్రావిడ దివ్య
ప్రబంధములు

ఉద్యోగములు - ఆంధ్రోపన్యాసకులుగా, సంస్కృతోపన్యాసకులుగా తెలంగాణామన అనేక కళాశాలలో పని చేసి, చివరికి - సిద్దిపేట ప్రభుత్వ డిగ్రీ కళాశాలలో ఆంధ్రోపన్యాసకులుగా పని చేసి, ఇటీవలనే కర్నూలు విభాగము గావించి, హైదరాబాదులో స్థిర నివాస మేర్పరచుకొని యున్నారు

విశేషములు - రామాయణము, భాగవతము, ఎగవర్గిత, రియంసూత్రార్థము, తిరుప్పావై, భగవద్గీతానుము వంటివానిని గురించి వీరు కృషిగా ఉపన్యాసము లొనంగుచుందురు దేవ మామర శాస్త్రమును నిర్వహించుచుందురు హైదరాబాదు ఆకాశవాణిలో - వేద పఠనము, సంస్కృత భాష్య ప్రసంగములను చేసి, ప్రశంసల నందుకొనిరి వివిధ సంవత్సరములలో అనేక ఘన సత్కారములను పొందిరి

రచనలు - 1) మామ మహాకవి విరచిత మగు 'శివపాల వద' రావ్యము సంపది విశిష్ట మగు కవిౌ శౌందర్యము నుగ్గడించుచు - 'మామకావ్య వైఖవము' అను పేర నొక గ్రంథమును వీరు రచించి, దానిని - యువ భారతి - (హైదరాబాదు) వారు ప్రచురించిరి 2) శ్రీ వేదాంతదీక్షులచే రచించబడిన గోదామృతికి పరిమళ వ్యాఖ్యానము, 3) భగవద్గీతాన శ్లోపానమునకు ముక్కాదా వ్యాఖ్యానమును రచించిరి. 4) భగవద్గీతానుము - 'ఈటు అవతారిక' అనునది - వీరి ఆంధ్రానువాదము

శ్రీమాన్ కవి నారాయణాచార్యులు

విజయనగర వంశమున గల శ్రీరామ తీర్థుని జన్మస్థానము వీరు నంగీకరించుచున్నందులో విశేషమైదు శతాబ్దములనుండి గలవారు సంస్కృతాంధ్రములలో భావ పురుషులైన కవిత్వము వల్ల గల సమర్థులు భాష్య భిగవద్విషయాది సంప్రదాయ గ్రంథములను అధ్యయనము గావించి, ఆయా విశేషములను ఉపన్యాసము ద్వారా, అభిప్రాయముల ద్వారా, హరికథా పాలనముల ద్వారా ప్రజలను తీర్చిదిద్దుట గావించి నామధ్యము గలవారు

శ్రీ విశిష్టాద్వైత ప్రవాళ సంఘము వారి యాధ్యక్షులైన - ఆర్.మూర్తుజీ జయవలదిన యతిరాజాశ్రమోత్పన్న సంపన్నులలో నమోదితమైన పండిత పరిష్కర్త వారు వీరికి - 'కవిరావతంస', 'గానకా విభు' అను బిరుదము లొసంగి, ఎమ్మెస్సీ నిందిరి విజయనగర సంస్కృత పాఠశాలాధ్యక్షులుగా విరాలము ఉద్యోగము గావించి, పదవి విరమణ చేసిన శ్రీమాన్ శ్రీమద్విరుధుల పేరిట నిరసించి వార్యులవారి యాధ్యక్షమున పెంబసాదుల జరిగిన శ్రీమైత్తవ ప్రతిపాదికా సభలోనైన సంధ్యమున, పండిత పరిష్కర్త వీరికి 'హరికథా చిరుదానన' అను బిరుదము లొసంగి, పునః సన్మానము గావించినది

అమృతాంజన శతకము, రామానుజ గురువచనము, సుధస్వరము, స్వాహా శాంకము - మొదలగు నాచరణ, అంధ శాస్త్రములు, పాటపులు, గేయ ప్రబంధములు, హరికథలు, స్తవములు అనేకములు విరిచి రచించబడినవి

వీరు సుమారు రెండు దశాబ్దముల కాలము సింహానల దేవస్థానమున హైదరాబాదుగా నుండి, శ్రీ వరాహ లక్ష్మీ వరసింహ సుప్రభాత స్తోత్రమును ఉచిత ప్రసస్త వహించిరి వీరి శిష్యులు - వరమ ఎడ వాసులు

శ్రీమాన్ ఈయ్యణ్ణి వేంకట పీఠరాఘవాచార్యులు

జననం 1907 ఏ.డి. నగలమన గుమలాకావారి సంస్కృత కాలాలో - 9 ఏ. అక్టోబరు 1933 లో సంస్కృతం - ఎం. ఏ. వట్టమను చిందిరి చాకినాడిలో గల ప్రభుత్వ వి. ఆర్. కాలేజీ ప్రధానోపాధ్యాయులుగా, భారతీయ భాషా పాఠశాలకుగా, 1933 నుండి 1955 వరకు ఎం. ఏ. చీసెరి ఆయి పిమ్మట, ఆచార్యుండి రాజమండ్రిలో గల ప్రభుత్వ కాలేజీకు బదిలీ అయి, 1957 వరకు ఎం. చను, ఆచార్యుడు ఉద్యోగ విరమణ గావించిరి ఆయి పిమ్మట, చొప్పురు సంస్కృత కళాశాలలో సంస్కృతోపన్యాసకులుగా చూడు సంవత్సరములు ఎని వరకు 1953లో - 'విద్యాలక్ష్మి' దీక్షిత్ విహారితురైరి

భారత దేశము నందలి విశ్వ విద్యాలయములలో లోగిని అఖిల భారత ప్రాచ్యధాపా నమ్మేనకములలో నిరు - వలుసిగా వడుపైడి నలలో పొల్లొని, వివిధ విషయములపై నాను రింంం సాహిత్యవ్యాసములను ఉదయ పెంపించి, నమర్చించి, ఎం. వనకనకములను పొందిరి ఆ వ్యాసము లన్నియు కులక భాగ్యవంశి పొంది, పీఠ పాండిత్య విశేషమును వెనోళ్ళ వాడుచున్నది. అరి సాహిత్య వ్యాసము లనేకము - 'భారతి' చక్రకర్ ప్రచురింపబడి, అరికి పొందెను. ఎం. నంపాదించి యచ్చినది శ్రీకృష్ణ చక్రకర్, రామకృష్ణ ప్రాచ్య, ప్రబుద్ధ సుధ వంటి భారతీయ మన చక్రకర్లో పరి వ్యాసము లనేకములు ప్రచురింపబడినవి. ఏడు - 1981 అక్టోబరులో - అనంతపురమున ఆనమించిరి

స వ ర్ణ నాలు

పుట	సంఖ్య	తన్నూ	ఒప్పు
2	15	పొంపగ	పొంపగ
27	16	ప్రొణము	ప్రొణము
31	6	లిందు	లిందు
35	7	హారము	హారము
35	10	కుదాద్యైతము	కుదాద్యైతము
37	7	శేషవాదము	శేషవాదము
37	22	పై కేసిక	పై కేసిక
41	2	అవిశేష	అవిశేష
41	9	విశేషాత	విశేషాత
42	16	యక్షియ	యక్షియ
45	16	దహర	దహర
45	21	పర్యంతము	పర్యంతము
46	18	యధికరణ	యధికరణ
48	21	ఉద్గ్రహము	ఉద్గ్రహము
48	23	ప్రొణము	ప్రొణము
49	12	విద్యైతము	విద్యైతము
56	4	దుష్పదుల	దుష్పదుల
57	7	చార్యము	చార్యము
57	16	దనిము	దనిము
60	22	తైత్తిరీయ	తైత్తిరీయ
71	2	అన్ని	అన్ని
71	17	అపర్యంతము	అపర్యంతము
73	15	అక్షర ద్వైతము	అక్షర ద్వైతము
78	14	యెం	యెం
79	10	అపర్యంత	అపర్యంత

పుట	పంక్తి	తప్పు	ఒప్పు
79	11	శానరాదందుకు	శానరాదందుడు
81	11	నంకల్కాదులు	నంకల్కాదులు
91	7	పూర్వపక్షి అవిమతము	పూర్వపక్షి అవిమలము
99	15	మతము శాదు	మతము కాదు
107	3	శేష	శేష
„	9	శేషహతుడుగా	శేషహతుడుగా
110	13	వానప్రస్థ	వానప్రస్థ
119	11	నంద్యరము	నంద్యరము
120	10	బ్రహ్మవిద్యానిష్ఠ	బ్రహ్మవిద్యానిష్ఠ
131	20	శేష	శేష
152	21	బ్రహ్మస్థి	బ్రహ్మస్థి
158	5	ర్షిమగుడను	ర్షిమగుడను
169	9	అశేషతః	అశేషతః
206	22	అందువలన	అందువలన
219	7	క్రియఃకాండో	క్రియఃకాండో
239	5	శరణ ప్రవద్యే	శరణమహం ప్రవద్యే
239	11	మా మేకిం	మా మేకిం
240	4	రహస్యం	రహస్యం
240	9	వర్తకా మధివర్తకామ్	వర్తకా మధివర్తకామ్
242	8	మహాపురుషులు	మహాపురుషులు
242	18	ఆరాధ్యుడైన	ఆరాధ్యుడైన
244	10	ఉద్యమించుచున్నట్లే	ఉద్యమించుచున్నట్లే
„	13	కాబట్టి	కాబట్టి
„	20	కమయం దున్న	కమయం దున్న
245	11	స్వరూపే విం	స్వరూపే హి
„	15	ప్రీత్యాషము	ప్రీత్యాషము

పుట	సంఖ్య	తప్పు	ఒప్పు
245	25	సంసంవిభక్త్యయా	పలసంవిభక్త్యయా
	26	ద్రవిడ భాష్యము	ద్రవిడ భాష్యము
247	10	ఛర్మశాస్త్రము	ఛర్మశాస్త్రము
„	22	ఛాయాచిత్రము	ఛాయాచిత్రము
248	4	సాఖ్య భర్తృము	సాఖ్య భర్తృము
„	8	యతోఽపద్యయ	యతోఽపద్యయ
„	13	క్రేయస్యాధనమే	క్రేయస్యాధనమే
„	18	అత్తైర్దీర్ఘః	అత్తైర్దీర్ఘః
248	11	సంసన్ద్య	సంసన్ద్య
251	20	గోవిందవర్ణనా	గోవిందవర్ణనా
256	13	చైతన్య	చైతన్య
257	19	సఖ్యేంద్రము	సఖ్యేంద్రము
266	4	చివ్వు	చివ్వు
267	11	యశ్చైతదేకం	యశ్చైతదేకం
„	13	వక్ష్య	వక్ష్య
„	18	చాచయిదు	చాచయిదు
268	15	మాం గచ్ఛే	మాం గచ్ఛే
„	16	విష్ణుపురాణము	విష్ణుపురాణము
„	23	పలాశస్యా	పలాశస్యా
270	23	వాందోగ్యోపనిషత్తు	వాందోగ్యోపనిషత్తు
272	23	విదీయతే	విదీయతే
„	25	యశ్చైతదేకం	యశ్చైతదేకం
276	17	నైష్ఠిక	నైష్ఠిక

శ్రీ రామానుజ కీర్తి కౌముదీ గ్రంథమాల

పదాన్య శేఖరులు

Professor · Narender P Reddy, Ph D Akron (U S A)
Dol's 300

మహారాజ పోషకులు

- 1 శ్రీమాన్ చిలపిట్ట నత్యలక్ష్మణాచార్యులు, Retd I T O. గుంటూరు
- 2 డాక్టర్ స నత్యనారాయణాచార్యులు, M S M Ch ,,
- 3 శ్రీ వి పురుషోత్తమరావు, రిటైర్డ్ ఎల్లా రెజిస్ట్రార్ ,,
- 4 శ్రీమాన్ కిశాంబి వెంకట నరసింహాచార్యులు పెంటపాడు
- 5 శ్రీ ఉండికోట వేంకట సుబ్బారావు ప్రకాంతి విలయము
- 6 శ్రీమతి - గుడివాడ హేమమాలిని రాణి, M A గుంటూరు

రాజపోషకులు

- 1 శ్రీమాన్ కందాడ శ్రీనివాస రావన్, B Com గుంటూరు

పోషకులు

- 1 శ్రీమాన్ కందుకూరి సుబ్బారావుచార్యులు గుడివాడ
- 2 శ్రీ వుయందాం శ్రీరాములు (మాజీ రాసన నభ్యుదయ) పెదపాలెము
- 3 శ్రీమాన్ నంపూరు బుచ్చరామయ్యచార్యులు గుంటూరు
- 4 డాక్టర్ పి రామరావు, DM & ED MR ,,
- 5 శ్రీమాన్ చిత్రకవి ఆశ్రయ, M A. పొఖవట్లపాడు
- 6 శ్రీమాన్ పి రామరావు, M A B Ed. హైదరాబాద్
- 7 శ్రీమాన్ యన్, పి వందూరి, B.A I R S వల్లూరు
- 8 శ్రీమాన్ కందాడై అప్పారావుచార్యులు, M A. వార్తూరు
- 9 శ్రీమాన్ సామిరెడ్డి రంగారావు, M A, B Ed. నామిరెడ్డి
- 10 శ్రీమాన్ పి రామరావు, M A హైదరాబాద్
- 11 డాక్టర్ నరసింహారెడ్డి రంగారావుచార్యులు, M A Ph D రాజ్ గూడ
- 12 శ్రీ ఎల్లం రామకృష్ణారెడ్డి నెల్లూరు
- 13 శ్రీమాన్ యన్ పి గోపాలస్వామి, M A B T వల్లూరు
- 14 శ్రీమతి - కిశాంబి వెంకట లక్ష్మణుడు గుంటూరు